

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

MARCEL DESAILLY

KAPTAN

ÇEVİRİ / ALİ ECE

profil

Marcel Desailly
Philippe Broussard'ın yardımıyla

KAPTAN

© 2014, Marcel Desailly, Philippe Broussard

© Profil Yayıncılık

Yazarları / Marcel Desailly - Philippe Broussard

Kitabın Adı / Kaptan

Kitabın Orijinal Adı / Capitaine

Genel Koordinatör / Münir Üstün

Genel Yayın Yönetmeni / Cem Küçük

Kapak Tasarım / Yunus Karaaslan

Çeviri / Ali Ece

İç Tasarım / Adem Şenel

Baskı-Cilt / Kitap Matbaacılık San. ve Tic. Ltd. Şti.

Davutpaşa Cad. No:123 Kat:1 Topkapı/İstanbul

Tel: 0212 482 99 10 Sertifika No:16053

1. Baskı: Temmuz 2014

978-975-996-491-7

Kültür Bakanlığı Yayıncılık Sertifika No: 12391

PROFİL: 384

SPOR: 02

PROFİL YAYINCILIK

Çatalçeşme Sk. No: 52 Meriçli Apt. K.3

Cağaloğlu - İSTANBUL

www.profilkitap.com / bilgi@profilkitap.com

Tel. 0212. 514 45 11 Faks. 0212. 514 45 12

Profil Yayıncılık Maviyağaç Kültür Sanat Yayıncılık Tic.Ltd.Şti markasıdır.

© Bu kitabın Türkçe yayın hakları Editions Stock aracılığıyla Profil Yayıncılık'a aittir. Yayıncının izni olmadan herhangi bir formda yayımlanamaz, kopyalanamaz ve çoğaltılamaz. Ancak kaynak gösterilerek alıntı yapılabilir.

Anneme
Beyefendi'ye

Önsöz

Bu kitap hayatlarımı anlatıyor. Bütün hayatlarımı: Fransız Desailly'nin; Afrikalı Desailly'nin; futbolcu Desailly'nin ve de daha özel olan, güzel olduğu kadar üzücü de olan benim hayatımı. Uzun bir zaman tümünü –bu siyah beyaz hazineleri- kendime sakladım; onları saklamak, korumak hatta daha da önemlisi onları anlamak istiyordum. Onların benim gerçek zenginliğimi ne ölçüde oluşturduğunu ölçmek için 15 senelik uzun bir futbolculuk kariyeri gerekti. Özellikle mesleğim sayesinde yıllardır iki ülkemin olması –Fransa ve Gana- hiçbir şeyle karşılaştırılamayacak bir ayrıcalık.

Geriye bu gelişmeyi, göz açıp kapayıncaya kadar gerçekleşen röportajların dolambaçlarından farklı olarak dile getirmek kalıyordu. Daha ileri gitmek, kendimi ve yakınlarımı keşfetmek, bu ikili kaderi –insan ve futbolcu- araştırmak istiyordum. Yalnızca bir kitap, bana bu özgürlük alanını sunabilirdi.

Bu kitap, işte o kitap. Bu kitap, emanet ettiğim her şeyi düzenleyen ve kelimelere döken *Le Monde*'dan Philippe Broussard'ın yardımıyla biçimlendi. Şubat 2001'den Şubat 2002'ye, bir sene zarfında Paris'te, Londra'da hatta Gana'nın başkenti Akra'da birçok kez bir araya geldik. Futbol, Afrika, ailem kısaca bu sayfaları öyle ya da böyle dolduracak şeyler üzerine bazen uzun

uzun bazen de kısaca konuştuk. Daha önce, hayatımın en çarpıcı olaylarını böylesine derinlemesine analiz etmemiştim. Ve futbolun kapalı kapılar ardındaki kısmı hakkında böylesine detayları da daha önce dile getirmemiştim.

Bu kitabı yayımlamak için tabii ki “emeklilik” zamanımı bekleyebilirdim. Bu satırları yazarken 33 yaşındayım, bundan daha yaşlı olabileceğimi tasavvur edemiyorum. Şüphesiz futbolu bırakmadan önce futbol oynayacağım birkaç güzel sezon daha beni bekliyor.. Ama, ben bunu daha öne aldım, spor yaşantımın son büyük dönemeçlerinden biri olan 2002 Dünya Kupası’ndan önce bu kitabı yayımlamak istedim. Böylesine önemli turnuvalar, arkana bakmak, geride bıraktığın mutlulukları, tereddütleri, özlemleri hatırlamak için biricik fırsatlardır. Sonra, biz futbolcular bugün varız yarın yokuz, yalnızca şimdiki zamanda gerçekten yaşıyoruz. Bir kez sahneden indiğimizde insanlar bizi unuturlar. Başka oyuncuların, daha genç oyuncuların vardiya-sıdır artık; bu iş böyledir. Şimdi halen zamanırken, “sıcağı sıcağına” bir iz bırakma gereği böylece ortaya çıkar. Bunun da ötesinde futbolu bırakacağım zaman bunun için çok geç olabilir çünkü ben geçmişle mümkün olduğunca köprüleri atarak geleceğe bakacağım. Nostaljik, eski bir şampiyondan daha sar-sıcı hiçbir şey olamaz.

Otobiyografik çalışma bundan daha da basit olmayacaktır. Sizi uzaklara, çok uzaklara, belleğinizin bilerek ya da bilmeyerek bir kenara bıraktıklarına kadar gitmek mecburiyetinde bırakır. Bu yapıt, köklerimin bulunduğu Gana’dan çocukluğumun geçtiği Nantes’a yolumu çizmemde hayati bir rolü olan babam “Bay” Desailly ile erkek kardeşlerimden birisi olan Seth’in bir araya gelmesini sağladı. Bu kitap aynı zamanda onların kitabıdır da...

Bunun yanı sıra, futbola ilişkin olarak en önemli zorluk, bu yapıtı kariyerimin farklı dönemleri bağlamına oturtmak oldu. Kariyerimin erken dönemlerinde (1986-1992) formasını giydiğim FC Nantes'ta profesyonelliği ve şimdilerde üzerine hiç tasalanmadığım parayı keşfettim. Daha sonra, Tapie'li Olympique Marseille yıllarında (1992-1993) kendimi akla hayale sığmaz mutluluklar ve sıkıntılar fırtınasında buldum. Silvio Berlusconi'nin başkanlığındaki AC Milan'da bir daha asla hissedemeyeceğim bir başarı hissini yaşadım. 30'lu yaşlarımin kulübü Chelsea'de kendime daha varoluşsal sorular sordum...

Geriye Fransa Milli Takımı kalıyor. 2002 Dünya Kupası'ndan önce, düşmanlıklar yüzünden altı oyulan bir takımın küllerinden doğan, 1994'te başlayan maceranın içyüzünü anlatmak istedim. Çünkü 1998'de dünya şampiyonu sonra da 2000'de Avrupa şampiyonu olan Fransa Milli Takımı hakkında her şey konuşulmamıştı. Burada da hatıralardan ve onları oluşturan ve hâlâ oluşturmakta olan binlerce detaydan, bu istisnai topluluğun gündelik yaşamından alıntılar yaptım. Ayrıca iki kuşağın birbirine yaklaştığı bu takımda kaptanın işlevi üzerine de söyleyeceğim birçok şey var.

Her zaman arkadaşım olan Didier Deschamps'dan bu görevi devralırken kariyerimde fazlasıyla eksikliğini duyduğum bir şeyi –belki de bir diğer yandan en zorunu- de gerçekleştirdim. Fransa Milli Takımı'nın kaptanı olmak, üzerime fazlasıyla sorumluluk yüklüyor ve doğamı zorlamamı, daha az bireyci olmamı ve takım arkadaşlarımin sorunlarına daha açık olmamı gerektiriyor.

Güney Kore ve Japonya'da başarılı olsak da olmasak da gazeteciler milli takımdan ayrılma zamanımın gelip gelmediğini soracaklardır. Bu konuda açıkça şunu söyleyeyim ki henüz bir

Kaptan

karar vermedim. Ama o gün çok da uzak değil! Şu anın tadını çıkarmayı ve olacak olanın olmasını beklemeyi tercih ediyorum. Her şey bir yana bundan hiçbir zaman şikâyetçi olmadım.

1. Odenkey

Başka bir yaşamda adım Odenkey olabilirdi.

Başka bir yaşamda, Fransız olmayabilirdim.

Ve işte şimdi ben, mavi formalıların kaptanı, kolumda kaptanlık bandı, kalbimin üzerinde bir horoz¹, *La Marseillaise*²'i mırıldanıyorum; sanki Gana'nın başkenti Akra'da değil de Nice ya da Quimper'de doğmuşum gibi.

“Haydi çocuklar...”

Evet, Fransa benim vatanım, bundan bir an bile şüphe duymadım. Kendimi Fransız gibi hissediyorum; kesinlikle Fransız'ım. Marcel klasik bir Fransız ismi, değil mi? İlkgençliğin harala gürelesi içinde bunu bana fazlasıyla hissettirmişlerdi. “Marcel”, haf-tasonu arkadaşlarımı fazlasıyla eğlendiriyordu bu isim. Marcel, antika bir isimdi, şu koca bıyıklı lokanta patronlarını anımsatı-yordu, bende pek de “Marcel” tipi yoktu. Bu isimle olmak istedi-ğim genç delikanlı arasında bir uyumsuzluk, bir gariplik vardı. Funk müzik ve hip-hop dansıyla yatıp kalkan genç bir siyahın adı Marcel olamazdı; hele hele bu genç, Gana'dan, Afrika'nın batı sahilinden geliyorsa. Togo ile Fildişi Sahili arasındaki bu İngilizce konuşulan topraklarda sokaklarda Marcel'lere pek de

1 Horoz: Fransa Milli Takımı'nın simgesi.

2 Fransa milli marşı.

Kaptan

rastlamıyorduk, hele hele statlarda neredeyse hiç rastlamıyorduk. Benim oralardaki tek Marcel olduğuma her şeyine bahse girerim! Her şey bir yana, pek de önemli değil bu durum: Ben bu isimden her zaman gurur duydum! “Marcel”, M-a-r-c-e-l, hayatımın hikâyesi.

2. Sırlarımın koruyucusu

Köksüzler için acımasızdır Afrika. Dönüş saati geldiğinde, yasasını dikte eder, şartlarını ortaya koyar. Sürgün edilmişin tercih hakkı yoktur, yalnızca zaman onu bağışlayabilir: Sokağın tecrübesinden geçmek zorundadır. Afrika gerçeği en ham haliyle karşısındadır -hem güzel hem de zalim- sizi bir yandan şüphelerinize bir yandan da pişmanlıklarınıza geri götürecektir.

Hatta benim gibi daha 4 yaşındayken buradan ayrılmış birisi bile bundan kurtulamaz. Yılda bir kez Akra'ya yaptığım seyahatlerde, atalarımın Gana'sı "yansıtma oyunu"nu oynar bana. Pazarlarda karşılaştığım insanlar araba yıkayıcıları, dilenciler, taksi şoförleri, ayakkabı boyacıları, banka memurları, sigara satıcıları, muz satıcıları, bisiklet ya da tava satıcılarıdır onlar... Ben onları eli yüzü düzgün tipler ya da serseriler olarak düşlerim; dürüst, sahtekâr, mutlu, mutsuz; bu kentsel cangılda kıt kanaat geçinen insanlar... Onlar Afrika'dır. Ben de onlar gibi olabilirdim. Ve ben, Fransa Milli Takımı'nın kaptanı, bir milyoner; Élysée'de, Millet Meclisi'nde ağırlanan, İtalya'yı, Brezilya'yı, "bir, iki, üç sıfır!.." yenen ben buradayım işte, üzerinde "Desailly Marcel, David, 7 Eylül 1968 Akra (Gana) doğumlu." yazan "Fransa Cumhuriyeti" damgalı pasaportumla...

Ama burası Akra! Paris'ten uçakla 6 saat uzaklıktaki Akra! Konsolosluklar mahallesinin gölgelediği bulvarları, Lapaz ve Abgogloshi pazarları, tıklım tıklım otobüsleri, Jamestown paçavraları giymiş çocukları ve deniz kıyısındaki varoşlarıyla Afrikalı Akra! Burası Afrika, Fransa değil! O zaman neden onlar değil de ben? Ben, adımın Marcel olması için ne yaptım ki? Odenkey'e ne oldu peki? O hiç yaşamadı mı yoksa?

Kızlık soyadı Addy olan annem Elizabeth Desailly işte burada alın yazısının işaretini bulur. Ya da Allah vergisi diyelim, ne de olsa annem fazlasıyla imanlı biridir. Tam bir Afrikalı imanı: Şarkılarda, neşe dolu, bazen abartılı bir iman ama her zaman içten. O zaman, eğer annem bu Fransız isminin bir Allah vergisi olduğunda ısrar ediyorsa kesinlikle haklıdır çünkü onun bu konularda yanıldığı pek görülmemiştir -diğer konularda da- çoğu zaman haklıdır zaten. Yaşam ona öngörülmemişi, beklenmeyişi çoğu zaman en iyisini bazen de en kötüsünü öğretmiştir.

Eğer yalnızca abanoz teni ve alacalı bulacalı yaşmağı ve halk şivesiyle konuşması olmasaydı, harika annelere özgü inatçı ve tatlı sert tarafıyla neredeyse İtalyan büyükannele gibi betimlerdim onu. Evet bu o, Elizabeth Desailly (Addy): Biraz Avrupa, bolca Afrika, harika bir karışım! Onu, çalışanları nazikçe yönetirken ve de sürekli pusuya yatmış ateş gibi gözleriyle küçük çocuklarına göz kulak olurken görmelisiniz! Bazen onun orada olmadığını ya da yorgunluktan bitap düştüğünü, dikkatinin dağınık olduğunu zannederken birden kulağıma yapışır ve bana, "Marcel neler duyuyorum ben orada?" der gibi bir bakış fırlatır. Annem fazlasıyla kadın duyarlılığına sahiptir: Her şeyi görür, hiçbir şey ondan kaçmaz; en ufak sıkıntıyı, rahatsızlığı hemen anlar. O, bir yandan da benim hafızamdır, sırlarımın koruyucusudur.

Bir gün bana diğer yaşamımı anlattı, beni başka birisi yapabilecek yaşamımı: Odenkey. Başlarda bu hikâye bana karmakarışık geldi. Bugünse onun sadece Afrikalı olduğunu biliyorum.

Geleceğin dünya şampiyonunun annesi Elizabeth Addy, 28 Kasım 1931'de, Gana'nın doğusunda Togo sınırıyla Volta arasındaki bir kasaba olan Have'da dünyaya gelir. Annesi doğumdan 3 gün sonra ölür. Diğer iki karısı ve yirmiye yakın çocuğuyla "şahane" bir çokeşli yaşam süren babası, kamu sektöründe yol yapımı işiyle uğraşan bir girişimcidir.

Elizabeth'in çocukluğu ve ilkgençliği, Have'da anneannesinin yanında geçer. Genç bir kızken, Have'lı bir eğitimci olan Felix Kludge ile nişanlanır; bu beraberlikten 1955'te Francis isimli bir oğlan ve 1957'de Misper isimli bir kız çocuğu dünyaya getirir.

Çift pek de varlıklı değildir, Akra sokaklarını arşınlayan onlarca insan gibi Elizbeth de ekmek ve portakal satmak zorundadır. 1960 yılında bir gün, eğitimcilik kariyerini sürdürmekte olan kocasını Have'da bırakarak iki çocuğunu yanına alıp başkentte şansını denemeye karar verir. Bir süre sonra, başkente gitmesini fırsat bilen kocasının sadakatsizliklerini öğrenince ondan boşanmaya karar verir ve çocuklarla bir başına kalır. Neyse ki yol yapımı işiyle uğraşan babası sayesinde Akra'nın şehir merkezindeki büyük bir mağaza olan GNTC'de önce tezgâhtar sonra da kasiyer olarak işe girer. Yine 1960'ta Peace Adonkor isimli biriyle tanışır. Zaten evli olan iş arkadaşı Adonkor onunla evlenmeyecektir ama Seth isimli bir oğulları olacaktır.

Hikâye biraz karmaşık değil mi? Baştan alalım: Şıpsevdi eğitimciden boşanan Elizbeth, ilk evliliğinden olan iki çocuğu Francis ve Misper ile iş arkadaşından olan oğlu Seth'le birlikte bekâr bir yaşam sürmektedir artık.

Sabahları şafakla beraber kalkmak ve işe gitmeden önce çocukları bırakacağı babasının evine gitmek için bineceği otobüste (Ganalılar “trotro” derler) kendine yer bulabilmek için kalabalıkta kendine yer açmak zorundadır. Ve her sabah tanımadığı bir adam arabasıyla duraktan geçmekte, ona bakmakta ve küçük çocuklarıyla iş kıyafeti içinde fazlasıyla cesur gözükken kadını beğenmektedir. Adam 60’lı yaşlarda bir beyazdır.

1962 yılında bir sabah yanına yaklaşır:

“Sizi götürmemi ister misiniz hanımefendi?”

Elizabeth anlamaz ama adam ısrar eder: “Sizi götürmemi ister misiniz hanımefendi?”

Tereddüt eder. Yanında üç çocuğu olsa bile bir beyazın arabasına binen zenci bir kadın önüne gelenle düşüp kalkan bir kadın olarak algılanabilir. Otobüs durağındaki insanlar ne derler sonra? Ve sonra o adam neden ona yardım etmek istemektedir ki? Çekingenlikleri sonucu yabancıyı tavlacaktır, adam arabadan indiği gibi Francis’i kolundan tutup diğer iki çocukla beraber arkaya, annelerini de öne oturtur; işte duraktakilerin şüpheli bakışları altında çoktan gitmişlerdir bile! Elizabeth Addy’nin hayatı alt üst olmuştur.

Halen “kaçırılması”nın şokunda olan kadın, adama çocukları bırakacağı evin yolunu tarif etmek dışında bir tek kelime bile etmez. “Sağa, sola...”, konuşmaları bundan ibarettir. Adam da fazla konuşmaz; zaten İngilizcesi şöyle böyledir. Çocukları bıraktıktan sonra nihayet GNTC’nin önüne gelir. Elizabeth ona teşekkür eder, onu tekrar görüp görmeyeceğini bilmeden arabadan iner; hatta “diplomatik araç” yazan araba plakasını da fark etmez bile.

Ama birkaç saat sonra, Elizabeth kasanın başında otururken adam bu kez yanında Ganalı bir tercümanla beraber yine gelecektir. İşte o zaman adamın kim olduğunu öğrenecektir: Marcel Louis Georges Édouard Desailly, Akra'daki Fransa konsolosu. Adamın hayatı başlı başına bir romandır...

8 Aralık 1899'da Lille'de doğan Bay Desailly, henüz 16 yaşındayken Fransa'ya hizmet etmeye başlar ve Yakın Doğu'ya düzenlenen birkaç çıkarmanın yanı sıra I. Dünya Savaşı'na katılır. 1941'de ise Alman işgaline karşı savaştan Özgür Fransa Kuvvetleri (FFL) ile tekrar sahneye çıkar. 1956'da Dışişleri Bakanlığı'na girmeden hemen önce Hindiçini'nde savaşacaktır. Yeni görev yerleri ABD (Detroit), Nijerya (Lagos'ta konsolos yardımcısı) ve Fransa'ya dönmeden önceki son durağı olan Gana'dır. Fransa'da onu bir kadın beklemektedir ama araları pek de iyi değildir. Yine de adamın belli bir çekiciliği vardır hatta seçkin biridir; Quai d'Orsay'ın Dışişleri Bakanlığı'nın izlerinin olduğu bir nevi "eski Fransa" şıklığı...

GNTC mağazasının hemen yakınındaki konsolosluğun 4. katında oturmaktadır. İşte bu sayede iş kıyafetleriyle otobüs durağında bekleyen Elizabeth'i fark edebilmiştir.

Hikâyemize kaldığı yerden devam edelim: Yanındaki tercüman aracılığı ile anneme bir sürü soru soracaktır hatta eski kocasına -eğitmene- ne olduğunu bile sorar. O anda neden olduğunu pek bilmeden, "Öldü." cevabını alır -aslında pek de yalan değildir bu- çünkü o adam annemim kalbinde ölmüştür. Ve annem üç çocuğu ile tek başına yaşadığını söyler. Diplomat bundan etkilenir ve zaten komşu mahallelerde oturdukları için mümkün olduğunca onu görmeye gelmek istediğini söyler.

Hatta akşam onu eve bırakacak, ertesi gün yine onu aramaya gelecektir. Öbür gün ve bir dahaki gün de “CD 704” plakalı arabasıyla gelecektir. Dedikodulardan çekindiğinden evin biraz uzağında bekleyecektir. Sonra bir sabah açıkça evin tam önünde bekler. Daha sonra halen onların arasında sır olan bir şekilde annemi evine götürür; bir memuriyet binasına...

Elizabeth, GNTC’de çalışmaya devam ederken bir yandan da diplomatik çevreleri tanıyacaktır. Kavalyesinin kollarında sık sık o zamanlar şık bir mahalle olan Kanda’daki çirkin bir dörtgen bina olan yeni Fransa Konsoloslugu’nda bulunur. Bütün resepsiyonlara, davetlere beraber katılmaktadırlar.

Ve 1965 yılına geliyoruz. 1965 yılı, Bay Desailly için emeklilik ve anavatana dönüş yılıdır. Meşru karısı ile ilişkileri düzeldiğinden değil –bunca yıl birbirinden uzakta yaşayan çiftler hiçbir zaman o ayrılık süresini hasarsız atlatamazlar- ama diplomatımız Fransa’ya dönmek istemektedir. Yine de dönmeden önce gelecekteki anneme ekonomik olarak bir şeyler bırakma ihtiyacını hisseder ve Akra’nın popüler mahallelerinden biri olan Abegan’da onun üzerine bir arazi satın alır.

Bunu izleyen yıllarda Elizabeth yaşamını bir kez daha baştan kurmak zorunda kalır. İşte bu arada 1965 ile 1967 arasında Abegan’daki arazinin satışını denetleyen Abbey adlı bir mimarla takılmaya başlayacaktır. Bu adamın birçok evi, onlarca çocuğu ve en önemlisi bu çapkının ağına düşen yeni rakiplerinden pek de hoşlanmayan üç tane karısı vardır. İşte bu anda biraz da peri masallarında olduğu gibi Fransız kahramanımız güzelini kurtarmak için tekrar ortaya çıkacaktır.

Bay Desailly, gidişinden 3 yıl sonra, 1968’de Gana’ya döneceğini duyurur! Fransa onu hayal kırıklığına uğratmıştır,

Afrika'yı özlemiştir, boşanmak üzeredir ve Akra'ya dönmek için yanıp tutuşmaktadır. Bu haberden dolayı hem mutlu olan hem de üzgün olan Elizabeth, Abbey'den çocuk beklediğini söyler. Doğum büyük ihtimalle yazın sonunda gerçekleşecektir. Ama diplomat eskisi yürekli ve soylu adamımız, bunun planlarında hiçbir değişikliğe yol açmayacağını, yeni çocuğun da daha önceki üç çocuğu (Francis, Misper, Seth) gibi kendi çocuğu olacağını yazacaktır. Hatta Gana'ya mektubunu yolladığı diplomatik valizden bebek elbiseleri de çıkacaktır: "Eğer kız olursa adını Marceline koyalım, erkek olursa da Marcel olsun benim gibi!"

Beklenen çocuk erkek olacaktır, beyaz bir adamın zenci bir bebeği; Fransa için bir Afrikalı!

İşte doğumumdan bir hafta sonra ben annemin babasının evindeyken, Ganalı "ailesini" bir araya getirmeye kararlı olan Marcel Desailly, Akra'ya gelir. Annem onu peşinden gitmeye dünden razıdır çünkü hem onu her zaman sevmektedir, hem de mimar Abbey'in yaşam tarzına katlanamamaktadır. Diğer karılarıyla başı yeterince dertte olan Abbey, ne sevgilisi, ne de adını Odenkey koymak istediği çocuğu için hiçbir çaba göstermeyecektir.

O yılı takip eden yıllardan geriye bazı heyecan dalgalanmaları ile gerçekten yaşanmış olup olmadığını bilmediğim annemin binlerce kez anlattığı hikâyelerle karmakarışık hayal meyal sahneler dışında hiçbir şey kalmamıştır. Birçok bina, zengin mahalleleri, beyaz balkonlar ve hizmetçiler, büyük davetler, her tarafa koşturup meyve ağaçlarına tırmanarak çalışanları zıvanadan çıkardığım geniş çimenlikler... Süt içme saatimde çimleri sulayan fıskiyelelerin fazlasıyla hoş sesleri... Annem hâlâ mağazada çalıştığından, bana sonsuz bir sabırla bakan babamın bürosunu hayal edebiliyorum. El ele alışverişe çıktığımızı da...

İnsanlar bizi tanıyorlar, “Bakın beyaz adamla ufaklık!” Beni el üstünde tutuyorlar, şımartıyorlar, bana M. Desailly’nin hazinesiymişim gibi davranıyorlar. Ayrıcalıklar dünyasında yaşayan bir siyah prens, konsoloslüğün iki adım ötesinde yaşayan, el üstünde tutulan bir çocuk... Annemin daha önceki ilişkilerinden dünyaya gelen diğer üç çocuğu ise yaşça benden daha büyükler ve bir teyzenin evinde kalıyorlar. Annem her fırsatta onları ziyarete gidiyor.

1972’nin sonu, M. Desailly geçerli sebeplerle sürekli oradan oraya sürüklenen bavulları ile birlikte bizi de götürmeye karar verdiğinde 4 yaşındayım. Hükümet onu “sonsuz kadar” görevlendiremiyor çünkü Afrika’da olsun başka yerlerde olsun fazlasıyla yolculuk yapmıştır ve artık anavatana dönmenin zamanıdır. Bir yandan da Gana’daki durum iyiden iyiye istikrarsız bir hal almıştır: 1966’dan beri üçüncü askeri darbenin sonucunda bir albay iktidara gelmiştir. Bu kez gerçekten de dönüş zamanıdır. Artık geriye dönüşün nasıl gerçekleşeceği meselesi kalmaktadır. Boşanması ve servetin paylaşılmasından dolayı ortaya çıkan hukuki anlaşmazlıklara rağmen, “babam” Marcel Desailly benim en iyi şartlarda büyüyebileceğim güzel bir yerde yaşamak istemektedir. Paris’te bir ablası vardır ama o Akra’da uzun zaman görev yapmış bir arkadaşının oturduğu Nantes’i tercih edecektir.

Annem bir tek kelime Fransızca bilmediğinden babası son derece endişelidir. Annem, onun endişelerini gidermek için “beyaz adam”ın onunla ve çocuklarla ilgileceğini söylemiştir. En çok da benimle çünkü çocuklardan ilk gidecek olan ben olacaktım, diğer üçü (Seth, Francis, Misper), biz Nantes’a iyice yerleştiğimizde geleceklerdi.

Sırlarımın koruyucusu

Gidiş günü, tüm aile fotoğrafta yerini alır: 60'lı yılların yıldızlarını andıran son derece şık saç topuzuyla annem, her zamankinden daha da "Quai d'Orsay"lı görünen Bay Desailly, örnek öğrenci Seth, abilerim Francis ve Misper ve ben, Odenkey Abbey ya da Marcel Desailly, Fransız olacak Ganalı.

3. Beyefendi

Akra'dan ayrılmadan önce, Bay Desailly, anneme apartmanda mı yoksa müstakil evde mi oturmayı tercih edeceğini sormuştu. Annem de apartmandan kastettiğinin Gana dilinde olduğu gibi ailelerin kuşaklar boyu kattan kata yerleşeceği ve mümkün olduğunca bir arada yaşayacağı gösterişli binalardan biri zannederek “apartman” demişti. Onu tanıyordum: Daha şimdiden diğer üç çocuğunu da Nantes'a getirmenin planlarını yapıyordu. Maalesef, söz konusu bina üç katlı olsa da bize pek de büyük olmayan 3. kat düşüyordu sadece; üstelik asansörü de yoktu. Bir mutfak, bir yemek odası, iki yatak odası: Burası mutlu olmamız için yeterli gözükürken kabilenin kalanını ağırlamak için çok dardı.

Nantes, Grillaud Sokağı, Procé Parkı; işte ben burada büyüyecektim. Bu burjuva mahallesi beni biçimlendirecekti, benden gerçek bir “Fransa Fransızı” yaratacaktı. Tesadüfen Fransız olan birinin çok ötesinde tam bir “Fransa Fransızı”! Açık bir kapıyı zorlamanın riskiyle, bizim her zaman bir çevrenin, bir eğitimin ürünü olduğumuzu anlayacaktım. Diğer bir deyişle, yaşam şartlarının insanı biçimlendirdiğini. Benim yaşam şartlarım taşranın yaşam şartları gibi değildi, indirgeyici yaşam şartlarıydı ama zamanın havası içinde. Eğitimim de sokağın, saldırganlığın,

bağıra çağıra konuşmanın, doğru ya da yanlış bir isyanın eğitimi değildi. O zamanın yaşam biçimlerinde karşıt giderek, asi bir Rap'çinin kaderini seçmeyecektim. Çocukluğum, Créteil ya da La Courneuve'den çok Nantes merkezliydi. Güzel mahallelerin ve Atlantik kıyısındaki tatil mekânlarının Nantes'ı...

Bir sürü beyazın arasında biricik zenci çocuk olarak mühendis, doktor çocuğu olan arkadaşlarımı yeterince şaşırtıyordum. Aileleri hep benim bu durumum hakkında onları soru yağmuruna tutarken bana kimse bir şey sormuyordu, benim de kimseye bir şey sorduğum yoktu. Beyaz babanın zenci oğlu... Bu garip durum bir kez dışında inançlarımı asla sarsmayacaktı. Bir gün, ilkokulumun bahçesinde neden başladığını bile hatırlamadığım bir itiş kakış sırasında bir çocuk bana tükürdü ve derimin rengi konusunda yoğunlaşarak hakaret etmeye başladı. Eve döner dönmez "Sen benim babam değilsin; bir senin rengine bak, bir de benimkine!" diye bağırarak babamın üzerine atıldım. O ise gayet sakin bir şekilde kolumu aldı ve kendi kolunun yanına getirerek bana şöyle dedi: "Renk mi? Ne rengi? İyice bak, sen annenden daha açıksın, bu da benim ve annenin karışımı olduğunu gösteriyor." Evet, söylediği bana gayet makul geldi. Buna inanıyordum, bütün yaşamım boyunca inanmak istiyordum.

Sonuçta Marcel Desailly'yi her zaman biricik babam olarak gördüm. O beyazdı, o zaman? Yalnızca iki renkli çarpık zihniyetlerinin esiri olan önyargılı kimseler bu tip sorularla zamanınızı alırlar ve yok yere tereddütler ortaya çıkarmaya çalışırlar! Bay Marcel Desailly, annemi eşi olarak sevdi beni de oğlu olarak bağrına bastı: Bu durum bu tartışmayı kapatmak için yeter de artar! Yine de zaman zaman garip bir şekilde ona herkesin içinde "Baba" ya da "Babacığım" yerine "Bay Desailly" diye hitap ediyordum. Önce pratik bir açıklama geliştirecektim: Annemim

gönül maceralarına yetişmek zor olduğundan, konuştuğum insanların “Bay Desailly” deyince kan bağımlı olan çokeşli mimar babamdan ayırt edebildikleri hissine kapılıyorum.

Aslında üzerinde daha çok durursak, daha içsel bir açıklaması var bunun: Bu “beyefendi” kelimesi aramızda bir mesafe olduğu hissini uyandırıyor muş gibi gözükse de fazlasıyla karşılıklı sevgi ve saygıya dayalı bir ilişkimiz vardı. Bay Marcel Desailly, kariyerinin sonuna gelmiş bir diplomattan çok âşık olduğu çekici Afrikalı kadını kaybetmekten korktuğu için çocuklarını evlat edinmeye hazır bir âşıktı. O bir gönül adamıydı, zarif bir insandı; ona hitap ettiğim gibi bir “beyefendi”ydi. Yani bir babaydı!

Nantes, 70’li yıllar. Annem Ganalı kökenlerinden kopmadan yaşadığı yere entegre olma çabasında. Evde, Gana halk dilinde konuşuyor; bazen de seçkinlerin dili olan İngilizce’yi konuşuyor. Hafif ateşte ağızımızın suyunu akıtan Gana usulü baharatlı etler, pilavlar, balıklar pişiriyor, bunu yaparken de oradaki gibi parmaklarıyla yapıyor, bu da arkadaşlarımı fazlasıyla eğlendiriyor. Avrupalı yaşam tarzı, onu hayretten hayrete düşürüyor. Mesela, insanların sokağa mümkün olduğunca az çıkmalarına ve hemen evlerine dönmelerine çok şaşıyor. “Sanki buz kulübelerinde yaşayan eskimolar!” diyerek gülüyor.

1968 Eylül’ündeki olay, ortak hikâyemizde bir tabudur. Annem, Gana’da kalan mimar babadan ve diğer yarım-kardeşlerimden hiç bahsetmezdi. Büyük ihtimalle olayları anlayabileceğim ve onların üstünden gelebileceğim yaşa gelmemi bekliyordu. Bay Desailly de aynı şekilde bunlardan konuşmuyordu. Yaşlandıkça, kabuğuna çekiliyor, yavaş yavaş dış dünyadan kopuyordu. Benimle oyun oynamak için değil de bana öğütler vermek, yol göstermek, tavsiyelerde bulunmak için konuşuyordu.

Ailesine fazlasıyla düşkün yetmişlik yaşlı bir bilge gibi davranıyor, günlerini okumak ve hatıralarını kaleme almakla geçiriyordu. Beni seviyordu, ben onun umudu ve gurur kaynağıydım ama parasal kaygıları onu içten içe eritiyordu; ben pek farkında değildim ama Fransa'ya gelmeden önce hayalini kurduğumuz yaşam standartlarının altındaydık.

Bay Desailly, derin çöküntü dönemleri yaşıyordu. Bu yoksun hayat onu utandırıyor. En küçük masraftan bile nasıl kısırım diye sürekli düşünüyordu, her şeye hatta dairede yanan lamba sayısına bile dikkat ediyordu. Annemi bu çıkmazdan kurtarmak istiyordu ama gelecekte ona iyi bir hayat sağlayabilmek için ne yapacağını bilmiyordu. Hatta Fransa'ya gelirken, onu "gençleştirmek" için aslında 1931'de değil de 1935'te doğduğunu söyleyerek işin içinden çıkmaya çalışmıştı. Bütün bunlar onun daha uzun süre çalışabilmesini sağlamak, kendisi öldüğü zaman daha fazla parası olması içindi.

Sıkıntıları, gitgide uzayan boşanma işlemlerinden kaynaklanıyordu. Yasal karısı olan Madam Desailly sabahın köründe evimize görevlileri yollayıp kocasının "suçu"nu yerinde tespit ettirecek kadar ileri gitmişti. Annemse bir burjuva ailesinde gündelikçi olarak iş bulmuştu. Çok kibar insanlara benziyorlardı. Bizim durumumuzda kimseler için saat başına 5 Frank almak hiç de fena değildi. Daha sonra bir kozmetik fabrikasında da çalışacaktı: İnsanı fazlasıyla yoran pis bir iş için saatte 6-7 Frank alacaktı. Ve en sonunda da büyük bir PMU merkezinde bahisçiler merkezden ayrılır ayrılmaz yüzlerce metrekairelik alanı temizleme işi... Onu kamburlaşmış sırtı, acılı böğrüyle, iş yerindeki ürünlerin sayesinde kıpkırmızı olmuş gözleriyle çalışırken tasavvur edince kendi kendime Akralı güzelin ne kadar cesur olduğunu düşünüyorum.

Yıllar geçtikçe, bizimkilerden kopuyor, özerkliği öğreniyordum. İyiden iyiye yaşlılığın sessizliğine kapılan babam, tüm giriş çıkışlarımı kontrol edemiyordu. Annem, Afrikalı ruhu ve bana tüm ihtiyaçlarımı sağlayamamanın verdiği bilinçle bana belli bir özgürlük tanıyordu. Ben de bu özgürlükten başka bir aileye, Bosson'lara yaklaşılarak faydalandım. Benim siyah olduğum ölçüde sarışın olan oğulları Jean-Philippe, beni doğum gününe çağırmıştı ve biz de arkadaş olmuştuk. Aslında arkadaştan da öte kardeş gibiydik. Bizim apartmanın 5 metre ötesinde oturduklarından, eve gelir gelmez hemen onlara sığışıyordum. Ailesi de beni neredeyse evlat edinmişti, onların ikinci oğlu olmuştum, evlerinde yatıya kalıyordum, beni de yanlarında tatile götürüyorlardı. Onların sayesinde 70'lerin Fransa'sını keşfedecektim: Atlantik üzerinde vapur gezileri, Bretagne plajlarında midye kabuğu toplamalar, Guilvinec'de (büyük sıcaklar, 1976 yazı) kamp kurmak, deniz gözlüğüyle dalışlar ve sualtı avları, kayalıklarda geçen saatler; elimizde zıpkınlar, ayaklarımızda paletler... Kefal, "yaşlı" balıklar ve bol kılçıklı ama pek de yabani olmayan yeşil balıklar avlıyorduk. Güzel aksanından Hollanda kökenli olduğu hemen anlaşılan annesi bana derslerimde yardım ediyordu. Babası Procé Parkı'nın kıyısında balığa götürüyordu. Her ikisi de yavaş yavaş hayatımda önemli bir yere sahip olacaklar, bana değerler aşılayacaklar ve çocukluğumu yaşatacaklardı.

Artık bir kız kardeşim ve iki erkek kardeşimin olduğu bir sır değildi, annem bana her şeyi anlatmıştı. Bütün bu yıllar boyunca onlar Afrika'da yaşamaya devam etmişlerdi. Annem onları unutamıyordu, Bay Desailly de... Ama onları buraya getirme imkânına sahip değillerdi. Neyse ki babamın para durumu düzelmeye başlıyordu: Anladığım kadarıyla boşanma parası üzerindeki harcama yasağı kalkmıştı ve artık ilk geldiğimiz

zamanlardaki kadar zor durumda değildik. Abilerim ve ablam sırayla bize katılacaklardı. Dairede onlara da yer açacak, salonu üçüncü bir yatak odasına dönüştürecektik. Nihayet annem tüm dünyasını bir araya getirecekti.

Tanıştırayım:

Ablamın adı Misper'di, neredeyse büyük bir kadın gibi olan 17 yaşında bir genç kızdı. Yaş farkı aramızda bir mesafe yaratıyordu ama Misper her an yardıma hazır, duyarlı biriydi. İleride tıp asistanı olmak istiyordu.

Misper'le aynı babadan doğan birinci erkek kardeşimin adı Francis'ti. Yirmilerindeydi. Sağlam, geniş omuzlu bir gençti ama talihsiz bir hastalıktan –çocuk felci- topallıyordu. Zeki biriydi. İleride saatçi olmak istiyordu.

İkinci erkek kardeşimin adı Seth'ti. Annemin Gana'da çalıştığı GNTC adlı büyük mağazadan iş arkadaşı olan babası, 1967'de ülkenin kuzeyindeki Tamale Sokağı'ndaki bir olay esnasında ölmüştü. Seth hâlâ onun soyadı olan Adonkor'u taşıyordu. Gana'da futbol oynuyordu. Fransa'da önce mahalli bir takım olan La Mellinet'de sonra da FC Nantes'da oynayacaktı.

Bu üçü, özellikle de ilk ikisi benim için çok büyüklerdi. Kuşak ve kıta farkı bizi ayırıyordu. Ben onların gözünde küçük bir afacandım, uzak bir “yarı”ydım. Hepimizin kendi hikâyesi, kendi içsel ayrılıkları vardı. Yalnızca annem bizi birleştiriyor, bizim aramızdaki bağı oluşturunuyordu; tek ortak noktamız oydu. Sonunda birbirimizin kalbini kazanacak, birbirimizi sevecektik.

Annemin bana açıklayacağı bir başka sırrı daha vardı. Bu benim yaşında bir çocuk için bir öncekinden çok daha afallatıcıydı: İkinci bir babam vardı, bilim adamlarının tabiriyle “biyolojik” bir baba! Gana'nın bağımsızlık (6 Mart 1957) sürecindeki

büyük lideri Kwame Nkrumah zamanında Gana devleti için çok çalışmış olan Akralı bir mimar. Damarlarımda onun siyah adam kanı akıyordu, gözleri biraz da olsa gözlerimdeydi ama benim için bir yabancıydı, bugünlerde “gücül” dediğimiz cinsten bir baba. Onun varlığını öğrendiğimde, önce hiçbir şey hissetmedim, yalnızca “Neden?” diye haykırarak odama kapandım. Sonra, bu hikâye Beyefendi’ye acı veriyordu; annem Ganalı babamın bir gün beni görmekten mutlu olacağını; hatta bir gün, bir, iki bilemedin on yıl sonra onu ziyaret etmek gerektiğini düşünse de Bay Desailly bütün bunları bana anlatmasını istemiyordu. Tamam, uçağa atlayıp gidecektim ama gerçek babamı, her zaman kalbimde olan beyaz adamı inkâr etmeden!

Beyefendi yaşlanıyordu. Ayrı oturuyor, daha da az dışarı çıkıyor, damak tadına çok fazla baharatlı gelen soslu yemekleri yemektense tek başına yemek yemeyi tercih ediyordu. Öğlenleri, bir şeyler yemeye ve dışışlerinden tanıdığı arkadaşlarıyla loto oynamaya çıkıyordu. Bazen de köpeğimiz Bobby’i gezdirmek için dışarı çıkıyordu. Geri kalan zamanlarda, koltuğunda oturup vals dinliyor ya da yazı yazıyordu, artık öbür tarafın yolcusu olan yaşlıların donuk bakışı vardı yüzünde. Başka bir yerdeydi, Nantes’tan uzaktaydı, bizden çok uzaklardaydı.

Bazen, gülümseyerek yanıma gelir, daha ben hayatta değilken yaptığı seyahatlerini ya da Nijerya’daki günlerini hatırlayarak anlatırdı. Bense hayretten ağzım bir karış açık onu dinlerdim. Onun Afrika’sı beni fazlasıyla korkuturdu.

Bir gün bana şunu anlattı: “Yamağımınla beraber Nijerya’da Allah’ın unuttuğu bir kasabaya gitmiştik. Şef bizi yemeğe davet etmişti. Yamağımın neden isteksiz olduğunu pek anlayamamıştım.

3 Gücül: Gerçekte etkisi olmayan

Neyse ben ısrar ettim ve sonuçta yemeğe kaldık. Mönüde çok lezzetli kızarmış et vardı. Yamağım yediğimizin insan eti olduğunu söyleyene kadar ben yediğimizin yılan eti olduğunu sanıyordum. Meğerse bu kasabada yeni ölmüş insanların etini yemek âdetmiş!”

Belki de Afrika’ya gitmeyecektim! Ya da uzun bir zaman gitmeyecektim, gidersem de annemin koluna sıkıca tutunarak gidecektim! Benim vatanın Fransa’ydı. Şehrim de Nantes’tı.

1978’de yasal olarak “Madame Desailly” olan annem çalışmaya devam ediyordu. Aslında çalışmayabilirdi çünkü ailemiz ekonomik olarak feraha çıkmıştı ve kocasının emeklilik maaşı düzenli olarak ödeniyordu. Ama iyi bir yer bulmuştu kendine. O da gündeliklerine devam ediyordu. Böylece, en azından kendi maaşı vardı, bir de Bay Desailly’nin ona aldığı otomobil tarihine “yoğurt tenceresi” olarak geçmiş arabası, İtalyancası “cinquecento” olan bir Fiat 500.

Bazen, annem evde yemek yapmama izin veriyordu. Kendimi şimdiden önünde beyaz önlüğü, kafasında külahı madlen çikolatalar ya da çikolatalı sufleler hazırlayan bir ahçı olarak hayal ediyordum. Çikolatalı sufle yapmak sanat işidir! Fırındayken kabarır, kabarır, kabarır... Dikkat etmek, zamanından önce açmamak gerekir yoksa şişmez! Annemin zamanından önce çıkartmasın diye fırının başında durur zamanı gelene kadar onu “Hayır, daha değil!” diye uyarırdım. Ve büyük eserin tadına bakma zamanı geldiğinde yalnızca annem ve Bay Desailly tadına bakabilirlerdi. Diğerleri bakamazlardı, hâlâ tek çocuk alışkanlıklarımı koruyordum.

Annemim arkadaşı yoktu. İş dışında görüştüğü biricik Fransızlar arkadaşım Jean-Philippe’in ailesiydi. Hatta geçen yaz onu

bizle beraber Bröton kıyısına, Croisic'e gelmeye ikna etmişlerdi. İki kişi önde, üç ya da dört kişi arkada Fiat 500'de kıpırdayacak yer kalmamıştı. Hava klasik Bröton havasından daha tropikaldi, çok güzeldi; biz de Jean-Philippe'in babasıyla balık tutmak için plaja gitmiştik. O suya dalıyordu, biz de balıkları olduğu yere çekmek için kafasının üzerinden yem toplarını sallıyorduk. Derisi hassas olan annem güneşten korkarak bir kenarda oturmayı tercih etmişti. Onu görmeliydiniz adeta bir komedi filmi afişinden ya da bir reklam ilanından çıkmaydı: Güneş tepemizde parılıyordu ve o gözünde gözlükleri, kafasında şapkası, elleri ve bacakları giysilerine sarılmış bir plaj şemsiyesinin gölgesinde oturuyordu! Sudan da korkuyordu çünkü Gana'da okyanus, ihtiyatsız yüzücüleri kabaran derin dalgaları ile sürükleyerek cezalandırırdı. Yok yok, ben asla Afrika'ya gitmeyeceğim! Benim Atlantik'im, yüzdüğüm Le Croisic-La Baule-Pornichet altın üçgeni vardı ve ben küçük Fransız yolumu izliyordum, her zamankinden daha fazla "Marcel"dim!

Okulun bahçesinde bana "Pis zenci!" diye saldıran çocukla kapıştığım günden beri böyle bir şey bir daha olmamıştı. Ne en ufak bir laf atma ne de en ufak bir ima! Belki de ailem okul müdürünü uyarmıştı. Belki de sürekli kendi burjuva mahallemden, bana ait alandan dışarı çıkmadığımdan ve hayatın diğer yüzüyle karşılaşmadığımdan. Her şey benim etrafımda dönüyordu: Her yerde yanımda olduğu kadar uzağımda da olan ailem, bana hep çok iyi davranan Jean-Philippe'in ailesi, arkadaşlarım... Mesela her zaman arkadaşım olarak kalacak olan dünyanın en sadık insanı Stéphane Richard. Ya da babalarının bir tıbbi araştırmalar laboratuvarı yönettiği beş çocuklu Faucher ailesi. Bizim apartmanın zemin katında oturan Faucher'lerdeyken kendimi her zaman evimdeymiş gibi hissederdim; keyifli, ince bir tarafları

vardı. Yazları beni Nantes'ın artülkesindeki bağbozumlarına ya da Guérande'daki tuzlalara pikniğe götürürlerdi. Doğum günlerine gidiyordum. Evimizin birkaç adım uzaklığındaki adının cuk oturduğu "Gökyüzüne Tırmanma Sokağı"nda Stéphane Richard'la dizlerimizde dizlikler, kafamızda kasklarımız, düşebilecek yerlerimizle kay-kay kayıyorduk. Bay Bosson'la yüzmeyi, bisiklete binmeyi, kâğıt ve satranç oynamayı öğreniyordum. Okulum, evin hemen 3 dakika uzaklığındaydı; öyle şehrin diğer ucunda değildi. Siyah olmama karşı hiçbir zaman en ufak bir düşmanlık hissetmeksizin, beyazlar dünyasında gündüz feneri gibi ışıldıyordum. Gana, bana yabancıydı. Bayrağının renklerini bile bilmiyordum. 12 yaşındaydım ve çok eğleniyordum.

Okulum Gaston-Serpette Koleji son derece kaliteli bir kurumdu, Quai D'Orsay'dan emekli bir adamın çocuğu için fazlasıyla mükemmeldi. Çok iyi öğretmenlerim vardı, arkadaşlarım da çok iyi çocuklardı. Notlarım dışında her şey harikaydı. Sınıfın vasat öğrencilerindendim diyelim; tembeldim, çok tembeldim. Yalnızca redaksiyonda başarılıydım: Öğretmen bir tarih sahnesini anlatıp bizden canlandırmamızı istediğinde zincirlerimden boşalıyordum, sahneyi abartıyordum, bundan da büyük zevk alıyordum. Matematikte durum oldukça farklıydı: Daha az hayal, daha az yaratıcılık. Sayılarla aram hiç iyi değildi. Özellikle de okul saatlerini gösteren sayılarla. Tembelliğimden falan değil, okulu asmak için falan da değildi; fazlasıyla Afrikalılara özgü bir alışkanlıktı. Ne okulda kalma cezaları, ne de öğretmenlerin karnelere yazdıkları uyarı notları fayda edecekti. Hayatım boyunca her yere her zaman geç kalacaktım: Antrenmana, havaalanına, televizyon stüdyolarına... Geç kalmada Avrupa ve dünya şampiyonu Marcel Desailly!

Ailem bu gevşek tabiatımı düzeltmem ve daha fazla ders çalışmam için beni teşvik ediyordu. Hiçbir şey fayda etmiyordu: Bana bir nebze özgürlük tanıyan redaksiyonun dışında pek de ders çalışmak istemiyordum. Zaten bir üst sınıfta olan çalışkan, parlak öğrenci, üstün zekâlı Jean-Philippe'in başarılarını seyrediyordum.

Bütün bunların sebebi biraz da spordu. Yalnızca futbol değil, genel olarak spor; sporu çok seviyordum. Şüphesiz çok çok seviyordum sporu. Okulda, sokakta, kulüpte, günde bir, iki, üç saat; durmak bilmiyordum!

Bir kere yüzme vardı. Kulaç, kravl, sırt üstü... Klorlu suya karşı hassas olan derim, alerjik enfeksiyonlara sebep olup bir saatten daha fazla suda kalmamı engellese de havuzlardaki atmosferden fazlasıyla etkileniyordum. Cildimi korumak için yüzmeden vazgeçmeden önce Jean-Philippe'le birkaç yarışmaya bile katılmıştım. Yalnızca onun ailesi bizi desteklemek için gelmişlerdi, bizimkiler ise hiç gelmemişti.

Yüzmeden sonra sırada tenis vardı. Arkadaşım tenise yazılınca ben de yazılmıştım. Neredeyse her hafta salı akşamları onlarda kalırdım, ertesi sabah beraber tenis dersine giderdik. Öğretmen, biraz da benim o zamanki idollerim Björn Borg ya da Vitas Gerulaitis gibi profesyonel olmamı istediğinden olacak üzerime fazlasıyla düşüyordu. Ama her ikimizin geleceği benim çektiğim sıkıntıya bağlıymışçasına bana bağırp çağırması canımı sıkıyordu; bense arkadaşlar edinmek, gülmek, mutlu bir çocukluk geçirmek istiyordum...

İşte futbol bana bu imkânı tanıyordu. Yarı-kardeşim Seth Adonkor gibi ben de FC Nantes'ta oynuyordum. Bu sırada bir noktada ayrışıyorduk: Seth, kulübün altyapısına entegre olmuştu,

futbolu mesleği olarak düşünüyordu; bense onun gibi düşünmüyordum. 8 yaşındayken futbol okuluna başlamıştım. 4 yıldır oynuyordum ve uzunlamasına gövdeme fazlasıyla küçük gelen bir formam vardı ama benim futbola bakışım diğer zamane çocukları gibi tenise bakışımından farksızdı: Zevk için oynuyordum, Panini çıkartmaları ve Saint Etienne posterleri... Odamda iki kardeşim de kendilerini “Yeşiller”⁴ ve Revelli’ler⁵ efsanesine kaptırmışlardı, yatağın üzerinde posterler asılıydı; Nantes taraftarı olmanın da ötesindeydiler. Bu tip çekişmeler bende yoktu. Nantes, Saint Etienne, sarı, yeşil hatta 1978 Dünya Kupası’nda keşfettiğim Fransa Milli Takımı’nın mavisi, bunlar benim için pek de önemli değildi. Her şey bir yana çocukluk, futboldan ibaret değildi...

Annem beni bir Afrikalı gibi büyüttü, yani bir futbol teknik adamının “her türlü markajdan uzak” olarak nitelendireceği şekilde. Anneme göre bir çocuk erkenden sorumlulukların altına girmeli, yaşından önce olgunlaşmalıydı. Ben bu özgürlüğümü onun hiç tahmin edemeyeceği şekilde birkaç kez suistimal edecektim. Keyfime göre eve girip çıkıyordum, bir gün Stéphane’lara, bir gün Faucher’lere ya da Bosson’lara gidiyordum; cebimde hep sinemaya ya da başka bir yere gidecek kadar param oluyordu. Annem istediğim elbiseyi yalnız başıma almama izin veriyor, hiç düşünmeden elime imzalı boş bir çek tutuşturuyordu. Hatta bir keresinde gittiğim dükkandaki satıcı kadın, çekin karşılığı olup olmadığını öğrenmek için eve telefon açmıştı ve işte kışlık elbiselerim çoktan alınmıştı!

4 Yeşiller: Fransızcası Les Verts. Fransa’da 1970’li yılları kasıp kavuran Saint Etienne takımının giydiği yeşil formasına ithafen kullanılan lakabı.

5 Hervé ve Patrick Revelli kardeşler, Saint Etienne futbol kulübünün altın çağı olan 1970’lerde takımda beraber oynayıp sayısız şampiyonluklar ve başarılarla imza atmışlardı.

Yine de iki kez okulu kırarak onun güvenini suistimal ettim. Derinlemesine bir açıklaması yoktu bunun, bunu açıklayabilmek için bir otopsikanalize de gerek yok: 20 sene sonra, 3 çocuk babası olarak yine de bu garip ilkgençlik davranışıma bir açıklama getiremiyorum. Okulu kırmıştım, hepsi buydu. Ve bu, hesaplı, düşünülmüş, planlı bir davranıştı!

Önce, annemin yazısını ve imzasını taklit ederek apandisit ameliyatı olacağım bahanesi ile sahte bir izin kâğıdı yazmıştım. Gayet inandırıcı birkaç satır: “Oğlum Marcel’e geçireceği ameliyattan dolayı izin vermenizi rica ediyorum...”

Birincisi, 6 gün sürmüştü. Sabah şehre tüymeden önce okula gidiyormuş gibi yapmıştım. Öğleden sonra önce bir sinema salonuna gitmiştim, okulun bitiş saatini ayarlayarak iki seans film seyretmiştim. Bir tek film ilgimi çekiyordu, *Mary Poppins*’i saplantı haline getirecek kadar seviyordum. O filmi en az 10 belki de 20 kez sinemada seyredecektim. Biliyorum, milli takım arkadaşlarım, kaptanlarının “tanrısal” Mary’nin mit haline gelmiş şarkısını mırıldanırken hayal ettiklerinde kahkahalara boğulacaklar! Wiltord, Henry, Pires beni soyunma odasına kapatıp bu şarkıyı söyletecek, belki de benle beraber söyleyecekler: “Superqualifragilisdispersicadelis”, bu kelimeyi söylemek tam bir cehennem azabı ama eğer bir sefer de söyleyebilirsiniz olağanüstü bir şey olur...

İkinci okulu kırışım da yaklaşık 10 gün sürecekti, hangi yalanla okuldan kaçtığımı hatırlamıyorum ama bu kez Mary Poppins ve “Superqualifra...”’sı değildi, bu sefer tüm öğleden sonralarımı ayırdığım “Mister Bond..., James Bond”du!

Ama annem ne Mary Poppins’ti ne de bir Bond kızı, sinirlendi mi hakikaten terör estirirdi. Üçkâğıtlarımı öğrendiği

zaman hiç unutmayacağım bir azar işittim. Beyefendi ise bana öğütler verdi. Aramıza birkaç gün soğukluk girecekti ama yine de karşılıklı güvene dayalı ilişkilerimiz sürecekti, özgürlüğüm de devam edecekti ama birtakım yeni arkadaşlarımla onu da fazlasıyla suistimal edecektim.

Jean-Philippe, eğitimine bizim oradan uzakta bir okulda devam edeceğinden yeni bir arkadaşım onun yerini alacaktı: Philippe Charreau'nun annesinin oturduğumuz semtte bir kuru temizleme dükkânı vardı. Sempatik bir çocuktu, dersleri de benimkiler kadar kötüydü. Philippe ile beraber şehir merkezindeki Paladium'daki oyun salonlarına gider "Pacman" ve "Space Invader" oynardık. Makinelerin her şeyini çözmüştük. Hatta hava gazının sayesinde beleş oynamanın yolunu da bulmuştuk. Ana kasanın yakınındaki makinelerde oynayınca, makinelerin "sinir sistemi" önce sönerdi sonra da oynayana bedava oynama şansı verip yeniden yanardı. Bize de bu partileri kazanıp üç metelik kazanma fırsatı kalırdı. Bu numaraları seviyordum çünkü o zamanlar akıllı bir karış havada, kendinden ve şansından fazlasıyla emin toy bir çocuktum. Böyle haylazlıklar çok hoşuma gidiyordu.

Paladium'a her cinsten insan gelirdi özellikle de araba teybi hırsızları ganimetlerini satmak ya da onlara aracılık yapacak kişiler bulmak için sürekli buraya gelirlerdi. Ben de yeterince büyük ve fazlasıyla açkgöz olduğum için beni bulmuşlardı. Bir iki kez oralarda dolaştım ve belli bir komisyon karşılığı alıcılar buldum. Sonra bir gün kendimi -neden ve nasıl bilmiyorum- sokakta iki hırsız ile buldum. Yakınlara bir araba park etmişti. Arabada "baykuşlar" dediğimiz sivil polisler vardı. Bizi gördüler ve peşimize düştüler, biz de tüydük. Bir mobiletin üstündeydim, ben mi kullanıyordum yoksa arkasında mı oturuyordum

hiç hatırlamıyorum ama tek hatırladığım ödüm bokuma karışmıştı. Şansıma baykuşlar bizi yakalayamayacaktı.

Annem ve FC Nantes bu olaylar hakkında hiçbir şey bilmiyorlardı. Burada bunu anlatıyorum çünkü hayat şartlarının bir insanın oluşumunda ne kadar önemli olduğunu vurgulamak istiyorum. Bir tesadüf, bir anlık hata her şeyin mahvolması için yeterlidir. Ben de diğerleri gibi hayatı uçlarında yaşamak istemişim, serserilik yapmak, elebaşılık yapmak; bizimkilerin güvenini suistimal edecek kadar... Bunun açıklaması -eğer gerçekten bir açıklaması varsa- kötü bir tabiatım olduğu ya da bir kimlik arayışında olduğum değil; bir kez daha belirtiyim ki ben iki rengin, iki ülkenin, iki babanın arasına sıkışmış bir isyankâr değildim...

Yine de eğer akşam iki baykuşun arasında eve getirilseydim annemim utancını ve Beyefendi'nin acısını şimdi bile hayal edebiliyorum. Artık tamamdı, tövbe ediyordum! Araba teypleri, hava gazları, üç kâğıtlar bitmişti, artık bir tek şeye konsantre olacak yalnızca onu düşünecektim: Futbol!

4. Seth'in gölgesinde

Futbol, hayatıma olabilecek en sıkıcı şekilde girmişti: Bir mahalle stadında. İsterseniz dünya şampiyonu takımın kap-tanı olun ya da bir pazar sabahı oyuncusu, her şeyin başladığı bir referans noktanız vardır: Bir park, bir çıkmaz sokak, bir ki-lise avlusu... Kısacası bir mekân. Tabii ki önceleri ilkokul bah-çesinde patlak bir topun peşinden otuz çocuğun koşuşturduğu düzensiz maçlarda ben de oynamıştım. Ama kolejdeyken fut-bol tamamen anlamlı hale gelecekti...

Amatör olarak sporla uğraşan bir resim öğretmenimin ol-ması büyük bir şanstı, benim için bir ayrıcalıktı: Bay Ridel. Öğ-lenleri kantinden çıkar çıkmaz bu top delisi öğretmen, bizi ko-lejin yaklaşık yüz metre uzağındaki Procé Parkı'nın ucundaki "küçük stat" adını verdiğimiz bir oyun sahasına götürürdü. Bu-rası kale fileleri, topları olan bir hentbol sahasıydı... Çok güzeldi, teşekkürler Bay Ridel!

FC Nantes'ta ise futbol başka bir şeydi. Kramponlar, sarı formalar, 11'e 11, saha çizgileri ve oyun kurallarıyla büyük bir zevk... Orayı seviyordum ama öyle tutkun falan değildim. Öğ-retmenin ne kadar sert biri olsa da tenis beni hâlâ çekiyordu. Sonuçta, böyle yaşamaya devam etmek istiyordum; futbol, te-nis, çikolatalı sufleler, hepsi bir arada... Kulübünse benim için

başka planları vardı. İlk antrenörlerim, eski bir profesyonel kaleci olan René Denoyan, Guelso Zaette ve özellikle de evime kadar beni aramaya gelen, eşsiz bir eğitimci olan Louis Chaillou benim “potansiyelime” fazlasıyla inanıyorlardı. Louis Chaillou beni işi daha sıkı tutmam, daha büyük düşünmem ve eyalet seçimlerinden bölgesel seçmelere katılmam için teşvik ediyordu. Fiziğim, geniş oyluklarım ve kaslı baldırlarımla klasik anlamda bir futbolcunun fiziği değildi: Sırık gibi bacaklarım ve basketçi kollarımla boylamasına fazlasıyla gelişmiştim, ister istemez savunma oyuncusu olmak için gereken her şey bende vardı. Bana, “Evlat, kafanı uzat!” diyorlardı ben de mümkün olduğunca yukarı sıçrayıp omuzlarımı ve dirseklerimi kullanarak kafamı uzatıyordum. Bu savunmacılık görevimden o kadar zevk alıyordum ki “veletlik” yaşamım git gide daha fazla geliyordu. Fazla zaman geçmeden back hand’ler, sağ vuruşlar, tenis bitecekti; futbol kazanacaktı!

Nantes sahalarında çoktan örnek aldığım birisi vardı bile: Yarı-kardeşim Seth Adonkor. Benden 8 yaş büyük olan Seth, çoktan 1. Lig’in önde gelen oyuncularından birisi olmuştu ve ben onunla beraber profesyonellerin yaldızlı dünyasında maceralara dalmıştım. Onun gölgesinde ilerliyordum, vestiyerin kapısını aralamıştım. Bu durum Seth’in canını sıkıyordu çünkü annesinin son çocuğunu çalıştırmaktansa yapabileceği bir sürü şey vardı. O da beni azarlıyor, bana nasihatlerde bulunuyordu. Sürekli beni ineklemeye teşvik ediyordu ve sanki tüm o hava gazı ve araba teybi hikâyelerini biliyormuş gibi bir his uyandırıyor içimde, en azından beni şüphelendiriyordu. Başarısının meyveleri beni büyülüyordu: Ayda 27 000 Frank kazanıyor, Golf’e biniyordu; gece prensleri gibi giyiniyor ve şahane bir müzik tesisatı kurduğu 747’sine kuruluyordu. Hatta bir kuaför

arkadaşı, Seth'in saçlarını rasta biçiminde örmüştü. Kardeşim sortlu bir Bob Marley'di! Hemen onu taklit etmek istemiştım. O kuaför arkadaşı bana da saç örgüleri yapmıştı ama ben onları hemen bozmuştım çünkü her kafa vuruşumda kafamda bir peruk varmış gibi geliyordu.

Seth ise bu tip şeyler için biçilmiş kaftandı, o stil sahibi bi-riydi. Maçlarda aslan kesiliyordu, çok savaşçı bir oyuncuydu; uyanık bir oyuncuydu, sert oynardı yani defansif orta saha mevkie için ideal oyuncuydu. Geçen akşam, Saint Etienne'li Michel Platini⁶ bile bunu anlayacaktı. Milli takımın 10 numarası yorgundu belki ama Seth ona nefes bile aldırmamıştı. Sağa, sola, ortaya; nereye gitse onu gölgesi gibi takip etmişti. Tribünlerin "Adonkor, Adonkor, Adonkor..." diye bağırması müthiş bir şeydi, "O benim kardeşim, benim kardeşim o!" diye haykırmak istemiştım.

FC Nantes'ın eski stadı Marcel-Saupin'e gitmeyi çok seviyordum. Bu stat, biberli sosis kokuyordu. Ve o taze çimleri ve o oyunun zevki... Buranın ambiyansı beni büyölüyordu, oradaki kalabalık beni fazlasıyla oraya çekiyordu. Onu ilk kez bir "kaçak" olarak keşfedecektim. Bir gün Seth bir şov maçında oynayacaktı ve beni götürmeyi kabul etmediği için antrenörünün arabasının bagajında spor çantalarının ortasına saklanarak oraya kendimi "götürtmüş"üm. Geldiğimizde birkaç kez bagajın kapısını tıkırdattım. Açtılar; iyi bir tokat yedim ama yine de ne yapıp yapıp maça gelmeyi başarmıştım – Nantes ve Sochaux arasında oynanacak ilk "gerçek" maçına... Dışarı çıktığımda futbol ilahlarını gözlerimle görecektim: Maxime Bossis, Loïc Amisse, Gilles Rampillon...

6 Şimdilerin UEFA başkanı Michel Platini, 1970'lerin sonu ve 1980'lerin başında formasını giydiği Saint Etienne takımında gösterdiği parlak performansla adını ilk kez dünya futbol yıldızlarının arasına sokmayı başarmıştı.

Sonra, Marcel-Saupin Stadi'na sık sık top toplayıcı olarak gidecektim. Bir gece, Nantes efsanesi, yüksek sesli dev kaleci Jean-Paul Bertrand-Demanes'in kalesinin arkasında top toplayacaktım. Bana, "Top dışarı çıkar çıkmaz, mümkün olduğunca hızlı bir şekilde gidip alacaksın ve vereceksin!" demişlerdi. Top çıktı, ben koştum ve topu dev Jean-Paul'e mümkün olan en hızlı şekilde vermek istedim ama o bana, "Yavaş ufaklık, bırak topu yere!" dedi. Beni birden ter bastı: Bu lanet olası topla ne yapmalıydım? Vermeli miydim yoksa yere mi bırakmalıydım? Ben düşünürken son düdük çaldı, Nantes kazanmıştı!

80'li yılların başında artık maçların oynandığı tüylerimi ürperten stada tek başıma gitme sırası gelmişti. Maalesef, Seth, beni stada götürmekte pek de istekli değildi. Profesyonel futbol yaşamını benle paylaşmak konusunda isteksizdi. Neden beni böyle bir kenara itiyordu? Yoksa çocukluğumda odamın duvarlarını süsleyen posterler, Saint Etienne'li Revelli kardeşler de bizim kadar birbirleriyle dalaşıyorlar mıydı? Abartıyorum: Seth bazen okul çıkışına beni aramaya gelirdi. Belki de arkadaşlarımdan bakışları altında arabasına binmemin bana nasıl bir gurur verdiğini farkındaydı. Bu benim için haftanın en güzel anıydı, onun yanında gözükmek, onun kardeşi olmak için güzel bir fırsattı.

Seth, bazen de bana hediyeler getiriyordu: Formalar, tişörtler, ayakkabılar ya da beni Nantes'ın varoşlarındaki, Breil-Malville'deki evine davet ediyordu. Orada diğer kardeşim, saatçi Francis'le bir HLM'de oturuyordu. Ayda 27 000 Frank'lık geliri ve binanın önüne park ettiği Golf GTI'si ile daha iyi bir yerde oturabilirdi ama burada gayet mutlu gözüküyordu. Daire o kadar genişti ki burada iki kez parti yapmama izin verdiler.

7 Fransa'da bir ortaklaşma tarafından inşa edilen ve dar gelirli insanlara tahsis edilen apartman daireleri.

Birincisi gayet başarılıydı: Kızlar dans ediyorlardı. İkincisi ise tam bir fiyaskoydu: 18 erkek ama bir tek kız bile yoktu; hiç bu kadar utanmamıştım!

Ben de Grillaud Sokağı'nda ailemle kaldığım dairede uzun bir süre daha kalmayacak, ailemden biraz daha uzaklaşacaktım. Orta ikinci sınıfın sonunda öğretmenler bana ileride ne olmak istediğimi sordular ben de, "Futbolcu ya da pastaneci." diye cevap verdim. Onlar da futbol topunu çikolatalı sufleye tercih ettiklerinden geleceğin yıldızlarının okuduğu yatılı Colinière Koleji'nin "spor" bölümüne geçtim.

Burada sporcular bir nevi kabile gibiydi ve futbolcular kabile içinde bir kabileydi. Bizi fazlasıyla havaya sokan futbol, bizim zamanından önce yıldız pozlarına girmemize sebep olacaktı. Yine de aramızdan yalnızca birkaçı futbolda kariyer yapabileceklerdi: Bruno Pabois (Brest, Nîmes...), Stéphane Mahé (Auxerre, PSG, Celtic...), Laurent Viaud (Rennes, Monaco...). Ben de futbolcu avcılarının hoşuna gidecektim. İkinci senemde, bir gün, ilk kez Fransa Milli Takımı'nın mavi formasını giyecektim. Gironde'da, Soulac'da Almanya'ya karşıydı. Çok gol atmıştık, 4 ya da 5 gol, şimdi tam olarak hatırlamıyorum. Almanlara karşı bu hep böyle devam edecek gibiydi!

Hafta içi, Colinière'deki diğer çocuklarla beraber antrenmanlara çıkıyordum ama haftasonları ve dinlenme zamanlarında herkes evine gidiyordu. Bu zamanlardan arkadaşlarımı ve resim öğretmenim Bay Ridel'i görmek için "küçük stadın" oralara gezmeye giderek istifade ediyordum. Futbol sahalarında, FC Nantes'la çok fazla zaman geçirdiğim için Grillaud Sokağı da futbol öğrenimimdeki basamaklardan biri olacaktı. Orada otelde kalırmış gibi çok az kalacaktım ve Seth'in başarısına rağmen annemim futbol yüzünden geleceğimden endişelendiğini

Kaptan

görecektim. Babamsa bu konuda daha fazla tereddütlüydü. Futbol onun dünyası, onun kültürü değildi, hayatında bir kez olsun futbol sahasına ayak basmamıştı; nasıl beni yüreklendirmesini bekleyebilirdim ki? Seth'in yüksek geliri de yeni arabaları da onu pek ilgilendirmiyordu. Beyefendi, yalnızca derslerle ilgileniyordu ve evlatlığı için eğitimin dışında başka hiçbir şey düşünmüyordu. Benim üzerimde nüfuzu vardı, ona daha uzak olan Afrikalı kardeşlerim için çok daha az olan bir şey... Yüz kere, bin kere bıkmadan usanmadan, "Futbol senin için değil Marcel, ileride pişman olacaksın ve 'Babam haklıymış.' diyeceksin. Gerçek anlamda bir mesleğin olması lazım!"

Ona karşı gelmeye cesaret edemiyordum. Ona asla karşı gelmemiştim. Gerçek onu yaralayabilirdi ve ben onu yaralamak istemiyordum. Pazartesi sabahları Colinière'e gitme zamanı geldiğinde bana hep, "İnşallah çocuklarını görecektir kadar yaşarım!" diyordu. Ben de kendi kendime 83 yaşındaki bir adam için ne kadar uzağı, çok çok uzağı gördüğünü söylüyordum.

5. Elveda

Öldü.

Annem bizzat kendisi bunu bana söylemek için geldi. Çocukluğumun sahası “küçük stad”a kadar yürümüştü. Tel örgülerin arkasından beni işaret ederek yanına çağırdı. Koştum. Ağlıyordu. Anladım.

“O öldü. Gel oğlum, gel...”

Onu takip etmedim. Mobiletime atladım, sürdüm, sürdüm ve yalnız başıma hastaneye geldim.

Odada kimse yoktu. O da orada değildi! Oysa dün, onu orada, o yatakta yatarken görmüştüm; üç gündür kalp atışları iyice yavaşlamıştı, hastaydı, yorgundu ama yaşıyordu.

Koridorda hemşirelerin, doktorların, beyaz önlüklü bir ordunun arasından geçiyordum, bir ses bana morgun yolunu tarif etti.

Girişte, benim gelmem bekçiyi şaşırtmadı. 14 yaşındaydım, ona, “Bay Desailly lütfen!” dedim ve o da üzeri çarşafıla örtülü bir küçük tekerlekli araba ile geri geldi. Onu bir başka odaya kadar izledim. Yatağı bir köşeye itti ve kapıyı kapattı.

Beyefendi ve ben yalnızdık şimdi.

Çocuk gözlerimde ölümün bir yüzü vardı ve bu yüz beni şoke etmemişti. Onu daha yakından görmek, ona dokunmak

ve onu sonsuza kadar içime doldurmak için yatağa tırmandım. Bu adam benim babam olarak kalacaktı. Hayatımın en önemli anlarında başkasını değil yalnızca onu düşünecektim.

Ertesi gün, 17 Haziran 1983 Çarşamba, morga annemle beraber bir daha geldim. Hiçbir formalite engeli çıkarmadan, cansız bedenini bir kez daha görmemize izin verdiler. Formaliteleri halledene kadar onu birkaç gün daha orada tutacaklarını düşündük. Sonra onu toprağa verebilirdik. Ama bir sabah evin telefonunu çaldı. Hastaneden bir yetkili anneme şunu söylemiş: “Biraz önce, kocanızın vücudunu bilime bağışladığını öğrendik. Şu andan itibaren onu bir daha göremeyeceksiniz!”

Annem bunu bana bir türlü açıklayamadı, ona göre bu saygı duyulması gereken bir tercihti, bilimsel araştırmalar makul bir sebepti. Bense deliye dönmüştüm. Onları, babamı bir laboratuvar kadavrasıymışçasına didik didik ederken içlerinden gülüşlerini hayal edebiliyordum. Bu görüntü gözümün önünden bir türlü gitmiyordu, hatta gözle görülebilen enfarktüsün kendisinden bile çok; belki de enfarktüs daha tercih edilebilir bir şeydi acıları ve can çekişmelerini engellemek için! Bu doktor çıraklarından hiç mi hiç hoşlanmıyordum, yaralı bir çocuğun nefret edebileceği kadar nefret ediyordum onlardan. Onu inceledikten, onunla oynadıktan sonra ona ne yapacaklardı? Ne bir mezarı ne de ziyaret edebileceğimiz bir yeri olacaktı; yalnızca acımız ve hatıralarımız.

Bu hastanenin damında çok büyük bacalar vardı. Birkaç gün boyunca mobiletimle hastanenin önünden geçerken “İşte o...” diyerek gökyüzüne süzülen dumana bakacaktım...

6. En güzel yıllarımız

Futbol, futbol, futbol...

Bu esaslı spor, her geçen gün, hayatımda daha fazla yere tutmaya başlıyordu. Biraz da geriye kalanları unuttuğumdan: “Küçük stat”taki arkadaşlarım, Grillaud Sokağı’ndaki apartman, özellikle de dersler. Orta son, lise bir... Sınıfları geçiyordum, babamın onuru ve annemin mutluluğu için ama bir arada yürümeyen “spor-ders” birlikteliğinde boşanma kaçınılmazdı ve ben tercihim yapmıştım: Profesyonel bir futbolcu olacaktım!

Yazın, Colinière tatildayken, azizlerin azizi FC Nantes’ın altyapısının olduğu geleceğin profesyonellerinin yatakhane Jonelière’e yakınlaşacaktım. Abim bütün sınıflarından geçmişti tıpkı Fransız futbolcuların “en Brezilyalı” arkadaşı José Touré ve jenerasyonunun diğer yıldızları Ayache, Bibard, Poulain gibi. Onlardan bir önceki jenerasyondan Loïc Amisse, Gilles Rampillon ve idollerimden Maxime Bossis de Nantes ekolünden yetişmişlerdi. Sahaları Erdre kıyıları boyunca uzanan bu 9 hektarlık kompleksten daha iyisi yoktur. Yaşları 14’le 18 arasında değişen oradaki çocukların her birinin birer oyun odası, buzdolabı ve televizyonu olan soyunma odalarının hemen yanında kendi odaları vardır.

Seth'in varlığı profesyonel yıldızların odalarına zaman zaman baskınlar yapmamı sağlıyordu, bu ayrıcalık bende iyi bir "iş" fikrini uyandırmıştı: Onların imzalı fotoğraflarını alacak sonra da dışarıda spor okulundaki arkadaşlarıma satacaktım. Devasa baldırları olan kanat oyuncusu Loïc Amissse'in imzası 5 Frank'a, tamamı bu iş!

Kısa zamanda işler yoluna girdi. Oyuncular imzalıyordu ben de peşin paraya satıyordum. %100'lük net kâr! Bu beyefendilerin en ufak yırtık gördüklerinde bir kenara attıkları tişörtleri, formları, özellikle de ayakkabıları da satıyordum. Ekibin malzemecileri onlara fazlasıyla ihtimam gösterdikleri için yeni bir çift için parmaklarını şıkırdatmaları yeterliydi. İşte tam bu sırada ben devreye giriyordum ve eskileri okulun yatakhaneğinde pazarlamak için kapıveriyordum. Hatta bazen, mesela Amissse'in onları Saint Etienne'e karşı ya da "büyük Max"ın PSG'ye karşı giydiğini söyleyerek fiyatı arttırıyordum.

Sonunda Seth bu kullanılmış ayakkabıların hepsinin üstüne atlamamdan şüphelenecekti:

- Bana bak, bu kadar ayakkabıyı ne yapıyorsun sen? Biraz fazla değil mi?

- Bunlar arkadaşlar için...

Evet, arkadaşlar için olduğu doğrudu ama para ödeyen arkadaşlar için! Her şey bir yana çöpten Amissse'in sağ ayağını kurtarmakta kötü olan hiçbir taraf yoktu!

İkinci sınıftan sonra, kesin olarak FC Nantes'in Jonelière'ine taşınacaktım. Ama bu kez, yalnızca yazın değil, bütün yıl orada kalacaktım. Kulüp, anneme okul programına uyumlu bir şekilde devam edeceğimi garanti etti. Öğretmenler bize Matematik, İngilizce ve Fransızca dersleri vermek için Jonelière'e geleceklerdi.

Böylece en azından teorik olarak da olsa yoğun futbol eğitimim ile okulu aynı anda sürdürebilecektim; teorik olarak diyorum çünkü böylesi bir dengeyi tutturmak pek de mümkün değildi. Hep öyle bir zaman gelir ki konsantrasyonunuz sporda yoğunlaşır. İşte ben de çok geçmeden aynı durumu yaşayacaktım... Şimdi temel okul eğitimini aldıktan sonra, gelecekte modelim, abim Seth gibi yeşil sahalarda top koşturacaksam neden derslerle fazla zaman geçirecektim ki? Futbol oynamam için bana büyük paralar ödenecekken neden daha fazla Fransızca ve Matematik çalışayım ki? Çıkarının nerede olduğunu iyi bilen FC Nantes, bu yıl okul yaşamıma bir nokta koymayı tercih edecek ve daha önce Seth'in izlediği güzel bir yol benim için de açılacaktı...

Kulüpte bir arkadaşım vardı: Didier Deschamps. Bir Bask. Bacakları ve baldırlarındaki inanılmaz gücüyle memleketi Ovale'deki Bayonne'un temel direklerini andıran aslan gibi bir çocuk! Onu çok küçük yaşlarda bölgeler arası düzenlenen bir turnuvada tanımıştım, ben Aquitaine o ise Atlantique için oynuyordu; takımın belkemiği idi. Soğukkanlı, hızlı ve karakterli oyunuyla diğerleri arasından sıvrılıyordu. Nantes'lı yöneticiler bize katılması için ikna etmişlerdi. O günden sonra çok iyi arkadaş olacaktık. Sahada beni etkiliyor, saha dışında da eğlendiriyordu.

Memleketi Bask diyarından geldiğinde üzerinde patchwork biçiminde yamalı bol paçalı bir kot ve annesinin ördüğü balıkçı yakalı bir kazak vardı. Onda hemen taşralı, kibar bir gelberi taraf bulmuştum. Neden bilmiyorum ama bana "Rocadamour mağaralarındaki kurtla kaçan sevgilisi" için ağlayan şarkıcı Gérard Blanchard'ı hatırlatıyordu. Birden ona "Blanchard" adını takıverdim. Normalde, insanlar bu takma ismi benim siyah onun da beyaz derili olduğu için taktığımı düşünebilirler ama derilerimizin rengi ile bu ismin hiçbir ilgisi yok! Hayatım boyunca

ona “Blanchard” diye hitap edecektim: Avrupa şampiyonu Blanchard, dünya şampiyonu Blanchard, arkadaşım Blanchard... Diğerleri mesela Christophe Dugarry ona Blanchard diye hitap etme hatasına düşecekti ama Didier ona bu şekilde hitap etmemeleri için onları sert bir şekilde uyaracaktı; ona Blanchard diye hitap etme ayrıcalığı yalnızca bana ait olacaktı.

Blanchard, daha on beşindeyken yaşından çok daha olgun bir çocuktur. Yalnızca onun varlığı bana yetiyordu: Beni sürekli dinliyor, gücünü, bilgeliğini benimle paylaşıyordu; bense onla delidoluluğumu ve rahatlığımı. Ve de şamatacılığımı, Blanchard Basktı yani rugby’ciydi! Yani eğlenceye düşküncü ama bunu göstermeye çekiniyordu, bense onu ayartıyordum. Jolinière’deki diğer çocuklarla da şamata yapma fırsatlarını hiç kaçırmıyorduk. Futbolun genç umutları konumunda olmamız ve profesyonel yıldızlara yakınlığımız, -henüz gerçekleşmemiş olsa da- şimdiden başarılı olduğumuz ve bundan ileri gelen her şeyi yapabilme gücünü kendimizde bulma hissini uyandırıyor. Bu ilk gençliğe özgü kaygısızlığımızı bozacak hiçbir şey olmadığından olgunlukla gençlik arasında kısa sürecek, az rastlanan bir dönemi yaşıyorduk: Hayatımızın en güzel yıllarını... Henüz ilk 11’de sürekli yer almak ya da takım arkadaşlarımızdan daha fazla para kazanmak için kıyasıya rekabet içinde olacağımız günlerde değildik. Kulübün her ay bizim için harcadığı 1500 ile 3000 Frank arasındaki paralar sayesinde kendisini yalnızca eğlenceye adanmış prensler gibi yaşıyorduk.

Cumartesi akşamları bizim için şehir dışındaki mekânlara kaçmak yapma, şehir merkezinde tanınmış profesyonel yıldızlarla rekabet etmek zorunda kalmaksızın kızlara hava atma fırsattı. Yazın, otostopla Vendée kıyılarındaki Saint-Jean-de-Monts’a kadar giderdik. Oraya vardığımızda ilk yaptığımız gece

kalacak bir yer aramak olurdu. Oteller ya çok pahalı oldukları için ya da dolu oldukları için, biz küçük çapkınların amacı kampinglerinde ya da ailelerinin evlerinde kalabileceğimiz kızlar ayartmak olurdu. Ama bu da en az futbol kadar sürprizlere gebe bir spor (!) olduğundan geceler genellikle merdiven altları ya da basamaklarda bitap bir halde yığılarak sona ererdi. Bizim “şanslı” Deschamps, Eydelie ve Gravelaine kasıla kasıla yürürlerdi. Sabahları bizi futbol partileri düzenleyeceğimiz plaja kovalayacak asabi bir evsahibi mutlaka çıkardı.

Bazı geceler şamataya Jonelière’in duvarları arasında bile devam ettiğimiz olurdu. Tesislerin girişinde haliyle iki bekçi bulunurdu ama rüzgâr bizden yana esiyordu. Bizimkiler bekçilerin odalarımızdan gelen müziği duymadıklarını ya da duymak istemediklerini söylerlerdi!

Bu şamatacı bandonun şefi 20 yaşındaki bir Martinikli olan Jean-Michel Labejof’tu. FC Nantes’a, 1982’de, bir Paris banliyösünden, Juvisy-sur-Orge’dan gelmişti ve profesyonelliğe ilk adımlarını atmaya başlamıştı. Burada herkes onu çok seviyordu. Jonelière’in çimlerinde hip-hop yarışmaları düzenleyecek kadar çılgınca işler yapan sıradışı biriydi. Bütün bunlar filme alınmalıydı: Biz sahanın üzerinde çember oluşturmuş yirmi kişi gözlerimizden yaşlar gelene kadar gülüyorduk; tıka basa yemiş, biraz da içmiştik; Jean-Michel’in arkadaşının getirdiği mini projektörler yanmış, müzik sonuna kadar açılmıştı; dansçılar sırtlarının, ellerinin üzerinde müziğin ritmine uyarak en çarpıcı figürlerini sergiliyorlardı. Hatta Blanchard, benim Bayonne’lu Blanchard’ım bile gülerek dansa katılıyordu. Ben sadece bir kez yarışmayı kazanmayı başardım. Ama en iyimiz her zaman Jean-Michel’di. Onun Allah vergisi bir yeteneği vardı.

Seth, bu gece eğlencelerimize hiç katılmazdı. Onun dünyası ile bizimkisi farklıydı. Parc des Princes'te ilk kupa finalinde (PSG'ye yenilmişlerdi ama unutulmaz bir maç olmuştu) oynamıştı; bizden farklı olduğunu gösteriyor, bizim gibi "köylü" mekânlarına gitmiyor hakiki gece kulüplerine takılıyordu. Saat ona, on bire doğru, dans partimiz sona erdiğinde, o patinajlarla park yerinden yola çıkıyordu. Onun için gece daha yeni başlıyordu, bense onun peşinden gitmek için onun bir işaretine, bir sözüne bakıyordum. Onun dünyasına girmek, arkadaşlarını tanımak, beni onlarla "İşte bu finalde giydiğim formayı hediye ettiğim kardeşim Marcel." diye tanıştırtmasının gururunu duymak isterdim. Belki 16 yaşında bir çocuk olarak bütün bunlar için çok gençtim, "stil" biri değildim; onun için profesyonel bir yıldızın taşımak istemeyeceği bir yükümü, yıldızların imzalı fotoğraflarının ve delinmiş kramponlarının koleksiyonunu yapacak bir velettim. O daha çok hip-hop kralı Jean-Michel'i ve FC Nantes'ın Blois'dan bulup getirdiği 18 yaşındaki müthiş bir yetenek olan Malili futbolcu Sidi Kaba'yı tercih edecekti. Seth gece gündüz onunla takılacaktı. Neden Sidi'ydi de ben değildim? Bilmiyorum ama bu duruma fazlasıyla üzülüyordum. Onlar birlikte Jonelière'den çıktıklarında sanki boğazıma bir şeyler düğümleniyordu "Ah! Ben buradayım işte! Ben kardeşimim!" diye haykırmak istiyordum ama Seth'in yeni arabası Ford Turbo RS, Nantes gecelerinde gözden kayboluyordu.

7. Soğuk el

Blanchard'ın nesi vardı böyle? Neden bana bu kadar üzgün ve solgun bir şekilde bakıyordu? Anlamıyordum. Zaten odaya geldiğinden beri, bir garip gözüküyordu bana. Eşyalarını sessizce yerleştirmişti, sanki siyahi kardeşine -bana- küsmüştü. Belki de canını sıkan bir şeyler, bir terslik olduğunu düşündüm kendi kendime. Ama canını sıkan şey neydi? Neydi bu terslik? Halbuki birbirinden ayrılmaz yaşamlarımız hiç bu Kasım 1984, Pazar günü kadar olağanüstü olmamıştı: Fransa Küçük Takımı ile Monaco'da oldukça lüks bir otelde kalmıştık, İtalya'yı 2-0 mağlup etmiştik... 16 yaşında daha ne isteyebilirdik ki?

- Marcel, seninle konuşmam lazım.

- Peki...

Elini koluma koydu. Telaşlı, soğuk, ürperti veren bir el! Blanchard titriyordu, konuşurken zorlanıyordu. Korktum.

- Ne var Didier?

Baksanıza ona Blanchard diye değil de Didier diye hitap etmiştim... Eliyle kolumu kavradı, daha önce bana hiç böyle dokunmamıştı.

- Marcel, Seth öldü. Jean-Michel de... Sidi hastanede. Öğlen bir kaza geçirdiler.

Önce tepki veremedim, sonra aptalca “Nasıl?” diye sordum. Aptalca bir soruydu ama ağızımdan çıkan ilk söz bu olmuştu.

Didier konuştukça, üçünün başına gelenleri tasavvur ediyordum... Bu pazar öğleni, bir arkadaşın, Laurent Orby’nin aile evine yemeğe davetliydi. Jonelière’den kulübün izni olmaksızın ayrılmışlardı, yola geç çıkmışlardı. Seth gri Ford Turbo’yu kullanıyordu. Jean-Michel Labejof sağında oturuyordu. Sidi Kaba arkada uyuyordu; Cumartesi akşamı dışarı çıkmıştı. Yağmur yağıyordu, yol kaygandı, Seth sol şeritten çok hızlı gidiyordu. Suda sürat yarışı! Ford yön değiştiriyor, otlarla dolu toprak sekisini aşıyor, ters yönden gelen bir BMW’ye çarpıyor ve girdiği hendekte parçalanıyor. Aralarında bir senatörün de bulunduğu BMW’dekiler yaralanmışlardı. Arkadaki ön camdan fırlayan Sidi ağır yaralıdır ama kurtulacaktır; Seth ve Jean-Michel ise çarpışma anında ölürler.

Seth öldü.

Seth, Nantes’ta ölmüştü ve ben neler olduğunu bir türlü anlamaksızın donmuş bir şekilde Didier ile kalakalmıştım. İnanmıyordum, bu olamazdı!

Telefonla annemi aradım. “Anlat ne oldu? Neler olduğunu anlat bana...” diyordu. Bir an önce uçakla ya da trenle -kesinlikle arabayla değil- Nantes’a dönmem için bana yalvarıyordu. “Tamam, bunu antrenörle konuşacağım.” dedim.

Yemeğe inmem gerekiyordu. Didier otelin yemek salonuna kadar bana eşlik etti. Attığım her adımda Didier yanımdaydı. Ona, onun varlığına ihtiyacım vardı, onun da bana ihtiyacı olduğunu biliyordum çünkü acı çekiyordu. Seth’i de Nantes gecelerinin sihirbazı Jean-Michel’i de çok seviyordu.

Diğer takım arkadaşlarımız da masaya oturmuşlar, sessiz sessiz önlerindeki tabaklara bakıyorlardı. Olanları biliyorlardı. Herkesin haberi vardı. Kötü haber geldiğinde kimse bana söylemeye cesaret edememişti. Onlara kızmıyorum çünkü böyle bir şeyi söylemek olgun insanlar için bile fazlasıyla güçlü. Didier bunu yapabilmişti. Onlara, “Marcel’e bunu söylemek bana düşer...” demişti. Kariyerimiz boyunca en güçlü olduğumuz dönemlerde bile asla bu sahneden bahsetmeyecektik. Ama kolumdaki eli her zaman arkadaşlığımızın en büyük kanıtı olarak kalacaktı.

Milli takım antrenörü Henri Guérin masadan kalktı ve bana sarıldı. Tabii ki gitmeme izin verecekti. Tabii ki ilk uçağa binecektim. Ama kardeşim orada olacaktı, buna inanamıyordum, bütün bunlar gerçek olamazdı; olanlara inanamıyordum, inanmak istemiyordum. Seth güçlüydü, Seth yıkılmazdı, o PSG’ye karşı kupa finalinde oynamıştı hatta bir Calberson pub’ında asılı 6 numaralı forması bendeydi.

Didier ile birlikte odama döndüğümde, istem dışı olarak televizyonu açtım; hani şu bir otel odasına girer girmez farkında bile olmadan yaptığımız şeylerden biri gibi... Akşam 8 haberleri: Grégory Olayı, Yeni Kaledonya’da bağımsızlık hareketleri... Sonra ekranda hiç beklemediğim bir yüz göründü: Seth. Bu görüntü beni yaraladı, yorumlar kanımı dondurdu. Kardeşim gerçekten ölmüştü. Ailem Nantes’ta beni bekliyordu. Yarın gidiyordum.

Daha önce, Grillaud Sokağı’ndaki evimizin merdivenlerinde bu kadar insanı bir arada görmemiştim. Sırtımda çantam, merdivenleri koşarak çıkarken bir sürü insana rastladım. Sarsılmış görünen oyuncular beni selamladılar, onlara geldikleri için teşekkürlerimi sundum. Tanımadığım bir sürü insan eve girip çıkıyordu. Kimdi bunlar? Ne hakla bizim eve gelmişlerdi? Yalnızlığa ihtiyacım vardı, annem, abim Francis ve ablam Misper

dışında kimseyi görmek istemiyordum ama üçüncü kata yaklaştıkça gürültü kulağıma kadar geliyordu.

Kapı açıktı. Tanımadığım başka insanlar da sahanlığa gelip gidiyorlardı. İçerisi daha da kalabalıktı. Salon Afrikalılar ile doluydu. Hiç tanımadığım Afrikalılar ile... Seth'in ya da Francis'in arkadaşlarıdır diye düşündüm. Arkadaşları mı? Ama onlar yüksek sesle sohbet ediyorlar, ellerinde viski kadehleriyle mutlu insanlar gibi gülüşüyorlardı. Umursamazlıkları beni şoka uğratmış, derinden yaralamıştı. Sanki doğru yerde değildim, kâbus görüyordum.

Hayır, hayır, doğru yerdeydim. Bu keşmekeşin içinde kaybolmuş olan Seth'in nişanlısı ve dokunsak gözyaşlarına boğulacak kız kardeşim Misper gözüme çarptılar. Nihayet annem yanıma geliyordu:

- Ne oluyor anne?
- Gel Marcel!

Sonra, odamı dairenin kalan kısmından ayıran küçük perdeyi çekiyor. İşte kardeşim orada odanın ortasında bir tabutun içinde. Daha önce bir ölü görmüştüm, ailede en sevdiğim kişi olan Beyefendi'nin cansız bedenini. Ama Seth'in sert bakışlı yüzü dayanılmazdı. Kilise ölüleri bu şekilde şereflelendirmeyi zorunlu mu kılmıştı? Din derslerinde böyle bir şey öğretmemişlerdi bana. Acaba Jalonière ve "küçük stat"taki arkadaşlarım "sahici" Fransızlar da böyle şeyler yapıyorlar mıydı? Yoksa bütün bu olanlar tamamen Ganalılara özgü bir şey miydi? Ya yan odadaki siyahlar? Onlar yiyip içip demleniyorlardı. Kahkahalarını duyuyordum. Kahkahalar!

Annem üstü açık tabutun önünde benimle birlikteydi ve oğlu için Afrikalılara özgü, insanların birbiriyle kaynaştığı kolektif bir

veda töreni düzenlemek istediğini anlamıştım. Sanırım Akra'da birisi öldüğünde, insanlar büyük çadırların altında eğlenceler düzenlemek için bir araya geliyorlardı. Ama ben bu Afrika'yı istemiyordum. Ben Fransızdım! Hayatım boyunca, kendimi burada, kardeşimin yanı başında davetsiz misafirlerin gitmesini beklerken olduğu kadar Fransız hissetmemiştim.

Nihayet kapının kapandığını duyuyordum. Yiyip içip eğlenenlerden geriye kalanlar da gitmişlerdi. Çıtın çıkmadığı dairede, saat sabahın üç ya da dördünü gösteriyordu.

Tabuta yaklaştım. Dayanamadım: Hıçkırıklara kapılmış, sinirlenmişim, yüksek sesle konuşmaya başladım: "Beni asla yanına almadın, hep bir köşeye ittin, şimdi de bizi bırakıp gidiyorsun... Ama bunu yapmaya hakkın yok! Hakkın yok buna! Biz ne yapacağız şimdi?"

Seth, belki de yaşadığı gibi sırlarıyla, yalnızlığıyla, duyarlılığıyla aramızdan ayrılmıştı. Bizi her şeyden uzak tutuyordu, yalnızca dar bir arkadaş çevresine güveniyordu; bize ne duygusal hayatından, Nantes'lı bir yöneticinin kızıyla olan ilişkisinden ne de gelecekte yapmak istediklerinden, tutkularından, yatırımlarından bahsediyordu.

Cenaze günü, gördüğüm bir şey beni fazlasıyla şoke etti: Mezar taşı yoktu! Üzerine bir haç dikili olan toprak yığını tabutu örtüyordu. Annem Fransa'da bir kimsenin nasıl toprağa verildiğine dair formaliteleri bilmiyordu. Bu durum onun idari prosedürleri doğru bir şekilde yerine getirememesine sebep olacaktı. Seth'e layık olduğu gibi bir mezar yaptıramamıştık. Futbol dünyası oradaydı: Arkadaşları, oyuncular, yöneticiler... Onların sırayla toprağa saygıyla eğilmelerini izlerken hem utanç, hem de acı duyuyordum. Kendi kendime neden aralarından hiçbirinin

Kaptan

Fransızca kendini ifade etmekte hâlâ zorlanan anneme yardım etmediklerini soruyordum. İlerleyen haftalarda kulüp bize hiç yardım etmeyecekti. Oyuncular da. Hatta Seth'in kankası büyük yıldız José Touré bile! Onun yanımızda olmasını, beni kanatlarının altına almasını, bana abilik yapmasını ve Seth'le ilgili bildiklerini bana yavaş yavaş anlatmasını isterdim. O Seth hakkında her şeyi biliyordu. Ama o da diğerleri gibi benden uzaklaşacak, aramıza mesafe koyacaktı ve uzun çok uzun zaman sonra bu yanlış hareketi için benden özür dileyecekti.

Söylesene Seth, bu mu harika futbol dünyası?

8. Çömezlik

Annem futbolu sevmiyordu artık. Zaten o da Beyefendi gibi futbola hiçbir zaman sıcak bakmamıştı. Ama bu sefer futbola yalnızca kuşkuyla bakmıyor, kayıtsız kalmıyordu, artık futbola karşıydı. Katolik olsa da –ve 15 senedir Fransız vatandaşlığına geçmiş olsa da- Seth’in ölümü, onu birtakım uhreviden kalma inançların etkisi altına almalarına sebep olmuştu. Ona göre Ford’un parçalanması bir kaza değildi. Bu gençlere kötü ruhların, futbolun nazarı değmişti. Onu anlayabilmek gerek: Hayat ondan bir çocuğunu almıştı; diğerlerini korumak gerekiyordu. Biraz da bu yüzden eve geri dönecektim. Şimdilik bu sorun değildi. Jonelière’e devam edecek, kardeşimin izinden giderek 1. lige ve de -neden olmasın- Fransa Milli Takımı’na yükselecektim, ne de olsa milli takım Seth’in kaderiydi.

Seth’i kaybetmenin acısı bir anlamda beni yola getirdi. Grilaud Sokağı’ndaki eve daha fazla uğrayarak, anneme destek olmaya çalışıyordum, genç bir çocuğun omuzlarına fazlasıyla bol gelen aile reisliği kıyafetine bürünüyordum. 17 yaşında olmam, futbolculuk tasalarım pek de önemli değildi, annem için onun yanında olmalıydım. Seth aramızdan ayrıldığından beri pek de eşi olmayan bir ruhani yolda annemi izleyecektim: Sırasıyla önce Yehova Şahidi sonra da mormon olacaktık.

Seth'in cenazesinden sonra annem aşırı hassas olduğu bir dönem geçirmekteydi ve bir şeylere tutunma ihtiyacını duyuyordu. Katolik kilisesi ona ihtiyacı olduğu yardımı sağlamak-tan uzak olduğu için, kolayca Yehova Şahitleri'nin "tuzağına" düşecekti. Onlar en azından annemin acısını dinliyormuş gibi yapıyorlardı. Onların yanında mutlu gözüktüğü ve de ne olursa olsun onun yanında olmak istediğimden kısa zamanda tarikata entegre oldum. Önceleri bunu eğlenceli buluyordum. Orada çok sempatik insanlar vardı ve fazlasıyla iyi vakit geçiriyorduk. Vaf-tiz edilmemin dışında orada yaşadığım biricik dinsel deneyim "öğrenimim" sırasında zavallı din öğretmeninin hapşırmasına sebep olduğumdan dolayı dersten atılmamdan ibaretti.

Annem beni onlarca kez "misyonlarına" ithafta buluna-rak kendilerine "İlancı" diyen Yehova Şahitleri'nin toplantıla-rına götürmüştü: Güncel dünyanın sonunu ilan etmek ve onu Tanrı'nın dünyaya geri dönüşüne hazırlamak. Ayinleri izlemiş, vaazları ve temel emirleri dinlemiştik: Kan dökmeme, pazar günleri çalışmama (Bir futbolcu olarak yerine getirmesi zor bir emir!)... Annemse *İncil* metinlerinin yorumlarını pek anlamı-yordu... Herhangi bir yer üzerinde tereddüdü olduğunda ilan-cıların başı onu ikna ediyordu. Ve sonra bir gün, nedenini bil-miyorum ama bana, "Marcel, Yehova Şahitleri yok artık! Daha iyisini buldum! Beni izle!" dedi. Onu izledim ve biz mormon oluverdik! Hatta kendimi üzerimde beyaz bir bornozla bir ha-vuzda buldum. Bir rahip başımı suya daldırmıştı ve hop: "İşte vaftiz oldun evladım!" Bir süre sonra annem mormonların da bize Yehova Şahitleri'nden daha fazla yardım edemeyeceğini anladı... Bu toplantılarda tanıştığı kadınların tavırları onu şoka uğratmıştı. Toplantılar esnasında gayet sempatik ve sıcak görü-nüyordlardı ama gündelik hayata geri döndüklerinde postanede

ya da mağazalarda sanki bu “zenci”yi tanımaktan utanç duyuyormuşçasına bakışlarını kaçırıyorlardı.

Bu ruhani kopuştan sonra, bütün zamanımı daha dünyevi bir uğraş alacaktı: Futbol! FC Nantes’ın antrenörleri beni önce amatör takıma sonra 4. lig takımına almışlardı, şimdilerdeyse 3. lig takımına, başka bir deyişle profesyonelliğe giriş odasına. Mart 1986’da, Inter Milan’la yapılacak Avrupa Kupası maçı öncesinde, kulübün gazetesi Jonelière’deki “geleceğin yıldızları”na iki sayfa ayırmıştı. Altyapı sorumlusu, Raynald Denoueix⁸ bizle ilgili yorumlarda bulunmuştu. Blanchard için, “Oyunda ağırlığı olan bir oyuncu, geleceğin büyük yıldızı...” yorumunda bulunmuştu. Benim içinse, “Savunmanın her yerinde oynayabilecek yetenekte, güven veren bir oyuncu. Yetenekleri olağanüstü ama kendini geliştirmiyor. Ona denileni yapıyor ama asla daha fazlasını değil. Sade bir oyun tarzı var ama kendisinden daha fazla vermeli!”

FC Nantes’ın teknik kadrosunda beni en fazla etkileyen kişi A takımın antrenörü Jean-Claude Suaudeau’ydu. İktidar adamlarına özgü bir karizması ve konuşmalarına kulak asmamızı sağlayan kartal bakışları vardı. 17 yaşındayken “Coco” gözleminin içine sessizce, “Ufaklık, artık daha fazla çalışma zamanı yoksa asla profesyonel olamazsın!” der gibi baktığında, hemen çalışma sahasında daha fazla zaman geçirmeye başlarsın. Coco, Denoueix’nin benim kendimi fazla sıkmadığım yönündeki görüşüne katılıyordu. Beni, çoğu zaman kendisinden 1,50’lik bir yüksekliliği geçmesi istendiğinde 1,51’i geçmekten memnun olan bir sırıkla atlamacı ile karşılaştırıyordu. Haklıydı: Bir “aile babası”

8 Nantes altyapısının efsanevi teknik direktörü Denoueix daha sonra 2002-2003 sezonunda Nihat Kahveci’nin de formasını giydiği Real Sociedad takımının teknik direktörü olarak önemli başarılarla imza atmıştır.

gibi sınırlı şeylerle yetiniyordum. Kendimi zorlamadan koşuyor çalışmadan kasılıyordum. Bu durum Suaudeau'yu sinirlendiriyordu ama yine de beni seviyordu. Bir gün bana güveneceğinden emindim.

O günü beklerken, 3. ligde beraber oynadığım takım arkadaşlarımla olmak tam kafama göre bir şeydi. Her birimiz yıldızlığa giden yolda son adımımızı bir an önce atmak için yanıp tutuşurken, en ufak bir tehlikeli rekabet hissi yüzünden ilişkilerimizi bozmanın çok uzağındaydık. Aksine, yaşça bizden daha büyük olan hayat dolu kaptanımız, ideal "çete" lideri "Boubo-ule" Delanoë sayesinde takımda harika bir atmosfer vardı.

Bu "kudurmuş deliler sürüsü"nün üzerinde Raynald Denoueix'nun sınırlı bir nüfuzu vardı. Bu, bir deliğe tıkılmış yaşamımız, bizi mümkün olduğunca hızlı bir şekilde duvarı aşmaya itiyor, geleceğimizi tehlikeye atıyordu. Ne antrenörümüzün azarlamaları, ne profesyonellik üzerine çektiği nutuklar ne de yaptırımları en ufak fayda ediyordu. En ciddimiz olan Blanchard bile yalnızca eğlenmeyi düşünüyordu. Ve sürekli bir arada olduğumuz için...

Yine de Denoueix haklıydı: Tam da bu yaşta, 16 ile 18 yaş arasında ileride futbolcu olup olamayacağınız büyük ölçüde belli olur. Jenerasyonlar olgunlaştıkça kulüp de meyvelerini toplamaya başlar. Yalnızca belli sayıda genç yoluna devam eder, diğerleri de tuzağa düşüp yıldız olma hayalleriyle birlikte futbolu da bırakırlar.

Benim üzerimde Suaudeau ve Denoueix'den daha fazla etkisi olan bir insan hayatıma girecekti: Müstakbel eşim Virginie.

Onu ilk kez, Jonelière'in iki adım uzaklığında part-time çalıştığı kafede görmüştüm. Her çarşamba, çikolatalı küçük

pastalar ve isterseniz üzerine kaymak da konan “zenci kafaları” almak için bu kafeye gidiyordum. Doğru dürüst bir muhabbetimiz yoktu, ilişkimiz, “Merhaba, güle güle”den ibaretti. Adını bile bilmiyordum. O ise benim FC Nantes’ta futbol oynadığını biliyordu ve bana pek fark ettirmeden “zenci kafalarıyla” kafe-den ayrılmama kıs kıs gülüyordu. Ondan 4 yaş küçüktüm ve onu eğlendiren çocuksu bir tarafım vardı.

Gerçekten tanışmamız için 1986 yılını ve ortak arkadaşlarımızla gece kulübüne gideceğimiz akşamı beklememiz gerekiyordu. O akşam Virginie bana “yıldırım aşkıyla” tutulmuş. Bense onu tanıyıp güçlü kişiliğinden etkilendikçe yavaş yavaş ona âşık olacaktım. Her şeyi beni etkilemişti: Açık sözlülüğü, kendi ayakları üzerinde durabilmesi...

Ben futbolun sahte dünyasında ayakta durmaya çalışan genç bir çocukken, o bana genç kadın olgunluğu ile hayatın gerçeklerine karşı ayakta durmayı öğretecekti. Muhasebe okuduktan sonra bu sektörde iş bulamamıştı, Nantes’ta büyük bir süpermarkette kasiyer olarak çalışıyordu. Ay sonunu getirebilmek için de küçük bir kaynak demiri ile yaptığı saç tokalarını satıyordu. Boş zamanlarında benimle, küçükken arkadaşım Jean-Philippe’in babasıyla gittiğimiz Loire kıyılarına balık tutmaya geliyordu. Balık tutmaktan çok hoşlanıyordum. Hoşuma gitmeyen tek tarafı oltaya takılmış parmaklarım arasında çırpınan balığı iğneden çıkarmaktı. Virginie bana bulaşık eldivenlerini ödünç vererek bu sorunu halledecekti.

Kulüpte ilişkimizi bilen yoktu. Akşam arkadaşlarım Canal Plus’ı seyretmek için toplandığında, yorgun olduğumu söyleyerek yatmaya gidiyormuş gibi yapıyordum. Ama prensesine

9 Canal Plus, Fransa’da lig maçlarını yayınlayan bir şifreli-paralı televizyon kanalıdır.

kavuşacak prensler gibi giyindikten sonra odamdan çıkar çıkmaz Gravelaine, Loko, Ferri hepsi beni koridorda gülerek alkışlıyorlardı!

Virginie, kaniş köpeği Aramis'le Beaujoire tarafında bir dairede yaşıyordu. Ailesi özellikle de babası bir futbolcuyla hem de Afrikalı bir futbolcuyla fazla takılmasını istemiyordu. Babası Afrika'da yaşamıştı ve "karışık" çiftlerin baş etmek zorunda kalacağı zorluklardan çekiniyordu. Neyse ki bir süre sonra onu ikna edebilecektik. İlişkilerimiz ilerleyen yıllarda düzelecekti.

"Karım"la buluşabilmek için Jonelière'in aşağı kısmından akan Erdre "Nehri"ni aşmam gerekiyordu. Kanalizasyon suyunun aktığı Erdre'den geçmek için ip cambazı olmak gerekiyordu. Soframızda mönü hep aynıydı: Donmuş parça et ve konserve fasulyesi! Virginie az yiyordu ya da hiçbir şey yemiyordu: Rejim! Köpeği Aramis'i çocuklar gibi giydirmişti ve o yanımızdan hiç ayrılmıyordu. Daha sonra ilk kez ayrı eve çıktığımda da Virginie benle kalmaya geldiğinde onu hep yanında getirirdi. Sonra onu annemle tanıştırdım ve evlendik.

Bu beraberlik hayatımı değiştirdi. Virginie bana, daha doğrusu bize inanıyordu. Çünkü başarılı bir futbol kariyeri iki kişi birlikte sürdürülebilirdi. Karşılıklı fedakârlıklar olmadan hiçbir şey mümkün değildir. Virginie bunu benden önce anlamıştı. Futbol dünyasının boş hayallerine karşı onda bende olmayan geride durabilme ve sürekli tetikte olma özellikleri vardı. Özellikle benim eksiklerimi, isteksizliğimi, tereddütlerimi, her şeyimi biliyordu ve en iyisini yapmam için sürekli beni teşvik ediyordu. O olmasaydı, kendimi bırakabilir, arkadaşlarımla sürekli dışarı çıkabilir ve A takıma çıkma şansımı mahvedebilirdim.

Benim hep birkaç adım önümde olan Blanchard şimdiden birkaç kez A takımla resmi maça çıkmıştı. Kısa süre sonra benim sıram da gelecekti: 26 Ağustos 1986, bir salı günü Bordeaux maçında sonradan oyuna girecektim.

Nantes 3-0 öndeydi. Maçın bitmesine 10 dakikadan daha az bir süre kalmıştı. Orta sahada sağlam olmak, Bordeaux'ya son dakikalarda gol attırmamak gerekiyordu. Coco Suaudeau beni sahaya sürecekti: "Marcel hazır ol!"

Hiçbir şey söylemeden eşofmanlarımı çıkardım, karnıma bir ağrı girdi. Beaujoire Stadi'nın tribünlerine bakmaya cesaret edemiyordum. Nantes – Bordeaux maçı, Batı yakasının zirvesi, bir nevi Atlantik derbisi. 33.000 seyirci, Canal Plus kameraları. Bir lig klasiği!

- Marcel, savunmanın önünde ortayı süpürüyorsun, kimse geçmeyecek, tamam mı aslanım?

- Tamam hocam.

Oyuna girdim. Hiç kimseyi hatta Seth'i ve Beyefendi'yi bile düşünmüyorum. Keyif ve korku arasında bir yerlerde gidip geliyor. Yalnızca Coco'nun dedikleri kulaklarımda yankılanıyor: "Süpürüyorsun." Tamam, "Süpüreceğim", hocam; uzun değneklerimi sağa sola uzatacağım, daha önce yapmadığım kadar top keseceğim! Bordeaux tam bir yıldızlar karması ama hiçbirini görmüyorum yalnızca durdurmam gereken sayamayacağım kadar çok mavi formalı adam!

Aralarından bir tanesi yaklaşıyor. Ben daha avantajlıyım, ondan daha kaslıyım. Geçmeye çalışıyor, beni biraz iteliyor. Sendeleniyorum ve hemen onu ölçüsüzce kesmek için ayağa kalkıyorum. Biraz sert giriyorum: O, öylesine ince ki onu ikiye ayırabilirim! İşte beni Marsilya aksanıyla azarlayan bir ses:

“Ufaklık, sakın ol biraz!” Tigana bu! Meksika’daki 1986 Dünya Kupası’ndan gelen Jean Tigana’yı biçmişim! Bundan ne utanıyorum ne de gurur duyuyorum. “Süpürmek” gerekiyordu, ben de “süpürdüm”, hepsi bu. Bu sefer emindim: Çok yakında profesyonel olacaktım.

Blanchard ile profesyonel olacağımız günü beklerken, profesyonellerden, Derzarkian, Burruchaga, Anziani, Rio ve Le Roux’lardan ayrı bir dünyada yaşamanın verdiği zaman zaman incitici bir duyguyla stajyerler olarak kalacaktık. Suaudeau bizi A takıma aldığından beri açıkçası ev çömezliği yapmayı kabul etmek zorunda kalacaktık. Acemi futbolcular değildik ama açıkçası profesyonellerin “hizmetçileriydik”. Antrenman biter bitmez, saha dışına çıkan topları toplamaya başlıyorduk ama mutlaka koca ayaklarıyla topları daha uzağa atan birileri çıkıyordu. Milli takımda da oynayan savunma oyuncusu Michel Bibard, PSG’ye gitmeden önce bu gıcıklığı yapmayı çok severdi. Bu durumdan şikâyet edemiyor, söylenemiyorduk ve onlar gülerек aynı şeyi hemen tekrarlıyorlardı.

Şimdilerde Bordeaux’ya transfer olan José Touré maçlardan önce bizi gıcık etmeye bayılırdı. Biz, Coco bizi kadroya alacak mı diye yanıp tutuşurken José soyunma odasına gelip, “Bugün tribündesiniz.” diye bizle dalga geçerdi. O zamanının en büyük yıldızıydı, kimse burnundan kıl alamazdı. Ondan korkuyor, onun emirlerine boyun eğiyorduk, gerekirse çamurlu ayak-kabıllarını temizlemeye çoktan hazırдық. Bu tutumunun, onu Seth’in arkadaşı olarak gören beni ne kadar yaraladığını hiçbir zaman anlayamadı.

İşte böyle: Bir futbol kulübünde profesyonellerin her şeyi yapmaya hakları vardır. Özellikle de yerlerini alacak insanlarla eğlenme hakkı! Mesela bir akşam biz Didier Deschamps ile tam

çıkmaq üzereyken Bibard ve Touré bizden forma karşılığı ayak-kabılarını temizlememizi istedi. Ayakkabılarını yıkadıktan sonra söz verdikleri karşılığı bekledik onlarsa plastik bir çantadan iğ-renç bir slip don çıkardılar: “Eh, çocuklar nasıl bir forma oldu-ğunu söylememiştik ki!”

Bu çömezlik dönemi, ne kadar aşağılayıcı olsa da zorunlu bir geçiş dönemidir. Bunu acı çekerek de, kendimizi aşağılanmış hissederek de olsa olduğu gibi kabul ediyorduk. Başarılı olma arzumuz on kat artmıştı, hırçınlığımız da tabii; özellikle saha içinde! Antrenmanlarda Didier ve ben büyüklere meydan oku-maktan, onlara gerektiğinden daha sert girmekten zevk alırdık. Bazıları açıkça deli olurlar ve bizi uyarması için Suaudeau’ya şikâyet ederlerdi. En azından Jonelière’in çimlerinde doğru yolda olduğumuzdan emin bir şekilde eşitliğin tadını çıkarır-dık. Hiçbir şey yükselişimizi engelleyemezdi. Her şey bir yana hepimiz aynı toplara vuruyor, aynı antrenmanı yapıyor maçtan önce aynı yemeği yiyorduk.

Yine de bir şey bizi onlardan ayırıyordu. Oyunla, teknikle, yetenekle, attığımız şut ya da koştığımız tur sayısıyla alakası olmayan bir şey: Para. Aramızdaki tek ama önemli fark bura-daydı işte.

Onlar krallar gibi yaşıyorlardı: Lüks arabalar, villalar, ha-vuzlar, pahalı restoranlar... Ve sıfırlar, kontratlarındaki bir sürü sıfır. Bize arabalarını gösteriyorlar, bizi evlerine davet ediyor-lardı ama bu da onlara ne kadar imrendiğimizin ölçüsü değildi. Saha dışında bize gayet iyi davranan savunma oyuncusu Yvon Le Roux, futbolu bıraktıktan sonraki yaşamını garantiye almak için ne kadar -sanırım 3 ya da 4 Milyon Frank- para biriktir-diğinden bahsediyordu. Stajyer maaşlarıyla dalga geçmenin en güzel yolu! Diğer bir savunma oyuncusu Michel Derzakarian

yüksek bir meblağ karşılığı Montpellier ile sözleşme imzalamakla övünüyordu: “Ah, çocuklar, orada kazanacağım paralarla her ay yeni bir R25 alabilirim!” Jean-Luc Lagardère’in Matra Racing’ine transfer olan Philippe Anziani bize, “Çok, çok ama çok para kazanacağım. Sizin için üzülüyorum çocuklar çünkü 3-4 sene sonra futbolda para olmayacak, her şey bozulacak ve siz çok geç kalmış olacaksınız!” diyerek bizi fena halde yaralamıştı. Eğer birkaç yıl sonra Bosman Davası vs. falan derken neler olacağını bilseydi, acaba yine bu kadar iddialı konuşur muydu ki?

Biz burada hâlâ çaylaklık, Mormonların ya da Yehova Şahitleri’nin adlandırdığı gibi “çömezlik” dönemindeydik. Para kazanma her işte olduğu gibi futbolda da öğrenilir. İyi paralar kazanan deneyimli oyunculara imrenerek sonunda sen de onların kazandığı paraları kazanmak istersin. Bu son derece insana özgü bir şeydir. Hangi işi yapıyorsanız yapın bu böyledir. Diğerleri kadar hatta daha fazla çalışırsın sonra da kendi kendine sorarsın: “Neden ben de onlar kadar almıyorum?” Yalnızca futbolda her şey orantısızdır: Para, ego, kıskançlık. Sistem seni sürekli parayı düşünmeye, başarını ilan etmeye ve sürekli takım arkadaşlarının ne kadar kazandığı öğrenmeye şartlar. İster istemez sen de buna ilk 11’de oynamaktan daha fazla önem vermeye başlarsın. Kim bunu yapmaz ki? 18 yaşında olup da hızlı bir arabaya binmeyi kim istemez ki?

Ben yine arkadaşım Didier Deschamps ile beraber mesleğimizin bu boyutunun bilincine varacaktım. 3. lig takımıyla ya da A takımla deplasmana giderken yeni yeni oynamaya başlayanlara ödenmesi gereken asgari ücreti belirleyen “futbolcu kanunu”nu okuyorduk. Hesap pek de karmaşık değildi: 1. ligde belli sayıda karşılaşmada ve de Fransa Yıldız Milli Takımı’nda oynayarak belli ücretleri almaya hak kazanıyorduk. Başlarda

bu 9.000 Frank olacaktı. Ama kulüp gönlümü hoş tutmak için 18.000 Frank ödeyecekti.

18 yaşında, 18.000 Frank! Ben petrol kralıydım! 5 numaralı süper siyah olmanın hayallerini kuran ben, Virginie ile restoranlara gitmek isteyen ben...

Ama takım arkadaşlarımdan aldıkları ile karşılaştırdığımda ben daha fazlasını istiyordum. Zam alışı başlı başına anlatılması gereken bir olay! Her şey kardeşim Francis'le aramızdaki bir tartışmayla başlayacaktı. Bir tartışmanın da ötesinde ailede bir milat olacak bir kapişma.

Aslında incir çekirdeğini doldurmayacak kadar önemsiz bir şeydi: Francis, annemle yaşadığı eve bir manyetoskop almak istiyordu ama ben parasını vermek istemiyordum.

Aleti alıp yerleştirmek için eve gelmiştim, merdivenleri dörder dörder çıkıyordum. Francis, aksayan bacağı ile arkamdan zar zor yetişmeye çalışıyordu. Francis, manyetoscopa iliştirilmiş büküp saçak yapılmış bir prize benzeyen elastik ipi tutuverdi. Birden, ipi elinden kaçırdı ve ip bir arabanın üst bagajına pek de iyi yerleştirilmemiş bir "germe aleti" gibi sağ gözüme geldi. Sinirden deliye dönmüş bir şekilde kendimi paldır küldür so-kağa attım, sinirimi kimden ya da neden çıkaracağımı bilmiyordum, birden annemin arabasını yumruklamaya başladım! Bu R14 bana hiçbir şey yapmamıştı, annem de öyle! Arabaya öyle bir hiddetle vurdum ki ön camı paramparça oldu. Kesilen bileğimden kanlar akıyordu.

Ertesi gün, kulübe gittim. Yarı kapalı gözüme, morarmış gözka-
pağım ve sargılı elimle spor dairesi müdürü Robert Budzynski'nin bürosuna girdim ve oturdum. Suaudeau da oradaydı. Fazla de-
taya girmeden aile yapımızın futbolculuğumu geliştirmem için

Kaptan

müsait olmadığını ve onlarla arama mesafe koymam gerektiği anlattım. Başka bir deyişle Jonelière'den çıktıktan sonra eve gitmemin söz konusu olmadığını. Gerçeği söylemek gerekirse annemle aram gayet iyiydi, kardeşimle de aramızdaki sorunu tatlıya bağladık. Ama artık bağımsızlığımı kazanmamın zamanı gelmişti. Bunun için yalnızca sözleşmeme ufak bir ilave yapılması yeterliydi. Oyuncuları herkesten iyi tanıyan ve Afrikalı ailelerinin yapısını bilen Suaudeau bana destek oldu ve Budzynski'ye, "Söylesene Robert, bu çocuk için bir şeyler yapamaz mıyız?" dedi.

9.000 Frank'lık bir zam alacaktım, yani ayda primler hariç 27.000 Frank alacaktım. Sonra Grillaud Sokağı'nda bir daire kiralayacak, bir manyetoskop ve Odenkey'in ülkesi Gana'ya seyahat...

9. Akralı yabancı

İsmi *Mister Abbey*'di. Fransızcası *Mösyö Abbey*. Garip ama ön adını bilmiyordum. Annem de bunu hiçbir zaman söylemedi. Aslında ben, bunu ona hiç sormadım...

İngilizcede Abbey “papaz” demekti. Belki de din adamlığı yapmış ya da kilise yaptırmış atalarından geliyordu bu isim.

Bay Abbey, benim biyolojik “zenci” babam, annemin 1968 yılında bir gün Beyefendi ile Nantes’a yerleşmek için terk ettiği çok eşli mimar.

Onu “Bay Abbey” diye çağırıyorlar ve biz 1986’nın Haziran ayında onun evinde kalıyoruz. Onu gözlemliyordum; yüzünü, sesini, gözlerini, ellerini dizinin üstüne koymasını, bacak bacak üstüne atmasını... Onu gözlemliyordum ve susuyordum. Her şey ne kadar da zalimceydi! 18 yıllık bir boşluk, bir sessizlik; ne bir telefon ne de bir kartpostal ve aniden babanın bizzat kendisi karşımda! Ona bakarken yaşlılığımı tasavvur ediyorum. Her şey bir yana, eğer damarlarımda onun kanı dolaşıyorsa, 60 yaşına geldiğimde şüphesiz onun gibi olacağım: Burnunun üzerinde öğretmen gözlükleri, sürekli gülümseyen dal gibi bir adam.

Buraya annemle gelmiştik. Abim Francis ve ablam Misper’in de bizle geldiği bu yolculuğa çıkmayı ikimiz de istemiştik ve beraber hazırlanmıştık. Bir gün mutlaka buraya yeniden gelmemiz,

aileyi tanımamız ve Afrika'yı yeniden öğrenmemiz gerekiyordu. Buraya, köklerimi aramaktansa kaygısızca merakımdan gelmiştim. Ama şimdi burada, kayıp adamın karşısındaydım ve uzak heyecanlarla yüklü geçmiş üzerime üzerime geliyordu. Zamana ve sabra ihtiyacım vardı, onu yavaş yavaş tanımak istiyordum. Bana çocuk muamelesi yapmasını istemiyordum, bana bir yetişkin gibi davranmasını; sade kelimelerle, bir babaya özgü sözlerle bana sevgisini göstermesini, hatta pişmanlığını dile getirmesini istiyordum. Annem karşıma oturmuştu, bu karşılaşmaya fazlasıyla önem veriyordu. Onun hem heyecanlı hem de olası bir tatsızlıktan dolayı gergin olduğunu hissedebiliyordum. Bir de eski hayat arkadaşına beni gayet iyi büyüttüğünü kanıtlamak istiyordu. Uçakta beni, "Unutma ki o her şeyini kaybetmeden önce çok önemli bir mimardı, dürüst ve başarılı bir adamdı, şehrin eşrafındandı. Karıları onu terk ettiler ve onun her şeyini aldılar. Artık hiçbir şeyi yok. Bu yüzden beklediğin gibi birini bulamazsan şaşırma!" diye uyarmıştı.

Oraya vardığımızda eski bir arkadaşına sarılıyormuşçasına bana sarıldı. Gülümsedim, biraz rahatsız olmuştum. Daha sade ama daha duygusal bir karşılama bekliyordum. Sonra ailesi ve arkadaşları tarafından şerefime düzenlenen karşılama törenine geçildi: Şarkılar, kahkahalar... Birer bardak cin içtik. Sonra baba sevgisine dair bir şefkat ifadesi bulabilmek için "Mister Abbey"nin yüzüne dikkatle uzun uzun bakmaya başladım; mimiklerini, sözlerini inceledim.

Neyse, biraz sabırlı olalım ve ona baba olması için gerekli zamanı verelim...

"Dinle oğlum..." (Biraz umutlanıyorum!) Sonra şöyle devam ediyor: "Biliyorsun ki hayatım dilediğim gibi olmadı. Parasal sıkıntılarım var. Bana yardım etmek için ne yapacaksın?"

Bana bu kadar da büyük bir kötülük yapabileceği aklımın ucundan bile geçmemişti. Ona yardım etmek? Ona yardım etmemi istiyordu! 18 yıl boyunca beni yok saymıştı, bense çekinerek de olsa sonuçta mutlu bir şekilde onun ayağına kadar gelmiştim ve birkaç dakikalık sohbetten sonra benden ilk istediği şey para oluyordu! Kalbimdeki babam, Beyefendi asla böyle bir şey yapmazdı!

Hemen oradan kaçmak, evime, Fransa'ya dönmek istedim. Annem bunu anlamıştı ve bakışlarıyla bunu yapmamam için bana yalvarıyordu. Şimdiden kalacağımız yere dönerken söyleceklerini tahmin edebiliyordum: "Şoke olmana gerek yok! Afrika'da bu normal bir davranıştır. Ülkeye geri dönen bir gençten bu beklenir. Burada parasal ilişkiler Avrupa'daki gibi değildir." Ama ben burada büyümemiştim. Ben Nantes'ta büyümüştüm, adım Marcel'di, adı Virginie olan bir Fransız ile nişanlıydım ve de üzerinde Loire-Atlantique Valiliği'nin damgasının olduğu bir Fransız pasaportum vardı. Annem için, yalnızca onun için koltuktan kalkmadım, boğazımda bir şeyler düğümlenip kalmıştı. Ama hayatımda ikinci kez -birincisi Seth'in hatırasını yad etmeye aile evimize gelen bütün o Afrikalıların davranışlarıydı- köklerimin oyununa gelmiştim.

Abbey, hiçbir şeyi fark etmedi. Ahlâk hocaları, ders veren kimseler gibi konuşmaya devam etti, kadınlardan, paradan ve işten bahsetti. "Eğer dürüst değilsen, bir gün bunun bedelini mutlaka ödersin." diyordu. Acaba o bize karşı dürüst müydü ki? Nasıl olur da bana öğüt verirdi? Bana çocuk muamelesi yaptığını düşünüyordum. Evet, evet karşısında on altıncı çocuğu vardı, şu Nantes'ta unuttuğu! Kalkmak ve ona gerçekleri haykırmak istiyordum: "Ben koca bir adam oldum artık, çalışıyorum ve hayatımı kazanıyorum! Sen bizi öyle ortada bıraktın ve şimdi bana

ahlâk dersi vermeye kalkışma!". Eğer o anda kapıyı çarpıp gitmediysem sadece annemi düşündüğündendi!

Oradan ayrıldığımızda, annem daha önceden tahmin ettiğim gibi bana Afrika'yı, buradaki para ilişkilerini ve büyüklere saygı ananelerini anlatacaktı. Hâlâ bu karşılaşmanın şokunu üzerimden atamamışken ona şunu soracaktım: "Anladığım kadarıyla hayatını değiştirmemi istiyor. Ne yapmam gerekiyor anne?" Annem bana şu cevabı vermişti: "Ona yardım etmelisin ama hayatını değiştirecek kadar değil! Ona yardım etmek gerektiğini pek düşünmeden oraya buraya dağılmış başka çocukları da var. Her şeyi üstlenmene gerek yok."

İlerleyen günlerde ona bir araba, bir buzdolabı ve bir televizyon alacaktım. Bir de evinin damını tamir ettirecektim. Ve ilişkimiz bundan ibaret olacaktı.

Gana'da kendimi pek de iyi hissetmiyordum. Bunun tek sorumlusu Mister Abbey değildi. Geldiğimizden beri burada kendimi bir turist gibi hissediyordum, deri renginin yanı sıra buayla tek bağı Ganacayı anlamak olan bir "yabancı" gibi! Geri kalan her şey bizi ayırıyordu: Burada insanlar benim gibi yaşamıyor, benim gibi düşünmüyorlardı; beni şaşırtan şeyler onları şaşırtmıyor, onlar için normal olan şeyler de beni hayretten hayrete düşürüyordu. Afrika bana yabancıydı, kendimi bir beyaz gibi hissediyorum.

Otelde kalıyor olmamız, rahatsızlığımı artırıyordu. Annemin burada kendine ait bir evi yoktu ama ileride bir ev almanın planlarını yapıyordu; burada bana rehberlik ve yol arkadaşlığı yapıyordu, beni adlarını hemen unutacağım teyzelerimle, amcalarımla, kuzenlerimle tanıştıırıyordu. Sanki bütün Akra akrabamızıdı! Ve bu şehir öylesine büyüktü ki! Arabayla sonu gelmez,

fakir, zengin mahallelerden geçiyorduk: Teshi, Lapaz, Doğu Legion, Jamestown... Her dört yol ağzında açlıktan kadidi çıkmış çocuklar taksinin camına vuruyor, sigara ve tuvalet kâğıdı satmaya çalışıyorlardı. Anneme dönüp, "Ben de onların yerinde olabilirdim." diyordum. O ise, "Hayır, Tanrı sana başka bir hayat bahsetti." diyordu.

Ona göre bu Tanrı yardımı, yeterli değildi. Allah tek başına kötü ruhlarla baş edemiyordu. Özellikle de sporun sayısız kötü ruhuyla! Futbol ondan Seth'i almıştı, futbol beyaz köpekbalıklarıyla doluydu ve güçlü olmam gerekiyordu! Ona göre beni onlardan korumanın bir sürü yolu vardı; Loire-Atlantique'li veledin hiç bilmediği yollar! Ülkeyi daha fazla dolaştıkça onu benimseyeceğime bir daha buraya gelmeye tövbe edecektim.

İşte şimdi Fransız Marcel için çömezliklerin en Afrika'ya özgü olan kısmı başlıyordu. Yok yok, Yehova Şahitleri de değildi Mormonlar da, futbolcu çömezliği de değildi beni bekleyen. Bu sefer iş ciddiydi: Geleneklerine ve kabile sırlarına bağlı Afrika'ya girdi bu. Annem beni taşraya götürecek ve olağanüstü sihir güçleriyle donanmış ihtiyar kadınlara emanet edecekti; arabayla ve yürüyerek iki saatte varacağımız kuş uçmaz kervan geçmez yerlerde yaşayan yaşlı bilgelere!

- Bırak yapsınlar Marcel!
- Peki anne!

Ve işte ne olduğunu bile bilmediğim ibadet biçimleriyle vücudumun çeşitli yerlerinden, ince deri tabakamdan çekistirerek şeytanları kovuyorlardı.

- Bırak yıkasınlar Marcel!
- Olur anne!

Ve işte beni kötü ruhlardan koruyacak kutsal su...

- Ye Marcel!

- Yiyorum anne!

Ve işte istifimi bozmadan yutmam gereken çiğ yumurta...

- Bak Marcel!

- Bakıyorum anne!

Ve işte gözlerimin önünde canlı canlı kafası koparılarak kesilen 21 civciv...

Bu “nazar” törenleri beni tüketti, bitirdi. Bizden fazlasıyla farklı insanlarla yakınlaştığım bu kasabalarda, bu mekânlarda, kendimden uzaklaştığımı, onlara benzemeye başladığımı düşünmeye başlıyordum. Her ne kadar yöre halkının sade ve sıcak tutumundan hoşlandığımı kabul etsem de köklerimin halkıyla ansızın karşılaşmam bir nevi “kültürel şok”tu. Fransa’yı, Nantes’ı, Bröton plajlarını düşünüyordum, burada zaman geçmek bilmiyordu, sanki bir hafta değil de çok daha uzun bir süredir buradaydım. Günleri sayıyordum. Haydi, 48 saat daha sabır ve sonra eve dönüyoruz!

Geri dönüş gününün gelmesini beklerken kilise ayinine gitmek gerekiyordu. Burada kilise ayini kutsaldır. Gana’da bir sürü Hristiyan cemaati vardır: Pentekotistler¹⁰, Metodistler, 7. Gün’ü Bekleyenler, Presbiteryenler... Civcivlerini kafasını uçursak da, Nantes’lı futbolcuların derisini yaralасаk da, yine de Allah’a dua etmemiz gereklidir!

Kilise tıklım tıklımdı. Pazar kıyafetleriyle 200 insan! Küçük kızlar beyaz eteklerini, anneleriye en güzel şapkalarını giymişlerdi. Papaz, Fransa’da gördüğüm tekdüze bir ses tonunda vazalar veren üzgün yüzlü papazlara benzemiyordu. Aksine, kıpır

¹⁰ Paskalya’dan sonraki 7. pazargünü kutlanan Hristiyan yortusu; Yahudi tortusu olarak da bilinir.

Akralı yabancı

kıpırdı, onu dinlemeye gelenlere bağıra çağıra sesleniyor, kendi yaptığı esprilere gülüyordu. İnsanlar şarkılar söylüyorlar, papaza doğru yürüyerek el çırpıyorlardı. Bütün kilise mutluluktan titriyordu. Ve ben, bir an önce eve dönmek için sabırsızlanan Fransız, kendimi birden Louisiana'lı siyahlar gibi onlarla şarkı söyleyip ritme ayak uydurarak ibadet ederken buluverdim. Dinginleşmişim, kendimi hiç olmadığım kadar pozitif ve özgür hissediyor bu teklifsiz insanların arasında çok iyi hissediyordum.

Teşekkürler anne!

Teşekkürler Beyefendi!

Teşekkürler Fransa ve Gana! Evet, teşekkürler Gana! Geri geleceğim...

10. “Profesyonel”

Nantes, 1986. Profesyonel oldum.

Futbol oynamam için para ödenmesi! Kısa zaman önce arkadaşlarımla “küçük stat”ta oynadığım bir oyun için 18 yaşında çok iyi hatta şahane bir maaş almak! Benden önce Seth’e, José Touré’ye, idolüm Bossis’e ve koca baldırlı Amisse’e ödendiği gibi!

Bu ayrıcalığın üstesinden nasıl geleceğimi bilmiyordum. Oynuyordum, antrenman yapıyordum, iyi kötü kendimi geliştiriyordum ama bu yalnızca bir zevkti, büyük bir zevk ama bir iş değildi! Öğleden sonra gündelik antrenmanımı tamamladıktan sonra, “mesaim” sona erdiğinde, bir şeylerin eksikliğini duyuyordum. Kendimi biraz yorgun hissediyordum, bacaklarım ağırlaşmış, her tarafı tutulmuştu ama o kendini zorlamanın, gerçekten çalışmış olmanın verdiği ödüllendirici his içimde uyanmıyordu. Arkadaşlarım bana futbolun da dinlenmenin de zamanının ayrı olduğunu, ikincisinin birincinin mantıklı olarak devamı olduğunu söyleyeceklerdi ama ben sürekli olarak aynı şekilde boşluk hissine kapılıyordum. Somut bir çalışmanın; insani ilişkilerin, alışverişlerin, tercihlerin, sorumlulukların kısacası benim zihnimde yer etmiş olan maaşlı çalışan kişinin rutin olarak gün boyu yaptıklarının eksikliği...

Diğerlerinden daha önemli olan maçlar vardı: İlk olarak İtalyan takımı Torino'ya karşı yaşadığımız hezimet gecesinde keşfettiğim Avrupa Kupası maçları ve Paris, Marsilya, Bordeaux deplasmanları...

Deniz kenarındaki bir otelde güzel zaman geçirip sıcak elmalı tartların tadına bakacağım Croisic'teki kamplardan da bahsetmek gerek...

Tabii bunların yanı sıra geleceğin yıldızı olarak birtakım medyatik yükümlülüklerim de vardı: İlk röportajlar (Bruno Lautrey, *Presse-Océan*), sonradan söylememiş olmayı isteyeceğim şeyler, kırılan potlar, daha ihtiyatlı maç sonrası yorumları...

Her şey bir yana, futbolculuk biraz da buydu belki?

Önce Nantes'ta sonra da diğer kulüplerde “iş”in yükümlülükleri daha fazla artacaktı: Kontratlar, kamuoyuna açıklamalar, medya... Tüm bunlar bir yükseliş imleri. Yükseklerde, rekabetin yoğunluğu azalır, diğerlerinin size olan bakışları değişir. İşte, artık o zaman başlardaki çekingenliklerinizi unutursunuz ve futbol mesleğiniz olur. Yöneticilerin size olan itimatları artar ve size bayağı para yatırırılar. Taraftarlar resimlerinizi imzalatırlar. Takım arkadaşlarınızın size olan bakışları değişir. Aldığınız paralar saygı -daha çok kıskançlık- uyandırır. Zirvede kalmak ve daha fazla yükselmek için ayakta durmayı bilmek gerekir, bir nevi “yüksel ya da öl” spora ve paraya değin egoizm kuralını devreye sokar.

Hiyerarşinin altlarında geçirdiğim onca yıldan, Fransa Ligi'nden Avrupa Kupası'na, yedek kulübesinden yıldızlık seviyesine basamakları birer birer tırmanıyordum. Bazı yıldızlar bana örnek oluyordu. Dikkat edin, bir hafta Nantes diğer hafta başka bir yerde top koşturanlardan değil gerçek yıldızlardan

bahsediyorum. Aralarından birinden bahsetmek gerekirse şampanyaya ve eğlenceye düşkün olan İskoç santrfor Maurice Johnston¹¹’dan bahsetmeyi tercih ederim. “Mo” yalnızca iyi bir santrfor değildi aynı zamanda da pazarlık yapmak konusunda oldukça becerikli bir futbolcuydu. Bana unutulmaz “fi-estalar” yaşatan, düşünmeden para harcayan eğlence düşkünü bir adamdı, özel bir dosttu. Eğer yerel basının bütün bu gece maceralarımızdan haberi olsaydı, skandallar art arda patlardı! Hatta bir gece bir araba kazası yaptık ki kulüp nüfuzunu kullanarak olayı örtbas etmek zorunda kaldı... Johnston çifti Virginie ile beni davet ettikleri zaman oradan gözlerimiz kamaşmış bir şekilde geri dönüyorduk: Mo, Loire kıyılarının İskoç prensiydi! Üç tane arabası, havuzlu bir villası vardı. En önemlisi çok iyi biriydi. Onun gibi olmak, bu parıltılı hayatın tadını çıkarmak istiyordum.

Profesyonel futbolda, yükselme yalnızca sportif anlamda değildir; özellikle de bir sosyal başarı mücadelesidir. Maç primleri, transferler, maaşlar... Hepsi daha fazla yükselmeye ve bunları diğerlerine göstermeye iter sizi. Bu çarkın işleyişinde kadınlar bazen tehlikeli olabilecek düzeyde önemli bir yer tutarlar. Takım arkadaşlarının karılarına en çok parayı kocasının aldığını göstermek için Nantes takımında en yüksek sesle o konuşmalı, en güzel kürkü o giymeli, en pahalı mücevherlere o sahip olmalıdır!

11 Maurice Johnston, 1980’li yılların ikinci yarısının ve 90’lı yılların başının en renkli futbolcularından birisidir. Fanatik Protestan takımı Glasgow Rangers’ta oynayan ilk Katolik oyuncudur. Johnston, Rangers’ta oynarken fanatik taraftarların büyük bir bölümü onu dışlamış, onun golüyle kazanılan maçları galibiyetten saymamıştır. Tarihi boyunca Protestanları da mezhepsel önyargılardan etkilenmeyip oynatan Katoliklerin takımı Glasgow Celtic taraftarları ise Johnston’ın dininin para olduğunu ileri sürerek sürekli olarak lüks ve para düşkünlüğünü alaya almışlardır.

Yerli oyunculardansa yabancı oyuncular daha fazla kıskanırlar. Ay sonunda aldıkları çekler ve futbol yıldızı statüleri onları daha da başarılı olmaya zorlar. Nantes kulübünün bu konuda pek de şanslı olduğunu söyleyemeyiz. Futbol sahalarının en büyük golcülerinden Mo Johnston ya da dünya çapında ünlü bir yıldız olan Arjantinli Burruchaga¹² ne büyük düş kırıklıklarıydı! Belki kulübün elinde Olympique Marseille'deki ya da Bordeaux'daki olanaklar yoktu ama hep aynı takım kurma hatalarını tekrarlıyorlardı: İsviçreli kaleci Jean-Claude Milani, Fildişi Sahilli savunma oyuncusu Boris Diecket ve hatta dönemin en büyük Belçikalı oyuncusu Franckie Vercauteren hiçbir zaman onlardan beklediklerimizi bize veremeyeceklerdi... Bu futbol lejyonerlerine baktığımda kendi kendime bir takımda yabancı oyuncu olmanın ne de büyük beklentilere yol açtığını düşünmeden duramıyordum: Yeni gelen oyuncular hepimizin beklentilerine karşılık verebilmek için takımını sırtlamalı ona maç kazandırmalıydı. Aksi halde vasat oyunundansa aldığı parayı daha fazla sorun edecektik. Para, yine para!

Profesyonel oyunculardan kurulu bir takımda para meselesi çok önemlidir, herkes kimin ne kadar kazandığını bilir. Herkes takım arkadaşının ne kadar kazandığını öğrenmeye çalışır, tabii ki bu da kıskançlıkları artırır. Ben bile, takım arkadaşlarımdan birinin benden 150.000 Frank fazla para aldığını öğrendiğimde tepki gösterirdim. Bu tatsız durum asla doğrudan kamuoyunun önünde konuşulmaz. İşte yine futbol sektöründe, bu mesele herhangi bir sektörde olduğundan yüz kat daha fazla

12 Jorge Burruchaga, 1986 Dünya Kupası finalinde Arjantin'e şampiyonluğu getiren 3. golü atan futbolcudur. O final maçında Maradona'lı Arjantin, Federal Almanya karşısında 2-0 öne geçmiş, sonrasında Almanya attığı gollerle skoru 2-2'ye getirmesine rağmen Burruchaga'nın şampiyonluğu 8 yıl aradan sonra Arjantin'e getiren gole engel olamamıştır.

önemlidir. Oyuncular, açıkça bu rahatsızlığı dile getirmektense bir yönetici ile -mümkünse başkanla- zam istemek için yaptıkları pazarlıklarda bunu kullanmayı tercih ederler. Meslektaşlarınızın ne kadar para aldığını bildiğinizde ipleri koparmadan ne kadar para talep edebileceğiniz üzerine de bir fikriniz olur. Genellikle de bunda başarılı olursunuz.

Gelecekte karım olacak Virginie ihtiyatla yaklaştığı bu çevrenin yol yordamını yavaş yavaş öğrenecekti. Neyse ki o vardı, çünkü onun kasiyerlikten kazandığı para ve ay sonunu getirmek için yaptıklarını görünce ayaklarım yere basıyordu. Benden çok daha olgun olması ve açık sözlü olması, yaptığı eleştiriler sayesinde ihtiyacım olan dengeyi sağlayabiliyordum. İşte onun sayesinde tüm isteklere boyun eğmeyecek, kolayca yok olup gitmeyecektim. Ona göre genç futbolcular çok fazla şımartılıyordu; bir kozanın içinde yaşadıklarından, sürekli gözler önünde olduklarından kendilerini idare etmeye hazır değillerdi. Virginie, Didier Deschamps'ın karısı Claude Deschamps dışında diğer futbolcu eşleriyle pek fazla görüşmüyordu ve futbolla tek ilgisi bendim, ne de olsa genç çift hayatımız maçlara, etaplara, deplasmanlara, mutluluk ve kaygı anlarına endeksliydi ve tüm bunlar sonunda onun beni teşvik etmesiyle sonuçlanıyordu: "Başaracaksın!"

Benimse futbolcu olsun olmasın birçok arkadaşım vardı: Çocukluk arkadaşım Stéphane Richard, Jean-Pierre Cyprien ya da kaza günü Seth'le arabada olan Sidi Kaba. Ama tabii ki en iyi arkadaşım Blanchard yani Didier Deschamps'tı. O olmayınca kendimi kaybolmuş hissediyordum. O benim can simidimdi, saha içinde bana güven veren, takıma oturmamda kilit rolü olan kişiydi. Varlığı bana güven veriyordu. Beni asla aldatmadı, aramızdaki bağ hiçbir zaman bozulmayacak kadar

güçlüydü. Soyunma odasında paylaşılanların ötesinde bir şeyler paylaşmaktaydık. O da benim gibi kardeşini kaybetmenin acısını yaşıyordu, kardeşi Philippe, Brüksel’den Bordeaux’ya giderken uçak kazasında ölmüştü. Ve sonra futbol ve futbolun getirdiği sıkıntılarımız vardı. Keyfi yerinde dev siyah adam gülümsemelerim bir yana, takımda uzun vadede yer bulup bulamayacağım konusunda hayıflanıyordum, kendi kendime antrenörümüzün Avrupa Kupası’nda Torino ile oynadığımız maçta bana güvenmekle doğru bir iş yapıp yapmadığını, gerçekten de o kalibrede olup olmadığını sorguluyordum. Takımın eskileri biz çaylaklarla pek konuşmazlardı. Yalnızca, bizim gibi altyapıdan yetişen Antoine Kombouaré¹³ ve İtalyan asıllı bir Lorraine’li olan Vincent Bracigliano farklı davranıyorlar, züppelik taslamıyorlardı.

Gerçek arkadaşlıklara pek rastlanmayan bu sahte ortamda, Blanchard gönlümde eşsiz bir yere sahipti. O en azından her zaman söylemesini gerekeni ölçülü bir şekilde söyleyen biriydi. O daha şimdiden büyük bir kaptanda olması gereken özelliklere sahipti, sabırlıydı, dikkatliydi. Bunu söylemek aptalca ama onun sürekli yakınında olduğumda kendimi takım hakkında her türlü havadisi öğrenecek kadar her şeyin merkezinde hissediyordum. Blanchard’ın insani ilişkilerdeki başarısı ve analiz yeteneği onun takım içinde yeri doldurulamaz bir öneme sahip olmasını sağlıyordu. Diğerleri hatta en deneyimli oyuncular bile ona güveniyorlardı.

En büyük şansımız belki de ülkenin en iyi teknik adamı olan, eşsiz bir kişi ile çalışmamızdı: Coco Suaudeau. Daha önce

13 Antoine Kombouaré, Nantes altyapısında yetişip A takıma çıktıktan sonra Paris Saint Germain’de de forma giymiş ve Şampiyonlar Ligi çeyrek finalinde PSG’nin Real Madrid’i elemesini sağlayan efsanevi gole imza atmıştır. Daha sonra PSG teknik direktörlüğü görevini de yapan Kombouaré 1983-1990 yılları arasında Nantes A takımında forma giymişti.

onun, yanına zor yaklaşılabilen bir kimse olduğunu söylemiştim. Özellikle savunma yönünden aşırı hassas biriydi. Ama bir kez bunu aştıktan, onun çalışma sistemine entegre olduktan sonra ne kadar kaliteli biri olduğunu görebiliyordunuz. Benimle başa çıkmayı başarabiliyordu. Gevşekliğim onu her zaman kızdırıyordu, kendimi zorlamamı istiyordu ama beni asla herkesin ortasında azarlamazdı. Bu konular erkek erkeğe, biraz da baba-oğul ilişkisi içinde onun bürosunda konuşulurdu.

Onun dışında herhangi bir antrenörü yanıltabilirdiniz –ne de olsa futbolcular zayıflıklarını, eksiklerini gizlemek için her türlü hileye başvururlar- ama Coco’yu asla! Her şeyi hissederci, gözünden hiçbir şey kaçmazdı. Onun karşısında içim dışım birdi. İyi bir antrenör olmanın ötesinde harika bir psikologdu da. Ve tüm dâhi psikologlar gibi o da zaman zaman abartırdı! Yaşın da etkisiyle, öyle anlar olur ki oyuncu nefes almak, serbest kalmak ister. Şimdilik benim için böyle bir durum söz konusu değildi ama birçok oyuncunun, onun bu “baba” tavrından sıkıldığı olurdu. Başka yerleri görmek istiyorlardı. Bu kaçınılmaz bir durumdu: Nantes’ın altyapısından yetişen bir genç önce kendisini kulübe adar ama burada başarı şansının ne kadar- dır? Burada her yerde olduğundan daha fazla yazgınız sürgündür. Nantes’tan başka bir kulüpten ayrılır gibi ayrılamazsınız. Transfer aynı zamanda bir nevi gönül ayrılığıdır. Göbek bağına kesmek, bağımsızlığı tatmak gerekir. Bir gün, belki... Ama hayır, benim için asla geçerli değil bu! Ben asla burayı bırakmayacağım! Ben Nantes’lı olmak için doğmuşum! Hayat boyu sarı formayı taşımak için! Blanchard’la birlikte! Her şey beni bu şehre bağlıyor: Çocukluk arkadaşlarım, Seth’in hatırası, yerel bir işletmede sekreter olarak iş bulan Virginie, Grillaud Sokağı’nı asla

terk etmeyen annem, ablam Misper ve oğlu Solomon, Gana'ya yatırım yapma projelerimiz olan Francis.

Tabii Nantes da bu yıllarda gelişme içinde, büyük bir dönüşüm yaşamakta olan Fransız futbolunda kendine iyi bir yer edinmek istiyordu. Bernard Tapie Marseille'i, Claude Bez Bordeaux'yu yönetiyor, Jean-Luc Lagardère Matra Racing'in başında ve ağırlığını altyapıdan oyuncu yetiştirmeye veren bizim kulübümüz onların yanında biraz sönük kalıyordu. Aranın fazla açılmasından korkan FC Nantes yeni arayışlara yöneliyor, yurtdışından oyuncular transfer ediyordu; görmemiş yeni zenginler gibi harcadığı parayı bilmeden harcamalar yapıyordu. Hatta kulübe hayatını vermiş olan antrenörü Coco'yu kovuyor yerine Hırvat teknik adam Miroslav Blazević'i getiriyordu. Bu çenesi kuvvetli adamda liderlik vasıfları vardı ama teknik vasıflarından şüpheliydik. Bazı antrenmanlar yalnızca 20 dakika sürüyordu! Geliyor, bağılıyor, el kol hareketleri yapıp bize Hırvatça küfürler sallıyor ve soyunma odasına dönüyordu. Bir gün Metz maçında beni sağ açık oynattı! Ben, koca savunmacı gövdesiyle Marcel Desailly bir sağ açık! Hafta içinde antrenman maçlarında biraz eğlenmek için ileri çıkıp birkaç gol atma hatasına düşmüştüm. Birden Blazević devreye girdi ve bana hücumun sağ kanadını emanet etti. Yerimi yadırgadığımı, sağ çizgide kazık gibi dikiлип durduğumu söylememe gerek yok herhalde!

Bu sırada onun önemli bir yeteneğini keşfettik: Oyunculara nasıl güven aşılayacağını çok iyi biliyordu. Nantes'ta da yanılmadı ve takımı Blanchard üzerine kurdu. Vincent Bracigliano sakattı, Didier de orta sahada onun yerini aldı, sonra da kapitanlık pazı bandını... Kısa zaman sonra da başka bir seviyeye

yükselişini izledik: Nisan 1989'da Fransa Milli Takımı ile ilk maçına çıktı. 20 yaşındayken, Bats'lar, Battiston'lar, Amoros'larla¹⁴!

Garip ama büyük oyuncuların, yıldızların dünyası bize hâlâ çok uzak gözüküyordu. Aynı meslektendik ama Bordeaux'luların, Olympique Marseille'lilerin dünyası bizim dünyamızdan çok farklıydı. Biz hâlâ Olympique Marseille'li Papin'in ya da Waddle'ın gollerini izlemek için "Télé-Foot"¹⁵u seyreden çocuklardık. En çok Olympique Marseille'de oynamanın hayallerini kuruyorduk.

1989 sonbaharında bir sabah, Bernard Tapie televizyonda fazlasıyla gelecek vadeden genç bir Fransız oyuncunun Olympique Marseille'e transfer olmak üzere olduğunu açıklarken, Jonelière'de televizyon odasında toplanmıştık. Bu şanslı oyuncunun adını belirtmediği için herkes kim olduğunu merak etmekteydi.

Ertesi gün, Jonelière'de karşılaştığım ilk kişi Blanchard'dı. Yanıma yaklaştı, kolumu tuttu: "Marcel..."

Bu iyi bildiğim soğuk el, o hüzünlü bakış, o "Marcel" deyişi... Daha fazlasını istemiyordum.

- Evet, ne var Blanchard?

- Ben, Olympique Marseille'e gidiyorum. Bana bunu gelirken bildirdiler. Sözleşme yapılmış, her şey ayarlanmış. Tapie'nin bahsettiği oyuncu benmişim ama bilmiyordum. Hatta maaşım bile belirlenmiş: 250.000!

Onun için sevinmeli, onu tebrik etmeli, ona sarılmalıydım. Ama boğazıma bir şeyler düğümlendi. Ateş bastı, şaşkınlıktan

¹⁴ Joel Bats, Manuel Amoros, Patrick Battiston, Fransa Milli Takımı 1984 Avrupa Şampiyonası'nda şampiyon olduğunda kadroda bulunan yıldız oyuncuların üçüydü.

¹⁵ 1977'den beri Fransa Ligi'nin golleri ve özetlerini yayınlayan futbol programı.

öyle kalakaldım, ağzımdan tek bir kelime bile çıkmadı. Haftalardır bunun olacağı önceden belliyken yine de bu transfere inanmak istemiyordum. Blanchard gidiyor! Benim beyaz kardeşim Blanchard! Gözlerimde yaşlar, Jolanière’de bir odada öyle, amaçsızca dolanıyorum. Yatağa uzanıp bir çocuk gibi zırılıyorum. Bu veda bir dönemin sonu, zalim bir ayrılık ve hayat bana bu zalim ayrılıklardan nefret etmeyi öğretmişti. Bunu söylemek aptalca hatta bunu söylemekten utanç duyuyorum ama onu bir çocukluk rüyasının ayrıcalığı hissiyle biraz da kıskandığımı itiraf etmeliyim. Benim tepkimi yalnızca Didier anlayabilirdi. O beni herkesten iyi tanıyordu ve şüphesiz transferden duyduğu mutluluğa rağmen beni Nantes’ta bırakmak zorunda olduğundan dolayı üzülmüyordu.

Kapıya vurdu, benle konuşmak istediğini söyledi. Çok geçti. Onunla konuşacak cesaretim yoktu. Valizlerini hazırlamaya gitti. Yarından itibaren Marsilya onu bekliyordu.

Daha sonra, öğleden sonra, Virginie ile beni şehrin en iyi restoranlarından birine yemeğe davet etmek için tekrar gelecekti. Transferi kutlamak gerekiyordu. Tabii ki kabul ettim. Gözyaşlarımı sildim, kendimi gülünç hissettim. Bugün Didier için, dördümüz için büyük bir gündü, yeni bir dönemin başlangıcıydı. Her şeyi gayet iyi hazırlamıştı, masayı kutladığımız olaya paralel olarak iyice donatmıştı: Mönüler ve harika şaraplar. “250.000 Frank! Farkında mısın Blanchard, 250.000 Frank alacaksın!” Biraz aptalca ve fazlasıyla materyalist olarak gözükebilir ama o akşam sürekli olarak paradan konuşacaktık. Şehirde herkes Didier’nin yeni maaşını ve transferinden Nantes’ın kazandığı 40 Milyon Frank’lık parayı konuşuyordu. Belediye Başkanı Jean-Marc Ayrault, 21 yaşındaki bir veleda harcanan para miktarına kızılıyordu. Didier ise Marsilya’yı, gelecekteki evini, orada

kullanacağı arabayı ve orada karşılaşacağı yıldızları düşünüyordu: Mozer, Papin, Amoros, Waddle... Marsilya rüyası buydu işte! Beni bir titreme aldı! "Bize fotoğraflarını yollarsın değil mi? Ben de seni görmeye gelirim. Olympique Marseille'li oyuncularla fotoğraflar çektiririm. Çılgınlık Blanchard, çılgınlık!"

Ben de Olympique Marseille'i seviyordum. Avrupa Kupası maçlarının olduğu akşamlar, arkadaşlarla televizyonun karşısında toplanıyor, Papin'in golleriyle taraftarlar gibi coşuyor, bağırıp çağırıyorduk. Belki bir gün...

Ligi, 1990'da 7, 1991'de 15. sırada bitirmiştik. FC Nantes, Marseille'in, Bordeaux'nun ya da Monaco'nun yakaladığı istikrarı yakalamaktan uzaktı. Kulüp de düşüşteydi ve ben de Blanchard gibi ayrılmak istiyordum. Tabii o Marseille'de zor günler geçiriyordu. İlk sezonda şampiyonluğu kazanmaları, Tapie'nin onu Bordeaux'ya kiralamasını engelleyemedi. Ve şimdi bir senelik Bordeaux sürgününden sonra iş dışında her konuda birbirine düşman olan Bordeaux ile Olympique Marseille yöneticilerinin gizli paslaşmalarından biri olarak Olympique Marseille'e geri dönüyordu. Didier için en azından para açısından her şey iyi gidiyordu. Ertesi gün pırıl pırıl BMW'si ile Jonelière'e geldiğinde gözlerime inanamadım. Klas, Blanchard, klas! Fransa Milli Takımı'nda da her şey gayet iyi gidiyordu onun için: Artık ilk 11'in değişilmez oyuncularından biri olmuştu.

O zaman, onu izlemek? Nantes'ı bırakıp, ipleri koparmak? Başka bir kulüpte şansımı denemeye kendimi hazır hissediyordum ama Nantes'lı yöneticiler bana 1991-1992 sezonundan önce sözleşmemi uzatma teklifini yapınca yeniden düşünmem gerekti, nakit 600.000 Frank ve aylık maaş olarak 180.000 Frank alacaktım. Didier kadar kazanmasam da ona yaklaşıyordum.

Sürekli para hakkında bu kadar konuşmam sizi şaşırtabilir ama profesyonel futbolda para çok önemli bir gerçektir. Bu yüzden bunu olduğu gibi söylemek gerektiğini düşünüyorum. Henüz kariyerimin başında olmama rağmen çok para kazanmaya ama çok da vergi ödemeye başlamıştım. Mesleğim ihtiyatlı olmamı, gerçek arkadaşlarım Stéphane Richard ya da Philippe Clément ile sayıları çok daha fazla olan faydacılar arasında bir ayırım yapmamı gerektiriyordu. Ve yine mesleğim yüzünden uzun vadeli düşünmem, geleceğe bakmam gerekiyordu çünkü önemli bir sakatlık geçirip futbolu bırakmam gerekirse başka hiçbir işi yapabilecek bir eğitime sahip değildim. 23 yaşında bir gencin bunu söylemesi size saçma gelebilir ama gelecek korkusu şimdiden beni tasalandırıyordu. Eşimin geleceğini garanti altına almak, bir yandan da anneme yardım etmek, ona Gana'da bir ev almak istiyordum. Hayatımda ilk kez bir yetişkinin baş etmesi gereken zorluklarla karşı karşıyaydım. Tabii eşsiz bir mutluluğun hayatımızı kökünden değiştirdiğini söylemem gerek: 25 Temmuz 1991'de kızımız Victoria'nın dünyaya gelmesi. Bir yemiyetmeyken baba oluvermiştim. Bu çok güzel bir şeydi ama bir yandan da sorumluluklarımın artması beni telaşlandırıyordu. Virginie işi tamamen bırakmıştı ve kararlarımı tasasız bir futbolcu olarak değil bir aile reisi olarak almalıydım.

Bütün profesyonel oyuncuların olduğu gibi benim de bir menejerim vardı: Bana transfer konusunda ve para pazarlıklarında tavsiyeler yapmakla yükümlü olan Pape Diouf. Profesyonel bir oyuncunun mutlaka bir menejeri olmalıdır. Onları eleştirebiliriz, onlara sakınılması gereken araçlar ya da dala-verici "Bay %10"lar muamelesi yapabiliriz ama bir gün bir profesyonelin danışması gereken birisi mutlaka olmalıdır. Önemli olan bu kişiyi seçerken dikkatli olmaktır. Bazı ünlü isimlerle

bir araya gelmiştım ama hiçbirini kendime uygun bulmamıştım. Bir tanesi fazla serseriydi, ikincisi fazla pısıırıktı, üçüncüsü ise fazla açgözlüydü. Ve sonra Senegal'deki bir açılış maçında Pape Diouf'a rastlayacaktım. Çalımından geçilmeyen biri değildi ama klas bir adamdı, zekiydi ama burnu havada değildi.

Menejer olmadan önce Marsilya'da spor gazeteciliği yapıyordu. İyi bir kalemi vardı, analizleri gayet başarılıydı. Onu siyah kostümü ve ceketinin cebindeki açık mor mendiliyle görme-
liydiniz. Tapie bile Olympique Marseille üzerine yazdıklarından çekiniyordu çünkü sağlam kaynaklara dayanarak doğru şeyler yazıyordu. Sonra 1988 yılında *L'Équipe*'in ilginç ama kısa süreli rakibi olan *Le Sport* kapanınca, Pape gazetecilikten futbolcu menejerliğine geçiş yapacaktı. Sonra da Boli kardeşler¹⁶ ve Joseph-Antoine Bell¹⁷ gibi birçok oyuncunun menejerliğini almıştı. Senegalli olması kararımı etkilememişti ne de olsa derilerinin rengine göre insanları yargılayanlardan değildim. Arkadaşlarım, Pape'ın dürüst biri olarak bilinmesine rağmen futbol dünyasındaki köpekbalıklarıyla başedebilecek kalibrede birisi olmadığını öne sürerek tekrar düşünmemi önermişlerdi. Bir siyahla pek fazla pazarlık masasına oturmamış kulüp başkanlarının tepkilerinden çekiniyorlardı; bu arada Pape, biz siyahlar arasındaki en yakışıklı, en şık adamdı. Yanıldıklarından emindim: Pape, futbol sektöründe en fazla saygı gören, en başarılı menejerlerden birisi olacaktı.

16 Basile ve Roger Boli kardeşler, Fildişi Sahili asıllı Fransız futbol yıldızları. Olympique Marseille takımı, 1993 Şampiyonlar Ligi finalinde Milan'ı yenip Avrupa'nın kulüpler arası turnuvalardaki en büyük kupasını kazanırken maçın tek golünü stoper Basile Boli kaydetmiştir.

17 80'li yıllarda ve 90'lı yılların başında efsanevi Kamerun takımının kalecisi olan Bell, Fransa Ligi'nin de aranan oyuncularından biriydi.

Yeni sezon, 1991-1992, benim Nantes'taki altıncı sezonum-Nantes için pek de iyi geçmeyecekti. Kulüp ekonomik krizdeydi, 65 milyon Frank zarardaydı. En çok para eden oyuncularını elden çıkarmak zorunda kaldı: Burruchaga, Eydelie, Bonalair, Molby¹⁸... Bu "Kaçan kurtuluyor" atmosferinde Seth'in öldüğü zamanki Nantes yeniden karşımızdaydı: Sözleşmemi uzatırken bana vadedilen 600.000 Frank'lık alacağım hâlâ ödenmemişti, daha da kötüsü olacaktı...

Sezon sonunda, sağ ayağımdan sakatlandığımda kulüp doktoru röntgen filmlerimi inceledi ve herhangi bir sakatlık izine rastlamadı, ona göre oynayabilecek durumdaydım. Yine de ağrı-larım anestezi iğneleri yapılmasını talep edecek kadar acı verici şekilde devam ediyordu. Dişimi sıkıp acıya dayanarak maçlara çıkmaya devam ediyordum, zor pozisyonlarda dikkat ediyordum ki kulaklarıma bir dedikodu geldi: Yöneticilere göre sakat-lığım düzmeceymiş, yakında yapacağım transfer için kendimi saklıyormuşum! Bu beni isyan ettirdi. Ben, Marcel Desailly, bir sahtekâr? 10 seneden fazla zamanı burada geçirdikten sonra? Bu formayı ve onunla beraber kardeşimin hatırasını lekelemek? Öfkelenmem hiçbir şeyi değiştirmede: Kulüp doktoru, meşhur röntgen filmlerini yeniden inceleyip, "Hay Allah kahretsin! Ben görmemişim ama ayağında küçük bir sakatlık varmış!" diyene kadar kadro dışı kalacaktım.

Nantes bana güvenmemişti. Artık gitme zamanı gelmişti... Coco Suaudeau bile bunu değiştiremezdi. Ertesi gün beni

18 Burada söz konusu olan Johnny Molby'dir. O sezon Nantes'tan Borussia Monchengladbach'a transfer olan Johnny Molby, 1987'de Danimarka'nın en iyi genç yeteneği seçilmiş sonrasında 1992'de Euro 92 şampiyonu olan Danimarka Milli Takımı'nda yer almış oyuncudur. Johnny Molby, 1984-1996 yılları arasında Liverpool takımının önemli yıldızlarından olan ve 3 İngiltere Ligi şampiyonluğunda kilit rol oynayan Jan Molby'nin kuzenidir.

bürosuna çağırmişti ve beni takımın belkemiği, kulübün geleceğinin sembol ismi yapmak istediğinden bahsetmişti. Ona şu cevabı verecektim: “Artık çok geç Coco, ben ayrılmak istiyorum, bunlar beni alakadar etmiyor artık!” Kararımı sadakatsizlik olarak algılamıştı ama bu bir sadakat ya da sadakatsizlik meselesi değildi. Başka şeyler yaşama isteği idi!

Transferim Didier Deschamps’ınki kadar parlak olmayacaktı. Daha çok acı veren bir ayrılık olacaktı. Yine para meselesi yüzünden! Kontratta yerine getirilmeyen bir madde yüzünden! Nantes’lı yöneticiler bana ve Pape Diouf’a kötü, çok kötü davranacaklardı ve uzun bir sürecin sonunda mahkeme bizi haklı bulacaktı.

Öyleyse, ayrılma zamanı! Ama nereye? Monaco ve Olympique Marseille sıradaydı ve vergiler (%50-60 civarında) hariç aylık 300.000 Frank’lık bir teklifleri söz konusuydu. Virginie, Monaco’yu tercih ediyordu. Bense diğerini, çünkü Olympique Marseille beni heyecanlandırıyordu! Bu maceraya atılmak istiyordum ama gayet başarılı maçlar çıkarmasına rağmen Bordeaux’ya kiraya verilen Blanchard örneği beni soğutuyordu. Olympique Marseille’in aşırılıklarından, Tapie’nin her şeye karışıyor olmasından korkuyordum. Bütün Fransa, yalnızca Olympique Marseille’in çılgınlıklarından bahsediyordu ve ben kendimi bunları kaldırabilecek kadar güçlü hissetmiyordum. Monaco ise aksine prensliğin sükûnetini arz ediyordu. Tam da Virginie’nin hayallerindeki gibi: Onun için bu “kayalığın” mitsel bir tarafı vardı. Pape Diouf ise Olympique Marseille’in bana daha uygun olduğu kanısındaydı çünkü ben Olympique Marseille’e özgü kaynamanın zıttıydım. İşte tam üç yıldır beraber çalışıyorduk ve o beni daha iyi tanımaya başlıyordu. En iyi performansımı sahaya yansıtmam için baskı altında olmam gerektiğini biliyordu. Benim tutkuya,

rekabete ihtiyacım vardı. Prenslikte bir kozanın içinde yaşayacaktım, “iş görmem” için ödün vermem gerekecekti. Olympique Marseille’de ise böyle olmayacaktı.

1992 baharında Pape ile bir karara varmak için saatlerce telefonda görüşüyorduk. O bürolarının bulunduğu Marsilya’daydı. Bense Guadeloupe’ta balayımızı geçirmek için tatildeydim. 6 Haziran’da evlendiğimizden beri Virginie bu transferle yatıp kalktığımı farkındaydı. Monaco mu, Marseille mi? Pape haklıydı: banko Olympique Marseille olacaktı. Blanchard’la birlikte!

Her kulüpte olduğu gibi Marseille’de de yeni bir oyuncunun kontratının geçerlilik kazanması için sağlık testinden geçmesi gerekiyordu. 1992 Temmuzunda Marsilya’ya gelir gelmez soluğu Olympique Marseille’in sağlık merkezinde aldım. Ayağım tam olarak iyileşmemiştir ama fazla da endişelenmiyordum. Ligin başlamasına daha vardı ve ben de lige hazır olmak istiyordum. Brezilyalı Mozer’in ayrılmasından sonra savunmanın ortasında kapılacak bir yer vardı.

Birçok kişi beni muayene etti. Tabipler, doktorlar etrafımda dolanıp duruyorlardı. Onlara kalırsa sakatlığım benim tahmin ettiğimden çok daha ciddiydi. Geliyorlar, gidiyorlar, sanki ben orada değilmişim gibi hep aynı şeyi tekrar ediyorlardı: “Mahvolmuş, mahvolmuş durumda...” Mahvolmuşum, ben? 23 yaşında? Adamlar kendilerinden emindi. Tavırları beni çok şaşırtıyordu: Bana moral verecek, beni destekleyecek tek söz bile etmiyorlar, aksine bana yıldız oyuncularını transfer etmeye alışmış bir kulüpte tasalanacakları son kişi olduğumu hissettiriyorlardı.

Bir ev bulana kadar yerleştiğim otele doğru gitmek için arabama bindiğimde gözyaşlarıma hakim olamadım. Kesintiye uğramış kariyerim için gözyaşı döküyor, Nantes’ın doktoruna

küfür ediyordum; bunu hiç hak etmeyen Nantes'lı yöneticiler için oynamaya devam etmiş olmama kızıyor, FC Nantes'ın ve-rip de tutmadığı sözleri, maddelerini uygulamadıkları kontratı düşünmekten kendimi alamıyordum. Olympique Marseille'in sağlık merkezindeki görüntüleri, o ayağımın altında dolanıp durmadan, "Mahvolmuş, bitmiş..." deyişleri aklımdan çıkmak bilmiyor. Bana bir hiçmişim gibi hatta daha da önemsizmişim gibi davranmışlardı. Özellikle aralarından bir tanesinin dışlayıcı ve saldırgan tutumu beni derinden yaralamıştı.

Moralimin yerine gelmesi için Pape Diouf'u başarılı bir ameliyata ikna etmem gerekecekti (Sakatlığım ciddi de olsa Olympique Marseille'in doktorlarının saptaması son derece abartılıydı. Ayağım "mahvolmamıştı"). Ve yine çok geçmeden Olympique Marseille'in benim için hazırladığı başka sürprizlerle karşılaşacaktım...

Bir sabah, Concorde Palm Beach Otel'de, "bilim adamı Raymond", "Köstebek" ya da "Belçikalı" adlarıyla da anılan Raymond Goethals'la karşılaştım. Artık Olympique Marseille'in teknik direktörü değildi. İlk olarak, 1990'da Bavyera İmparatoru Franz Beckenbauer'in, daha sonra da 1991'de, Hırvat Tomislav İviç'in yerine göreve getirilmişti. Goethals, ağzında sigarası ve boyalı saçlarıyla değişik birisiydi. Yaşını göstermiyordu, bisiklet yarışçıları gibi konuşuyordu. Gazeteciler onu sempatik buluyordu, mikrofonlar için iyi bir müşteriydi, bir nevi Belçikalı Galabru'ydu; her cümlesine mutlaka "yine de" veya "bir kez" diye başlardı. Olympique Marseille'in görevine devam eden bir çalıştırıcısı vardı: Jean Fernandez. Ama Goethals, Tapie'nin teknik danışmanı olarak görevine devam ediyordu. Açıkçası Fernandez'in en ufak hatasında yine göreve getirilecekti.

Görgü kurallarına saygılı biri olarak ona selam verdim: “Günaydın, bay Goethals.”

Bana gülümsemeden şüpheli bir edayla bakıyordu:

- Sen de kimsin?
- Desailly, yeni transfer.
- Ha, şey... Sen şu yeni sakat oyuncusun değil mi?
- Eh, evet...

- Dinle, şey, Mozer’in yerini doldurmana imkân yok! İnan bana, sen o seviyede, o kalibrede bir oyuncu değilsin; çok çalışman gerek, daha çok fırın ekmek yemen gerek. Kişisel olarak ben bunu yapabileceğine inanmıyorum.

Futbol şehri, deliler şehri, futbol delileri şehrine hoş geldin! Tüm zamanların en iyi Ganalı futbolcusu Abedi Pelé’nin yanında, Olympique Marseille’de benim mutlu olduğumu zanneden annemi düşünüyordum. Victoria ile bana kavuşmaya hazırlanan, ne sağlık merkezinde olanlardan ne de Belçikalının karşılaşmasından haberi olan Virginie’yi düşünüyordum. Şey, bana “Şey” diye hitap etmişti! Pape’ı, artık arkadaşım da olan menejerimi düşündüm. Ya yanıldıysa? Ya ben bu kulüp için yaratılmış değilsem?

11. Şüphe

Daha şimdiden Tapie beni istemiyordu.

Burada birkaç hafta geçirdikten, antrenmanlardan, bir ilk 11’de başladığım bir yedek kulübesinde oturduğum hazırlık maçlarından sonra yaptırım kapıdaydı: Burada bilindiği adıyla “Patron”, beni başka bir kulübe kiraya vermekten bahsediyordu. Pape Diouf’a, “Senin adamın, bir savaşçı değil!” demiş. Şüphesiz başka türlü bir şey, çenesi ve kasları kuvvetli ikinci bir Basile Boli bekliyordu. Karakter, sahada takımı için dövüşen bir savaşçı istiyordu ve ben sadece bir kez Coco Suaudeau’dan ayrı kalınca futbolu unutan kendi halinde Nantes’lı bir velettim!

Belki de patron haklıydı: Olympique Marseille bana uygun değildi. Burada kendimi iyi hissetmiyordum. Bu durum, sağlık merkezine doktorlar tarafından muayene edilmeye gittiğimde ve o sakatlık hikâyesiyle başlamıştı. Sonra da otelin holünde Belçikalı ile karşılaşma... Ve şimdi, PSG ve Nantes’ın arkasında puan sıralamasında “yalnızca” üçüncü sırada olan takımının aldığı sonuçlardan hayal kırıklığına uğrayan Tapie.

Olympique Marseille’e gelmeden önce bu iş adamını tanıımıyordum. Herkes gibi hakkında söylenenleri biliyordum. Onunla, burada Marsilya’da ya da Nantes’ta oynanan Nantes – Olympique Marseille maçlarında karşılaşmıştım. Acelesi olan adamlar

gibi elleri ceplerinde oradan oraya koşturuyordu, koyu renk gözleri vardı, oyuncularını azarlıyor, hakemlere sövüyor, sahadaki herkese küfür ediyordu... Ve şimdi sıra ne bir “savaşçı” ne de büyük bir transfer (10 milyon onun için devede kulaktı) olan, mahvolmuş bir bileğe sahip, morali sıfır olan, beceriksiz, hımbıl bana gelmişti.

Bu 1992 yazının sonunda hakkımda yalnızca Tapie ve Goethals’ın tereddütleri yoktu, Jean-Pierre Bernès de en az onlar kadar beni sevmiyordu. Bernès genel kaptandı, patronun gözüydü. Tapie ve Bernès birbirinden ayrılamaz. Telefon onlar için icat edilmişti sanki. Sabah, öğlen, gece yarısı, Tapie Paris’ten günde yüz defa Bernès’i arardı. Her şeyi bilmek istiyordu. Bernès de her şeyi gözlemlerdi. Ondan çekiniyor, korkuyordum; bakışından, yuvalarından fırlamış kartal gözlerinden, huzursuz entrikacı yüz ifadesinden, yaralayıcı sözlerinden. Antrenmanlarda sahada devriye gezer, herkesin yaptıklarını, davranışlarını not alırdı. O da benim bir “savaşçı” olmadığımı rapor etmişti ve bunu kendine özgü, Olympique Marseille’e özgü bir şekilde söylemişti; ona göre iki çeşit oyuncu vardı: “Gerçek” oyuncular ve diğerleri yani “götverenler”!

Neyse ki Pape vardı! Senegalli arkadaşım direniyordu. Patron ve adamı, benle ilgili olarak onunla konuştuklarında, onlara sabırlı olmalarını söylüyordu. Ama onlar “sabır” kelimesinin ne anlama geldiğini biliyorlar mıydı ki? Onların Olympique Marseille’inin sabırlı olmaya zamanı yoktu ve ayda 300.000 Frank alan bir oyuncuyla fazlasıyla dalga geçiyorlardı. Kovmak gerekirse kovarız! Patron sürekli çalan telefonu eline alıyor ve son noktayı koyuyor. Olympique Marseille maceram bitiyor: Bastia, Montpellier ya da Martigues’e kiraya verilmem gündemde!

Blanchard, Olympique Marseille'in son derece kendine özgü atmosferinden, kapalı kapılar ardında dönenlerden bahsetmişti ama ben tüm bunların üstesinden gelebilecek kadar güçlü olduğumu zannediyordum. 25 yaşında, bir genel müdür kadar maaş alan genç bir 1. Lig oyuncusunun egosuna sahip olarak dokunulmaz olduğunuzu, sizi bir yıldız gibi kırmızı halılarla karşılayacaklarını, el üstünde tutacaklarını, ilk 11'deki yerinizin garanti olduğunu, bu âlemin kralı olduğunuzu zannedersiniz. Ama Olympique Marseille bu dünyaya ait değildir, Olympique Marseille'in bir eşi daha yoktur; Olympique Marseille, Olympique Marseille'dir, burası başka hiçbir yere benzemez.

Mesela antrenmanlar: Diğer kulüplerin hepsinde antrenman oyuncuya mutluluk verir, antrenman yapmak bir zevktir. Nantes formasını giydiğim son zamanlarda bile, yağmurlu bir sabahın tatlı serinliğinde, yarı sahada altıya altı maç yaptıktan müthiş bir zevk alırdım. Eğer antrenör yaptırmayı bilirse antrenman çocuk futboldur, azar azar oyuncunun içinde yeniden uyanan futbol oynama zevkidir. Çevrenin de bu çocukluğa değin arzunun içinde yeniden uyanmasında önemli bir rolü vardır. Erdre kıyılarındaki şehrin gürültüsünden uzak Nantes'ın tesisleri Jonelière ideal bir mekândı, orada kendimi evimde hissediyordum.

Olympique Marseille'de böyle hissetmekten çok uzaktım. Böylesi büyük bir camiaya hiç mi hiç yakışmayan Commanderie Tesisleri'ne büyük silindirli bir arabanın geçmesi için fazlasıyla dar olan, tek bir yoldan ulaşılabilirdi. Bir kez yukarıya tırmandığınızda tuzığa düşmüş hissine kapılırsınız.

Şehir, tesislere çok yakındı; tesislerin etrafına takımı binalacak kadar çöreklenmişti, başarı beklentileriyle uğulduyordu. Bu sabırsızlık hissine soyunma odaları da eklenince: Algéco

tipi, prefabrike barakalar; kulüp geleceği pek de düşünmüyordu, günü gününe yaşıyormuş hissine kapılmamak elde değildi, burası bir şantiyeydi. Bir gün Tapie gittiğinde -bir gün gidecekti, bu önceden belliydi- her şey çökecek, yok olacaktı.

Commanderie'de asla yalnız değildik. Olympique Marseille'in küçük halkı etrafımızda pervane oluyorlar, yaptıklarımızı ve davranışlarımızı gözetliyorlardı: 5 top toplayıcı, 3 bekçi ve onlarca candan, tutkulu, meraklı ve sadık taraftar. İşçiler, işsizler, öğrenciler, emekliler, su getirenler, top getirenler, en önemlisi de umutlarını getirenler... Takımın gidişatı yüzlerinden okunabilirdi: Galibiyetlerden sonra gülen, yenilgilerden sonra buruşan yüzler. Pek de iyi değildim, bunu hissediyor olmalıydılar; futboldan pek de zevk aldığım söylenemezdi artık. Antrenmanlar çok temel, çok monoton geliyordu bana ve takımın oyunu da alabildiğine tekdüze ve sıkıcı. Nantes'ın yıldızlarını yetiştiren Coco Suaudeau beni görseydi gözlerine inanamaz, beni tanımakta güçlük çekerd. Paslarım yerini bulmuyordu, müdahalelerimde topu kapma inancını taşımaktan uzaktım. Kötüydüm, çok kötüydüm!

Antrenörüm bu halimden pek de şikâyetçi değildi. Jean Fernandez iyi biriydi, maçların yarısında vasatı aşamasam da beni sürekli yüreklendiren iyi bir teknikadamdı. Patron ve Bernès'ten daha çok o benim Olympique Marseille'e gelmemi istemişti. Tek sorunu Olympique Marseille'deki atmosferi anlayamamış olmasıydı. Burada her şey onu anlamakta yatar. Bu tutkulu atmosfer akıllara zarardır, sinir bozucudur ve her türlü güven ilişkisinin gelişmesinin önünde engel teşkil eder.

Böylece, iktidarın Fernandez'de olmadığıının âşikar olduğunu anladım. Goethals'ın göreve yeniden getirilme ihtimali Demokles'in kılıcı gibi üzerinde sallanıyordu ve Bernès'in

yaklaşımı durumu daha da nazik bir hale getiriyordu. Onları teknik ekipten eski milli kaleci Jean Castaneda¹⁹ ile alçak sesle konuşurken görmeliydiniz. Onların da futbolcular üzerinde nüfuzları vardı; hakkımızda iyi puanları, kötü puanları onlar veriyorlardı ve yerlerini korumak uğruna her türlü fırıldaklığı yapmaya hazırlardı! Burada, ilk 11'e Nantes'ta olduğu gibi sadece sahada gösterdiğiniz performanslarla giremezsiniz, bir takım politik davranışlarda bulunmanız da gerekir: Bernès'e gülümsemek, ona dalkavukluk yapmak; her zaman pusuda bekleyen, "istihbaratçı" Belçikalıyla sohbet etmek gibi. Ve bir de tabii ki "Tanrı"nın yani patronun bağışlayıcılığını dilemeniz! Sonuçta iktidar ondadır. Bernès sadece bir iletişim aracı, bir yayın kolanıdır; o her ne kadar daha fazlasını olduğunu zannetse de! Güç, iktidar patrondadır; başkasında değil. Oyuncularsa kulübün ekonomik sıkıntıda olduğu ve primlerin ödenmeyeceği dedikodularını dinlemeye mahkûm piramidin aşağısındakilerdir. Bernès'in görevi bu dedikodulara dair son gelişmeleri iletmek ve herkesin önünde durumun ciddiyetini anlatmaktır. Bu bozguncu, zararlı hava onun eseridir. Dinamo Bükreş'le oynayacağımız bir Avrupa kupası maçı öncesinde soyunma odasına apar topar girerek, "Bu turu geçemezsek, maaşlarınızı unutun!" diyecekti. Turu geçecektik.

Tapie'nin Olympique Marseille'i böyle kuruluyordu işte: Kulağın kulağa yayılan söylentiler, entrikalar, psikodrama. Yine de burada Franck Sauzée, Éric Di Meco ve "yurttaşım" Gana efsanesi Abedi Pelé gibi birkaç arkadaşım vardı. Diğerlerinden uzak durmaya çalışıyordum: Profesyonel futbol herkesin kendi

19 12 yıl Saint Etienne kalesini koruduktan sonra sadece bir sezon boyunca Olympique de Marseille kalesine 6 kez geçip toplamda 9 kez Fransa Milli Takımı kalesini koruyan kaleci Castaneda 1982 Dünya Kupası'nda 4. olan Fransa kadrosunda yer almıştır.

işine baktığı bir kurtlar sofrasıdır. Herhangi birisinin bir diğeriyle ayaküstü sohbet etmesi hemen şüpheleri uyandırır: Acaba bana oyun mu oynanıyor? Benim kuyum mu kazılıyor?

Bu sezonun başlangıcında açıkça güven duyacağım tek kişi yeniden kavuştuğum arkadaşım Blanchard'dı. Ayakta durmam, moralimi bozmamam için uğraşıyordu ama yapamıyordum, burama kadar gelmişti. Bu kulüpte olan her şey bana çok saçma ve mantıksız geliyordu. Mesela size bir anektod: Korsikalı kalecimiz Bernard Casoni şehir dışında oturduğu evinin yakınlarında ağla yakaladığı 3-4 tavşanı yanında getirirdi. Bir gün bize karısının av etini pişirmeyi sevdiğini ama hayvanları ayıklamaktan nefret ettiğini söyledi. Bundan bize ne? Olmeta cebinden bir bıçak çıkardı ve elinde tavşanlarla birkaç kişinin yıkanmaya devam ettiği duşlara doğru gitti ve herkesin içinde hayvanların içini temizlemeye başladı. Birkaç dakika sonra döşeme kanlar içindeydi, hayvanların iç organlarıyla beraber! Pascal'a (Aramızda ona daha çok Pascuale diye hitap ediyorduk.) soyunma odasında böyle bir şeyin yapılamayacağını anlatmaya çalıştık ama o sanki bunda anormal olan hiçbir şey yokmuş gibi işine devam etti!

Olympique Marseille'de beni dumura uğratan şeyler Olmeta'nın tavşanlarıyla sınırlı değildi. Maç günleri stattaki kulisler görülmeye değerdi doğrusu! Maiyeti ile gelmiş olan Tapie her zamankinden daha fazla patrondu. Yüzleri pek de gülmeyen tanımadığımız adamlar soyunma odalarının yakınlarında boş boş dolanıyorlar, topla oynuyorlar, saha içine kadar geliyorlardı. Olay öylesine çığırından çıkmıştı ki Korsikalı mafyalara benzeyen serseri tipli herifler etrafımızdaydı. Tüm bunlarda yanlış olan bir taraf da, kabul edilebilir bir taraf da mevcuttu. Olympique Marseille efsanesi ve ona layık olma çabaları diyelim! Bütün şehir burada, Vélodrome Stadyumu'ndaydı sanki. Patronla

ilişkisi olan herkes buradaydı: Marsilya eşrafı, milletvekilleri, arkadaşları olan gazeteciler, futbolcu menejerleri, bir sürü doktor. Tapie yokken buranın kralı Bernès'ti. O, Tapie'nin kahyası, büyük mabeyncisiydi, tören şefiydi. Bu onun fazlasıyla hoşuna gidiyordu. Kendini çok önemli zannediyor, şişiriyordu.

Daha önceleri, Nantes'ta oynarken buraya gelme fikri içimizde hem bir korku hem de bir mutluluk hissi uyandırırıldı. Olympique Marseille'e karşı oynayacağımız maç başka hiçbir şeyle karşılaştırılamayacak bir şeydi, kendini göstermek için çok önemli bir fırsattı. Büyük karşılaşmalar öncesi, korkuyla karışık bir heyecan daha bir önceki gece otelde bizi etkisi altına alırdı. Bunun bir sebebi de maçtan önceki gece tanımadığımız kişilerin bizi telefonla araması, yanlış numarayı aramış gibi yapmaları, bazen tehditler savurmalarıydı; halbuki otel personeli hiçbir aramayı bize iletmemekle görevliydi. Olympique Marseille ve çevresi hep bu tip numaralardan çekindiğinden, otelin mutfağına kadar gidip herhangi bir zehirleme girişiminin onlara çok pahalıya patlayacağını anlatmaya çalışırlardı!

Şimdi ise Olympique Marseille'de, bu entrika ve şüphe dolu atmosferde olmanın yol açtığı tek şey, bu kadar güzel bir statta performansımızın artması gerekirken %20'lik bir azalmaya sebep olmasıydı. Sahaya çıkmadan önce, çıkış tüneline heyecandan ayaklarımız titriyor, karnımıza ağırlar giriyor, bacaklarımızı tutmuyordu; bunun maç öncesi olağan bir kaygıdan mı yoksa yemeklere birilerinin kattığı zehirden mi olduğunu pek de farkında değildik.

Rakiplerimiz gardını almıştı, saha içinde olduğu kadar saha dışında da karşılarında Olympique Marseille vardı. Çıkış tüneline yalnızca oyunculara rastlıyorduk, aslında kimsenin karşı gelmeye cesaret edemeyeceği garip tipler de vardı ya...

Şimdi, ben öbür taraftaydım, Olympique Marseille tarafında ve bu gerilimin ters tepebileceğini biliyordum. Takım, beklen-tilerin altında bir performans gösterince seyirciler homurdanmaya başlıyor, küfürler yağıyordu; maçların sonunda durum patlamaya hazır bir volkanı andırıyor ve oyuncular Monaco yerine Olympique Marseille'i seçtiklerinden pişmanlık duymaya başlıyorlardı.

Bir akşam, diğer seferlere nazaran öyle çok büyük bir tepki göstermemişlerdi, park yerinde onlarca taraftar arabalarımıza taş atmıştı. Alman Rudi Völler benim önümdeydi. Yanında oturan karısına ya bir taş isabet etmişti ya da kırılan camların kırıkları. Rudy arabasından fırladı, bizi kalabalıktan koruyarak anakapıya kadar ulaştı ve yapanı yakalamaya çalıştı. Ben de bir başka oyuncuyla beraber onu izledim ve kendimizi boğazımıza sarılmaya hazırlanan öfkeli kalabalığın ortasında bulduk. Aramızda -ölüm ve yaşamı birbirinden ayıran- çok az bir mesafe vardı ben de, "Ya polis çağırırız, ya da oturup adam gibi konuşuruz." dedim. Başka bir şansımız yoktu, çok kalabalıklardı. Rudy, akliselim bir şekilde taşı atana, "Neden bunu yaptın? O arabadaki benim karım! Bütün bunlarla onun ne ilgisi var? Hiçbir ilgisi yok! Ben senden bir şey mi çaldım ki bana taş atıyorsun?" diye sordu. "Takım yeterince gayret göstermiyor!" cevabını aldı. Adamın gözleri yaşlıydı. Konuşmasına, içindekileri dökmesine izin verdik. Böylece, Rudy gibi ben de Marsilya'nın toplumsal kontekstinde bazı taraftarlar için futbolun ne ifade ettiğini anladık. Olympique Marseille onun hayatıydı, onun gururuydu; işsizlik sigortasının büyük bir kısmını Olympique Marseille'e harcıyordu. En küçük bir başarısızlık onu zalim gündelik yaşamın belirsizliği ile baş başa bırakacaktı. İşte "gereğinden fazla para kazanan lejyonerler" diye suçladığı oyunculara

duyduğu öfkenin altında yatan temel neden buydu. Ah keşke takımdaki gerçekleri, o iğrenç havayı, iç savaşları, primlerin belirlenme şeklini, yeni gelenlerin Bernès'le karşı karşıya gelmekten duydukları kaygıyı bilseydi. Keşke bilseydi! Ama Marsilya halkı hiçbir şeyi bilmek istemiyordu, Olympique Marseille'i seviyordu ve kazanmak istiyordu. Nasıl ve kiminle kazandığı hiç önemli değildi, önemli olan kazanmasıydı.

Kendi evimizde Nantes'a 1-0 yenilmemize rağmen ligde üçüncü ve beşinci sıra arasında inip çıkıyorduk, bu da çok kötü değildi. Ama Paris liderdi! PSG'yi şeytanlaştıran Tapie için de Marsilya halkı için de bu durum bağışlanamazdı.²⁰ Bu "utanç verici durum"un sorumlularını bulup cezalandırmak gerekiyordu ve çok geçmeden patron ve Bernès, Olympique Marseille formasını giymemi sağlayan antrenör Jean Fernandez'in işine son vereceklerdi. Belçikalı Goethals da onun yerine getirilecekti. Zaten pusuya yatmış bunu bekliyor, haftalardır muhteşem dönüşü için hazırlanıyordu.²¹ Diğer suçluların da ipi çekildi: Oyunculardan Torino'dan transfer edilen İspanyol Martin Vasquez geldiği yere geri gönderilmiş, Kamerunlu Omam Bıyık Lens'e satılmıştı. Kaleci Pascal Olmeta'nın yerini de adı sanı duyulmamış bir genç alacaktı: Fabien Barthez. Her gün rastladığımız cinsten biri değildi Barthez, çok sakın biriydi, şimdi dışavurulmaya başlanan gerilimin çok uzağındaydı. Yerine Goethals'ın getirildiği eski antrenörümüz, Goethals'la ilgili açtı ağzını yumdu

20 Başkent Paris'in futbol takımı PSG, Fransa'daki sosyolojik, siyasi yapının doğal bir sonucu olarak Olympique Marseille'in ezeli rakibidir. İki takım arasında oynanan derbi maçları Fransa'da en fazla taraftarı izlediği, en fazla medya ilgisinin olduğu maçlardır. İspanya'daki Real Madrid - Barcelona ezeli rekabetine "El Clasico" dendiği için PSG - OM arasında oynanan maçlara Fransa'da Le Classique adı verilir.

21 Belçikalı teknik adam Raymond Goethals daha önce de 1991-92 sezonunda Olympique Marseille takımını çalıştırmıştı.

gözünü: “Goethals’la ilgili olumlu düşüncelerim vardı ama bu olayda beni arkamdan vurdu. Onun için önemli olan tek şey kendisi. Ona bir sene şoförlük yaptım, onu evime davet ettim, o ise bana bir kahve bile ısmarlamadı. Dımdızlak kalakaldım. Arkamdan çevirdiklerini öğrendim, beni o bitirdi.” Belçikalının cevabı ise şu oldu: “Jean Fernandez de kim? Söyledikleri beni hiç alakadar etmiyor, benim için bir çöp kadar değeri yok. Gitiği hiçbir takımda başarılı olamadı.”

Fırtınadan ben de nasibimi aldım. Bernès daha önce de bana fırça atmak için bürosuna çağırmıştı. Onun karşısında kendimi çok küçük hissediyordum; satış müdürünün karşısında öngörülen satış hedeflerine ulaşamamış bir satış elemanı gibi! Yalnızca ses tonu ve kullandığı kelimeler farklıydı: Bernès’le konuşurken hakaret ve sen diye hitap etme son derece normaldir!

Bir gün bürosunda bana her zamanki fırçalarından atarken, Tapie’nin dediklerini iyice duymam için hoparlörü telefona bağladı. Patronun sesi odada çınlıyordu. Patron “savaşçı” istiyordu, “karı gibi” oynayan herifleri değil! Ürkekçe söylediklerini hiçbir tepki göstermeden sineye çektim: “Peki, tamam.” Patrona sen diye hitap etmiyordum. Ona siz diye de hitap etmiyordum. Kısacası mümkün olduğunca az konuşuyordum: On dan korkuyordum.

Bernès, telefonu kapattıktan sonra başka bir oyuna geçti: Şu, suçlunun suçunu itiraf etmesi için biri iyi, biri kötü iki polis tarafından sorgulandığı polisiye filmleri hatırlatan bir oyun; bir kerelik de olsa Bernès iyi adam rolündeydi: “Dinle ufaklık, patron seni kiraya vermek istiyordu ama ben itiraz ettim. Kendini kanıtlaman, takımda kalman için sana son bir şans vermemizi söyledim. Ama bu son! Yoksa başka bir çare aramak zorunda kalacağız...”

Sadece bir Olympique Marseille taraftarıyken Tapie tarafından spor direktörlüğüne getirilen Bernès bana fazlasıyla kaba davranıyordu, hatta herkesin yanında bile; bu benim için daha da yaralayıcıydı. Kendi kendime acaba bunları mahsus, beni ne kadar yaralayacağını farkında olarak mı yapıyor yoksa istem dışı mı hareket ediyor diye soruyordum. Belki de patron onun böyle biri olmasını istiyordu. Ben onun aslında o kadar da kötü biri olmadığını düşünüyordum. Hatta sakin olduğu zamanlar gayet iyi biri olduğunu düşündüğüm oluyordu. Ama patron hayatında öyle bir yer tutuyordu ki onun kölesi olmuş gibiydi, her şey ondan kaynaklanıyordu, ona tamamen teslim olmuştu. Tapie burada değilken, ikinci patron rolüne soyunuyordu. Maçlardan önce otellerde mesela, her şeye ama her şeye karışıyordu: Odalarda olan bitene, yemeklerin lezzetine, gazetecilerin sürekli orada olmasına... İşte bu durumlarda Jean-Pierre Bernès kendinden emin, her şeyi yapmaya, her türlü kurusıkı atışa, blöfe hazır Olympique Marseille'i temsil ediyordu. Garsonu azarlayıp, şefi çağırması için yemek servisinde 10 dakika geç kalınması ya da herhangi bir sosu beğenmemesi yeterliydi. İşte o zaman tepesi atar, bağırıp çağırmaya başlayıp Olympique Marseille'e layık olmayan bu evsahipliğinden şikâyet ederdi: "Biz, sizin konukları-nızız." Yani: "Beş para vermeyiz!" Ödemezdi de çünkü personelinin gözü önünde aşağılanan şef, bu Olympique Marseille'li beyefendileri kırmak istemezdi.

Bir gece, Deauville taraflarında bir otelde kalırken, Bernès yemekten sonra saat on buçuk on bire doğru ışıkların söndürülmesini, herkesin yatmasını buyurmuştu, telefon açmak da yasaktı. Bense odamdan Virginie'yi arayacaktım ama birden üçüncü bir ses konuşmamızı kesti. Bernès'ti bu. "Seni ibne seni!

Seni uyardım, elimde senle ilgili bir dosya var. Hemen aşağıya hole in! Konuşmamız gerek!”

Durumu hemen anlamıştım: Bernès resepsiyonda telefon aramalarını işaret eden kırmızı düğmelerin yanındaydı. Benimki de bayağı kabarmıştı. Aşağıya indim ve yeniden başladı: “Burada emirleri ben veririm! Hık derse adamı gebertirim! Ben olmadan sen bir hiçsin! Elimde dosyan var!” Sustum, tek bir kelime bile edemedim. Karşı gelmek, suratına patlatmak istemiştim. Ama ben “sen”dim, okul müdürünün karşısında ödü bokuna karışan bir öğrenciydim! Her şeyi kaybetmekten korkuyordum: Maaşım, hayallerim, kariyerim... Olympique Marseille’de oynamak bir lütuftu, bir yaşam şansıydı, her şeyi berbat etmeye hakkım yoktu.

Bu zayıflığını anlayabilmeniz için o dönemin şartlarına bakmak gerek. Yalnızca 24 yaşındaydım, ne Dünya Kupası ne de Avrupa şampiyonuydum, daha Fransa Milli Takımı’nda bile oynamamıştım; bir gün milli takımın kaptanı olacağım aklımın ucundan bile geçmiyordu ve kendimi sorumlu hissediyordum: Eğer uyum sağlayamazsam -ki sağlayamıyordum- asla büyük bir yıldız olamazdım. Ne burada, ne başka bir yerde. Yabancı bir ülkede şansımı denemek? İmkânsızdı çünkü daha İtalya, İngiltere ve İspanya’da Fransız modası başlamamıştı, dışarıda oynayan çok az Fransız futbolcu vardı: Milan’da Papin, Manchester United’da Cantona. Hem sonra Olympique Marseille öylesine güçlüydü ki Tapie insanların kaderleriyle oynayabiliyordu. Eğer karşı gelirsem beni de süründürürdü. Daha önce bunu defalarca yapmıştı: Buraya uyum sağlamayan oyuncuların hayatını karartmıştı, başka iyi bir takıma gidemesinler diye haklarında bir sürü şey çıkarmıştı. Bernès beni tehdit edercesine bunlardan

birisi hakkında şunu söylemişti: “Bak şimdi nerede o? Artık bir bok değil! Onu ben yaktım! O yüzden ayağını denk al!”

Ayrılmak? Pape Diouf’tan mümkün olduğunca hızlı bir şekilde başka bir kulüp bulmasını mı istemeleydim? Bu da bu dönemde pek mümkün değildi: 90’lı yılların başında futbolcular şimdi olduğu gibi her 6 ayda bir kafalarına esince takım değişti-remiyorlardı. Genç bir oyuncu çenesini kapatır, otururdu. Özellikle de Olympique Marseille’de!

Bernès farkında olmadan zayıf noktamdan vurmuştu beni: Gelecek korkusu, futboldan sonrası. Yaşımın genç olması bir şeyi değiştirmiyordu, gelecek beni korkutuyordu, şimdiden kariyerimin sonunu düşünüyordum. Seth öldüğünden beri herkesten sorumlu olduğumu düşünüyordum: Annemden, ablam Misper’den, abim Francis’ten. Hem sonra evlenmem ve Victoria’nın dünyaya gelmesi sorumluluklarımı artırmıştı. Bu yüzden mümkün olduğunca çok para kazanmam ve sözleşme imzalamadan önce çok iyi pazarlık etmem gerekiyordu. Futboldan başka bir iş yapmak için hiçbir eğitim almamıştım, o zaman Bernès beni azarlardı diye maaşımdan mı olmam gerekiyordu? Gururum incindi diye yakınlarımla ve kendimin geleceğini tehlikeye atmaya hakkım var mıydı? Hayır! O zaman alttan almak zorundaydım: “Peki Jean-Pierre, anladım Jean-Pierre.”

Olympique Marseille beni zayıf düşürmüştü, bana bir çocuk muamelesi yapıyordu. Bu konuyla ilgili Virginie’ye tek kelime etmedim... Bir eve yerleşene kadar geçici olarak kaldığımız Aix-en-Provence Otel’inde ona tekrar kavuştuğumda ona bir şey belli etmemeye çalıştım. Ama beraber yaşadığımız 6 yıl boyunca beni görür görmez bir sorunum olduğunu hemen anlayacak kadar iyi tanımıştı. O da pek iyi gözüküyordu, günlerdir otelde çocukla bir başına kalıyordu. Burada kaybolmuş

gibiydik, hiçbir Şey Nantes'taki gibi değildi. Buraya geldiğimizden beri maçlar dışında yalnızca Blanchard ve karısı Claude ile dolaşmak için dışarı çıkmıştık. V lodrome Stadı'ndaki gece maçlarından sonra üzerimizdeki Olympique Marseille baskısını hafifletmek için Blanchard'larla Cassis ya da Bandol casinolarına gidiyorduk. Hanımlar barda oturup sohbet ederken Didier ile ben elimizde markalarla rulet masasındaki yerimizi alıyorduk; panayırılarda eğlenen çocuklar gibi. Öyle büyük oynamıyor, zevk için oynuyorduk. Bugüne kadar futbolculukta Şansımız yaver gitmişti. Marsilya'da da Şansımız dönecekti!

12. Marsilyalı

Marsilya... Marsilya'dan başlamam gerek. Hangi kulüp olursa olsun, bir kulübü benimsemeden önce, onu doğuran şehri anlamak, en baştan onu içinize sindirmek gerek. Yeni gelenin ilk yapması gereken şey budur, burada Marsilya'da bu başka bir yerde olduğundan daha da önemlidir. Olympique Marseille, Marsilya şehrinin çocuğudur; Marsilya çekicidir, iticidir, sürekli kaynama halindedir, ne zaman ne olacağını kestiremezsiniz; tutkuludur, açıkgözdür, gözü karadır... Marsilya'nın bir eşi daha yoktur!

Belki Olympique Marseille'e uyum sağlamakta zorlanıyordum ama Marsilya'yı sevmeye başlamıştım bile. Belki de beni "soylu bir Fransız", "beyaz bir zenci" yapan Nantes şehrinin antitezi olduğu için. Nantes akli başında, güvenli ve pürüzsüzdür, ben de Nantes gibiydim. Marsilya ise fırtınalı, asi ve asla boyun eğmezdi, bu yüzden burada kendimi bir yabancı gibi hissetmem gerekiyordu. Ama beni çeken bir tarafı vardı, beni büyülüyordu. Çekiciliği kusurlarındaydı, bu şehir bende bir nevi tamamlanmamışlık hissi uyandırıyor. Sıcak iklimi bana Afrika'yı, kültürlerin karışımını, kontrollü düzensizliğini, kendine hayatın kuralı süsünü veren köşe dönmeçilik sistemini, güler yüzlü talihsizliği hatırlatıyordu. Marsilya bir yandan da yaşama, var olma hırsıydı. Bir Parisli bunu herkesten daha iyi anlamıştı: Patron.

Patron yani Tapie, Olympique Marseille'e yeni gelen bir oyuncunun zor bir süreçten geçtiğini biliyordu. Ya adapte olamaz ve bu işten vazgeçerdi ya da adapte olup daha sert, daha ben-cil, Olympique Marseille'e yakışacak başka birisi olur çıkardı.

Böyle olabilmem için 2 ay kadar bir zamanın geçmesi gere-kecekti. Korku ve anlayışsızlık dolu iki ay! Monaco'yu seçmemiş olmaktan pişmanlık duyacağım iki ay! Sonra yavaş yavaş alış-maya başlayacaktım. Virginie ve ben nihayet Aix-en-Provence Oteli'ni terk edip Pépin kasabasında Aubagne yakınlarında gü-zel bir eve taşınmıştık. Çok güzel bir yerdi, hayatımızdan mem-nunduk. Hatta Nantes'ta olduğumuzdan bile daha mutluyduk! Virginie burada olmaktan çok mutluydu. Avrupa kupası maç-larını seyretmeye geliyor, kendine yeni arkadaşlar ediniyordu. Claude Deschamps'ın dışında Alman forvetimizin eşi Sabrina Völle'le de çok iyi arkadaş olmuşlardı.

Futbol açısından da olumlu gelişmeler vardı, her şey daha iyiydi. Tapie ve Goethals basın aracılığı ile hakaretlerine devam ediyorlardı ama savunmada formayı kapmıştım bile. Olympi-que Marseille takımıyla kaynaşmıştım, arkadaş çevrem geniş-lemişti. Angloma, Abedi Pelé, Basile Boli, Durand, Sauzée ve sahada görüldüğünden çok daha sempatik biri olan Di Meco ile sık sık deniz kenarındaki David'in Yeri isimli restorana bir şeyler atıştırmaya gidiyorduk. Galibiyet akşamları Paradisio isimli İtalyan restoranında buluşuyorduk. Antrenör hiç bizle gelmezdi, bundan da şikâyet eden yoktu. Onları unutmak isti-yorduk. Tapie'nin ispiyoncularıyla yöneticilerini -özellikle yö-neticilerini- de unutmak istiyorduk. Bernès de yemeklerin hiç-birine gelmiyordu. Bizden uzak duruyordu. Ama eğer gelseydi, sade bir Olympique Marseille taraftarı olarak yaşayabileceği

mutlulukları yaşayabilme fırsatını bulabilirdi bence. Ama görevi buna engeldi çünkü o patronun gözüydü, onun Big Brother'ıydı.

Acaba ben de onun gibi farklı biri mi olmuştum? Şüphesiz! Girdiği ortamın rengine bürünen bir bukalemun. Her şeyi sineye çeken ve neredeyse her şeyi kabullenen bir adam. Bunun bir güçlülük ya da daha doğrusu zayıflık belirtisi olduğunu bir kenara bırakırsak, yavaş yavaş Olympique Marseille'li olmaya başladığımı söylemek gerek. Artık hiçbir şey beni şaşırtmıyor, daha önce bana anormal gelen şeyler, artık gayet normal gelmeye başlıyordu. O etrafta gördüğümüz bizi eski suç ortakları gibi selamlayan Olympique Marseille hastası karanlık işler çeviren adamlar... Milletvekilleri, fabrikatörler... Aşk ve nefret arasındaki ince çizgi... Ve bu budalaca ama insanı galeyana getiren "dünyanın geri kalanına karşı Olympique Marseille'li olma" hissi. Nantes zamanında bile heyecandan elimin ayağıma karıştığı çıkış tüneli benim mekânım olmuştu artık. Artık göğsümü kabarta kabarta çıkıyordum sahaya, daha acımasız, daha anasının gözü bir oyuncu olmuştum; şimdi son derece kibar, arkadaş canlısı ve güvenilir gözüken diğer oyuncuların buraya geldikten sonra nasıl kaşarlandıklarını, değiştiklerini anlayabiliyordum. Hepimiz Olympique Marseille'in çocuklarıydık, Tapie ve Bernès'in eserleriydik. Bazen bu durum beni korkutuyordu, bu kuraldışı kulübü bekleyen tehlikeleri tahmin edebiliyordum. Ama gücünün doruğundaki Olympique Marseille beni de zaffer sarhoşluğuna sürüklüyordu. Bu şehri, bu halkı seviyordum.

Bu satırları okurken, "Tepki vermen, tavır koyman, kendin gibi kalman gerekirdi; ilkelerin ve gelişmen uğruna yöneticilerin dalaverelerine karşı gelmen gerekirdi." dediğinizi duyabiliyorum. Futboldan başka hiçbir şeye yeteneği olmayan, Fransa şampiyonu ve birkaç Şampiyonlar Ligi maçında oynamaktan

başka hiçbir sıfatı olmayan 24 yaşındaki hangi insan tüm bunları yapabiliirdi? Bir bakana kim ama kim karşı koyabiliirdi? Milletvekilleri, hükümet üyeleri maça geliyorlardı, Fransa'nın bir bölümü Olympique Marseille tutkusu ile inliyordu, nasıl olur da genç bir oyuncu tüm bunların karşısına dikilebiliirdi? Kim ama kim Fransa'nın Napoli'sinin çelişkili ve fırtınalı ihtişamından vazgeçebilirdi?

Beni eleştirebilirsiniz ama dönemin gerçeklerini hatırlayıp olayları bağlamına göre değerlendirin lütfen. 1992 yılında Tapie'nin Olympique Marseille'ine direnebilmesi için ya dünya şampiyonu ya Avrupa şampiyonu ya da Fransa Milli Takımı'nın kaptanı olması gerekirdi. Ya da üçü birden! Ama tüm bunlar bana o zamanlar imkânsız gözüküyordu!

13. Patron

Tapie'nin Olympique Marseille'inde Versailles'ı andıran bir şeyler vardı. Maçtan birkaç saat önce stada geldiği anons edildiğinde stat titrerdi, adamlarında bir hareketlenme olurdu. Biz oyuncular, genellikle bir konferans salonunda yerlerini almış Parisli bir zengin iş adamını bekleyen pazarlamacılar gibi otelde toplanırdık. Deneyimli teknik direktörümüz Goethals uygulayacağımız taktikleri, savunmanın nasıl kurulacağını, hücum planlarını, rakibin güçlü ve zayıf noktalarını anlatırdı. Ama aklımız sürekli patrondaydı. Herkes o gün nasıl bir ruh haliyle karşımıza çıkacağını konuşurdu. Kötü bir ruh haliyle olacağı kesindi ama nasıl, ne kadar kötü? Nara atma ve terslik kralı "I. Bernard"²² için maç öncesi yapacağı konuşma bir sanattı, bizim hem izleyiciler hem de kurbanlar konumunda olduğumuz bir "one man show"du.

Bir adam kapıyı vurmadan odaya giriyor. Işıkların altında beliren bir kral! Geldiğinde "Baylar... Kral!" diye takdim edilmiyordu ama gelişi bizde fazlasıyla bu hissi uyandırıyor. Herkes kendini toparlıyor, heykel gibi oluyordu. Onu hayal edebiliyorduk: Gözü kararmış, çenesini büzmüş, kravatını biraz gevşetmiş

²² O dönemde Olympique Marseille'li oyuncular, kulüp başkanı Bernard Tapie'ye başka kimseye önem vermeyen diktatörce davranışlarından sonra Fransa'daki eski krallara verilen isimlere göndermede bulunarak I. Bernard ismini takmışlardı.

bir şekilde otelde dolanıyor. Otel personeli hazır olda, müşteriler onu hemen tanıyorlar, yüzünü inceliyorlar.

Koridor; birinci kapıdan geçiyor, sonra ikincisinden... Gelmek üzere, geliyor, işte burada!

Goethals'a ve bize aldırmadan salona giriyor, bir sandalye çekiyor, onu ters döndürüyor ve oturuyor. Ellerin altında dosyası, bacakları ayrıışmış. Belçikalının konuşmasının devamını dinliyor. Bu en fazla 5 bilemedin iyi gününe rastgelmişse -pek iyi gününe rastgelmez- 10 dakika kadar sürüyor. Ona bakmasak da ayaklarını yere vurduğunu, yerinde tepindiğini, söylenenlere katılmadığını göstermek için kafasını salladığını biliyoruz. Bazen, Belçikalı hiçbir şey olmamış gibi davranmaya devam etmeye çalışsa da patron oturduğu yerden kalkıyor, sırtını duvara dayıyor, kollarını kavuşturuyor, "Tamam mı aslanım, anlattığın saçmalıkları bitirdin!" der gibi suratını asıyordu.

Ve sonra şov başlıyor. Tapie, Canal Plus'ta oynayan Guignol'lar dizisindeki Nanard rolünde ama bu Nanard'a kimse gülmek istemiyor; Olympique Marseille'in kuyruğunda dolanan yarısını tanımadığımız adamlar bile! Bizse eşine pek az rastlanan cinsten bir adamın karşısında birer çocuğuz, sadece çocuk! Tek ayak üzerinde kırk yalan söyleyebilen, aynı dakika içinde ağlar-ken gülmeye başlayan, çocukları üzerine yemin eden, akla hayale gelmeyecek her şeyi uydurabilen mimik ve laf cambazı bir adamın karşısındaki küçük çocuklar...

Konuşmasını "Birimiz hepimiz için" anafikrinde biçimleyen silahşör Tapie: "Peki çocuklar, şimdi elimdeki kurşun kaleme bakın. İki elimle on parmağımı kullanarak onu kolayca kırabiliyorum ama tek elimle, tek parmağımla kıramıyorum! İşte

takım dediğin budur. Tek elimle yapamıyorum ama iki elimle kolayca yapabiliyorum. Anlaşıldı mı?”

Şimdi de heyecan içinde ağlıyor: “Ben varoşlardan buralara geldim. Biliyorsunuz bu noktaya gelene kadar çok süründüm... Hep kabuğumu yırtmaya çalıştım. Sizin de benim gibi başarmanız için aynı isteği duymanızı istiyorum. Hep beraber, bu Avrupa kupası maçını kazanıp turu geçeceksiniz. Ben hayatta bir yerlere gelmek, ayakta durabilmek için her şeyi yaptım. Tırnaklarımla kazdım. Siz de bir anlık aptallığınızla bunu mahvetmeyin!”

Tapie kendinden geçiyor, parlıyordu: “Sizi gidi aptal sürüsü! Şimdi kışınızı kaldırma zamanı. Bu götverenlere yenilecek değilsiniz ya!”

Tapie her zamankinden daha da kendinden emin ve blöfçü: “Merak etmeyin, maaşlarınız yakında ödenecek. Aptal aptal bakmayın öyle. Korkmayın diyorum sizi ihya edeceğim. Size hiç yalan söyledim mi? Hah, hiç yalan söyledim mi? Sizin için varımı yoğumu feda ediyorum. Bakın tablolarımdan birini daha bugün rehine verdim!”

Tapie biraz da paranoyakça kendini kurbanlaştırıyor: “Basın beni sevmiyor, sizi de sevmiyor. Şu gazeteye bakın, bununla ancak kışımı silerim. İşte *L'Équipe* gazetesi! Bunu soyunma odasına asacağım! Böyle paçavralar beni zıvanadan çıkarıyor. Aptal herifler, yalnızca PSG, PSG, PSG! Bunun sizi hırslandırması lazım! Okuyun ve onlara kim olduğunuzu gösterin!”

Patron bir orkestra adamıydı, o aynı anda banjo, armonika ve trampet çalabilen kırk ayaklı müzisyenlerden birisiydi. Yüzlerce kez küplere bindiğini, ağladığını, sinir krizleri ve kalp krizi geçirdiğini ve ihanete uğramış başkan rolünü oynadığını hatırlıyorum. Binlerce kez bizi korkuttuğunu, tehditler savurduğunu, bize ağzına geleni söylediğini hatırlıyorum. Ve bir dakika sonra

acil bir telefonun geldiğini. Adamlarından biri “Patron...” di-yordu. O da “Ne var? Niye beni rahatsız ediyorsun?” diye bağırı-yordu. “Telefondaki kızınız...” cevabını alınca gözyaşları, bağırı-ş çağırış hemen bitiveriyordu, başka bir adam oluyordu: Kızının sesini duyunca heyecanlanan örnek baba, tonton baba. “Evet ca-nım, iyiyim tatlım...”

Tapie ailesine sahip olmayı, onu bir arada tutmayı başarabili-yordu; bu onun en önemli özelliklerinden biriydi. Patron rolü bi-tince yakınlarına karşı çok daha farklı, çok daha rahat, çok daha yakın davrandığını düşünüyordum.

Şaşırtıcı bir iyi insan... Bir gün yaptıklarından dolayı cezalan-dırılacağı Valenciennes Davası²³’nın görüldüğü mahkemede “iyi kalpliliğinden, iyiliğinden dolayı” yalan söylediğini kabul ede-cekti. Bu adamı en iyi şekilde anlatacak takdir edilebilir çelişkili ve enteresan bir nüans. Gerçeği çarpıtmak onun doğasında olan bir şeydi. Ve Olympique Marseille’de hiç kimse ona itiraz etmeye cesaret edemezdi. Özellikle de ben, bunu kabul etmeliyim. Ama yapmak isterdim. Diğer oyuncuların büyük bir çoğunluğu gibi ben de ona gerilimin katlanılamaz olduğunu, Bernès’in çok ileri gittiğini, Avrupa kupası primlerinin ödenmesi gerektiğini söyle-mek isterdim. Ama bir kez karşısına çıkınca:

- İyi misin?

- İyiyim patron.

Eğer onunla konuşmaya cesaret etseydim bile beni doğru dü-rüst dinlemeyeceğini ve konuşmaktan kaçmak için ilk fırsattan yararlanacağını gayet iyi biliyordum. Önümüzden biri geçecek, ona selam verecek, onunla konuşmaya başlayacak ve ben oyuncu dertlerimle bir başıma dımdızlak kalacaktım.

23 Valenciennes-Olympique Marseille maçında şike olduğu gerekçesiyle Bernard Tapie’ye ve Olympique Marseille’a açılan dava. Dava sonucunda Olympique Mar-seille 2. Lig’e düşürüldü.

Yine de Tapie ona karşı gelenlere kulak asardı. Onları dinlerdi diyelim; her ne kadar unutulmaz kapışmalarla neticelense de! Bunun için Olympique Marseille'de uzun süredir oynamak, çok güçlü bir kişiliğe sahip olmak ve dokunulmaz konumda olmak gerekiyordu. 1992-93 sezonunda Olympique Marseille kadrosunda yer alan oyunculardan sadece ikisi bu profile sahipti. Birincisi 1990'da Dünya Kupası şampiyonu olan eski Roma'lı Alman Rudy Völler'di, parlak bir kariyerin sonundaydı, Tapie onu dinlemek zorundaydı. Diğeri ise güçlü bir kişiliğe sahip olan Basile Boli'ydi. Basile Boli ve Tapie arasında ağız dalaşları sürekli olurdu ve bunlar Olympique Marseille trajikomedisinin önemli bir parçasıydı.

Bizim kısaca "Base" diye hitap ettiğimiz Boli, Tapie'den korkmazdı. Bunu yapabiliyordu çünkü halk da gazeteciler de ona tapıyordu, Olympique Marseille için savaşıyordu, 1991'de Bari'de Kızılyıldız'la oynadığımız final maçından sonraki gözyaşları onu bir kahramana dönüştürmüştü. Oynamayı biliyordu, oynuyordu. Etkileyici biriydi ama deliydi, tatlı bir deli. Kameraları severdi, kafasına göre takılır, arkadaşlarına pek kulak asmazdı. Bazen Tapie onun sınırlarını zorlar, ondan o kadar fazla şey isterdi ki!

Bir akşam, dizinden sakatlandıktan birkaç gün sonra rutin maç öncesi konuşması için otelde bizimle beraberdi. Tabii ki oynaması söz konusu bile değildi, dizi canını fazlasıyla acıtıyordu. Ama patron ısrar etti: "Yarın oynayacaksın!"

- İmkânı yok, daha düzelmedim!

- Beni alakadar etmez! Oynamayacaksın, o kadar!

Tapie doktorlara döndü ve yarın takımda yerini alması için onu hazır hale getirmelerini istedi. Patrona karşı gelmekten korkan doktorlar "Tamam patron, belki oynayabilir!" cevabını verdiler.

- Duydun mu Boli beyefendi, yarın oynayacaksın!

- Hayır.

- Beni iyi dinle şeker çocuk: Ya oynarsın ya da oynarsın! Isınmaya geleceksin!

- Hayır, imkânı yok olmaz.

Ertesi gün ısınma zamanı geldiğinde Base yanımızdaydı ama ayağı aksıyordu ve kesinlikle rol yapmıyordu. Tapie'nin çılginlığı kariyeriyle birlikte dizini de mahvedebilirdi. Maça çıkmadan önce soyunma odasına dönüştü, "Umurumda değil! Ne istiyorsa yapabilir, oynamayacağım!" dedi.

Tapie bir an düşündü ve vazgeçti: "Tamam ama bir dahaki maça bekliyorum."

Ben, Boli gibi davranacak gücü kendimde bulamıyordum. Takımda sürekli yer bulsam da Tapie benim savunmacılığımın etkilendiğini duymak isteyenlere -ve özellikle buna inanmak isteyenlere- söylese de sıkardı biraz! Ben Olympique Marseille'deki diğer oyuncuların biriydim. Boli ve Völler haricinde takımdaki diğer oyuncular da benim durumundaydı. Bir nevi kompleks yapmıştık. Sonuçlar patronun ve seyircilerin beklediği kadar iyi olmayınca, herkesin geçmiş yılların yıldızları Papin, Waddle, Moller vs.'ye bile yüz çevirdiğini biliyorduk. Birçok kimse özellikle de PSG'nin Canal Plus'ı için bir sürü milli oyuncumuz (Blanchard, Sauzée, Angolima, Casoni...) olmasına rağmen Olympique Marseille düşüşteydi. Kimse bu durumu değiştirebilecek kadar güçlü olduğumuza inanmıyordu. Neyse ki fikstür, 1992 yılının sonunda bize bunun aksini ispat etme şansını verecekti: 18 Aralık 1992, Olympique Marseille, Paris deplasmanında...

14. Patronun hapları

Olympique Marseille, PSG'yi sevmez. PSG de Olympique Marseille'i sevmez. Futbol işte böyle rekabetlerle beslenir. Kuzey-Güney, Batı-Doğu, bölgesel rekabetler: Lyon – Saint Etienne, Liverpool – Manchester United, Milan-Juventus... Ekonomik, toplumsal, politik hatta dinsel rekabetler: Real Madrid-Barcelona, Celtic-Rangers... Rakip, oyuncular, taraftarları, yöneticileri bir çatı altında kenetler, herkes hedefe kilitlenir. İnsanları böylesine kenetleyen ve kendi zayıflıklarını unutturan bunun gibi başka bir şey daha yoktur. Paris'te Olympique Marseille, Marsilya'da PSG ve 18 Aralık 1992'deki karşılaşma rekabetin doruk noktası...

Sezona çoki iyi bir başlangıç yapan PSG iyice havaya girmişti, bu da kışkırtıcı açıklamaların çoğalmasına sebep olacaktı. Ateşi David Ginola başlatmıştı: "Bu bir savaş, onların üzerinden geçeceğiz!" Antrenörleri Portekizli Artur Jorge'nin lafları ateşi iyice körükledi: "Olympique Marseille, cehennemi yaşayacak. Onları geldikleri yere geri göndereceğiz!" Eski bir Olympique Marseille'li olan milli defans oyuncusu Alain Roche çatışmanın Fransa Milli Takımı'na kadar sıçradığını söyleyecekti: "Aldığımız sonuçlar Olympique Marseille'lileri rahatsız ediyor." Bense henüz milli takıma seçilmemiş bir oyuncu olarak geride durmayı

tercih ediyor, PSG'lilere cevap verme işini takımın önde gelenlerine ve yöneticilere bırakıyordum.

Tapie bu atmosfere bayılırdı. Bu çatışmalar onu kendinden geçirirdi. Kılıçlarını çekip rakipten daha fazla patırtı yapmak, ihtiyacı olduğu adrenalinin yükselmesini sağlıyordu. Sonra, soğuk savaş akşamında alacağımız bir galibiyet sezon başındaki vasat performansımızı unutturacak, taraftarları sakinleştirecek ve bizi puan tablosunda üst sıralara çıkartacaktı. Açıkça belirtmese de onun kafasında bu uzun vadeli bir strateji meselesiydi. Marsilya'yı daha fazla etkisine almak ve bir gün şehri politik himayesine almak için başkent Paris'ten ve elitlerinden kurtulmalıydı! Canal Plus'ın ve Jacques Chirac'ın takımı PSG tüm bunların canlı simgesiydi. PSG'ye yatırım yapan televizyon kanalı, Fransız futbolunda yeni bir dönem başlatmıştı ve Tapie geride kalmak istemiyordu.

Parc de Princes Stadi'nin soyunma odalarında bizim yanıımızdaki yerini aldı. Her zamankinden daha sinirli bir şekilde çantaların ve ayakkabıların ortasında oradan oraya dolanıp duruyordu. Acaba ne yumurtlayacaktı bugün? Aralık maaşlarının yatması için kazanmak zorunda olduğumuzu mu? Şahane tablolarından birini ucuz bir fiyata elden çıkardığını mı, 18. yıldan kalma tavanlıklı karyolalarından birini ya da karısının yüzüklerini sattığını mı? Yoksa maç priminin iki, üç hatta dört katına çıkarıldığını mı? Her şeyi duymaya ama hiçbirine inanmadan inanmış gibi yapmaya hazırdık. Artık, yapacağı, söyleyeceği herhangi bir şeye şaşırıymıyorduk. Ve işte: "Tamam çocuklar, hepiniz durun ve beni dinleyin!"

Sessizlik. Ne Boli'nin koca sesini ne de krampon tıkırtılarını duyuyorduk. Herkes susmuştu. Hatta patron bile. Soyunma odasının ortasında ayakta duruyordu, birden cebinden bir ilaç

kutusu çıkardı. Daha önce kulüp doktorlarının hiç kullanmadığı bir ilaç kutusu. İlacın adını hatırlayamıyorum ama Tapie'nin tedirginliği ve lafları dün gibi aklımda: "Çocuklar bu maçı kazanmak zorundayız!"

Bana kutuyu uzattı. Bana düşen içinden bir hap çıkartıp yutmak ve yanımdakine uzatmaktı ama tereddüt ediyordum. Ya bu ilaç?.. Evet ya?.. Donup kalmıştım, herhangi bir tepki veremiyordum. Yalnızca ilaç kutusunu sıradaki Didier Deschamps'a verdim. Aldı, arkasını çevirdi ve uyarı yazısını okumaya başladı: "Bu ilaç belli dozajın üzerinde kullanıldığında sportif karşılaşmalarda doping maddesi olarak değerlendirilebilir." Didier şaşırmamıştı. Patrona, "Bir dakika, bu nedir?" diye sordu.

- İçin, için! Bana güvenin!

- Ama arkasında yazanı okudunuz mu?

- Sorun değil, "belli dozajlarda" diyor. Ver şunu bana! Bana inanmıyor musun?

Patron kutuyu aldı, bir hap yuttu, sonra bir tane daha yutup üzerine maden suyu içti: "İşte, hadi siz de için! Hadi çocuklar beni tanırırsınız size asla yalan söylemem. Öyle değil mi?"

Bu mucizevi ilacı kullanmak yasak mıydı? İki hap da içmiş olsa hepsini de içmiş olsa hiç fark etmezdi: Maçtan sonra doping testine o tabi tutulmayacaktı! Ama ısrar ediyordu: "Hadi, için!"

Ben "içtim" bir ya da iki hap, şimdi hatırlamıyorum.

Diğerleri içmeyi reddetti. Neden ben de onlar gibi yapmamıştım? Belki de doktorlara olan sonsuz güvenimden. Belki patrona karşı gelmekten korktuğumdan. Belki de Olympique Marseille'li olma yani dokunulmaz olma duygusuyla. Şüphesiz hepsinden! Ve bundan asla gurur duymuyorum.

İlacı içen diğerleri gibi ben de Tapie'nin daha önce bu kadarına cesaret edemediği psikolojik blöflerinden birisi olduğunu anlamıştım.

Futbolda doping vardır -bunun aksini iddia etmek aptalca olur- ama bireysel doping vardır, kolektif değil! Başka bir deyişle zor durumdaki bir oyuncu mesela sakatlıktan yeni çıkan bir oyuncu bir an önce eski performansını yakalayabilmek için kendi inisiyatifiyle hileye başvurur. Ben başka spor dallarında olduğu gibi futbolda daha önceden organize edilen, planlı bir doping kullanımı şeklinin olabileceğine inanmıyorum. Futbolda sıkı bir anti-doping mekanizması mevcuttur, bu tip bir şeyi yapmak pek de mümkün değildir. Parc de Princes'in soyunma odasında elden ele dolaşan o ilaç kutusu psikolojik bir etkisinden başka bir etkisi olmayan bir kocakarı ilacından başka bir şey değildi. Tapie, kolektif olarak doping yapma riskini göze alamazdı, bu imkânsızdı. Hem sonra kulüp doktorları oradaydı. Bunlar ne yaptığını bilen, yeminli uzman doktorlardı. Yani o ilaç bir doping maddesi olamazdı, bize yenilmez olduğumuz hissini verecek bir motivasyon aracıydı. Zaten ilacı aldıktan sonra üzerimde hiçbir etkisi olmayacaktı. Kendimi ne daha güçlü hissedecektim ne de PSG'yi yenmek için daha fazla gaza gelecektim.

Maçta da bu durum değişmedi. Bu maç çok sert geçecekti. Vahşi bir maçtı: 6 sarı kart, havada uçuşan tekmeler, küfürler, tartışmalar, zıvanadan çıkmış taraftarlar ve sonunda zafer! Hırvat forvetimiz Alen Boksiç'in golüyle 1-0! Maç boyunca bir an bile kendimi dopingli gibi hissetmemiştim.

Kendi tuzağına düşen PSG yenilgiyi hazmedemeyecek, bir türlü kabullenemeyecekti. Kalecileri Bernard Lama bize hakaretler yağdırıyordu. PSG yöneticisi Michel Denisot gazetecilere şu açıklamaları yapıyordu: "Önemsiz bir maçtı. Olympique

Marseille’li oyuncuların davranışları kabul edilebilir cinsten değil!” Bizim Belçikalı Raymond Goethals onlara şu cevabı vermişti: “Siz kendinize baksanıza! Boli’nin, Di Meco’nun, Casoni’nin, Desailly’nin kafalarına bastınız!” Maçtan öncekine nazaran fazlasıyla rahatlamış olan Tapie kendi tarzında bizi övüyordu: “PSG’liler çok sert oynuyor. Bugün karşılarında onlar kadar sert oynayan oyuncularla karşı karşıya gelmek zorunda kaldılar.”

Maçtan sonra doping kontrolü yapıldı: Negatif!

Başka herhangi bir kulüpte oyunculara C vitamini ve kullanılması serbest olan telafi ilaçlarının dağıtılması son derece normal ve sıradan bir şeydir. Ama Olympique Marseille başka herhangi bir kulübe benzemediğinden bu kulüpte olan her bir şeyde olduğu gibi bu normal faaliyet de Olympique Marseille’e özgü bir sır perdesine bürünüyordu. Her defasında bu olay benim canımı sıkırsa da doktorların gözetimi altında gerçekleştiğinden bu ilaçları almaktan çekinmiyordum.

Bazen, stada gitmeden önce takım otobüsündeyken, doktorlardan biri bize çeşitli haplar dağıtırdı. Tapie’nin gözü önünde, koltukları birer birer dolaşır, mucize kutusunu açıp önden arkaya kadar herkese bu haplardan verirdi. Bazı oyuncular almak istemez, bazıları da itiraz etmeden alırlardı. Doktor hapları neredeyse ağızımıza koyacaktı! Tapie kimin alıp kimin almadığına iyice bakardı. Hapın midemize inmesi için bir yudum maden suyu yeterli oluyordu.

Burada da şunu belirtmem gerek ki ben “almıştım”. İki ya da üç kez, şimdi tam olarak hatırlamıyorum ama en azından bir doktorun gözetiminde. Her ne kadar kendimi annesinin karşısında tadı acı olan bir antibiyotiği yutmakta zorlanan küçük

bir çocuk gibi hissetsem de profesyonel bir doktorun mevcudiyeti, tereddütlerimi gideriyordu.

Bugün bile bu Olympique Marseille hatıralarımı yad ederken bu hapların ne olduğu konusunda hiçbir fikrim yok. Yalnızca şunu söylemeliyim ki bunları kullanmayı kabul etmiş olmaktan pişman olsam da sahada hiçbir zaman bir “farklılık” hissetmedim. Bütün bu küçük sırları ortaya dökerken o bilinen “hiçbir şeyden haberi olmadan” doping yapmış sporcu ayaklarına yatmıyorum. Yine de kullandıklarımızın doping maddesi olduğunu kanıtlayan hiçbir şey yok ortada. Yalnızca dönemin Olympique Marseille’i bağlamında bu maddelerin kullanılmasına alet olan, mevcudiyetleriyle bunları kullanmayı kabul etmemizde ahlaki ve bilimsel bir teminat oluşturan doktorlardır sözüm.

Aslında olayı derinlemesine analiz edersek bu davranışlarının hiç de şaşırtıcı olmadığını anlayabiliriz. Bu kulüpte çalışan herkes patronun isteklerini kayıtsız şartsız yerine getirmek için kendi işlerinde büyük bir çaba gösterisi içine giriyordu. Tapie, kulüpte olmasa bile Olympique Marseille sürekli paranoyak bir ruh halindeydi. Maçlardan -özellikle de Avrupa kupası maçlarından- önce bu had safhaya ulaşıyordu: Her şeyden işkilleniliyordu. Patron, adamlarına soyunma odasında bize verilen suları birer birer kontrol etmelerini emrediyordu. Bu da başka bir alışkanlığımız olmuştu...

İlk olarak, içine herhangi bir madde atılıp atılmadığını anlamak için kapağın açılıp açılmadığını kontrol etmek. En ufak bir kuşku duyulursa şişe hemen çöpe atılırdı. İkincisi, şişe iki elle kavranıp ters çevrilir ve sallanırdı; ufacık bir sızıntı bile var mı diye! Eh, ne de olsa bütün takımı uyutmak için en ufak

delikten bir şırınga yardımıyla herhangi bir şey enjekte edilmiş olabilir. Evet evet olabilir, Tapie biliyordu!

Bu işkillenme durumu otellerde, restoranlarda, davetlerde sürekli had safhadaydı. Maç öncesi bir yemekten fena halde zehirlenilebilirdi. Nantes'ta oynarken bu konuda daha önce konuşulanları duymuştum (O zamanlar herkes Olympique Marseille'den şüpheleniyordu). Olympique Marseille'de duyduklarım da bu yöndeydi. Burada herkes Avrupa deplasmanlarında her türlü riskin varlığını biliyor, en ufak meyve suyundan bile şüpheleniyordu.

Bu psikolojik baskı altındaki takımın tutkulu taraftarları kapalı kapılar ardında olan bitenin pek farkında değildi. Böylesine bir fırtınaya kendini kaptırmış oyuncular patronun isteklerini yerine getirmekten, kazanmaktan büyük bir zevk alıyorlardı ama kendi kendilerine bu adamda ve kulübünde her şeyin serbest olduğuna inanacak kadar anormalleşiyorlardı. Eh bir de Şampiyonlar Ligi finalinde Milan'ı yendiğimizi düşünün!

15. Münih mutluluğu

Her şey çok güzel, baştan aşağıya masmavi bir stat. Marsilya mavis, Olympique Marseille mavis. 26 Mayıs 1993, Çarşamba akşamı, Şampiyonlar Ligi finali için Münih Olimpiyat Stadi'na adımımı atıyorum, sanki Bavyera'da değil de bizim Vélodrome Stadi'ndayız. Taraftarlarımız neredeyse tüm stadi doldurmuşlar, yan tribünün bir kısmını bile. Acaba kaç kişi? On beş bin, yirmi bin, otuz bin? Büyük çoğunluğu bir önceki final maçında penaltılar sonucu kaybettiğimiz Kızılyıldız Belgrad'la oynadığımız maçın üzüntüsünü bizle yaşamışlardı. Ve şimdi Almanya'dayız, bambaşka bir futbol devi olan Milan'ın karşısındayız.

Isınma sırasında deparlar atıyorum, esniyorum ama hepsi boşuna sanki çünkü bir türlü ısınamıyorum, aklım başka yerde. Bu olağanüstü anın her saniyesini doya doya yaşamak, tadını çıkarmak istiyorum. Tribünlere tekrar bakıyorum. Tribünlerde, tanıdık yüzlerin arasında buralara kadar gelmemde önemli bir rolü olan Virginie'yi seçmeye çalışıyorum. Milan tribünlerine, bunun gibi birçok final görmüş kırmızı-siyah kalabalığa bakıyorum... Milan'lı oyuncular da süzüyorum: Maldini, Baresi, Van Basten, Rijkaard... Bizden daha güçlü ya da daha iyi değiller ama İtalyan futbolunu temsil ediyorlar; gözüm korkuyor. Yaptıkları

her şeyde -sahaya çıkmaları, gülümsemeleri, eşofmanlarını çıkarmaları- hepsinde “klas” bir damga var.

Bir Avrupa kupası finali, ben bir Avrupa kupası finalinde oynayacağım! 25 yaşındayım ama şimdiden Çarşamba akşamlarını Stéphane’larda geçiren, Rocheteau’lar, Osvaldo Piazza’larla Saint Etienne yeşiline bürünmüş 70’ler Fransa’sının nostaljisini duyan “genç yaşında kocamış” bir adamım. Bunun gibi maçlar içinizdeki çocuğun tekrar su yüzüne çıkmasıdır da! Glasgow’da oynanan Saint Etienne – Bayern Münih finali gözümün önüne geliyor: Mağlubiyet, yeşil çizgili formalar, Grilaud Sokağı’nda çocukluğumun geçtiği evde odamın duvarındaki Revelli kardeşlerin posterleri... Tüm aşırılıklarına rağmen Olympique Marseille bana öylesine bir heyecanı yaşama şansını tanıyor ki! Belki aptalca ve biraz da bencilce ama geri kalan her şeyi, tüm o gerilimleri, sorunları unutmaya hazırım. Eğer Tapie ve yaptıkları olmasaydı biz büyük ihtimalle burada yenilmez armada Milan’ın karşısında olamayacaktık. Bu maç bir telafiydi, 8 ay önce İrlanda takımı Glentoran’la başlayan uzun bir yolun son virajıydı. Buraya gelene kadar çok zor maçlar oynamıştık mesela Berlin’de CSKA Moskova ile 1-1 berabere kaldığımız maç ve de Glasgow Rangers’la oynadığımız her iki maç gibi (deplasmanda 2-2, Marsilya’da 1-0’lık galibiyet) epik maçlar oynamıştık. Marsilya’daki maçın devre arasına 1-0 galip girdik, patron soyunma odasına daldı ve, “Aptallar gibi oynuyorsunuz!” diye bağırdı. Bunların hepsinin önceden planlanmış olduğunu, Tapie’nin savaş filmlerinde avazı çıktığı kadar bağırarak denizcilerin kulaklarına emirler yağdıran Amerikalı komutanlara özendiğini söylememe gerek var mı? Her neyse, Olympique Marseille finaldeydi.

Almanya'ya geldiğimizde gerilim alışılmadık şekilde azalmıştı. Kulüp, Bavyera'nın kırsal kesiminde güzel bir otel ayarlamıştı, böylece her türlü gereksiz baskıdan uzak kalabilecektik. Pazartesi akşamı başkan Tapie de aramıza katılmıştı. Daha önce, onu hiç bu kadar sakin görmemiştim. Hatta antrenmanın sonunda bizimle kısa bir süre top oynamıştı, sonra da biz çimlere yayılıp esneme hareketlerine başlamıştık. Ertesi gün onu Raymond Goethals ile takım dizilişini tartışırken gördük ama bu da oyuncular arasında gerilim yaratmayacaktı. Hepimiz öyle böyle kimin nerede oynayacağını, sahada ne yapmamız gerektiğini biliyorduk. Ben şimdiden rakibimizin Hollandalı santforu Marco Van Basten'i nasıl durduracağıma konsantre olmaya başlamıştım.

Salı akşamı geri sayım hızlandı, akşam sakin geçti, Çarşamba sabahı bitmek bilmedi; Didier Deschamps ile aynı odadayız, öğle uykusuna yatıyoruz, uyumak ne mümkün, terler içinde uyanıyoruz, sabırsızız, heyecan içindeyiz ve stada gidiyoruz, tribünler mavi, Olympique Marseille mavisî!

Herkes oradan oraya koşturuyor. Patron da burada her zamankinden çok daha sakin; birazdan elinde bir telsiz, şeref tribünündeki yerini alacak; yanında orada ne işi olduğu konusunda en ufak bir fikrimizin bile olmadığı danışmanı Hırvat teknik adam Tomislav İviç oturuyor. İviç bizle konuşmaya, talimatlar vermeye çalışıyor ama her seferinde Belçikalı "Dinlemeyin onu!" der gibi araya giriyor.

Bin kere anlatılmış bir maç bir kez daha anlatmanın âlemi yok. Kendi adıma şunu söyleyebilirim ki maç göz açıp kapayıncaya kadar bitti ve maç esnasında öylesine gerildim ki oynamaktan hiç zevk almadım. Marke etmekle görevli olduğum Van Basten gol atamadı ama onun üzerinde belli bir üstünlük

kurup ona adım attırmadığımı da pek söyleyemem. Birçok maçta olduğu gibi bu maçtan da aklımda yalnızca Boli'nin attığı gol kaldı. İlk yarının sonlarında Abedi Pelé'nin kullandığı korner ceza alanına geldi, Boli yükseldi ve topu Milan ağlarına gönderdi. İtalyanlar eşitliği sağlayacak golü bulamadılar. Bir Fransız takımı Fransa futbol tarihinde ilk kez Avrupa'nın en büyük kupasını kazandı. Belki kupanın kazanılmasında belirleyici bir rolüm olmadı, ben de diğerleri gibi gecenin kahramanı Basile Boli'nin gölgesinde kaldım ama Avrupa şampiyonu bir takımın oyuncusu olmuştum. Bu andan itibaren her şey öncekinden çok daha farklı olacaktı.

Maç sonrası? Önce soyunma odasında sevinç çılgınlıkları, göz yaşları ve kahkahalar birbirine karışıyor. Eşlerimizin bize katılmasına izin veriliyor biz de onları şampanya ile ıslatıyoruz! Virginie mutluluktan havalara uçuyor. Bu galibiyet onun benimle beraber yaşadığı futbol dolu anların en güzeli. Ona daha önce takması için verdiğim altın yunusun boynunda olduğunu görüyorum. Bu bize yine şans getirmişti. Onu her final karşılaşmasında takmak gerekiyordu artık. Çünkü daha çok final olacaktı hayatımızda, burada Olympique Marseille'de de başka takımlarda da!

Şampiyonluğu burada yerel bir otelde kutlayacaktık, her şey çok güzeldi; abartısız, güzel bir gece. Çalan orkestra bizi o kadar sıkmıştı ki geceyi renklendirmek için Basile ile mikrofonu aldık. Güneş gözlüklerimizle Cazcı Kardeşler'in siyahi versiyonu gibiydik! Bayram yerine dönen Marsilya daha da güzel olacaktı ama birkaç gün sabretmemiz ve akşam erken yatmamız gerekiyordu çünkü üç gün sonra bu sezonun Fransa Ligi şampiyonunu büyük ölçüde belirleyecek olan maçta PSG ile karşılaşacaktık.

Perşembe öğlen, Fransa'ya dönmek için uçağa binmeden önce Bavyera oteli bizim şerefimize barbekü partisi verdi. Basile Boli her zaman olduğu gibi etrafa neşe saçıyordu ama önemli bir sorunumuz vardı: Maç primi! Böyle bir günde parayı düşünmemiz bazılarınca uygunsuz bir davranış olarak algılanabilir ama Olympique Marseille'in âdetlerini fazlasıyla bilen kişiler olarak kendimizi sağlama almalıydık. Sezon başında Boli, patronu paralarımız zamanında yatırılmadığı takdirde hukuki yollara başvuracağımızı söyleyerek tehdit etmişti. Ben Tapie'yi karşıma almaktan korkarak bir şey söylememiştim.

Patron, final maçından önce primi belirlemişti ve tabii bunu her zaman olduğu gibi yazılı olarak değil sözlü olarak belirlemişti. Perşembe öğleni, otelde şerefimize düzenlenen kutlamada kendi aramızda tartıştık ve bu sorunu mümkün olduğunca çabuk bir şekilde çözmeye karar verdik. Ama Fransa'ya döndüğümüzde bunun için çok geç olacaktı. Birçok oyuncu (Deschamps, Casoni, Sauzée, Boli) Tapie ile bu konuyu konuşmaya gitmişlerdi. Her zamanki gibi Tapie "Bernard sözü" verdiğini, isteklerimizi yerine getireceğini söylemişti. Sonuçta söz verilen rakamın yalnızca %60'ı ödenecekti; o da bizim sendikal ateşimizi geçici olarak kontrol altına almak için! Sonra, hiç...

Öğleden sonra Marsilya'ya dönmek için yola çıktık. Şimdi bu zaferi halkla, taraftarlarla paylaşmanın zamanıydı, hiç aklımızdan çıkmayacak anlar... Marignane Havaalanı'na indiğimizde takım otobüsü ile yaklaşık 20 km. uzaklıktaki şehir merkezine giderken bize eşlik edecek onlarca, yüzlerce araba, motosiklet bizi bekliyordu. Bu olağanüstü olayı yaşarken Virginie de yanımdaydı. Bütün Marsilya sokaklarda, balkonlarda, pencerelerdeydi sonra da yeni bir kutlama için Vélodrome Stadi'na... Oyuncular, yöneticiler, taraftarlar, hepimiz kenetlenmiştik, hiçbir şey

Kaptan

bizi ayıramazdı; en başta PSG olmak üzere bütün Fransa bunu bilmeliydi!

2 gün sonra, 29 Mayıs 1993 günü ligin son dan bir önceki maçında buraya konuk olacaktı. Şampiyonu büyük ölçüde bu maç belirleyecekti. Şampiyon kim olacaktı: Olympique Marseille mi PSG mi? Tabii ki Olympique Marseille: 3-1. Olympique Marseille zirvede; kudretli, yenilmez Olympique Marseille! Ama kimse bir yargıcın bürosunda her şeyin tepe taklak olacağını farkında bile değildi ya da farkında olmak istemiyordu...

16. Olay

Valenciennes – Olympique Marseille olayının detaylarına girmek istemiyorum. Ne diyebilirim ki?

Mayıs 1993'te Olympique Marseille'in şike yapıp kuzey ekibini satın almak istediğini mi? Evet, kulüpten üç kişi bunu kabul edip hapse girdiklerine göre Olympique Marseille şike yapmak istemişti. Bu kişiler başkan Bernard Tapie, genel direktör Jean-Pierre Bernès ve takım arkadaşlarımdan Jean-Jacques Eydelie'ydi.

Adaletin üzerine düşeni yaptığını söylemek için mi? Evet, adalet üzerine düşeni yapmıştı çünkü gerçek ortaya çıkarılmıştı.

Bu kitap yayımlandığı zaman, bu olay Fransız futbol tarihinin çok gerilerinde kalmış, tozlu sayfalarına karışmış olacak. Kötü olayları hatırlamayı pek sevmeyen futbol dünyası için olaydan bu yana geçen 9 sene fazlasıyla uzun. Hele genç oyuncuların bu skandalın boyutlarını ve medyaya yansımalarını anlayabilmesi çok zor. Yine de yeterince acıklı bir hikâyedir bu...

20 Mayıs 1993 günü, Şampiyonlar Ligi finaline 6 gün kala ligde Valenciennes takımıyla oynayacaktık. Tapie bizzat kendisi bize zayıf ama yenmesi zor bir takımla oynayacağımız bu maçın ne kadar önemli olduğunu söylemişti. Bu maçı kazanırsak hem Münih'teki final maçına hem de PSG ile yapacağımız şampiyonluk maçına moralli çıkacaktık.

Valenciennes'i 1-0'la geçtiğimiz o Perşembe akşamı uzun süre tartışılacaktı. Valenciennes yöneticileri bir Olympique Marseille'li oyuncu (benim gibi eski bir Nantes'lı olan Eydelie) aracılığı ile ekonomik durumlarını düzeltmek için Olympique Marseille'e teklifte bulunmuştu, Olympique Marseille de bu teklife olumlu yaklaşmış ve böylece Fransız futbol tarihinin en uzun hukuki soruşturması başlamıştı. Yaklaşık iki buçuk yıl sürecek soruşturmanın sonucunda Valenciennes cephesinden iki kişi (oyunculardan Christophe Robert ve Jorge Burruchaga), Olympique Marseille cephesinden de üç kişi (Bernès, Eydelie ve mahkeme tarafından emirleri verdiğine karar verilen Tapie) mahkûm edilecekti.

Ağır hak mahrumiyeti kararları ile sonuçlanan bu mahkemenin beri zaman her şeyi unutturdu. Futbol, bu fırtınalı dönemin üzerine sünger çekti: Bernès futbolcu menajeri oldu, Tapie tekrar Olympique Marseille'in başına geçti ve hapiste geçirdiği zamanla ilgili olarak 28 Ağustos 2001 tarihli *Le Monde*'a şu yorumu yaptı: "Eğer silahlı soygun yapmış olsaydım 8 ay hapiste yatmama bir şey söylemezdim ama maç satın aldım diye 8 ay hapiste yatmak gerçekten de ağır bir karar!"

Diğerleri gibi ben de Mayıs 1993'teki Valenciennes maçında oynamıştım. Takım arkadaşlarım gibi ben de maçın hiç de ayarlanmış gibi kolay geçmediğini söyleyebilirim (Bazı rakip oyuncuların maçı satıp satmadığı konusunda hiçbir fikrim yok). Diğerleri gibi ben de devre arasında stadın koridorlarındaki bağırışları duymuştum: Valenciennes'li yöneticiler çok ileri gidildiğini ve yargıya başvuracaklarını söylüyorlardı. Sonuçta olay onların sandıklarından çok daha ileri gidecek, eski bakan Bernard Tapie'nin başrolde olacağı ulusal çapta bir skandala

dönüşecekti. Bütün bu çılgınlıklardan aklımda kalan birkaç unutulmaz sahne var:

26 Mayıs 1993: Münih Olimpiyat Stadı'nın soyunma odası, Milan'ı yenip kupayı kazandığımız gece, Jean-Pierre Bernès iki gözü iki çeşme ağlıyor. Olympique Marseille'in kazandığı Avrupa şampiyonluğunun mutluluğu ile 6 gün önce Fransa'da olanlar birbirine karışmış. Valenciennes tarafı soruşturmaları başlatmak üzere.

1 Temmuz 1993: Polis, Pireneler'de kamp yaptığımız Font-Rameu'ye baskın yapıyor. Birçok oyuncu soruşturma için gözaltına alınıyor. Bunların arasında ben de varım. Bu olayda suçlanan üç oyuncu Eydelie, Robert ve Burruchaga gibi ben de eski bir Nantes'lı olduğum için müfettişler beni uzun süre sorguya çekiyorlar. Polisler hiç bir kötü muamelede bulunmuyorlar, genellikle çok iyi davranıyorlar. Sözlü ifadem soruşturma dosyasına ekleniyor.

10 Temmuz 1993: Yeni antrenörümüz Valenciennes olayı ile hiçbir ilgisi olmayan güler yüzlü ve sempatik bir Katalan olan Marc Bourrier²⁴. Bourrier bize taktik verirken patron çıkageliyor. Skandalın boyutları genişlemiş, mahkeme tüm hızıyla sürüyor ve patronun üzerindeki baskı artmış durumda ama ne fark eder, Tapie yine bildiğimiz Tapie. Bourrier'nin sözünü kesiyor ve, "Saçmalıyor! Saçmalıyor bu herif! Dinlemeyin onu! Bakın anlatayım böyle, böyle [...] oynamak gerek!" Bourrier, yalnızca 5 ay boyunca görevinin başında kalabilecekti.

24 Temmuz 1993: Jean-Pierre Bernès, birkaç hafta geçici gözaltı süresinde hapis yatıp çıkıyor. Soruşturmanın henüz başları,

²⁴ Bourrier, Fransa'yı Euro 84 şampiyonluğuna taşıyan milli takım teknik direktörü Michel Hidalgo'nun 1976-1988 yılları arasında yardımcılığını yapmış sonrasında da 1988-1993 yılları arasında Fransa Ümit Milli Takımı'nı çalıştırmıştı.

başta Bernès olmak üzere tüm Olympique Marseille'li yöneticiler bu işten kolayca sıyrılacaklarından eminler. Cumartesi gününün ilk maçında Lens'le karşılaşacağız, Jean-Pierre yumruklarını havaya kaldırmış, gözleri yuvalarından fırlamış, maçtan önce Vélodrome Stadi'nda şeref turu atıyor. Taraftarlar onu kahramanlar gibi karşılıyor, onu delice alkışlayıp abartılı bir sevgi gösterisinde bulunuyor. Başka bir kulüpte böyle bir şey hayal bile edilemez. Ama Olympique Marseille'de bu gayet normal bir şey. Taraftarlar Olympique Marseille'lerinin suçsuzluğuna, bir Paris komplosuyla karşı karşıya olduklarına inanmak istiyor. Bernès açıkça dile getiremiyor ama o şimdi felakete sürüklenen bir kulübün canlı simgesi. 18 ay sonra, 15 Mart 1995 tarihinde duruşma esnasında mahkeme heyetine her şeyi itiraf edecek.

6 Eylül 1993: Daha mahkeme sonuçlanmadan futbol dünyası Olympique Marseille'i mahkûm ediyor: UEFA tarafından cezalandırılan Olympique Marseille bu sezon Avrupa kupalarından men ediliyor. Oyuncular açısından bu büyük bir felaket. Etrafımızdaki her şey çöküyor, her şey elimizin altından kayıp gidiyor. Patronsa mücadele etmeye kararlı, futbol "diktatörleri"ne dava açmakla tehdit ediyor. Hatta statta toplanmış taraftarların huzurunda mahkemeyi kazanacaklarından emin olduğunu söylüyor. Dediğine bakılırsa Olympique Marseille daha önceden kararlaştırıldığı gibi Avrupa kupalarına katılacak! O dediğine göre... Gerçekteyse büyük bir tufan, Tapie dibe vurmak üzere. Bu sırada onun yanında ayakta bekleyen biz oyuncular bunun farkındayız. Ama kimse bir şey söylemiyor, yalnızca patron konuşuyor; patrona karşı gelebilir miyiz?

Başta ben olmak üzere -bundan gurur duymuyorum- patronun karşısında ondan çekinen, korkan çocuklar gibi davranıyoruz. Aslında hiçbirimiz tüm bu olanlara şaşırmış gibi

davranmıyoruz, bu beklenmeyen ani bir felaket değil bizim narımızda. Biz, Olympique Marseille'i ve aşırılıklarını farkındayız, aylardır bu havayı soluyoruz, hatta bazılarımızın yıllardır kapalı kapılar ardında dönen dolaplar hakkında en ufak bir fikrimiz bile yok ama bizi hiçbir şey şaşırtamaz. "VA-OM" olayının medyatik boyutu finans çevrelerinde olup bitenler gibi yöneticiler nehrinde kalıyor. Bu olay yüzünden en fazla baskı altında olan yöneticiler gedikleri kapatmaya, en azından basını kontrolleri altında tutmaya çalışıyorlar. Bu olayın dışında tutulmaya özen gösterilen koruma altındaki oyuncular yalnızca futbolla ilgilenmelidirler. Sessizlik! Ama nereye kadar? Her şey daha kötüye gidiyor. Mahkeme ilerliyor. Gazeteciler yöneticilerin soruşturulması hakkında bizden çok daha fazla şey biliyorlar.

Haftalar geçip Olympique Marseille yalan batağına iyiden iyiye saplanmaya başlayınca patron, Bernès ve şehrin geri kalanıyla beraber biz de dört bir taraftan taraftan saldırıya uğramış hissine kapılıyoruz. İşte hep aynı senaryo: Dünyanın geri kalanına karşı Olympique Marseille! Ben bile bu paranoyaya kapılıyor gibiyim. Takım arkadaşlarım gibi ben de esen rüzgârın karşısında durmaya çalışıyorum, Olympique Marseille'in bu işten sıyrılacağına inanmak istiyorum çünkü Olympique Marseille bugüne kadar her şeyden sıyrılmayı, her şeyin üzerinden gelmeyi bilmişti; Münih'te Milan'ı yendiğimiz zamanı hatırlıyorum, o başarı bize ait, başkalarına değil yalnızca bize ait!

Bu tavrımı anlayabilmeniz, beni mazur görmemiz için bir kez daha o zamanın şartlarını bilmeniz, futbol dünyasını, özellikle de Olympique Marseille'i tanımanız gerek. Utanmazlık ve saflığın bir arada olduğu profesyonel futbol dünyasında, bazen başka bir gezegende yaşadığınızı zannedersiniz, gerçeklerden koparsınız ama sonunda bir gün o gerçekler suratınıza suratınıza

Kaptan

çarpar. Olayların nasıl sonuçlanacağını beklerken herkes kendi canını kurtarmaya, kendi rolünü oynamaya çalışıyordu. Ben, diğerlerinin arasında yalnızca savunma oyuncularından birisi olduğum takımdaki genel tavrı benimsemiştim. 25 yaşında, ülkenin en kuvvetli takımıyla sözleşmeniz varsa ve o kulüp bizzat cumhurbaşkanı (François Mitterrand) tarafından korunan bir bakan tarafından yönetiliyorsa, o kulüp sizi yıldızlık seviyesine yükseltebileceği gibi futbol kariyerinizi de bitirebilecek kadar güçlü bir kulüpse siz susup yalnızca futbol oynamayı tercih edersiniz, yapabileceğiniz tek şey daha güzel günlerin olmasını temenni etmektir.

17. Milan'a doğru

Tapie ilan etmişti: Bu 1993 Kasımı'nda aramızdan birisi İtalya'ya transfer olacaktı.

Hatta soyunma odasındaki kara tahtaya o kişinin alacağı parayı da yazmıştı: Aylık net 500.000 Frank!

Lyon'da Gerland Stadi'nda oynayacağımız lig maçından önce, patron bize İtalyan Ligi'nin önde gelen takımlarından oyuncu izlemekle görevli dört kişinin tribünlerde olduğunu söylemişti.

"Net 500.000 Frank", 5 tane sıfır, tahtada böyle yazıyordu! Vergiler hariç! Fransa'da hiçbir futbolcu bu parayı kazanmıyordu. Bu neredeyse emektar Alman forvetimiz Rudy Völler'in Roma'da oynarken aldığı ücret kadardı!

Bu meblağ, Blanchard ve benim gibi ayda en fazla brüt 300.000 Frank kazanan genç oyuncular için cennet demekti. Tamam, hayatta her şey para değildir ama yine de...

İçimizden birisi gidecekti ama hangimiz? Herkes bu kişinin Münih kahramanı Boli olacağını düşünüyordu. Aylardır İtalya'yı düşlüyordu; onun hakkıydı kuşkusuz. Ve sonra Tapie para eden oyuncuların bir kısmını satmak zorundaydı çünkü kulübün durumu daha da kötüye gidiyordu. Son zamanlarda hiçbir şey arzu ettiği gibi gitmiyordu: VA-OM olayı hayatı ona zehir etmişti, sonuçlar da pek iyi değildi, kasada metelik yoktu

ve iflas kapının eşiğindeydi... Patron durumu idare ediyormuş gibi yapıp Marsilya'da rahatça dolaşamıyordu, daha çok futbol federasyonunun yakınlarında Paris'te kalıyor ve sıkça da Valenciennes'de kendisinin ve kulübün geleceğini belirleyecek olan mahkeme kapılarında...

Olympique Marseille sürekli bir psikodrama içinde yaşıyordu. İnsanlar artık yalanlardan, boş laflardan, oyalama taktiklerinden bıkmıştı; artık kimse Paris komplo teorilerine inanmıyordu, basında yer alan makaleler yöneticilerin söylediklerinin aksini söylüyordu. Temmuz ayında, Bernès'in Vélodrome Stadi'nda attığı şeref turu şovu hafızalardan çıkmıyordu. Eylül ayında UEFA'nın Olympique Marseille'i uluslararası karşılaşmalardan ihlali yönünde aldığı karar ipimizi çeken karar olarak algılanmıştı. Patron ne derse desin, kulübün durumu hiç de iyi değildi.

O zaman, aramızdan kim gidecekti? Ben değildim. Ben diğerlerinin arasındaki oyunculardan biriydim sadece. Kariyerimin zirvesine ulaştığıma inandığımdan, Olympique Marseille dışında bir takıma gideceğimi düşünmüyordum. Basile ile karşılaştırdırca ben bir yıldız bile değildim, piyasadaki değerim sınırlıydı. Hem sonra İtalyanlar beni Münih'te oynanan maçta gösterdiğim performans dışında pek de tanımıyorlardı, Münih'te de iyi oynamıştım ama öyle ahım şahım, göze çarpan bir oyun da çıkarmamıştım açıkçası. Buna karşın, birkaç hafta önce Tapie bana bir İtalya macerasının hoşuma gidip gitmeyeceğini sormuştu ama ona pek inanmamıştım çünkü, "Eğer, olur ya Milan, Lazio ve Parma seninle ilgilenir, seni transfer etmek isterse hangisini seçerdin?" derken şaka yapıyormuş gibi konuşuyordu. Parma'yı seçeceğimi söylemiştim, çünkü benim kaldırılabileceğim büyüklükte, kendi çapında iddialı bir takımdı. Tapie sanki basit bir test yapıyormuşçasına lafın gerisini getirmediydi.

Lyon'da sahaya çıktığımızda hepimizin aklı soyunma odasının kara tahtasında yazan "Net 500.000 Frank" yazısı vardı. Acaba kaderimizi değiştirebilecek bu para babası, futbolcu avcısı İtalyanlar nerede oturuyorlardı? Onları uzun zaman aradık. Orada değillerdi; en azından o gün... Bu, patronun binlerce numarasından biriydi. Oyuncular gaza gelmiş, Olympique Marseille 1-0 kazanmıştı, onun istediği de buydu zaten.

Ertesi gün, telefon çaldığında evde öğle uykusuna yatmıştım. Söylenerek uyandım ama arayan patrondu ve o öğle uykusunda değildi. İş zamanı olduğunda lafı eveleyip gevelemezdi: "İyi dinle aslanım. Her şey ayarlandı, seni Milan'a sattım. Bu akşam orada olman gerekiyor. Seni bir uçak bekliyor. Artık onlarla görüşeceksin, imzalıyorsun. Olympique Marseille'de oynamış olmandan memnuniyet duyuyorum. Gerisi için iyi şanslar!"

İşte Tapie'nin tüm söyledikleri bundan ibaretti. Birkaç saniye içinde telefonla bana futbol hayatımın en önemli haberini veriyor; hayatımı, hayatımızı değiştiriyor ve bunu neredeyse hiç önemli bir şey değilmiş gibi söylüyordu! Yine de... Milan!.. Milan! Milan!

Şampiyonlar Ligi finalinde bize yenilmiş olsalar da Milan dünyanın en büyük takımıydı. Juventus'tan, Barcelona'dan, Real Madrid'den, Manchester United ya da Bayern Münih'ten, hepsinden daha büyük! Kulüp başkanı medya kralı Silvio Berlusconi ya da diğer adıyla "Sua Emittenza"²⁵ Milan'ı son on yılın en büyük takımı yapmıştı. Antrenör Fabio Capello, 1989 ve 1990'da üst üste iki kez Şampiyon Kulüpler Kupası'nı kazandıran Arrigo Sacchi'nin mirasını sürdürüyordu.

25 "Sua Emittenza", İtalyanca'da "Majesteleri" anlamına gelen "Sua Eminenza" ile "yayın yapmak" anlamına gelen "emettere" fiili bir araya getirilerek yapılan bir kelime oyunu.

Neden ben? Neden Basile değil? Ben bunu hak ediyor muyum ki? Milan'ın ihtiyacı olan bir savunma oyuncusu mu yoksa bir orta saha oyuncusu mu? Sonuçta ben başka bir gezegendeydim! Sevinçten uçuyordum. Mutluydum ve heyecandan ölmek üzereydim! Çünkü ne olursa olsun, Milan... Milan! Desteğe ve birine danışmaya ihtiyacım vardı, bu işin altından tek başıma kalkamazdım. Neyse ki Virginie yanımdaydı. Virginie her zaman yanımdaydı: Nantes'ta, Marsilya'da ve belki yarın Milano'da...

- Ne yapmam gerek hayatım?
- Oraya gitmen gerek, acele et!

Bunun hakkında tek bir laf etmese de yeniden taşınma ihtimalimizin olmasının pek de hoşuna gitmeyeceğini biliyordum. Bir seneden biraz daha fazla bir süredir Marsilya'daydık, Provence'da keyfi yerindeydi ve ikinci bir çocuğumuz olacaktı, bu sefer bir erkek... O zaman Kasım'da Lombardiya'da... Yine de Virginie ısrar ediyordu: "Gitmen gerek, acele et!" "Tamam, gideceğim ama Pape'ı aramalıyım, onun da benimle gelmesini istiyorum. Onsuz hiçbir şey yapamam."

Pape Diouf, menejerim, arkadaşım Pape Diouf. 15 ay önce beni Olympique Marseille'e getiren Pape Diouf. O anda Dakar ya da Paris'te değil de Marsilya'da olması için dua ediyordum. Bir gazetecilik okulunda ders verdiği zamanlar dışında evinde oturup bir sürü kitap karıştırır, *Le Monde Diplomatique*'in son sayısını okurdu. Pape çok az uyurdu, yalnızca sabahları uyur ve geceleri çok fazla okurdu. Futbol dünyasında bir kulüp başkanı ile pazarlık yaparken büyük yazarlardan alıntılar yapan başka bir menejer daha olduğunu hiç sanmıyorum. Bunu gösteriş olsun diye yapmıyordu. Kitapları, fikirleri ve onları savunan insanları seviyordu.

Telefon açtım. Evdeydi:

- Milan, Pape, Mi-lan!

- Oh, Celo! Havaalanında görüşürüz.

Pape, Dakar'dan haberler aldığı anda ya da bir kitap okuduğunda yani keyfi yerinde olduğunda bana Celo diye hitap ederdi, yani Marcel'in sevimli bir kısaltması. Bunun İtalya ile bir alakası yok, en başta öyle bir his uyandırır da bu yerel bir şey. Ama: Marcel, Celo, Marcello... İtalya yaklaşıyor! Tek sorun: Zaman... İtalya'da "mercato"²⁶ nun yani transfer sezonunun son günündeyiz, süre bu akşam saat 7'de bitiyor. Birkaç gündür sakat olan Hırvat orta saha oyuncusu Zvonimir Boban'ın yerini doldurabilecek bir oyuncu arayan Milan'lı yöneticiler saat 19.00'dan önce bana sözleşme imzalatmak ve onu federasyona yollamak zorundalar.

Bir ceket, bir kazak, kâğıtlarım için bir çanta, arabanın anahtarları... Bu akşam Virginie ile 16.00'da sinemaya gidecektik ama ben havaalanına gitmek için yola çıkıyorum. Yolda heyecan ve mutluluk birbirine karışıyor, düşünüyorum; bildiğim kadarıyla Milan'ın sözleşmeli 6 yabancı oyuncusu var: Saviçe-viç, Boban, Brian Laudrup, Raducioiu, Van Basten ve bizim Papin yani milli oyuncumuz "JPP"²⁷. O zaman ben yedinci yabancı olacağım. Kesinlikle en ucuzları! Antrenör yalnızca 3 yabancı oyuncuyu maç kadrosuna dahil edebildiğinden çoğunlukla tribünde olacağım. Bu durum Milan'lı yöneticiler beni kardeş bir kulübe, ikinci sınıf bir takıma kiraya vermeye karar verene kadar sürecek. Bu şartlarda krizde olsa da Avrupa şampiyonu olan

26 Pazar, piyasa.

27 Jean-Pierre Papin'in baş harflerinden oluşan lakabı. 1986-1992 yılları arasında Olympique Marseille forması giyen Papin, 5 yıl üst üste Fransa Ligue 1 gol kralı olmuş ve 1991'de Ballon d'or ödülünü kazanmıştır.

Olympique Marseille'i Brescia, Pisa ya da Pescara için terk etmek de neden? Her şey bir yana tekliflerini kabul etmek zorunda değilim ki! Tamam, Tapie beni satmak istiyor. Kulübü bekleyen zor aylar için bir köşeye para ayırmak istiyor ve Berlusconi'nin Milan'ı beni alarak ona yardım etmeye hazır ama benim imzam olmadan bütün bunlar gerçekleşemez. Kontratı devam eden bir oyuncunun transferi üç topla oynanan bilardo gibidir: İki kulüp satış fiyatı üzerine pazarlık yaparlar, transfer olacak oyuncu alacağı paranın ve kontrat süresinin belirlenmesi için alıcı kulübün yöneticileri ile masaya oturur. Yani, eğer ben Milan'la anlaşmayı reddedersem, bu iş olmaz.

Yalnızca bizim için bir özel uçak! Kuru pasta, şampanya... Pape da benim kadar heyecan içinde. Paradansa futbolu ve Milan'ın temsil ettiklerini düşünüyoruz. Eğer gerçekleşirse bu Pape'in uluslararası futbol piyasasındaki en büyük işi olacak. Şimdiden Senegalli kardeşimi İtalya'nın en güçlü patronlarından biri olan Berlusconi ile pazarlık ederken hayal ediyorum. En az benim kadar korkacak, çekinecek ama bu işin içinden çıkacak.

Milan'da, Turati'de kulüp binasındayız... Hayal kırıklığı: Karşılama hayal ettiğimiz gibi değil, Berlusconi yok! Hakkında pek bir şey bilmediği, ne idüğü belirsiz bir Fransızla uğraşmaktansa yapacağı bir sürü iş var herhalde! Ama diğer yöneticiler, avukatlar buradalar. Neden bizden bu kadar uzakta duruyorlar? İkinci başkan Adriano Galliani ve sportif direktör Ariedo Brada burada. Bana öyle geliyor ki beni almak isteyen tek kişi Brada. Geçen sezon Olympique Marseille – Saint Etienne maçında beni keşfeden oydu. Yine o Lazio ile Olympique Marseille'in oynadığı dostluk maçında adımı listesine almıştı. Diğerleri ise Münih'teki finalde oynayıp oynamadığımı bile bilmiyor gibiler. Teklif ettikleri para da karşılımları gibi: Yine de benim için

büyük bir rakam olan vergiler hariç 300.000 Frank'lık bir teklifte bulunuyorlar ama ben daha fazlasını bekliyordum o ayrı. Lyon'da patron tahtaya 500.000 Frank yazmamış mıydı? İtalya'daki fiyatları, Milan'ın olanaklarını ve bu seviyedeki bir grup içinde aylık maaşın ne kadar önemli bir şey olduğunu biliyorum. Eğer takımdaki diğer oyunculardan çok daha az bir paraya oynarsam, ikinci sınıf bir oyuncu, bir "enayi" durumuna düşeceğimi biliyorum. Futbolun raconunu ve Tapie'nin çevirdiklerini anlamaya başlıyorum. Patron, Milan'a güzel bir oyun oynamıştı ve transferin "çantada keklik" olduğunu söylemişti. Kesinlikle Olympique Marseille'in alacağı parada anlaşıldıktan sonra "Peki, ufaklığa gelince ona ayda 300.000 verseniz hemen kabul eder, merak etmeyin hiç!" demiştir.

Hayır, olmaz! Pazarlık yapmak, daha fazla istemek gerek ama ne olursa olsun kırmızı-siyah Milan formasını giymek istediğim için ortasını bulmak gerek. Hareket alanımız kısıtlı. Dakikalarımız sayılı, avukatların gözü sürekli saatte. Mercato'nun kapanmasına yalnızca yarım saat var. Hadi Pape, sıra sende...

Eski gazeteci kendinden fazlasıyla emin. Avukatlardan hiç de etkilenmişe benzemiyor. Geri sayım çoktan başladı ama o sakinliğini koruyor, formunda gözüküyor. Her şey bir yana Milan'lılar Boban'ın yerine oynayacak bir oyuncuya ihtiyaçları var ve zaman bizim üzerimizde olduğu kadar onların da üzerinde baskı yaratıyor... Sesini yükseltmeden sakın bir şekilde konuşmaya başlıyor:

"Dinleyin baylar, eğer sizin için imza zamanı gelmişse de benim için gelmedi. Daha fazla konuşmanın bir anlamı yok. Ben de Marcel de buraya gelmekten mutluyuz ama bu sözleşmeyi bu şartlarda imzalamamız mümkün değil, geri dönüyoruz."

Ona bir deli olduğunu söylemek istedim. İtalyanlar bizi hemen Marsilya'ya geri gönderecekti, ne şampanya ne de kuru pasta! Kendine gelmesi için masanın altından ayağına vurmamak için kendimi zor tutuyordum. Aynen devam etti:

“Dinleyin baylar, tamam önerdiğiniz miktar az bir para değil ama Marcel'e ödemek için az bir miktar...”

Berlusconi'nin güvenilir adamı Adriano Galliani, “Peki, ne kadar talep ediyorsunuz?” diye sordu.

- Net 450.000'le 500.000 arası imzalarız.

- Bu imkânsız!

- Peki, imkânsızsa siz bilirsiniz, biz gidiyoruz.

İtalyanlar önce birbirlerine sonra da saate bakıyorlar. Kabul ediyorlar! Pape kazanıyor!

“Pekâlâ, anlaştık.” diyorlar. “Bu akşam burada kalın, yarın sağlık muayenesi ve sonra basın toplantısı. Size Palace Oteli'nde yer ayıracağız.”

Palace Oteli! Meşhur Palace Oteli. O güne kadar bu kadar güzel, bu kadar lüks bir otel görmemiştim hayatımda. Pape da benim gibi rüya âleminde yaşayan koca bir çocuk! Bu oda falan değil, bu bir saray! Devasa bir yatak, bakan koltukları, cilâsı o kadar parlak ki tırnaklarımla kazımaya çalışıyorum: “Pape bu sence gerçek altın mı?” Gülüyor: “Tabiiki Celo, tabiiki!”

Akşam şehre yemeğe gidiyoruz. Silvio Berlusconi bizi diğer iki oyuncu Jean-Pierre Papin ve Sebastiano Rossi ile Milano'nun “Latin mahallesi” Brera'ya yemeğe davet ediyor. O adamlarıyla gelirken, patronu hatırlıyorum. Fransa'da bu iki adam sürekli karşılaştırılır; Tapie, Berlusconi'ye atıfta bulunmak için en ufak fırsatı bile kaçırmaz. Ama farkı anlayabilmek için önce Berlusconi'yle karşılaşmanız sonra da başkan Berlusconi'yi yakından tanımanız

gerekir. Tapie ve Berlusconi'yi aynı kefeye koyamayız. Milan kulübü için ne kadar büyük bir tutku duyarsa duysun kibar, sabırlı, dikkatli, titiz biridir Berlusconi; konuştuğu kişilere karşı son derece saygılıdır, karşısındakilerle asla her şeyi ben bilirim havasında konuşmaz ve Milan'ın da kendisi gibi olmasını ister. Bu kulüp asla Olympique Marseille'dekine benzer krizlerin olmasına izin vermez, aksine mükemmeliyetçidir. Bir başka fark da Berlusconi, Tapie gibi her şeye karışmaz daha çok kendi yerine vekiller tayin eder. Benim transferim esnasında ulusal tutkuları adına politikaya yeni atılan Berlusconi kulüple gün be gün ilgilenemiyordu. Eğer bu akşam buradaysa, benimle konuşuyorsa bunun asıl sebebi Milan'lı bir oyuncunun örnek bir insan olması gerektiğini göstermek amacıdır. Bu formayı giymek büyük bir onur olduğu kadar fazlasıyla sorumluluk isteyen bir şeydir de. Bu andan itibaren davranışlarım ve beyanatlarım Milan tarafından değerlendirilmeye başlayacaktı.

Pape Diouf ve masadaki diğer insanlarla konuşan Berlusconi'yi dinlerken Münih'te Milan'a karşı oynadığım maçtan beri kat ettiğim yolu düşünmeden edemedim. Final maçından haftalar önce diğer Olympique Marseille'li oyuncular gibi ben de Milan'dan nefret etmek, ondan korkmamak için nasıl da şartlandırılmıştım; halbuki çok yakında Milan forması için ter dökecektim!

Ertesi sabah Ariedo Braidia bizi aramaya otele gelecekti. Uzun bir gün beni bekliyordu. Gitme zamanı gelmişti, ben hazırdım. Ne de olsa Milan'lı bir oyuncunun bir profesyonel gibi davranması gerekmez mi? Öyleyse şık olmalıdır da. Marsilya'dan gelirken yanıma ne bir ceket ne de yedek bir gömlek almıştım; Braida, şehir merkezindeki bir mağazanın önünde durdu ve beni baştan aşağı giydirdi!

Ve işte San Siro Stadı'nda basının karşısındaydım. Marsilya'daki gibi en fazla on kadar gazetecinin gelmesini bekliyordum. Ama burada en az elli gazeteci vardı. Milan'a yabancı bir oyuncunun transfer olması burada her zaman önemli bir olaydır. Bu kez bir polemik haline gelecekti: Yerel bir gazete "7. ve gereksiz yabancı" başlığını atacaktı.

Bu basın toplantısının gerçeküstü bir tarafı vardı. Beni aşan bir olayın ortasında kaybolmuş, kendimi şaşırmıştım. Daha 24 saat olmamıştı, şehir dışındaki evimde hayatımdan memnun bir şekilde kestiriyordum ki birden her şey hızlandı: Uçak, avukatlar, net 500.000 Frank, Palace Oteli'nin altın kaplamaları ve ben futbol dünyasının en iğneleyici medyası karşısında Fransızca, İngilizce ve İtalyancanın birbirine karıştığı bir basın toplantısındaydım, artık Milan'lı olmuştum:

- Hangi mevkide oynayacaksınız?
- Takım içi rekabetten korkmuyor musunuz?
- Takım oyununa yatkın mısınız?

İyi de ben takım oyunu, oynayacağım muhtemel mevki ve takım içi rekabet hakkında ne bilebilirdim ki? Transfer olurken normal bir transferde olduğu gibi antrenör Fabio Capello ile tek kelime bile konuşmamıştım ki! Gazetecilerin sorularına kaçamak ve tekdüze cevaplar verecektim ve şunu çok iyi anlayacaktım ki bir an önce İtalyanca öğrenmem gerekiyordu.

Geriye yeni gelen bir oyuncunun geçmesi gereken formaliteler, sağlık kontrolü (Olympique Marseille'den geldiğimden beri bir şeyler öğrenmiştim tabii ki!) falan kalıyordu. Ben sağlık kontrolünden geçerken Pape yöneticilere öğleden sonra Marsilya'ya dönmemiz gerektiğini anlatmaya çalışıyordu çünkü Fransa Milli

Takımı'nın hazırlık kampına katılmam gerekiyordu. Ne önemi var ki? Berlusconi'nin özel uçağı hizmetimizde olacaktı nasıl olsa!

Bu yolculuğu hiç unutmuyacaktım. Pape ve ben bu özel jette tam bir bolluk, eksiksizlik hissiyle beraberce yolculuk ediyorduk. Hatta pilota şaka yollu böyle bir aletin kaç para ettiğini soruyorduk, belki bir gün biz de bir tane alırdık! Cevap: 500 Milyon Frank civarı! Yok, şimdilik kalsın!

Birden ayaklarım yere basmaya başlıyordu. Bu transfer geleceğimi garanti altına alıyor, kariyerimin başından beri beni hayıflandıran "gelecek korkusu"nu gideriyordu. Yakınlarıma özellikle de hâlâ Nantes'ta Grillaud Sokağı'ndaki dairede oturan anneme yardım edebilecektim. Olympique Marseille'e transfer olunca birbirimizden biraz uzak düşmüştük ve İtalya macerası da bu sorunu halledemeyecekti ama ona Akra'da hayallerini kurduğu evi almak istiyordum. Virginie'yi, Nantes'ta geçen o zor yıllarımızı da düşünüyordum. Milan tercihi ikimizi de zor durumda bırakacaktı. Marsilya'ya gelirken olduğu gibi bu da aile içinde sorunlar çıkmasına sebep olabilirdi. Eğer Olympique Marseille'de başarılı olduysam ve de sonra "olay"a katlanabildiysem bunlar hep Virginie'nin sayesindeydi. Beni her zaman desteklemiş, yanımda olmuş ve bana güvenmişti. Milano'da futbol hiyerarşisinin en üst noktasına ulaşacaktık.

Eve dönmeden önce Virginie'ye her şeyi telefonda değil de yüz yüze açık açık anlatabilmem için Pape'a New York'un terasında meşhur Vieux-Port birahanesinde bir iki tek atmayı teklif ettim. Her anın tadını çıkarmak, bu rüyanın her anını doya doya yaşamak, istiyordum. Transfer olmak hem de bu kadar büyük bir takıma transfer olmak büyümlü bir şeydi. Para meselesinin ötesinde heyecan verici bir duygudur bu, çocuksu bir heyecan

duyarsınız içinizde. Biraz da sadece ve sadece futboldan zevk almak için arkadaşlarla futbol oynamak için sabırsızlanmak!

- Pape, ben artık Milan'da oynayacağım, Milan'da! İnana-biliyor musun?

- İmza atıldığına göre buna inanıyorum Celo. Artık senin için Olympique Marseille bitti.

Olympique Marseille formasını giymekten pişman değilim asla da pişman olmayacağım. Benim için Olympique Marseille her zaman bana bir şeyler kazandıran bir deneyim olarak kalacak. Yoğunluk açısından Olympique Marseille'de bir yıl on iki hafta oynamak başka bir kulüpte üç-dört sezon oynamış olmaya denktir. Olympique Marseille'den ayrıldığınızda sinir sisteminiz iflas etmiştir, oraya her şeyinizi vermiş oradan her şeyi almışsınızdır ama en önemlisi daha büyük bir maceraya atılmak için gerekli deneyimi yaşamış, gerekli donanımı almışsınızdır.

Olympique Marseille, kariyerimde bir hızlandırıcıdır, bir turbodur. Olympique Marseille'e ilk geldiğimde bana şaşırtıcı gelen, beni yaralayan, bana aşırı gelen her şey bana çok fazla şey kazandırmıştı; benim yetişmemi, gelişmemi sağlamıştı. Olympique Marseille sevgiyi nefrete çevirebilme kapasitesiyle, eşi benzeri olmayan çılgınlığıyla benim başka bir dünyayı keşfetmemi sağlamıştı.

Aynı anda sizde hem bir hoşluk hissi hem de bir uzlaşmazlık hissi uyandıran, saflık ve açıkgözlülüğü aynı anda bünyesinde barındıran bu şehri sevmiştim, onu hâlâ seviyorum da. Marsilya hayal edebileceğinizden çok daha karmaşık, çok daha nüanslıdır. Bunu anlamak için zaman gerek, görünenin ardındakine bakmak gerek. Marsilya sabır ister, arzu edilmek ister.

Bir kez bu uyum sürecini atlattıktan sonra Marsilya ile aranızda daha güçlü, daha yoğun bir ilişki başlar.

Vélodrome Stadi'nı ve taraftarları da sevmiştim, hâlâ da seviyorum. Olympique Marseille, her şeyden önce taraftarlarıyla ve onların aşırılıklarıyla yaşam bulur. Oyuncular ve yöneticiler giderler ama taraftarlar her zaman oradadır. Kimse bu kulübü onlar kadar iyi tanıyamaz, onlar bu kulübün kalbidir, hafızasıdır.

Nantes'in dinginliğinden kopup gideceğim yola daha iyi hazırlanmam için bu şehir ve halkı hayatıma girmeliydi şüphesiz. Olympique Marseille benim "komando eğitimimi", hiç yapmadığım askerliği yaptığım yerd. Olympique Marseille benim için tüm tehlikesi ve aptallığı ile bir gençlik macerası olarak kalbimdeki yerini alacaktı.

Burada Olympique Marseille'in avukatlığına soyunmayacağım, sıkıcı öğütler de vermeyeceğim. Olympique Marseille, diğer takım arkadaşlarımı olduğu gibi beni de kabul edilebilir olanın sınırlarına, yıkımın eşiğine getirmişti ve ben kendimde buna karşı koyacak gücü bulamamıştım. Kendimi Olympique Marseille "bağlamı" tuzağına bırakıvermiştim, bu "bağlamdan" yani o zamanın şartlarından en iyi Tapie faydalanmıştı. Tüm bunları düşünürken gözlerimi kapadım ve tartışmasız bir şekilde Olympique Marseille'de yaşadığım en olağanüstü şeyi bir kez daha hatırladım: Milan'a karşı kazandığımız zaferi!

Bütün bu muhasebeyi yaparken, bazı futbol çevrelerinin patronu alaşağı etmek için Olympique Marseille karşıtı bir komplo düzenledikleri teorisinin arkasına saklanmayacağım; bu her şeyi ne kadar açıklayabilir ki? İşte adalet mahkûm edilmesi gerekenleri çoktan mahkûm etti. Bütün bu çılgın 1992-1993 sezonu boyunca Olympique Marseille çok ileri gitmişti, şeytanla çok aşık

Kaptan

atmıştı, er ya da geç içten bir patlama Olympique Marseille'i bekliyordu. Hatta bu kaçınılmaz bir sondu!

Yıllar sonra, hapiste kaldıktan, hayatı mahvolduktan sonra patron beni birçok kez yeni haberler almak için arayacaktı. Bütün konuşmaları geçmişle ilgiliydi, sürekli 1993 yılından bahsedekte, kendime defalarca, "Onunla konuşmamalı mıyım? Her şeyi, bütün bir geçmişi bırakarak onun yalnızca negatif yönüyle mi hatırlamalıyım?" diye sordum. Belki şaşıracaksınız ama hayır ona böyle davranmadım. Bernard Tapie'yi takdir etmiyorum ama ondan etkilendiğimi de inkâr edemem. Onun insanları idare etme, sıfırdan yeniden başlama yetenekleri inkâr edilemez, bunu düşmanları bile kabul ediyorlar. Ayrıca onun, Fransız futbolcusunun komplekslerinden kurtulmasında, dışarıya açılmasında birçok Fransız yöneticiden daha fazla katkısı olmuştur.

Önce beni Olympique Marseille'e transfer ederek daha sonra da Milan'a satarak kendimi daha iyi tanımamda, yetiştirmemde önemli bir rol oynamıştır. Bugün, daha olgun, kendinden daha emin ve futbol endüstrisinin gerçeklerini daha iyi bilen bir oyuncu olarak Olympique Marseille'in rüzgârının önünde durabilirdim. Ama o zamanlar bütün Marsilya ve Fransa'nın önemli bir kısmı bu takımla yatıp kalkarken bunu yapamazdım.

18. Beyefendiler masası

Milan'ın antrenman sahası Milanello, şehrin 50 km. kadar kuzeyinde, Varèse yakınlarındaydı. Solbiate-Arno otoyolundan çıktığınızda, şehir dışına doğru bozuk bir yola girmeniz gerekiyordu. Önce sağa, sonra sola ve 200 metre sonra elektronik bir kapıdan geçtikten sonra Milanello... Kapıdan ilerliyorsanız, çam ağaçları ve kayınların arasından geçiyorsunuz ve etrafı reklam panolarıyla kaplı toplam 6 tane antrenman sahası karşınıza çıkıyor.

Burası Olympique Marseille'in küçük, eğreti tesislerine hiç de benzemiyordu. Daha çok Nantes'ın La Jonelière tesislerini hatırlatıyordu. Aynı dinginlik ve sonsuzluk hissini uyandırıyordu içimde. Buraya gelen herkes, bütün bir hayatın geçeceği ve güzel hatıraların yaşanacağı bir aile evine gelmiş gibi oluyordu. 1963 yılında inşa edildiğinden beri sezonlar geçiyor takım iyi kötü sonuçlar alıyordu ama Milanello, Milan'ın gücünü simgelemeye devam ediyordu.

Park yerinin hemen yakınındaki ana binada soyunma odaları, yönetim birimleri, basın toplantılarının yapıldığı oda ve restoran vardı. Yukarı katlarda, maçtan önce oyuncuların "konsantrasyon olmak" için kaldığı odalar vardı. Her odada bir televizyon ve bir uydu anteni vardı. Bu odalardan biri de

Silvio Berlusconi'nin odasıydı ama Berlusconi yalnızca bir kez 1989'da Milan'ın Alman Werder Bremen ile oynayacağı maçtan önce burada kalmıştı.

Tesislerin 14 çalışanı 24 saat futbolcuların hizmetindeydi. Her şey oyuncuların mümkün olduğunca rahat ettirilmesi için düzenlenmişti. Örneğin restoran hiç de Fransa'daki gibi elinizde tabağınız rendelenmiş havuçlar, rendelenmiş havuçlar ve rendelenmiş havuçlar arasında tercih yapmak için dolanmıyordunuz! Tersine son derece kaliteli ve zengin bir mutfağı vardı burasının; yemek kitaplarına geçecek kadar! Hamur işi ağırlıklı mönüler çeşit çeşitti ve son derece şık giyinmiş bir garson sürekli hizmetinizdeydi. Her gün, antrenmandan sonra oyuncular evlerine gitmeden ya da yukarıya yatmaya çıkmadan önce yemek saatinde burada bir araya gelirlerdi.

Milan'daki ilk günlerimde beni tasalandıran tek bir şey vardı: Antrenör Capello ile tanışma faslı. Capello son derece klas bir adamdı, Milan'a özgü bir şıklığa sahipti. Ama bütün İtalyan teknik adamlar gibi o da sert ve taviz vermeyen birisi olarak ünlenmişti. Daha sonraları Capello'nun yardımcısı Italo Galbiati ile ayaküstü konuştuğumda beni bekleyen asıl problemi öğrenecektim: Capello, Milan'ın beni Olympique Marseille'den transfer edeceğini bilmiyormuş! Bunu son anda Braida bu transferin gerçekleşmesi için bastırırken öğrenmiş. O zaman ne Capello ne de yardımcısı beni hangi mevkide kullanacakları üzerine düşünecek zamanı bulamamışlardı. Acaba Olympique Marseille'de olduğu gibi savunmada mı oynayacaktım? Kesinlikle hayır çünkü Tassotti-Costacurta-Baresi-Maldini dörtlüsünden oluşan Milan savunması dünyanın en iyi savunmasıydı. Acaba orta sahada Boban'ın yerine mi oynayacaktım? Bu daha mümkün gözüküyordu. Fabio Capello, "Bu adam neden sürekli bana

bakıyor?” diye kendi kendine sormuş mudur acaba? Nantes’ta olsun, Olympique Marseille’de olsun basit bir antrenman öncesinde üzerimde hiçbir zaman bu kadar büyük bir baskı hissetmemiştim. Ama hiçbir zaman da kendimi fiziksel olarak bu kadar hazır hissetmemiştim o da ayrı bir şey. Formumun zirvesindeydim, her şeyi kazanmaya hazırdım. Her şey burada Milanello’da belli olacaktı.

Yeni takım arkadaşlarım bana Şampiyonlar Ligi şampiyonu bir takımdan geldiğim için saygı gösteriyorlardı ama Münih’teki final çok gerilerde kalmıştı, bu kötü hatıra çok uzaklardaydı artık. Onların zihniyetine göre bu zaferi Olympique Marseille kazanmamıştı, kişisel hatta profesyonel hatalar yüzünden Milan kaybetmişti ve şimdi sıra başka bir şeydeydi. Beni ne çok sıcak ne de düşmanca karşılamışlardı. “Merhaba, Milan’a hoş geldin. Artık sen bize adapte olacak, sen çalışacaksın.” tonunda, profesyonelce bir karşılama.

Aralarından en çok Paolo Maldini’yi sevmiştim. Burnu havada olmayan bir yıldızın gülümsemesi vardı yüzünde. Capello-Berlusconi ikilisinin kilit oyuncusu, örnek Milan’lı Franco Baresi daha bir mesafeli gelmişti bana. Elimi sıktı, bana şöyle bir baktı sonra iş başına!

Neyse ki Papin bana yardımcı olmak için buradaydı. Berlusconi’nin talimatı doğrultusunda bana yol gösteriyor, sanki uzun yıllar beraber oynamış eski bir arkadaşımıymışım gibi beni insanlara takdim ediyordu. Bense biraz da olsa onun Fransa hasretini gideriyordum, valizlerimde hâlâ Marsilya güneşi vardı. Gelişimden hemen sonra bana bir süre kullanmam için verdiği arabasını sormuyordu bile. Yardımsever ve son derece sevimliydi, onu tanıyınca Olympique Marseille’de oynadığı

zamanlar hakkında söylenen olumsuz şeylerin ne kadar yanlış olduğunu anladım.

İtalyancam pek de iyi değildi şimdilik. Jean-Pierre Papin, bu konuda da benden yardımını esirgemiyordu. Onun yanında kendimi, eğitim yılının ortasında geçtiği yeni sınıfta yalnızca tek bir öğrenciyi tanıyan bir çocuk gibi hissediyordum. Daha ilk gün bütün oyuncuların bir araya geldiği Milanello'daki yemek faslını keşfettiğimde beni masasına davet etmişti.

Burada yemek yemek bir ritüeldi. Yakınlık derecelerine göre altılı gruplar halinde bir araya gelen oyuncular hep aynı masada yemek yerlerdi. Jean-Pierre Papin, takımın önde gelen İtalyan oyuncuları Baresi, Donadoni, Maldini, Costacurta ve Tassotti ile beraber yemek yiyen tek yabancı oyuncuydu. Bu yuvarlak masanın bir inceliği vardı, bu masa Milanello'nun beyniydi: Beyefendiler masası

Önce Nantes'ta sonra da Olympique Marseille'de birçok büyük yıldızla bir arada bulunmuştum ama hiçbiri beni buradakiler kadar etkilememiştir. Kendimi Harrison Ford ve Bruce Willis'le yemek yemeye Hollywood'a gelen bir Fransız aktör gibi hissediyordum. Onlar konuşuyorlar, Papin tercüme ediyordu ama aklım başka yerdeydi, bir yabancı gibi algılanmaktan endişeleniyordum; çatalımı bıçağımı yanlış elle tutmaktan, spagettiği onların yediği gibi yiyememekten korkuyordum. Franco Baresi... Franco Baresi ile aynı masada yemek yiyordum. 1974'te 14 yaşındayken Milan'a gelen adamlar! Ben o zamanlar annem ve Beyefendi ile Nantes'taydım... İlkokula başlıyordum!

Ailemle taşınabileceğim bir ev bulana kadar, Milano çevresinde bir otelde kalacaktım. Virginie ve Victoria şimdilik

yanıma gelemiyorlardı çünkü Virginie Ocak'ta dünyaya gelecek olan ikinci çocuğumuz –bu kez erkek- Virgil'e hamileydi.

Kaldığım otele ilk geldiğimde kaldığım sarayla hiçbir alakası yoktu. Odam küçük ve loştu, ayrıca nemliydi de. Burada, bir sürü spor malzemesinin, gazetenin ve elbisenin arasında tam bir bekâr hayatı yaşıyordum. Yöneticiler, tesislere yakın olması açısından en doğru yerde kaldığımı düşünüyorlardı ama ben daha çok, kendilerine çok da fazla güven vermeyen bir oyuncu için fazla masrafa girmekten kaçındıklarını düşünüyordum. Bu düşüncem sonunda şüpheye dönüşecekti, kendi kendime beni böyle isteksizce ağırlayacaklarsa neden beni transfer ettiklerini soracaktım. Olympique Marseille'e 38 milyon Frank kazandıran bu transferin tek sebebi İtalya'da sıkça dile getirildiği gibi Bernard Tapie'ye yardım etmek miydi? Berlusconi daha önce hiç olmadığı ölçüde şaşırtıcı bir şekilde şöyle bir açıklamada bulunacaktı: "Bu transfer gerekli değildi ama her zaman bir sır olarak kalacak gizli sebeplerden dolayı gerçekleştirildi."

Capello pek de böyle düşünmüyor gibiydi. En azından o bana güveniyor gibiydi, pazar günü Napoli'ye karşı oynayacaktım.

San Siro Stadı, Milanello tesislerine yaklaşık 50 km. uzaklıktaydı. Oraya otobüsle taraftarların eşliğinde gidecektik. Benim için, rüya devam ediyordu. Capello bana şans tanımıştı ve ben de bunu en iyi şekilde değerlendirmeye kararlıyım. Korkmuyordum, çekinmiyordum da, yalnızca bu formayı ilk kez giyecek olmanın tarifsiz heyecanı içindeydim. Fransa'yı, Marsilya'yı, ayrıldıktan sonra hakkımda yapılan, fazlasıyla ağırımaya giden yorumları düşünüyordum: "Başarılı olamayacak.", "Takıma giremeyecek.", "Bu transferde Berlusconi'nin tek amacı Olympique Marseille'in kasasındaki gediği kapatmak ve Tapie'ye yardım etmektir..."

Beyefendiler de benim ilk 11'de olmama şaşırılmış gibiydiler. Beni sevmediklerinden falan değil -Papin sayesinde beni benimsemeye başlamışlardı bile- ama bir haftalık kısa bir antrenman süresinden sonra kurtlar sofrasında yerimi almamdan dolayı. Onlara göre her şeyin bir zamanı vardı... Ne önemi var? Capello böyle istemişti, patron Capello'ydu!

Soyunma odasında "8" numaralı forma beni bekliyordu. Neden "8" numarayı bana vermeyi tercih ettiğini anlayabilmem için birkaç ay geçmesi gerekiyordu. Bana fazlasıyla bağlı olduğu bu "fetiş" numarasını vermesinin sebebi daha önce Milan'da oynayan başka bir siyahi oyuncu olan Hollandalı Frank Rijkaard'ın veliahtı olarak görmesiydi. Her maç öncesi, sahaya çıkma zamanı geldiğinde Capello "8" numarasını, sırtımı sevgiyle okşayacaktı.

Kasım 1993, günlerden pazar, Milan'ın ezeli rakibi Inter ile paylaştığı San Siro'nun çimlerine daha önce ayak basmamıştım ve stadın çevresine binalar gibi eklenmiş tribünlerde her hafta yerini alan 68.000 taraftar "Mi-lan! Mi-lan!" diye bağırmaya başladıklarında bu tezahüratın kulak zarımı delercesine çınlayacağını tahmin bile edemiyordum.

Burada, takımlar seyircinin gözlerinin önünde ısınmazlar, kuliste bu iş için ayrılmış geniş bir salonda ısınırlar. Tabii ki en başta buna şaşırmıştım, sonra bir yönetici bunun sebebini açıkladığında daha da şaşıracaktım:

"Marcel, futbol bir gösteridir, aynı opera gibi! Scala'da Pavarotti izleyicilerin önünde ısınmaz! O zaman siz neden oyuncuların taraftarların karşısında ısınmalarını istiyorsunuz? Oyuncular kendilerini istetmelidir, sahneye son anda çıkmalılardır."

Olympique Marseille soyunma odasıyla başka bir fark daha: Bağırış çağırış, hakaret, tehdit yok. Berlusconi yukarıda, locada

“šov”un başlamasını bekliyor. Kalabalığa, trafiğe kalmamak için bitiş düdüğünden beş dakika önce stattan ayrılıyor.

Takım arkadaşlarım beni cesaretlendirmek için özel bir çaba sarf etmiyorlar. İtalyan oyuncular özellikle de Milan’lılar böyledir: Bir şampiyon her zaman iyi oynamalıdır, her zaman bunun bilincinde olmalıdır; ona bunun için para ödenir ve ne kendine acımalı, yenildiğinde üzülmeli ne de başarılı olduğunda kendinden geçmelidir; takıma adapte olmak onun işidir, bunun için takım arkadaşlarının pohpohlamasına, yardım etmesine ihtiyacı yoktur.

Fabio Capello son talimatlarını veriyor. Pür dikkat, fazlasıyla konsantre olmuş bir şekilde onu dinliyorum, bir yandan da istem dışı bir şekilde kırmızı-siyah formayı giyiyorum. Şans getirmesi için ayakkabılarımı her zamanki gibi -Nantes günlerimden beri hep aynı şekilde- bağlıyor, maç günleri giydiğim uğurlu külotumu giyiyorum; boynumdaki kolyemi öpüyorum ve bir zamanlar Diego Maradona’nın yaptığı gibi haç çıkartıyorum...

Sahaya geri dönme zamanı geldi artık. Koridor, tünel, çimler ve nihayet taraftarlar: “Mi-lan! Mi-lan!” Bu uğultu karşısında buz kesiliyorum; birkaç saniyelik bir boşluk, kendimi kaybediyorum, başka bir yere gidiyorum. Diğer taraftaki Napoli’lilerin forması Olympique Marseille’inki gibi gök mavisi-beyaz. Bir an onların, İtalya’nın Olympique Marseille’inin tarafına geçecektim. Ama taraftarlar tekrar bağırmaya başlıyorlar: “Mi-lan! Mi-lan!” Kafamı indirince formamın kırmızı-siyah olduğunu nihayet fark ediyorum. Birkaç dakika önce farkında olmadan giydiğim bu “8” numaralı forma beni birden korkutuyor. Kendi kendime, “Allah kahretsin, burada ne işim var?” diye soruyorum.

Kaptan

Birkaç başarısız müdahaleden sonra kendime gelebilmem, takıma katkı sağlayabilmem için dakikaların geçmesi gerekiyor; vasatın biraz üstü, daha fazlası değil ama Milan 2-1 kazanıyor. Ertesi gün, 22 Kasım 1993, takımın yeni oyuncusunu nazikçe selamlayacaklar. Berlusconi ise bu ŗpheli yorumu yapacak: "İyi ama bir Rijkaard değil!"

Kariyerimde ilk kez Milan beni kendimi aŗmam için zorlayacak. alıŗacaėım, çok alıŗacaėım, çok ama çok alıŗacaėım. Belki bir gün Beyefendiler sofrasında benim de bir tabağım olacak!

19. “Milanisti”

Şubat başında Pape Diouf, AS Roma maçında beni seyretmeye geldi. Kazandık. Maçtan sonra Silvio Berlusconi geldiğinde o da VIP salonundaydı. Sua Emittenza’nın etrafı her zamanki gibi kalabalıktı. Herkes onun elini sıkmak, dikkatini çekmek istiyordu. Başkan, Pape’ı gördüğünde ona merhaba demek için kalabalığı yardı:

- Bay Diouf...

- Evet, Bay Berlusconi?

- Size Marcel’i almakla çok iyi bir iş yaptığınızı söylemek istiyorum.

İşte o gün Pape “büyük maç”ı kazandığımızı anladı.

Lombardiya’da geçirdiğim ilk aylar kariyerimin en yoğun en dolu dolu ayları olacaktı. Bütün şartlar buna müsait bir zemin hazırlıyordu: Kulüp zirvedeydi, kendikendimi bu seviyeye hazırlamalıydım; yaşadığım “pratikteki bekâr hayatı” beni yalnızca ve yalnızca futbolla ilgilenmeye, futbolla yatıp kalkmaya teşvik ediyordu. Milanello cennetinde her gün yapabileceğimin daha fazlasını yapıyor, hatta daha önce yapmaya cesaret edemediğim hareketleri çalışıyordum; saatlerce top kontrolü çalışıyordum. Nantes’taki antrenörüm Coco Suaudeau, potansiyelimin altında bir performans sergilediğimden yakınırken haklıymış

ama bütün potansiyelimi ortaya çıkarabilmem için bana Milan, Capello'nun Milan'ı gerekliliymiş.

İtalyan basınına bakarsak ben Capello'nun kilit oyuncularından birisi olmuştum; arkadaşlar şakayla karışık Capello'nun "şımarık çocuğu", "has adamı" diye takılıyorlardı. Coco'dan beri beni bu kadar iyi tanıyan bir antrenörle karşılaşmamıştım. Zaman zaman beni azarlasa da bunu herkesin ortasında yapmazdı, baş başa "erkek erkeğe" konuşurduk. Bana, "Marcel, şu anda o kadar iyi değilsin, senden daha fazlasını bekliyorum." derdi. O zamanlarda yorgun olduğumu itiraf etmek, biraz dinlenmem gerektiğini söylemek isterdim ama hep baştan başlardım. Benim üzerimde bir guru gibi etkiliydi, bir bakışı hatta kulübedeki varlığı bile beni daha fazla çalışmaya teşvik ediyordu. Bu güven ilişkisinin altında yatan neden belki de bende kendisini bulmasıydı: Capello futbolculuğunda bir top cambazının tekniğine sahip olmadığını farkında olan delişmen bir orta saha oyuncusuymuş. Zaten bu antrenmanlarda da ortaya çıkıyordu... Eğer o sırada oyun istediği kadar sert oynanmıyorsa, "Durun!" diye bağırır, sinirden deliye dönmüş bir şekilde topa vurur ve, "Ben, gözünü budaktan sakınmayan adamlar istiyorum!" diye kükrerdi.

Genellikle bu fırtınadan nasibimi almazdım. Baresi de bu fırtınadan nasibini almazdı ama bunun sebebi farklıydı. Baresi takımın belkemiği, temel taşıydı, asla sakatlanmazdı, her zaman sadık bir oyuncuydu. Antrenör, ne olursa olsun onun performansına güveneceğini farkındaydı. Takımın geri kalanı ona büyük saygı gösterirdi. Kimse kötü gününde olan -ki çoğu zaman kötü gününde olurdu- Baresi'yi rahatsız etmeye cesaret edemezdi. Franco'nun asık yüzü ve sessiz duruşu insanda pek de konuşma isteği uyandırmazdı zaten! Bazen "daha az iyi"

olduğu günlerde, Capello, Baresi'nin tek başına çalışmasına izin verirdi. O da otuzluk bacaklarını idareli kullanarak kendi temposunda antrenman yapardı. Onu bir köşede çalışırken gördüğümde kendi kendime ehlikeyf birisi olmadığı için onun başlı başına bir anıt olduğunu, tanıdığım en büyük oyuncu olduğunu düşünürdüm. Oyun zekâsı, çabukluk, her iki ayağı ustalıklarla kullanabilme, bence o Alman Beckenbauer'in zamanında olduğundan daha da iyiydi. Onun 20 metrelik mesafede birden hızlanarak 20'lik gençlere yetişmesini görmeliydiniz! Asla onun gibi olabileceğimi düşünemezdim, Baresi eşsizdi. O, sahada bir şefti, bir maestroydu. Takımın topu kazanması ve rakip forvetleri ofsayta düşürmemiz gerektiğinde bir barbar gibi "Aaaargh" diye kükrer, takım kenetlenir ve tekvücut olmuş bir şekilde ileriye çıkardı.

Rakibe mümkün olduğunca az hareket alanı bırakmaya dayalı bu taktik şemada benim rolüm ceza alanımızın önünde "süpürerek" topu kazanıp, topu en iyi şekilde kullanacak olan Karadağlı oyun kurucumuz Dejan Saviçević'e iletmekti. Bu pozisyonda, takımın kalbinde oynarken kendi kendime nasıl oldu da yıllarca Nantes'ta, Olympique Marseille'de savunma oyuncusu olarak kendimi geliştirdiğimi sorgulayacak ölçüde Capello'nun yarattığı, en güvendiği oyunculardan biri olduğum hissine kapılıyordum. Benim mevkim orta sahaymış!

Capello'nun en önemli özelliklerinden bir tanesi de oyuncularının üzerinde olumlu anlamda baskı kurabilmesiydi. İsimleri Maldini ya da Costacurta olsa da şampiyonlar sürekli kendilerini zorlamalıydılar. Bazılarında zaten eşi görülmemiş bir otodisiplin mevcuttu. Örneğin İtalyan profesyonel futbolcusunun en büyük örneği Donadoni'de: Yediğine içtiğine dikkat eder, akşamları erken yatar, asla bir saniye bile geç kalmaz, asla tek

bir ters laf etmezdi. Onun bu otodisiplinini keşfedince ileride bundan sıkılıp sıkılmayacağını sorardım kendi kendime. Şimdilik, her hareketiyle profesyonelliğin simgesiydi.

Antrenman bittiğinde Capello bize neredeyse limitsiz bir özgürlük tanırdı. Onun mentalitesine göre oyuncular olgun insanlardı ve onları yönlendirmek, onlara babalık taslamak son derece gereksiz bir şeydi. Eğer kendilerine iyi bakmaz, yaşamaları gerektiği gibi davranmaz, nerede gece orada sabah hayatı yaşarlarsa bunu er ya da geç öderlerdi çünkü Milan asla vasatlığa hoşgörü göstermezdi. Bunu kasıtlılık olarak yorumlayabilirsiniz ama işin aslı bu kadar basit değil. İtalyan futbolundaki yeri ve başkanının kişiliği sizi mükemmel olmaya mecbur bırakır. Kulüp yeni gelenlerin psikolojik profilini araştırarak kadar imajına önem verir. İşte bu bağlamda, ilk geldiğim zaman benim Nantes geçmişim tekrardan ortaya çıkacaktı: Milan, Yehova Şahitleri'nin eski listelerinde benim adımın olduğunu öğrenecekti!

Bu şehirde yaşamanın, bu formayı giymenin, burada size yüksek meblağlar ödenmesinin²⁸ en büyük bedeli sizi örnek davranışlar sergilemek zorunda bırakmasıydı, bu bir nevi elitizmdi; giyinme tarzınıza kadar!

Burada, ne giydiğiniz çok önemlidir. Milan modası, Milan klasi, bunlardan nasibinizi alırsınız. Antrenmana gelirken bile bir Milan'lı şık giyinmek zorundadır. Çoraplar, şık kemerler; tepeden tırnağa şıklık! Paolo Maldini üzerinde görünen bir marka yazısı olmayan kıyafetler giymekten onur duyardı, bütün giysileri şehir merkezindeki terzilerde dikilirdi. Bu Milan

²⁸ Milan'daki bu ilk sezonumda kulüp bazı takım arkadaşlarım kadar para almam için en baştaki maaşımı artırmıştı. Bunda çalışmamın karşılığını aldığımı düşünmüştüm.

geleneginde en önemli örneği Costacurta teşkil eder. Sabahları Alessandro Costacurta, son derece zevkli İngiliz soyluları gibi fazlasıyla şık kravatı, en seçkin mağazalardan alınmış takım elbisesi, kolunun altında bir finans gazetesi ile iki dirhem bir çekirdek Milanello’ya gelirdi.

Başlarda, bu şık adamlar benim Fransızlara özgü kötü alışkanlıklarımın az dalga geçmediler. Mesela, bir sabah, Milanello’ya beyaz çoraplar ve kot pantolonla gelme hatasını yapmıştım. Sabah hemen giyinip çıkma telaşıyla giydiklerime hakikaten dikkat etmemiştim. Kendi tarzımda “spor” giyinmişim ama yine de “spor” giyinmişim işte...

Beyefendiler, beni park yerinde gördüklerinde gülmekten yerlere yattılar. Costacurta, “Bu imkânsız Marcel! İtalya’da buna izin vermezler!” diye bağırmaya başladı. Ne demek istediğini anlayamamıştım: “Neye, neye izin vermezler çocuklar?” Bana şu cevabı verdiler: “Çoraplar, şaşkın! Beyaz çoraplar! Sen bir Milan’lısın!”

Yanlarına yaklaştıkça, yerlere kapanıp kahkahalar atıyorlardı. Sonra meseleyi anladım: İtalyan oyunculara onlara uyum sağladığımı göstermek, onlardan biri olduğumu kanıtlamak için buranın geleneklerine uyum sağlamam gerekiyordu. İkinci başkan Adriano Galliani ve takım arkadaşlarım sayesinde iyi kışımli kıyafetler giymenin zevkini yaşadım. Onlar sayesinde beyaz çorap giymeyen gerçek bir Milanlı olacaktım.

Şubat sonunda Virginie ve çocuklar Victoria ve Virgil (küçük olan, ileride futbolcu olacak olan) ile yanıma geldiler. Üçünü de çok özlemiştim, eksikliklerini fazlasıyla hissetmiştim. Milan’a transfer olduktan sonra Provence’taki evimize Noel vesilesiyle yalnızca bir kez gitmişim. Ve sonra bütün aile San Siro Stadi’nin

500 m. ötesindeki apartmanımızda tekrar bir araya gelecektik. Aslında bu civarda ya da başka bir yerde müstakil eve çıkabilirdik ama “İppodromo” (Apartmanın hemen bitişiğindeki hipodroma ithafen bu isim verilmişti.) sitesi tam da tüm ihtiyaçlarımızı karşılayabilecek bir yerdi. Bu devasa konutun çocukların güven içinde oynayacağı büyük bir bahçesi vardı. Milan’da oynayan yabancı oyuncuların büyük bir kısmı aileleri ile burada yaşıyorlardı: Karadağlı Saviçević, Hırvat Boban, Rumen Raducioiu... 1980’den beri Milan formasını giyen Mauro Tassotti burada yaşayan tek İtalyan futbolcuydu. Çok iyi, çok nazik biriydi; eşi öldükten sonra iki çocuğu ile bir başına kalmıştı.

Papin de burada oturuyordu ama aylar geçtikçe aramız bozulmuştu. Milanello’da da artık bizim yemek masamızda değil Marco Simone gibi gençlerin masasında oturuyordu. Jean-Pierre fazla samimi olmamızdan rahatsız gibiydi halbuki daha birkaç ay önce beni yanına almak için yer açan oydu. Sonuçta Jean-Pierre Papin’le aramıza kara kedi girdiğinin farkındaydım. Bunun sebebini Capello’nun hesap defterinde aramak lazım. Capello, Milan’ın kadrosunda bulunan birçok yabancı oyuncu arasından kazanan üçlüsü Saviçević-Boban-Desailly’i seçmişti ve çoğunlukla bu üçlüyü ilk 11’de sahaya sürüyordu. Daha önce sürekli ilk 11’de ileri uçta oynayan Papin yedeğe düşmüştü. Artık beraber dışarı çıkmıyor, aynı şakalara gülmüyorduk; galiba kulüpten ayrılmayı düşünüyordu. (Sezon sonunda Bayern Münih’e transfer olacaktı). Farklı mevkilerde oynamamıza rağmen beni birden arkadaşı olarak değil rakibi olarak görmeye başlamıştı. Ben onu asla rakip olarak algılamamıştım, bu küskünlük beni çok üzüyordu. O benim arkadaşımdı, Milan’da bana yol gösteren kişiydi ve yardımları sayesinde buralara gelmiştim.

Artık Beyefendiler masasındaki tek yabancı oyuncuydum. İtalyan oyuncularla arkadaşlığım, haftasonu maçları ve Milanello ile sınırlı değildi. İş saatleri dışında beraber dışarı çıkmaktan, aynı restoranlara gitmekten zevk alıyorduk. Beni arkadaşlarına takdim ediyorlar, beni İtalyan bir "Marcello"ya dönüştürüyorlardı ve ben her geçen gün Milan'ın neden yalnızca bir futbol takımı olmadığını daha iyi anlıyordum. Milan aynı zamanda bir mentaliteydi, bir yaşam biçimiydi; bütün İtalya'yı temsil etmenin verdiği gurur ve diğerlerinden farklı olma hissine ulaşmaktı. Oyuncular Milan'da bir kozanın içinde yaşar, ayrıcalıklarının tadını çıkarırlardı. Virginie yanıma geldiğinden beri Fransa'da olduğu gibi sürekli yanımda değildi. En ufak sorunda (Çocuklardan birinin hastalanması, çamaşır makinesinin bozulması, elektriklerin kesilmesi...) kulübü aradığında saat kaç olursa olsun birisi onunla ilgilenirdi. Belki de biz, el üstünde tutulan, şanslı insanlardık ama ne olursa olsun yabancı bir ülkeye geldiğinizde size böyle ihtimam gösterilmesi övgüye değer bir şey.

Sebastiano Rossi, Alessandro Costacurta, Paolo Maldini... İşte burada bana yol gösteren, buraya adapte olmamı sağlayan üçlü. Onların sayesinde tamamı ile yabancı olduğum bir şehri ve bir ülkeyi keşfetme fırsatını bulacaktım. Özellikle de yemek adabını, Toscana şarapları, Émilie-Romagne hamur işleri, harika risotto'lar... İtalya'da restoranlar Fransa'dakinden bile daha önemlidir, arkadaşlıklar burada filizlenirler. Costacurta'nın kendi restoranı vardı, sık sık oraya yemeğe giderdik. Alessandro örnek bir Milan'lıdır: Kendinden emin, şık, iyi bir hatip, buraların müdavimi, zaman zaman insan bundan sıkılabilirdi tabii. Kaleci Sebastiano Rossi, her türlü çılgınlığı yapabilecek, her an patlayabilecek bir volkan gibiydi, son derece ilginç bir adamdı. Ben onunla iyi anlaşıyordum ama diğerleri onunla anlaşmakta

zorluk çekiyorlardı. Mesela bazen kendini Rambo zannetmeye başlardı ya da bir yumrukta Mike Tyson'ı yere serebileceğini iddia ederdi. Ve asla bunda ciddi mi olduğunu yoksa şaka mı yaptığını anlayamazdınız...

Antrenman esnasında "Seba" ile en ufak bir ağız dalaşı hemen kavgaya dönüşebilirdi. Yalnızca Capello onu sakinleştirebilirdi. Aynı şekilde Sebastiano Rossi'ye benzeyen Christian Panucci üzerinde de Capello'nun güçlü bir nüfuzu vardı.

Takımdaki İtalyan oyuncuların en dengeli, en düzgün olanı Paolo Maldini'ydı. Her zaman, daima Milan'lı Maldini. Bir gün Franco Baresi'nin tahtına oturacaktı, bu önceden belliydi; evin anahtarları ona emanet edilecekti. Maldini yalnızca tatlı dilli ve bir manken kadar yakışıklı değildi aynı zamanda zeki ve karizmatik birisiydi, liderlik vasfına sahipti. Gündelik hayatta son derece sade biriydi, her zaman her yerdeydi. Özellikle işleri açısından aşkındı. Paolo birçok şirkete, borsaya yatırım yapmıştı ve işlerini bir finans direktörünün dikkatiyle idare ederdi. Birçok kişiyi tanır, şov dünyasının önde gelen isimleriyle, radyocularla takılırdı. Marco Simone gibi takıma yeni katılan genç oyuncularansa Maldini'yi kendime daha yakın hissederdim. Marco Simone bekârdı, sıkça dışarı çıkardı, etrafında bir sürü arkadaşı vardı. Maldini'nin daha sade bir hayat sürdüğünü söylememiz yanlış olmaz.

Berlusconi'nin takımında oynamak, benim daha önce yabancı olduğum bir dünyanın ve televizyon kanallarının kapılarının açılması demekti. Bu dünya hoşuma gidiyordu, her anın tadını çıkarıyordum. Milan'ın felsefesi benim kişiliğimle ve profesyonellik anlayışımın örtüşüyordu. Olympique Marseille'i sevmiştim ama ona duyduğum sevgi gelip geçici bir tutku gibiydi, geleceği olmayan bir sevgiydi. Olympique Marseille'de devam

edebilecek kadar “anasının gözü”, “ası” biri değildim. Milan ise Olympique Marseille’e göre bana önemli bir kontrast sunuyordu: Takım gücü ve ciddiyeti, kalıcı bir yapı, ilkelere dönüşmüş saygı ve nezaket. Berlusconi dışında dengelerin korunmasını sağlayan ve benim uyum sağlamamda önemli bir rolü olan iki kişi vardı: Birincisi, Sua Emittenza ile oyuncular arasındaki köprüyü kuran, her zaman sarı kravatlarıyla göz kamaştıran İkinci Başkan Adriano Galliani; ikincisi de sayesinde Milan’lı olduğum sportif direktör Ariedo Braida. Braida çok iyi yetişmiş biriydi, amatör olarak sanatla uğraşıyordu, saatlerini bir tablonun karşısında geçirebilirdi. Bürosunda sohbet ettiğimizde her zaman resme olan tutkusunu benimle paylaşırdı. Ona çok şey borçluydum tabii ki Galliani’ye de.

Daha önce oyunculara ve teknik kadroya bu kadar yakın olan kulüp çalışanlarını hiçbir yerde görmemiştim. Milanello’nun bekçilerinden sekreterlere kadar herkes tek bir gaye uğruna, kulübün başarısı için ellerinden geleni fazlasıyla yapıyorlardı. Bazı işletmelerde olduğu gibi burada yöneticiler çalışanları motive eden son derece yerinde bir sistem geliştirmişlerdi: Eğer takım herhangi bir kupayı müzesine götürürse, diğer çalışanlar da prim almaya hak kazanıyorlardı. Ama motivasyonlarını yalnızca parayla açıklayamayız. Bizim için olduğu kadar burada çalışanlar için de bu kulüpte çalışmak başlı başına gurur duyulacak bir şeydi.

İşte Milan beni bağrına basmıştı. Yalnızca kulüp personeli, yöneticiler ve git gide bana daha yakın davranmaya başlayan Franco Baresi değil; burada halktan da bahsetmem gerek. Milano şehrinin en azından yarısının kalbi kırmızı-siyah renkler için atıyordu, burada onlara “Milanisti” denirdi. Inter taraftarı

olan diğer yarısı ise bana karşı fazla saldırgan olmasalar da rekabetten kaynaklanan bir soğukluk gösteriyorlardı.

Ben de “Milanisti”yi yani Milan fanatiklerini çok seviyordum. Bu takım onların takımıydı, halkın takımıydı, gecekonduların takımıydı; daha çok bir burjuva takımı, Sağ’ın takımı olan Inter’e karşıt olarak daha çok Sol’un takımıydı Milan. Bazen güney tribününün müdavimi olan Brigati Rossonere²⁹’ler oyuncuların sahaya çıktığı tünelin tepesine Che Guevera’nın posterini asarlardı. Silvio Berlusconi kesinlikle bu kamptan değildi o daha çok ultra liberal sağın temsilcisiydi ama Milan ezeli rekabette her zaman halkın takımı olarak kalacaktı. Taraftarların, resimlerimi imzalatmak, geçen maç ya da sonraki maç hakkında pek de eğlenceli olmayan konuşmalar yapmak için beni sokağın ortasında durdurmadıkları bir tek gün olmuyordu. Her zaman gülümseyerek ve şakayla karışık İtalyanca konuşuyorlardı, bundan rahatsız olup olmadığımı hiç umurlarında değildi. Beni böyle el üstünde tutmaları beni etkiliyordu, buraya adapte olduğumu, uzun bir süre bu formayı giyeceğimi hissettiriyordu.

Yöneticiler de bizi bütün Milano’da ve Milano dışında da şubeleri olan “Milan Clubs” adlı taraftar derneklerinin davetlerini kabul etmemiz için teşvik ediyorlardı. Bazı takım arkadaşlarım için bu davetler angaryaydı. Bazen rahatsız edecek kadar heyecanlı olan bu izleyicilerin karşısında kendilerini hiç tanımadıkları insanların karşısındaymış gibi hissediyorlardı. İtiraf etmeliyim ki benim durumum da onlardan pek farklı değildi. Taraftarlarla bu tip bir ilişkiye girmeyi hor gördüğümünden falan değil; aksine onlar benim için vazgeçilmezdi. Ama öyle bir an gelirdi ki bu durum ruhsal olarak çekilmez bir hal alırdı. O insanlarla bir araya geliyor, onlarla konuşuyordum, bana bir sürü

29 İtalyan radikal sol örgütü Kızıl Tugaylar’a ithafen kurulan Milan’lı taraftar grubu.

soru soruyorlardı ve ben bazıları için özellikle de ekonomik durumu daha kötü olanlar için futbolun her şeyden önce geldiğini fark ediyordum. Bu aşırılık beni zorluyordu, neredeyse beni utandırıyor. Onlara fotoğraflarımı imzalarken ya da fotoğraf çekmeleri için poz verirken zorlanıyordum, halbuki bu onları fazlasıyla mutlu ediyordu ama biraz zorlama olan bu ilişkide beni rahatsız eden bir şeyler vardı. Bizi hiçbir insanın hatta Milan formasını giyen bir insanın bile hak etmediği kadar yüceltiyorlardı. Oyunculuk statümüz onların başını döndürüyordu. Eğer mutlularsa bizim sayemizde mutlu oluyorlardı, eğer üzgünlerse bu bizim hatamızıydı. İşte böyle yaşamlarına yön vermek altından kolay kolay kalkılamayacak bir yükü. Beklentilerine layık olabilecek miydim? Benim için çizdikleri imaja gerçekten de uygun muydum? Gerçekten de onlara saygı mı göstermeliydim yoksa başka türlü mü davranmalıyıldım? Bazen onları gerçeğe yüzleştirmek istiyordum: "Bizi yarı-Tanrı kategorisine çıkarmayı bırakın artık, kendiniz olun, bu yalnızca futbol ve biz bir gün burada bir gün başka bir yerde bu oyunu oynamak için para ödenen insanlarız!" Ama hem çekindiği m için hem de bazen onlara acıdığım için bunu yapamıyordum.

Deneyim kazanarak bu tip bir duruma alışıyorsunuz sonunda. Maalesef bunun için gözlerinizi kapamanız, rol yapmanız, başkası olmanız gerek: Gülmek gerektiği için gülen, sohbet etmek gerektiği için sohbet eden Desailly; Desailly'i oynayan Desailly. Bu insanları üzebileceğine kendisini üzen bir "iş makinesi"! Onlara saygı duyuyordum, destekleri benim için çok önemliydi ama sürekli aynı şeyleri tekrar edemiyordum, o anda ruh halim nasıl olursa olsun sanki kendi sorunlarım, özel hayatım yokmuş gibi hepsine aynı şekilde eşit muamele etmek, hepsine sevimli davranmak çok zor geliyordu. Günde on kez, yirmi

kez sürekli futbol konuşmak mesleği futbol olan birisi için bile usandırıcıydı.

Popülerlik, İtalya Ligi'nde hem bir ihtişam hem de korku kaynağıydı; madalyonun iki yüzü vardı. En başta itiraf etmeliyim ki bu sıcaklığı, böylesine bir sevgi atmosferini sevmiştim. Taraftarların sevgisi yaptığım işin karşılığıydı, vatanından uzakta bir İtalya Fransız olan benim egomu tatmin ediyordu, 90'lı yılların en başarılı takımında oynamak büyük bir gurur kaynağıydı. Ama aylar geçtikçe, ben Milan'ın yenilmez armada-sının önemli bir oyuncusuna dönüştükçe kendimi buraya daha az ait hissetmeye başlıyordum. Taraftarların tutkusu özel hayatıma tecavüz ediyordu. Evimden dışarı adım atmaz, sürekli olarak dikkatle izleniyormuş, her hareketim gözlemleniyormuş hissine kapıldığımdan son derece ihtiyatlıydım. Virginie onunla beraber süpermarkete gelmemi istediğinde müşterilerin bakışlarıyla karşı karşıya gelmek zorunda olmam düşüncesi beni strese sokuyordu, pek de istemedi de olsa onunla gidiyordum. Bazı zamanlar bana şöyle diyorlardı: "Oh, Marcel neden alışverişleri sen yapıyorsun? Bırak senin için alışverişleri başkaları yapsın!" Yani: "Sen bir futbolcusun, yalnızca Milan'ımızın maçlarını kazanmasına konsantre ol!" Sonuç olarak süpermarkette sepe-timle dolaştığım zaman insanlar bana seslendiklerinde birden gözlerimi yere indiriyor, pizza kutuları ve portakal suyu şişelerine bakmaya başlıyordum.

Gözlerini yere indirmek kötü bir şeydir! Bir vazgeçiş, kendi kabağına çekiliştir, kendini izole etmek, dünyayla ilişkini koparmaktır. Sistem tarafından yutulmuştum, sanki kendi hayatımı yaşayamıyordum, yalnızca Milan'lıların malı gibi hissediyordum kendimi. Eskiden Nantes'ta olduğu gibi alışverişlerimi sakın bir şekilde yapmak istiyordum, insanlar hangi bulaşık

suyunu ya da hangi zeytinyağını aldığıma bakmasın istiyordum. Diskoteğe gidince de aynı durum geçerliydi. Akşam çıktığımızda yargılanmaktan çekinip dans pistinden kaçıyordum. "İyi dans ediyor.", "Kötü dans ediyor.", "Şöyle giyiniyor.", "Böyle giyiniyor." diyebilirlerdi ve ben şov yapıyormuşum hissine kapılabilirdim.

Belki tavrım paranoyakçaydı ama taraftarların üzerinizde kurduğu baskıyı anlayabilmeniz için İtalyan futbolunu, Juventus ya da güney deplasmanlarını bilmeniz, yaşamanız gerekir. Tabii ki desteklenmek için para ödeniyordu bize. Tabii ki ayrıcalıklı konumumuzdan dolayı homurdanmaya hakkımız yoktu. Ama bu maçlar insanı pazar günleri oynanan herhangi bir maçıtan çok daha fazla usandırır!

En kötüsü de Inter derbisi öncesidir. En iyisi fırtınanın dinmesini beklemek için evden hiç çıkmamaktır, kendinizi dairenize kilitlememizdir. Ne dışarıya çıkmalı ne de lokantaya gitmeli! Hele süpermarkete gitmek söz konusu bile olamaz! Hele hele bir sürü Milan taraftarının bana, "Oh, Marcel, şampiyonluğu kaybedebilirsiniz ama derbiyi asla!" diye sesleneceği okuluna kızım Victoria'yı götürmek imkânsız ötesi bir şeydi. Normalde son derece ağırbaşlı, ölçülü biri olan apartman bekçimiz bile bu konuda bizi uyaracaktı: "Bu maçı mutlaka almanız gerek Marcel!" Tabii kulübün çalışanlarını, birden tecrübesiz genç oyuncular gibi davranmaya başlayan İtalyan takım arkadaşlarımı unutmamak gerek! Hem başkanımız hem de taraftarımız olan Berlusconi de bu maça ayrı bir önem addederdi.

Silvio Berlusconi, Fransa'da sık sık kendini pazarlamak için Milan'ı kullanan bir medya kralı olarak tanıtılmıştır. Gerçek daha farklıdır, Berlusconi görüldüğünden daha karmaşık biridir. Sua Emittenza'nın Milan'ın getirdiklerini ekonomik ve politik

yükselişinde kullanmadığını söyleyemeyiz, bundan fazlasıyla yararlanmıştır. Ama zaten halihazırda bir medya imparatorluğunu kontrolünde tutan Berlusconi'nin buna gerçekten ihtiyacı olabilir miydi ki? Aksine futbolu böylesine domine eden yani ülkenin bir kısmı tarafından nefret edilen bir kulübün başkanı olmak bir handikap değil midir? Her ne olursa olsun, Milan'a olan aşkından bir an bile şüphe duyamazsınız. Yalnızca diğer işleri yüzünden Milan'a daha az zaman ve para ayırdığını söyleyebiliriz. Zaten, bu paranın Hollandalı üçlü Gullit-Rijkaard-Van Basten'in oynadıkları döneme göre daha az olduğunu bana söylemişlerdi. Belki gerçekten de daha az para harcıyordu Milan'a ve eskisi kadar büyük bir tutkuyla bağlı değildi.

Yine de her 15 günde bir evimizde oynayacağımız maçtan önce Arcore'deki evinden ayrılır, Milanello'da bizle bir araya gelirdi. Hep cumartesi öğleni yemek saatinde gelirdi, geldiğinde biz yemeğe oturmuş olurduk. Helikopteri ana binanın karşı tarafındaki sahalardan birine inerdi. Restoranda her şey eksiksiz olmalıydı. Garsonlar alarma geçerdi, masada tek bir bıçak, parmesan peynirinin³⁰ yendiği altın kal potası dahi eksik olmamalıydı.

Masalarımızda otururken normal zamanda kullanılmayan bir otobüsten indiğini görürdük. Aslında bizimle bulunduğu yer arasında 150 m. kadar bir mesafe vardı ama o hep bu "baba otobüsü" ile gelirdi.

Dışarıda birkaç dakika sohbet ederken, adamları salonda yerlerini alırlardı; bu durum bana Olympique Marseille'de Raymond Goethals harıl harıl konuşurken Tapie'nin gelişini hatırlatıyordu, Tapie bir iskemleyi ters çevirip otururdu.

30 Bir çeşit İtalyan peyniri.

Ama Berlusconi güler yüzlüydü, rahattı; hep aynı şekilde giyinirdi, onun konumunda bir insan için giydikleri inanılmazdı: Eski bir jogging pantolonu, şu 60’lı yıllarda moda olan koton pantolonlardan; çok yıkandığı için iplik iplik olup kumaştan dökülen tüyler! Bu haliyle onun geleceğin başbakanı olacağına ihtimal bile vermezsiniz. Asla eşofman üstünü giymezdi, bir triko ve kaşmirden kolsuz bir kazak. Şehir merkezindeyken giydiği ayakkabıları tüyleri dökülen pantolonun altında pek de sık durmazdı! Şöyle tepeden tırnağa baktığınızda cumartesi akşamı garajından çıkan, elinden her iş gelen ev erkeklerini andırıyordu. Bu şaşırtıcı görünüşü, biz oyuncular arasında alay konusu olmuştu. Bu yaşıyla pek uyuşmayan görüntünün altında başka bir şey olmalıydı, kişisel bir şey!

Konuşma yapma zamanı geldiğinde biz nezaketimizden yemeğe ara verirdik. Yemekler soğumaya başlardı. Berlusconi de konuşmayı kısa tutacağını, söyleyeceği “özel bir şey” olmadığını söylerdi ama adam doğuştan hatipti ve böyle olmaktan memnun olduğu anlaşıyordu. Capello’yu eleştirmeden, kendi tercih ettiği taktiklerden bahsetmeden biraz futboldan bahsederdi, önümüzdeki maçın önemini vurgular, kulübün imajı ve bizim kamuoyuna karşı yükümlülüklerimizden bahsederdi. Para konusunu hiç açmazdı. Bu konular oyuncuların önünde değil, kamuoyuna kapalı komitede konuşulurdu. Diğer yandan, birkaç haftadır politik arenada daha fazla boy göstermeye başladığı ve sporu bir iletişim aracı olarak kullandığı anlaşıyordu. “Futbol inanılmaz bir şey! Bir iş adamı ya da bir politikacı, kiminle karşılaşsam hemen futboldan konuşmaya başlıyoruz.” diye tekrarlardı. Biz onun projelerinin, programının bir parçasıydık. Yabancılarla ve güney İtalyalılara düşman olarak bilinen Kuzey Ligi ile seçim ittifakı kurması ülkede polemik konusu olmuştu ama

biz futbolcular arasında önemli bir yankı uyandırmamıştı. Yalnızca yöneticilerden birisi, cumartesi sohbetlerimizden birinde bu ittifaka karşı olduğunu açıklamıştı. Berlusconi bu ittifakın yalnızca stratejik bir ortaklık olduğunu, bir fikir ortaklığı olmadığını açıklamıştı. Başkan ırkçı değildi, buna inanmıştım. Şöyle diyelim: Çıkarları ve zamanın eğilimleri doğrultusunda hareket etmeyi biliyordu.

Onu burada bize aile üyeleriymişiz gibi güvenerek konuşurken burada olmaktan mutlu olduğunu düşünüyorduk. Yükselişine bağlı olarak açılan davalardan bir an olsun uzaklaşmasını sağlayan bu buluşmalar dünyada hiçbir şeye değişmeyeceği bir rahatlama, kafasını dağıtma fırsatıydı.

Yarım saat kadar sonra Berlusconi konuşmasına devam ederken Baresi araya girdi. Franco Baresi böyle bir şeye cüret edebilecek tek kişiydi. Diğer oyuncularından hiçbirisi başkanın sözünü kesmeye cesaret edemezdi:

“Başkan, uyku vaktimiz geldi sanıyorum. Yarın maçımız var!”

Berlusconi gülmekten kırıldı ve yemeklerimizi bitirmemizi söyledi:

“Hadi beyler, yiyin, soğuyacak!”

Çoktan soğumuştun...

Sırayla masaları gezmeye başladı, Beyefendiler masasına geldi ve tek tek herkese bir sorunu olup olmadığını sordu. Belki de bu adam büyük bir “aracı”ydı, imajını önemseyen bir hesapçı; şüphesiz yanlış tarafları ve eleştirilebilecek bir politik stratejisi vardı ama çalışma arkadaşlarına güven aşılamayı gayet iyi biliyordu. Takımın önde gelen oyuncularından çok da ünlü olmayan oyuncularına kadar herkese karşı saygılıydı; akli başka yerde değildi, bizle sanki eski dostlarıyla şakalaşıyormuş gibi

“Milanisti”

şakalaşırdı. En büyük zevki koca burnu daima şaka malzemesi olan Tassotti’ye takılmaktı:

“Baksanıza Mauro, size verdiğim paralarla burnunuzu yaptırabilirsiniz!”

Yemekten sonra, bilardo salonunda bizi görmeye, Baresi ya da Costacurta ile şakalaşmaya gelirdi ve sonra helikopterine atlar Arcore’ye geri dönerdi. Ertesi gün statta yerini alırdı; daima tribünde asla Capello ve teknik ekibe ait soyunma odasında değil! Berlusconi insanlara ve görevlerine saygılıydı, herkesin ve kendisinin yerini bilirdi; bir de yanlış yargılarını kabul etmeyi. Bir pazar akşamı, kazandığımız bir maçtan sonra bana şunu itiraf etmişti:

“Bravo Marcel, sana nasıl ve neden güveninmemiş olduğumu bilmiyorum.”

20. “Kendini beğenmiş”

Fransız futbolu ile köprüleri atmıştım. Lig sonuçları ve VA-OM skandalının devam eden mahkemesinden pek de habirim yoktu. Nantes’tan ayrıldığımdan beri hayat öylesine hızlanmıştı ki -Olympique Marseille, Şampiyonlar Ligi finali, skandal, Milan’a transferim...- bazen sanki 15 yıldır profesyonel futbol oynuyormuş ve ülkemden uzakta, çok uzaklarda yaşıyormuşum hissine kapılıyordum.

İtalyan Ligi, özellikle de Milan’da oynuyorsanız fazlasıyla konsantrasyon gerektirir, kendinizi öylesine vermeniz gerekir ki geri kalan her şeyi ikinci plana atarsınız. Tabii ki Fransa Milli Takımı ve daha sonra tekrar üzerinde duracağımız 1993-1996 yılları arasındaki kaos dönemi vardı. Ama bu sıkıntılı dönemde milli takım sayesinde ülkeme tekrardan entegre olacağıma aksine onun yüzünden bir türlü entegre olamıyordum. Futbolculuk mesleğine karşı yaklaşımlar çok farklıydı bir kere. Eğer deplasmanlarda ve kamplarda oda arkadaşım Didier Deschamps olmasaydı kendimi tamamen soyutlayacaktım. Kendimi bir İtalyan gibi hissediyordum, cep telefonunu kullanma şekline kadar % 100 İtalyan olarak. Cep telefonu İtalya’da modaydı, Fransa’da ise henüz değildi. Benimki de sürekli çaldığından (Bu bir söylenti değil, gerçek), milli takıma seçilen diğer arkadaşlardan bazıları

benim Milan forması giymeye başladıktan sonra havaya girdiğimi, “kendini beğenmiş”in teki olduğumu düşünmeye başlamışlardı. Sonuç olarak, otobüsün en arkasına saklanarak mümkün olduğunca kısık sesle konuşmaya başlayacaktım!

Bu kopukluk görüldüğünden daha ciddi bir durumdu. Bir süredir imajım değişmişti. Bunun sebebi ise çelişkili olarak Milan’ın başarılarıydı, özellikle 1994 Mayıs’ında Barcelona’yı Şampiyonlar Ligi finalinde 4-0 mağlup etmemizden sonra... O zamanlar yurtdışında oynayan çok az sayıda Fransız futbolcu vardı, bu yüzden gazeteciler performansım üzerinde yoğunlaşıyorlardı. Bir yıl, beni “sezonun en iyi oyuncusu” olarak, bir dahaki yıl ise 1994 ve 1996’da İtalya Ligi şampiyonu olmamıza rağmen güya düşüşe geçen Milan’ın sembolü olarak takdim ediyorlardı.

Şampiyonlar Ligi maçlarının oynandığı geceler TFI’den özel olarak yollanan spikerle sık sık doğrudan röportajlar yapılıyordu. Milan’ın yenilmezliği veya muhtemel düşüşü üzerine sürekli aynı sorular tekrarlanıyordu, ben de galibiyetlerde de mağlubiyetlerde de aşırı bir tepki göstermeden İtalyan usulü cevaplar veriyordum. Milan buydu işte: Her durumda ölçülü olmak. Herhangi bir kupada yarı final ya da finale kalmanın Milan gibi bir kulüpte fantastik bir tarafı yoktu, ben de çok heyecanlıymış gibi numara yapmamın anlamsız olacağını düşünüyordum! Maalesef bu tavrım bazı yurttaşlarımla -gazeteciler, oyuncular- canını sıkacaktı ve bunu “kendini beğenmişlik” olarak algılayacaklardı.

90’lı yılların başında Fransız futbolunun kötü bir dönem geçirdiği yıllardayız. Fransa’da zafer istisnai bir durum olarak algılanıyordu; zaferi kendimizden geçerek kutlamalıydık. İtalya’da ise yaklaşım son derece farklıydı: Başarı, onu elde etmek için

çalışan profesyonelleri mutlu ederdi ve gayet normal bir şeydi. Bu farkın altını çizerek kendi kendime başarının mutluluk verici bir tesadüf olarak değil de güven ve gücün beklenen meyvesi olarak algılanacağı gün Fransa'nın ve Fransız sporcuların gerçekten verimli olacağını düşünüyordum. Bu seviyeye gelmek için 1998 Dünya Kupası'na kadar sabretmek gerekecekti...

O günün gelmesini beklerken, Fransız takımlarına karşı oynamaktan çekiniyordum. Her sezon kader peşimi bırakmak bilmiyordu. Milan, sırasıyla Bordeaux, Strasbourg, Monaco ve PSG ile karşılaşılıyordu! Her seferinde bir bayrama dönüşmesi gereken zaman benim için bir cehennem azabı oluyordu. Röportajlardan, seyircinin tepkilerinden, rakiplerimin bakışından çekiniyordum. Kulislerde, gülücükler dağıtmam, samimi olmam, "5. kol"³¹ olmam bekleniyordu, nereden geldiğimi unutmamam isteniyordu. Birazcık mesafeli davrandığım için havalara girdiğim, şımarıldığım söylenecekti. Ve her zamanki gibi İtalyan tarzı tatlı sert oyunumu sergilediğimde şöyle denilecekti: "O hangi tarafta? Kimlerden o?" Sonuç: Strasbourg'lular bana hakaret edecekler, Bordeaux'lular -özellikle de kaleci Gaétan Huard- beni onları küçümsemekle itham edecekler benim "küçük bir aptal" olduğumu söyleyeceklerdi; PSG'liler ise basın yoluyla polemik yaratacaklardı. Her maçta uçurum büyüyordu, Fransa'dan daha fazla uzaklaşıyordum.

31 5. Kol deyimi İspanya İç Savaşı'nda faşist Diktatör Franco'yu dışarıdan destekleyen güçler için kullanılmış daha sonra siyaset jargonunda "dış düşmanları" destekleyen "iç düşmanlar"ı kastetmek için kullanılmaya başlanmıştır. Bosman kararlarından sonra AB vatandaşı olan tüm oyuncuların Avrupa'da serbest dolaşım hakkı elde etmesiyle Avrupa kupası karşılaşmalarında karşılaşan ekiplerde aynı milletten birçok oyuncu bulunmasından dolayı "5. Kol" deyimi biraz şakayla da karışık bir şekilde futbol jargonunda da yerini almıştır.

1993 sonbaharında Milan'lı olarak, Beyefendilerin kültürünün içime işlemesiyle onlar gibi olmuştum, başka bir dünyayı keşfetmiştim. En önemlisi de futbolun başlı başına bir meslek olduğunu anlamıştım. Bu meslek topa vurmak ve ay sonunda bol sıfırlı bir çeki cebe indirmekten ibaret değildi. Aynı zamanda seni işlerini yürütmeye, yatırımlarını gözetmene, halkla ilişkilerine dikkat etmeye mecbur bırakan bir meslekti. Bu şartlarda, Milan ya da Juventus'ta oynayan bir futbolcunun tereddüt etmeye, tereddüt etse bile bunu göstermeye hakkı yoktu. İtalyan Ligi soğukkanlı belki de bir ölçüde bencil olmanızı gerektiriyordu. Finansal -Berlusconi'nin durumunda politik- konular ilk zamanlarınızdaki saflığınızı muhafaza edebilmenize fazlasıyla izin vermeyecek kadar belirleyici önem taşıyordu. En ufak bir yanlış beyanat öylesine bir boyuta gelebilirdi ki çok dikkatli olmanız gerekiyordu, ağzınızdan çıkan her kelimeyi tartmanız ve sonra konuşmanız gerekirdi; yeni bir sözleşmede en iyisini elde etmek ya da başka bir takıma transfer olmak için bonservisinizi en iyi şartlarda elde etmek için gerektiğinde oynamalıydınız. İtalya'da meşhur oyuncuların hepsi biraz da aktördürler! Burada söz konusu olan devam etmek, ayakta kalmaktır.

Bilinçli ya da bilinçsiz olarak, ben de böyle davranmaya, kendimi olabildiğince korumaya çalışacaktım. Bazen -özellikle de tanımadığım insanlara karşı- soğuk ve mağrur gözükecek kadar mesafeli olacaktım. İşte Fransa'da -biraz da acemiliğimden- put gibi konuşurken tarzım hakkında söylenenlerin, maç analizlerim üzerine yapılan yorumların temelinde bu vardı. Ve sonra Canal Plus'ta yayınlanan *Guignols*'da benim kendini beğenmişin teki olarak takdim edildiğim kuklamda da!

Bütün bunlar bana acı mı verdi yoksa beni kamçıladı mı onu tam olarak bilmiyorum. Olympique Marseille'den sonra

İtalya'da oynamak kendimi hem oyuncu hem de insan olarak geliştirmeme yardım etmişti ve bana şunu öğretmişti: Eğer Fransız oyuncular bir gün Dünya Kupası'nı kazanmak istiyorlarsa ki bunun mümkün olduğuna inanıyordum- öncelikle başka kùltürlere açılmaları ve futbol vizyonlarını genişletmeleri gerekiyordu. Bunun için de yurtdışında oynamaları gerekiyordu. Ne denirse dersin Milan tartışmasız referans olarak kalacaktı. Onun kadar popüler olan başka bir takım yoktu. 1994'te Şampiyonlar Ligi finalinde Barcelona'ya karşı kazandığımız zaferden sonra Meksika, ABD ve Asya'yı kapsayan bir turneye çıkacaktık. Gittiğimiz her yerde Milan'ın uluslararası etkisini bizzat görebilecektik. İşte o zaman Fransa'daki tartışmalar bana son derece anlamsız gelecekti...

21. Uyanış (Gana'ya dönüş)

Gana'da kral olabilirdim. Afrika'ya özgü yerel bir kral ama yine de saygı duyulan, nüfuzu olan yarı kabile şefi yarı kadı! Gecekonduarda yaşayan insanlar evlilik, komşu çatışmaları, arazi satışları hakkında bana danışabilirlerdi. Buna ramak kalmıştı...

Gana'nın sağlam kurumlarla donatılmış gerçek anlamda bir cumhuriyet olduğunu söylemek zor, bazı kabilesel gelenekler zamana karşı koymuşlar, hâlâ geçerliliklerini koruyorlar. Bu geleneklerden birisi de başkent Akra'nın örfi kralların yönetiminde birçok yönetim birimine, bölgeye ayrılmış olması. Nedenini bilmesem de biyolojik babam, mimar Mister Abbey bu ağır sorumluluğu üstlenmeyi reddetmiş. 1989'da, Gana'ya ikinci kez geldiğimde beni o zamanki krala takdim etmek istemişti, kral da beni bir dine giriş ritüeline davet etmişti. Annem de ev sahibinin güçlerini kullanarak beni başa getirmesinden, tahta oturtmasından korktuğu için benimle gelmişti.

Dışarıdan baktığınızda, kralın mekânının pek de özel bir tarafı yok gibiydi. İki ya da üç katlı betonarme bir binaydı. Balkon "Abbey'in oğlunu" görmek için sabırsızlanan bir sürü adamın doldurduğu bahçeye açılıyordu. İçlerinden üçü -biri kralın bizzat kendisi- bizi en üst kata çıkardılar. Hepimiz bizi orada cin şişelerinin beklediğini düşünüyorduk. Loş ve sessiz odalar

saraydan çok bir tapınağı andırıyordu. Tahtın olduğu odaya girdiğimizde kral ve yamakları ruhlara yalvarmaya, bağırmaya ve transa geçmiş gibi yüzlerini buruşturmaya başladılar. Gözleri allak bullak olmuştu, yüzlerinden terler akıyordu; içlerinin derinliklerinden gelen garip bir dille konuşuyorlardı. Korkmuş-tum, annem de korkmuştu ama beni I. Odenkey ilan etmediler. Marcel Desailly olarak hayatıma devam edecektim.

Gana'ya her gelişimde, Abbey beni hep benzer yerlere götürüyordu. Yöre eşrafı nezrindeki nüfuzunu göstermeye çalışıyordu. Belki de bu sayede, benim sayemde hâlâ yaşadığını, ayakları üzerinde durduğunu kanıtlamak istiyordu. Baba-oğul ilişkilerimiz asla Avrupa'da tasavvur edebileceğiniz gibi değildi ama onu anlamaya, onun sayesinde de Afrika'yı anlamaya çalışıyordum. Neden 1989'daki meşhur diyalogumuzdan beri hiç değişmemişti? Neden, formaliteleri geçer geçmez ona yardım etmemi talep ediyordu ki? Yine de doğruyu söylemek gerekirse ona unutulmaz bir anı borçluyum: Annesi yani büyükannem Sarah ile karşılaşmamı; hayatım boyunca hatırlayacağım bir günü...

1989'a geri dönelim. Mister Abbey, beni Akra'nın popüler semtlerinden birindeki annesinin evine götürmüştü. Kaç yaşında olduğunu anlayamayacağınız kadar yaşlı bir kadındı. 70, 75 belki de daha fazla, hiçbir fikrim yok! Gözlerinde katarakt vardı, açık mavi, solgun gözler; öyle ki bakışları yaşamının gesine gizleniyorlardı. Bir fularla örtülü olan alnında zorlu bir yaşamın izleri vardı. Nasırlı elleri onun halk kadını olduğunu, ayrıcalıklı birisi olmadığını gösteriyordu. Bacaklarını zorlayarak yürüyebiliyordu, sırtı kamburlaşmıştı; yüzünde Afrikalı yaşlı kadınlara özgü bıyık altından gülümsemesi vardı. Onu böyle hem kırılgan hem de güçlü olarak gördüğümde hayatta

nadiren rastlanan bir his, ani bir sevgi uyandı içimde, yıldırım çarpmışa döndüm. Bu kadıncağız içimdeki Afrika'yı diriltmişti.

Mister Abbey, bizi ne suyu ne de elektriği olan bu tek göz odada yalnız bıraktı. Bir büyükannenin torununa baktığı gibi fazlasıyla şefkatli, sıcak bir şekilde gözlerini bana doğru dikerek hayatını anlatmaya başladı: Semt sokaklarında çay satıyormuş; başının üzerinde dengede tutması gereken tepsisi, elinde taşıdığı sıcak su ve süt, ana caddenin kalabalığında acelesi olan müşterilere sunduğu bardakları... Bu yaşta seyyar satıcılıktan başka bir geliri olmayan bu kadıncağızı dinledikçe, böylesine bir sefaleti yaşadığından kendi adıma utanıyordum. Ve buna rağmen, ne o gün ne de sonraki görüşmelerimizde benden bir an bile ona yardım etmemi istemeyecekti. Tabii ki ona yardım elimi uzatacaktım ama ilk adımı o atmadan, ben kendi inisiyatifimle yardım edecektim. Ağırbaşlılığı ve vakurluğu Gana'ya daha olumlu bakmamı sağlayacaktı; ve de bizi ayıran, iki Abbey'i ayıran uçurumu daha iyi anlamamı...

1986'da kesintiye uğrayan Gana'daki "çıraklığım" henüz bitmemişti. Acaba hiç bitmeyecek miydi? Birkaç haftalık tatil için gelip köklerimi koparmış olmanın etkilerini nasıl silebilirdim ki? Bilinçaltımda, düşünme, tepki verme, şok olma ya da etkilene tarzımda Fransız kalıyordum. İki yılda bir buraya her gelişimde yeni taşlar binaya ekleniyordu. Artık Gana'dan tamamen nefret etmiyordum, daha ılımlı bakıyordum köklerime. Bu ülkenin bazı tarafları, bende Afrika kökenlerimi uyandırıyor. Çay satarak hayatını kazanan büyükannem Sarah'ı, yirmiye yakın çocuğu ve sayamayacağı kadar çok torunu olan, eski bir rahip olan annemim büyükbabasını ziyarete gitmeyi seviyordum. Fırsat buldukça kilise mensuplarının şarkılar söyleyerek ibadet ettiği pazar ayinlerine gidiyordum. Marsilya'da

olduğu gibi Milano'da da hiç kiliseye gitmezdim. Buradaysa gi-di-yordum. Gana'da ibadet Avrupa'dakinden fazlasıyla farklıydı, ayinler kolektif bir mutluluk kaynağıydı.

Annemin zorlamasıyla değil de kendi inisiyatifimle, gelenek-sel ritüellere saygı gösteriyordum. Hatta bir gün kötü ruhlardan korunmak ve arınmak için ailece Akra'ya 12 saat uzaklıkta olan Gana'nın kuzeyindeki Tamale yakınlarında bir yere gittik. Fakir bir bölgeydi ama çok güzel bir yerdi, burada atalardan kalma inançlar öylesine güçlüydü ki halk tarafından kötü güçlere sa-hip olarak addedilen bazı kadınlar "büyücü kasabaları"nda her-kesten uzakta, her şeyden el etek çekmiş bir yaşam sürüyorlardı. Böylece ülkenin kuzeyine giderek Akra'dan fazlasıyla farklı olan kırların Gana'sını sevecektim. Merkezden uzaktaki bu bölge-lerde kimse beni tanımadığından insanlarla alabildiğince iyi ilişkiler geliştirecektim.

Bu kıtayı birden sevemezsiniz. Bu durum özellikle benim gibi fazlasıyla Avrupalılaşmış birisi için geçerlidir. Bu yavaş bir süreç gerektirir, bu kıtaya karşı aşk, insanın içinde kademe ka-deme uyanır; bu da daha açık fikirli olmanızı gerektirir, o za-manlar pek de öyle olduğum söylenemezdi. Bunun için 1995'i beklemem gerekecekti, oğlum Virgil ve kızım Victoria'yı bu-rada Gana'da vaftiz ettireceğimiz seyahatimizi; bu tercihimizin sebebi çocukları büyütürken bunu daha esnek, daha Afrika'ya özgü bir yaklaşımı geliştirmek istememizdi. Kendi kendilerine büyüyen çocukların ortasında bizimkileri gördüğümde kendi kendime hangisi daha doğru bir yol diye sordum: Biz fazlasıyla ihtiyatlı Fransız ebeveynlerinki mi yoksa hayatı ve tuzaklarını kendi kendilerine öğrenmeleri için çocuklarını özgür bırakan Afrikalılarıinki mi? Avrupa'ya döndüğümde dayanılması güç bir dönemden geçtim, bocaladım; sanki Ganalı ateşim birden

yükselivermişti, şüphesiz biraz da gülünç bir durumdu benimki ama nihayetinde anlaşılabilir bir durum. Virginie'nin Victoria ve Virgil'i hayatı kendilerinin öğrenmesi için daha özgür bırakmasını istiyordum, onları el bebek gül bebek büyütmeme-liydik. Bu 2-3 ay sürdü, sonra Fransız normları ağır basacaktı...

Sonuçta, Milan'da ya da Fransa Milli Takımı'nda kariyerim beni ön plana çıkardıkça, kamusal alanda Fransız-Ganalı çifte kimliğimi üstlenmek zorunda kalacaktım. Siyah-beyaz-melez! Fransa'da çağ, kökenleri arama çağıydı. ABD'de siyahi sporcuların farklarının altını çizdiği gibi biraz da "black power"ın karikatürleştirilmesi ölçüsünde zorlama olan militanlık modaydı; buna göre hayatta Dakar ya da Abidjan'a hiç ayak basmamış olsanız, Seine-Saint-Denis'de büyümüş olsanız da Afrika'dan gelen her şey mutlaka pozitif! Gazeteciler bana sürekli olarak kökenlerim üzerine sorular yöneltiliyorlardı, İngilizce konuşulan bir ülkede pek de görülmeyen ismim onlarda şaşkınlık uyandırıyor, Beyefendi'nin hikâyesini öğrenmek istiyorlardı. Bundan mümkün olduğunca az bahsediyordum çünkü benim gizli bahçem, gerçek zenginliğimdi! Hem sonra bir ölçüde de olsa karşı akıma katılıp bir siyahtan çok bir beyaz olduğumu söylüyordum...

Kader böyle istemişti: Gana'da doğmuş, Nantes'ta yetişmiş, Milan'da benimsenmiş birisi olarak yalnızca derimin rengi siyahtı, bir de belki kaygısızlığım ama mentalitem değil! Bu da hakkımdaki "kendini beğenmiş" imajının bazı Fransa Afrikalılar'ında da güçlenmesine sebep oluyordu. Bazen benim davaya ihanet eden birisi hatta iğrenç bir ırkçı olduğumu söyleyeceklerdi! Bunun tüm sebebi Afrika'ya eleştirel bir bakışım olmasıydı. Oraya her gidişimde biraz daha yumuşayan ve gelişen bir bakış ama asla Afrika'yı meleklestiren bir bakış değildi! Orada her şeyin güzel, uyumlu, düzgün olduğunu söyleseydim yalan

söylemiş olurdum. Pasaportumun Fransız pasaportu olduğunu ama kalbimin Ganalı olduğunu söylersem yalan söylemiş olacaktım. Durumu çarpıtamazdım: Zengin ve ünlü birisi olmam sorunun verilerini belirliyordu ve bazı durumlarda atalarımın ülkesinin nefret edilesi yüzünü görmemi sağlıyordu. Eğer insanlar bana geliyorlar, etrafımı kuşatıyorlarsa bu her şeyden önce zengin ve ünlü olduğum içindi. Her yıl, yeni kuzenlerim, teyzelerim ya da amcalarım ortaya çıkıyor, onlara yardım etmemi istiyorlardı. Bunu yaklaşımları daha dolambaçlı (pohpohlama-lar, telkinler, imalar ve ağızdan çıkan baklalar...) olan Avrupalı çanak yalayıcılardan farklı bir şekilde, tamamen Afrikalılara özgü bir şekilde kaygısızca yapıyorlardı. Afrika'yı tamamen sevip sevmemekteki tereddütümü başka bir yerde aramanın lüzumu yok. Afrika böyle yaşamaya mahkûm mu? Kendini geliştirmesi için yeteri kadar gücü, özellikle de insan kaynakları yok mu ki?

Afrikalıların önemli bir yere sahip olduğu futbol dünyası bu "Elimizden tut!" sendromundan fazlasıyla nasibini alır. Kariyerimin ilk yıllarından itibaren çok iyi ama gereğinden fazla cömert insanlarla karşılaştım. Zenginlerdi, işleri yolundayken etrafları kuzenlerle, sahte kardeşlerle, arkadaşlarla, dalkavuklarla kaynardı. 1980'ler 1990'lar Nantes'ının en iyi oyuncularından biri olan Senegalli Thierno Youm'un durumunu ele alalım. Thierno dünyanın en iyi, en kibar insanlarından biriydi, kimseye hayır diyemezdi. Bir gün beş parasız ve yalnız başına kaldı. Daha önce etrafında kaynaşan parazitler çoktan başka hedeflere yelken açmışlardı bile.

Afrika'da bana nankör, bencil diyebilirler hatta beyaz bile diyebilirler ama ben farklı bir yoldan gitmeyi tercih ettim. 1993 sonbaharında İtalya'ya transfer olduktan sonra etrafımı boşalttım, arkadaşlarımın sayısını azalttım, öncelikli hedeflerimi belirledim,

kendi işlerimi yürütebilecek, kendi danışmanlarımı kendim seçebilecek kadar güçlü hissettim kendimi. Bazı takım arkadaşlarım bunu anlayamadılar ve beni kanatlarının altına almak istediler; Milan'ın Liberyalı golcüsü George Weah'ın yaptığı gibi.

“Bay George” Afrikalı yıldızların tipik bir örneğidir. Etrafında insanların olmasına, onun kabile reisliğine saygı duymalarına ihtiyacı vardır. Bir gün beni de diğer oyuncular gibi kabilesine entegre etmek, koruması altına almak istediğinden aramızda yeterince tatsız bir olay yaşandı. Benim halihazırda aile babası olduğumu, uzun süredir Milan'da oynadığımı, iki kez üst üste 1993 ve 1994'te Şampiyonlar Ligi'ni kazanan takımlarda yer aldığımı, Fransa Milli Takımı'nda oynadığımı ve özellikle de ruhumun Avrupalı olduğunu unutmuştu. Bana, “Senin büyük kardeşin olacağım, sana abilik yapacağım!” dedi, bunu ölçüsüzce bende ne kadar acı uyandıracığını anlamadan söylemişti. Ben de ona şu cevabı verdim: “Dinle George, bana bir daha asla abim olduğunu falan söyleme! Böyle konuşmaya nasıl cüret edersin, senin böyle konuşmanı gerektirecek hiçbir şey yok! Bana bunu söyleyebilmen için hayatta benden daha fazla ne yaşadın ki? Bu bana sökmez! Asla senin küçük memurlarından birisi olmayacağım!” “Marcel, bunu nasıl söylersin, ben...” derken sözünü kestim ve, “Söylerim! Ve eğer anlamazsan, umurumda bile olmaz. Herkes kendi yoluna, herkes kendi hayatıyla ilgilensin!” diye noktayı koydum.

Konuşma orada kesildi. Sonrasında iyi sayılabilecek bir ilişkimiz oldu ama George mesafeli davrandı. Diğerleri gibi o da Afrikalılar arasında en fazla Avrupalı olanın ben olduğumu kabul edecekti.

Gerçekten öyle miyim? Derimin rengi daima aksini söylüyor tıpkı İtalyan statlarında duyulan, “Ooh, ooh, ooh...” maymun

çığlıkları gibi... Bunun ilk kez ne zaman olduğunu gayet iyi hatırlıyorum: Sakinlerinin kendilerini Napolilerdense Avusturyalılara daha yakın hissettikleri kuzey doğudaki Udinese’de, Frioul’da.

Evet, bağırışlar, çığlıklar. Topa dokunur dokunmaz tribünlerden yükselen hayvan bağırışları: “Ooh, ooh, ooh...” Maymun Desailly, zenci Desailly demenin başka bir yolu. Bu bir gün benim de başıma gelecekti. Diğer oyuncuların da başına gelmişti: Fransa’da Boli’nin, İngiltere’de Barnes’ın, hatta burada İtalya’da Gullit’in... Nasıl bir tepki vermem gerekiyordu? Öfkelenmek, sinir yapmak? Oralı olmamak, kayıtsız kalmak? Ben alkışlamayı tercih ettim. Yavaş yavaş ve görünür bir şekilde hatta anıran, böğüren kalabalığa gülümseyerek alkışlamayı! Paolo Maldini bana, “Seni rahat bırakana kadar cevap verme!” demişti. Ama ben alkışlamaya devam ettim, onların aptallığına cevabım buydu, onlara, “Bravo çocuklar, böylesine küçülecek kadar aptalsınız, aptalların en büyüğüsünüz!” diyordum alkışlarımla. Maçtan sonra gazeteciler bu konu hakkında bana sorular sordular, ben de bunlara aşırı bir tepki göstermenin anlamsız olacağını söyleyerek tansiyonu düşürdüm. Bunu yapanların yalnızca küçük bir grup olduğuna ve insanları yaralamak için değil de oyuncunun moralini bozmak için yaptıklarına inanmak istiyordum³².

Bu olay dışında İtalya’da siyah karşıtı özel bir düşmanlık olduğuna inanmıyordum. Nüfusun bir kısmı Magriplileri, eski Yugoslavya’dan gelen sığınmacıları, yasadışı olarak ülkeye giren Arnavut kaçakları sevmiyorlardı; bu durum kabul edilemez ve kınanması gereken bir durumdu. Ama İtalyanlar siyahlara karşı saldırgan değillerdi. Belki de bunun sebebi bu ülkedeki

32 Milan’da oynadığım zamanlardan beri bazı İtalyan statlarında (Verona, Lazio...) durum açıkça gözlemlenebileceği gibi daha da ciddi bir hal aldı. Aşırı Sağ ile ilintili ya da değil birçok İtalyan taraftarın ırkçılığı Fransa Milli Takımı’ndan dostum Lilian Thuram’ın da sık sık dile getirdiği gibi önemli bir problem haline geldi.

siyahların sayısının çok az oluşuydu. Tabii ki en önemlisi gündelik hayatta ırkçılığın olmadığı bir yerde yaşıyor olmamdı. Futbol beni ünlü, el üstünde tutulan bir yıldızla dönüştürdüğü için beni egemen rengin tarafına doğru itiyor ve her gün yaşamın gerçeklerinden biraz daha uzaklaştırıyordu. Çok aptalca ama bunu şehirdeki kuaföre gittiğimde fark edecektim. Her türlü zorluğa katlanmak zorunda kalan bir Etiyopyalının sahibi olduğu dükkân bir "Afro" dükkânıydı. Yönetim onu hırpalıyor, tedirgin ediyor; mahallenin gençleri dükkânının camlarını indiriyordu. Varlığı rahatsızlık veriyordu, bazı tüccarlar onu bir tehdit unsuru olarak algılıyorlardı.

Şöyle bir gözümün önüne getirdiğimde Milano'da göz önünde olan siyahlar kimsenin kendisine ticari rakip olarak görmediği beş parası olmayan nazarlık ya da kaçak gözlük satıcılarıydı. Londra ve New York'un tersine, en sıradan restoranlarda bile renk kardeşlerime rastlamıyordum. Bu durum suçluluk derecesinde kötü bir his uyandırıyordu içimde: Yalnızca futbol oynadığım için beni aralarına alıyorlardı; param ve şansım vardı, toplum beni kabulleniyordu. Lüks bir mağazaya girdiğimde beni tanımayan tezgâhtar kadınlar önce bir an tereddüt ediyorlar sonra üstüme başıma bakıp ayakkabılarımın kalitesini, saatimin markasını görüp, "Tamamdır, bunun parası var... Tehlikeli bir durum yok! Ünlü birisi olmalı belki de Amerikalı basketçilerden biridir ya da bir futbolcu! Evet, evet bir futbolcu!" diye içlerinden geçiriyorlardı. Sonra da gülümsüyorlardı. Bu gülümsemeler beni kendimi sorgulayışıma, Akra'da yaşıtılarımı görünce yüzlerce kez kendi kendime sorduğum hayatımın ebedi sorusuna geri götürüyordu: Neden ben? Neden onlar değil de ben?

İtalyan Ligi maçlarında rakiplerimin ırkçılığından fazla etkilenmedim. Yine de kontrolsüz bir müdahale yaptığım ya da

itiş kakış olduğunda tansiyonun yükseldiği olurdu: “Dikkatli ol, bok siyahı!” Ama bu sözün altında düşünülmüş, önceden tasarlanmış gerçek anlamda ırkçı bir tavır aramazdım. Belki de tabiatım gereği fazla -belki de gereğinden fazla- hoşgörülüydüm, bu tip bir davranışı oyunun tansiyonuna veriyordum.

Ama bir kez, yalnızca bir kez başımdan çok daha ciddi bir olay geçecekti. Bu kez Fransa Milli Takımı’yla 1996 Avrupa Şampiyonası’nda İngiltere’de, Newcastle’da oynanan Bulgaristan maçında...

Maçta gerilim zaten yüksekti, Bulgarlardan almamız gereken bir rövanş vardı. 2,5 yıl önce hâlâ hatırladıkça içime oturan son dakika golüyle bizim 1994 Dünya Kupası’na katılamayışımıza sebep olmuşlardı (Bilindiği gibi Kostadinov’un son dakika golü; buna ileride daha ayrıntılı olarak değineceğiz).

Bulgarların yıldızı Hristo Stoichkov, Barcelona’da oynayan deneyimli bir forvetti. Kurnaz, numaracı, anasının gözü bir oyuncuydu; rakibinin başına her an bela açabilirdi. Maçın ilerleyen bölümlerinde oyunun durduğu bir anda yanıma yaklaştı ve İspanyolca olarak şunları söyledi: “Söylesene Desailly, ülkende çocukların açlıktan öldüğünü biliyor musun?”

Afallamış bir şekilde onu dinliyordum, şöyle devam etti: “Bok ülkesi, bok siyahlar, bok deriler.”

Tüm bunları son derece sakin, soğukkanlı bir şekilde söylemişti, maçta bunu söylemesi için herhangi bir şey olmamıştı. Bunu söylemişti çünkü böyle düşünüyordu; bu açıkça belliydi çünkü bu nefret onun içinde iyice işlemişti.

Önce, sinirime hakim oldum. Cevap vermemek, tepki göstermemek daha doğrudu yoksa oyundan atılabilirdim. Ama Stoichkov aynı suçu işlemeye devam etti: “Bok siyahı, bok ülkesi...”

Yüz yüze, teke tektik. Ona yiyecekmiş gibi dik dik bakıyordum. Arenadaki gladyatörler gibi şişiniyordu. İçimden şöyle okkalı bir sağ kroşe patlatmak geldi ama kendime hakim oldum.

Maç sonrasındaki basın toplantısında olayı açıklamak ve Stoichkov'un ırkçı sözlerini ifşa etmek için maçla ilgili, sporla ilgili yorumları bir kenara bıraktım ama tam olarak söylediklerini tekrarlamadım. Beyanatlarımı İngilizceye çevirmekle görevli olan tercüman söylediklerimin yalnızca çok az bir kısmını çevirdi ve teknik konulardan bahsetti: "İyi maçı, biraz zor oldu ama yine de iyi bir maçı." Ama ben delirdim, ben maçla ilgili tek bir laf bile etmemiştim! UEFA görevlisinin ortalığı karıştıracak bir skandalın ortaya çıkmaması için tartışma konusu olabilecek şeyleri sansürlemesi umurumda bile değildi. Mikrofonu aldım ve Bulgar forvete yönelik suçlamalarımı yineledim. Detaylara girmeyecek, polemik konusu olmaması için hakaretlerinden hiçbirini tam olarak belirtmeyecektim ama televizyon ağız dalaşımızı defalarca göstermişti ve bu konu üzerinde durulması gerekiyordu.

Basın toplantısının yapıldığı odadan çıkarken Stoichkov'u gördüm, erkek erkeğe konuşmak için yanına gittim, beni yaralamış olmanın tadını ona yaşatmamak için hiçbir öfke belirtisi göstermedim: "Böyle davranmaya hakkın yok ve bunu biraz önce basına açıkladım." Bu kez bana son derece sakın bir şekilde baktı ve çok normal bir şey söylüyormuş gibi şöyle dedi: "Sorun değil. Ne olursa olsun, söylediğim gibi düşünüyorum."

İşte Stoichkov buydu: Büyük bir oyuncu ama acınacak, zavallı bir budala! Kötü biri olmaktan zevk alıyordu, gırtlığına kadar nefrete gömülmüştü. Barcelona'da ya da oynadığı başka takımlardaki siyah ya da melez takım arkadaşlarına acıdım. Onlara bunu itiraf etmiş miydi? Onlara da birer "bok derili"

Kaptan

olduklarını söylemiş miydi? Kesinlikle hayır. Ama şüphesiz bunu içinden defalarca geçirmişti, böyle olduklarını düşünüyordu...

Kendi adıma ona neredeyse teşekkür etmem gerek. O gün Marcel Desailly'ye hakaret ederek onun Ganalı ikizini, Abbey'in oğlu Odenkey'i uyandırmıştı. Newcastle'ın çimlerinde, horoz damgalı mavi formamın içinde kendimi hem Fransız hem de Afrikalı hissedecektim. Halkların ve kültürlerin kesiştiği yer-deydim; siyah ve beyaz, iki ülkemle de gurur duyuyordum. Ve bu iyi bir şeydi!

22. Daima kalbimizde olacaksın

Milan'ın bir sırrı vardır. Saha içindeki oyunla, taktikle ya da parayla hiçbir ilgisi olmayan bir sırrı. Bu insan seçimiyle, takımın İtalyan oyunculardan oluşan iskeletine verilen öncelikle ilgilidir. Beyefendiler, takımın kalbidir. Onlar bu takımı ve taraftarlarını severler. Eğer bu takımda oyuncu olmasalardı, onlar San Siro tribünlerinde, "Milan! Milan!" diye haykırırken karşınıza çıkarlardı. Bu sevgi bağı onların yeni gelenlerden çok şey beklemelerini meşru kılan bir unsurdur: Yeni gelenler kulübe her şeylerini vermeliler, kulübün imajına uygun olmalılardır ve futbol lejyonerleri gibi davranmamalıdır. Ben, daha Milanello'ya geldiğim ilk günlerde bunun bilincine varmıştım. Ama aslında bir yıl sonra 1994'te Beyefendiler'in iktidarı başka bir boyuta ulaşacaktı...

1994 yılında, Silvio Berlusconi, bir önceki sezonu Cenova'nın Sampdoria takımında geçiren Hollandalı Ruud Gullit'in Milan'a geri dönmesini istemişti. 80'li yılların yıldız oyuncusu Gullit benim gözümde uzun zaman gerçek bir şampiyon olarak kalacaktı; o, futbolun Yannick Noah³³ıydı, bir Rock yıldızının karizmasına sahipti. En başarılı olduğu dönemde, ırk ayrımcılığı ve insanların aptallığına karşı açtığı savaşı izlemiş; ondan bir

33 80'li yıllarda Fransa adına yarışan siyahi tenisçi.

sinema yıldızından, asi bir şarkıcıdan büyülenir gibi büyülenmişim; ta ki Milanello'ya geri döndüğü güne kadar...

Bir oyuncunun daha önce beni bu kadar büyük bir hayal kırıklığına uğrattığını hatırlamıyorum. Futbolculuğundan çok insanlığı bağlamında gözümünden düşecekti. Şimdiki Milan, birkaç yıl önce bildiği, bıraktığı Milan'a pek de benzemiyordu; şimdikiine karşı mesafeli, sessiz ve kayıtsızdı, ne olursa olsun Milan bunu hak etmiyordu. Onunla sohbet etmek, tartışmak, onun fikirlerine danışmak, tavsiyelerini dinlemek istiyordum ama büyük Ruud Gullit bana öylesine küçük gözükmişti ki! Milan'da parladığı yıllarda onun çok yakınında olan, onu takdir eden takımın eski oyuncuları bile ondaki bu değişime fazlasıyla şaşır-mışlardı. Sonuçta, birkaç ay sonra Beyefendiler, Gullit'le Milan'ın yollarının ayrılması için yöneticilere baskı yapacaklardı. Gitmesi herkes için en iyisiydi, dönüşü tam anlamıyla sportif ve insani açıdan büyük bir hayal kırıklığıydı.

Milan, tarihi, kültürü ve toplumdaki yeri açısından köklerine, geleneklerine bağlı bir kulüptü. Bir örnek veriyim: İtalya'nın neredeyse her yerinde, kombine bilet satışı kampanyalarında her takım transferde uğruna bir araba dolusu para döktükleri yabancı bir yıldızı afişlerde kullanırlardı. Milan ise yeni gelen bir oyuncuyu değil kulüple özdeşleşen Paolo Maldini'yi tercih edecekti. Milan'da yabancı bir oyuncunun takıma her şeyini vermekten başka bir seçeneği yoktur, olamaz da zaten çünkü ancak kendini böyle kabul ettirebilir. İşte 1995 yazında George Weah transfer olduğunda, dizinden ciddi bir şekilde sakatlanıp futbolu bırakmak zorunda kalan Hollandalı Marco Van Basten'in yerini doldurabilecek kadar başarılı bir performans gösterecekti. Diğerleri onun kadar başarılı olamayacaktı. George Weah'la aynı dönemde Milan'a gelen Patrick Vieira kendini ispat etmeyi

başaramayacaktı ama ben buna rağmen onun çok başarılı bir kariyeri olacağına daha o zamandan inanmıştım. Christophe Dugarry'nin ise şanssızlıklar bir türlü yakasını bırakmayacak, genel olarak Milan için pek de parlak geçmeyen 1996-97 sezonunda sürekli olarak sakatlanacaktı...

Bu genel düşüşün nedenlerinin başında antrenör değişiklikleri geliyor. Fabio Capello 1996 ilkbaharında Real Madrid için bizi bırakacaktı. Kendine yakışır bir şekilde, raconuna uygun olarak son dakikaya kadar centilmenliğini koruyarak ayrılacaktı. Ben buna yakından tanık oldum çünkü bu dönemde İspanyol kulübü benimle de ilgileniyordu. Buna karşın benimle görüşmekle görevli olan Real Madrid'liler bir an olsun bile Capello'nun önümüzdeki sezon Real'i çalıştıracığını belirtmemişlerdi, belki de bu benim kararında etkili olabilirdi. Capello da Milan'a ihanet etmemek için bu konu hakkında benle konuşmamıştı. Onun yerine başka bir antrenör olsaydı kapalı kapılar ardında bu işi halletmenin yollarını arardı. Ama Capello asla! Real Madrid'in bana sunacağı mükemmel teklife rağmen İtalya'da kalmayı tercih ettiğimde bile!

Neyse, 1996-97 sezonu Milan'ına geri dönelim. Kulüp, Capello'dan boşalan görevi doldurması için çok yetkin ama fazla yumuşak olan Uruguaylı teknik adam Oscar Tabarez'i göreve getirecekti. Belki de Tabarez, takımı İtalya şampiyonu yapmış böylesine başarılı bir teknik direktörden devraldığı için olsa gerek bize öğretebileceği fazla bir şey olmadığını, yalnızca kadroyu oluşturarak Milan'ı yeni bir scudetto'ya (İtalya Ligi şampiyonluğuna) taşıyabileceğini düşünmüştü. Yanılıyordu: Futbolcular, koca çocuklar gibidir, sürekli olarak onları yönlendirmek, teşvik etmek gerekir. Eğer antrenör onları baskı altında tutmazsa, oynama arzuları azalırsa gevşerler. Takıma ve geçmişine gereğinden

fazla güvenen Tabarez'le bu durum ortaya çıkacaktı. Ben de diğerleri gibi cepten yemiş, kendimi hiç sorgulamamıştım.

1996'da görevine son verilen Uruguaylının yerine Silvio Berlusconi Milan'ı 80'li yıllarda Avrupa'nın zirvesine taşıyan Arrigo Sacchi'yi göreve getirecekti. Capello gibi Sacchi de sert ve talepkâr bir teknik direktördü, keskin bakışlı sevimli biriydi, sürekli bir sonraki çarpışmaya hazırlanan "futbolun Napolyon'u" ydu. Taktik onun için öylesine önemli bir şeydi ki onu bazen karşısındakini usandıracak kadar saplantı haline getirmişti. Antrenmandan sonra taktik üzerine konuşmak için oyuncular arardı, oyunculara onunla karşılaşmamak için her şeyi yaparlar, sonu gelmez müebbet bir muhabbete yakalanmamak için köşe bucağı saklanırlardı! Ben de bu muhabbetten kusmak üzereydim. Sacchi "teknik-taktik" dersleriyle beni boğuyordu. Hem sonra saatlerce konuşmanın hiçbir anlamı yoktu: Beni Baresi'nin yanına savunmanın ortasına kaydırmak isteyerek pek de doğru bir şey yapmamıştı. Fransa Milli Takımı'nın aksine Milan'ın savunma sisteminde benim ideal mevkim orta sahaydı.

Sacchi, her ne kadar mükemmel bir teknisyen olsa da çağın gerisinde kalmıştı. Birkaç yılı içinde futbolun nasıl bir evrim geçirdiğini farkında değildi. Oyuncular artık yalnızca top sanatçıları, futbol âşıkları değillerdi; saha içindeki oyun yalnızca mesleklerinin bir bölümüydü. Geri kalan zamanda işlerini idare ediyorlar ve biraz da alan savunması ve adam adama markaj üzerine yapılan ateşli söylevlerle dalga geçiyorlardı...

90'lı yılların ikinci yarısında futbol tam anlamıyla liberalizm dönemine giriyordu. 1995 yılının başlarındaki kulüplere Avrupa Birliği üyesi ülkelerden istediği kadar oyuncu transfer etmesine izin veren Bosman kararları, bu yeni dönemde belirleyici olan ana etkeni. Ardı ardına transferler yapılıyor, sözleşme

süresi sonuna kadar geçerli olmuyordu; İspanyol, İngiliz ve İtalyan kulüpleri bir sürü oyuncu transfer ediyorlardı. Bu ritme göre Milan değerleri -istikrar, sadakat, takımın İtalyan iskeleti- hızla geçerliliğini kaybedecekti. Yöneticilerin transfer ettikleri oyuncuların çok azı bu kulübü bizim sevdiğimiz kadar seviyor ve adapte olabiliyorlardı. Maalesef bu çok az oluyordu. Ardı ardına hatalar yapıyordu, felaket bir dönemden geçiyorduk.

İki yıl üst üste 1996 ve 1997'de kulüp 90'lı yılların başında Milan'ı Avrupa'nın zirvesine taşıyan meşhur üçlü Rijkaard-Gullit-Van Basten gibi Hollandalı olan oyuncuları transfer edecekti. Bu kez Hollanda'dan gelen oyuncuların isimleri Kluivert, Davids, Reiziger ve Bogarde'dı. Yani, Hollanda Milli Takımı'nın belkemiği olan genç yıldızları.

Patrick Kluivert, çok güçlü bir forvetti ama kişilik bozukluğu vardı; Edgar Davids, savaşçı bir orta saha oyuncusuydu, lakabı "pitbull"du ama insanlarla pek de iletişim kurabildiğini söylemek zordu. Diğer ikisi Winston Bogarde ve Michaël Reiziger ise sanki arkadaşları memnun olsunlar diye alınmışlardı. Sonuç: Bu dört adam bir grup oluşturacak ve Milan'a gerçek anlamda adapte olamayacaklardı. Milanello personeli ve taraftarlara karşı takındıkları küçümseyici tavır, takımın eskilerinde rahatsızlık yaratacaktı. Kulübün felsefesini anlamaktan çok uzaktılar, asimile olmaya çalışmıyorlardı. Amaçlarına (para ve şöhret) ulaşmış sonradan görmeler gibi davranıyorlardı. Bence, Milan bu kadar çok yabancı oyuncu transfer ederek hata yapıyor, kökle-riyle bağıni koparıyordu. Bu tespitin ırkçı bir önyargıyla hiçbir alakası yok, zaten bu kulüpteki İtalyanların bu formayı seven yabancı oyunculara karşı en ufak kötü bir şey hissetmediklerini gayet iyi biliyordum ama başarısızlığımızın en büyük sebebi buydu. 1997-98 sezonunun başında Paolo Maldini kadroda çok

fazla -19 oyuncudan 14'ü- yabancı oyuncu olmasından şikâyet ederken haklıydı, durumumuzu Juventus'un ki ile karşılaştırıyordu: "Juventus'un başarısının en büyük sırrı İtalyan oyuncuların takım içindeki egemenliği. Birkaç sezondur çok az sayıda yabancı oyuncu geliyor, daha ilk sezondan takıma uyum sağlayabiliyorlar." Hollandalı "arkadaşlarımız" kendilerinin hedef alındığını düşünebilirler.

Haftalar geçtikçe, Karadağlı Saviçević ve İtalyan Albertini ile güçlendirilen Beyefendiler masası daha fazla içine kapanıyordu. Hepimiz, başta Hollandalılar olmak üzere yeni gelen oyuncuların kötü atmosferin ve kulübe layık olmayan sonuçların ana nedeni olduğunu düşünüyorduk. Saha içinde kesinlikle onlardı. Örneğin bir iki antrenman sonra Reiziger'in bu seviyedeki bir İtalyan takımında oynamak için gerekli olan teknik ve taktik yeteneklerden yoksun olduğunu anlamıştık. Diğer eski oyuncular gibi ben de kendi kendime bu çocukların düzmece futbolcular olduklarını, İtalya Ligi'nde, en azından Milan'da işlerinin olmadığını düşünüyordum.

Bu 1997-1998 sezonunda yine de şanslıydılar çünkü takımı dünyanın en iyi teknik direktörü çalıştırıyordu. Bir yıl çalıştırdığı Real Madrid'i İspanya Ligi şampiyonluğuna taşıyan Capello geri dönmüştü. Gelir gelmez takımın eskileriyle yüz yüze bir önceki sezon önce Tabarez sonra da Sacchi ile neden başarılı olamadığımız hakkında konuşmak istemişti. Herkes kendi fikrini söylemişti, Capello da hemen kolları sıvayıp iş başına koyulmuştu. Her şeye rağmen durumu düzeltemeyecekti. Bunun sorumlusu değişen futboldu. Değişimi gerektiği gibi izleyemeyen kulüptü. Hepsi de başarısız olan oyunculardı. Arkadaşlarım Beyefendiler gibi ben de başarılı geçmişe fazlasıyla takılıp

kalmıştım. Mücadele etmek, insanlara Milan'ın tekrar Milan olabileceğini göstermek kanıtlamak istiyordum. Ama aldığımız neticeler o kadar kötüydü ki bazı taraftarlar bizi protesto etmek için Milanello'ya kadar gelmişlerdi. Bazıları da tribünlere, "Gidin masa başında çalışın!³⁴" tarzında pankartlar asmışlardı ve biz oyuncular güvenli bir şekilde stadı terk edebilmek için 3 saat kadar beklemek zorunda kalacaktık.

Bu öfkeyi çok kötü bir şekilde yaşadım, acı çekiyordum, bunun bu kulübü neredeyse ailesi gibi gören takımın eskilere Maldini'ye, Costacurta'ya veya bana haksızlık olduğunu düşünüyordum. Geldiğimden beri ilk kez San Siro'ya çıkmaktan, taraftarlar tarafından yuhlanmaktan çekiniyordum. Bütün bir hafta boyunca daha iyi olmak için deliler gibi çalışmamız umurlarında bile değildi. Onlara göre önemli olan galibiyetti. Ve bir türlü kazanamıyorduk.

19 Nisan 1998'de Bologna'da yine yenildik, hem de 3-0! Sahayı terk ederken taraftarların bağırışlarını ve hakaretlerini duydum:

"Bir halta yaramazsınız!"

"Amcıklar!"

"Boynuzlular!"

"Şerefsizler"

Soyunma odasına yaklaştığımda gözlerim yaşlandı. Bir futbol sahasında daha önce ağladığımı hatırlamıyorum. Nantes'ta genç takımda oynarken sevinçten bile ağlamamıştım. Burada ise gözyaşlarıma hakim olamıyordum. Milan ile arama bir şeyler girmişti. Bu şok sonuç ve özellikle de başka bir yerde son

34 Tam anlamıyla Türkiye'deki "En büyük taraftar, futbolcular sahtekâr!" tezahüratlarını çağrıştıran cinsten futbolcuların aldığı yüksek meblağlara gönderme yapan İtalyan Ligi'ne özgü bir deyim.

derece olağan olan bağırışlar gözlerimi açmıştı: Milan'la yollarımız ayrılmıştı.

Soyunma odasında, Ariedo Braid a ağladığımı fark etti. Spor tif direktör, amatör olarak sanatla ilgilenen, 1993'te bana güvenen, inanan Braid a: "Haydi Marcel, önemli değil!" Ona "Hayır, bitti artık!" dedim. Bana "Ne bitti? Futbolu bilirsin... Bir gün işler yolundadır, bir gün değildir. Taraftarlar da böyledir, sana söylüyorum önemli değil bunlar..." dedi. "Evet ama hakaretlere katlanamıyorum artık. Ben savaşıyorum, her şeyimi veriyorum. Hayır, hayır gerçekten bitti." dedim.

İlk kez ayrılmayı düşünüyordum. Bugüne kadar transfer olmayı hiç düşünmemiştim. Yöneticiler düşünmüştü belki ama ben kesinlikle düşünmemiştim. Şimdiyse, iki yıl önce Real Madrid'in teklifini geri çevirmiş olmaktan dolayı pişmanlık duyuyordum...

Birkaç gün sonra Braid a bana telefon etti. Milan şimdiden yeni sezonun hazırlıklarını yapıyordu ve aklına soyunma odasındaki konuşmamız gelmişti: "Beni dinle Marcel, Chelsea yöneticilerinden senin için bir teklif aldık. Onlarla konuş, eğer anlaşırsanız bizi haberdar et. Biliyorsun bana bittiğini söylemiş tin... Eğer çıkarlarına uygunsa daha iyi olur. Şimdi, şunu iyi bil ki eğer kalmak istersen bizim açımızdan hiçbir problem yok."

Kalmayacaktım. Ayrılık vakti yakındı.

1993 Kasım'ından 1998 Mayıs'ına kadar burada yaklaşık beş yılımı geçirmiştim. Kariyerimin her şeyiyle en dolu dolu, en güzel beş yılını... Formasını giydiğim takımlardan en çok Milan'ı sevmiştim, 1993 sonbaharında buraya ilk geldiğim günleri tekrar yaşayabilmek için her şeyimi verebilirdim. Profesyonel olabilir, en iyi teklifi değerlendirebilir, olayın duygusal boyutunu

gizleyerek sözleşme pazarlıkları yapabilirsiniz ama öyle bir an gelir ki “Orada kendimi çok iyi hissediyordum, kendimi evimde hissediyordum.” dersiniz. İlk dört sezon Milan bana bu mutluluğu yaşatmıştı. Benim gibi bir oyuncu için asla ulaşılamaz olan bir şöhret kazandırmış, belli bir seviyeye ve ekonomik refaha ulaştırmıştı.

Londra için Lombardiya’dan ayrılma zamanı geldiğinde, son birkaç ayın kötü sahneleri güzel hatıraların yanında silinecek, unutulup gidecekti: Kupalar, arkadaşlar, Virginie ve çocuklarla olan İtalya yaşamım, Milanello’nun huzuru... Benim için olduğu kadar ailem için de bu deneyim eşsiz bir hatıra olarak kalplerimizdeki yerini alacaktı. Her zaman onun özlemini duyacaktık.

Bir yıl sonra 1999 Ekim’inde San Siro’ya geri dönecektim; bu kez Chelsea formasıyla unutulmaz anlar beni bekliyordu: Isınma için ayrılan odadaki ısınma faslı birkaç dakika önce sona ermişti. İki takım için de çıkış tüneline yerlerini alma ve sahaya çıkma vaktiydi. Boğazım düğümlenmişti, ayaklarım gitmiyordu, beni Chelsea formasıyla görecektir seyircilerin tepkisinden çekiniyordum. Isıklanmaktan, yuhalanmaktan, bir hain muamelesi görmekten korkuyordum. Ama hayır, Milan taraftarları sanki hâlâ onların oyuncusuymuşum gibi beni ayakta alkışlıyorlardı! Fanatiklerin oturduğu güney tribününe baktığımda devasa bir pankart gördüm: “Marcel, daima kalbimizdesin!” Titremeye başladım, gözlerim doldu, olağanüstü yoğun duygular sardı beni, Fransa Milli Takımı’nda olduğundan daha güçlü duygular çünkü daha kişisel, daha içsel duygular. Bizi desteklemek için İngiltere’den gelen Chelsea taraftarlarının bundan neredeyse rahatsız olduklarını hissettim. Milan taraftarları bende öylesine çok hatırayı ortaya çıkardı ki... Geçen

Kaptan

sezonu, çalkantılı maç çıkışlarını, Bologna'daki küfürleri hepsini ama hepsini bağışladım bir anda, yalnızca bu olağanüstü sevgi ifadesini, bu pankartı hatırlayacaktım. Milan'ın sevgisini reddedemezsiniz. Bu bir şereftir. Tıpkı Beyefendiler masasında hayat boyu yeriniz olması gibi!

23. Mavi forma

Uzun bir süre Fransa Milli Takımı'nın beni istemediğini düşündüm. Michel Platini'nin milli takımı çalıştırdığı dönemde, Nantes'taki son sezonlarımda bir gün milli takıma seçileceğime dair umudumu yitirmiştim. Her maçtan önce, milli takım kadrosu Paris'te kamuoyuna açıklanmadan önce, sonunda benim adımın da ümit milliler zamanında olduğu gibi Blanchard'ının yanında olacağına inanarak sabırsızlık içinde bekliyordum. Radyoyu dinliyor, *L'Équipe* okuyup bunu umut etmek için sebepler arıyordum... Ve benim ismimin olmadığı kadro açıklandığında bunda bir haksızlık olduğunu düşünüyor, neden isminin olmadığını anlayamıyordum.

Bu sıkıntılı dönemimde bana en çok destek olan kişi ne bir oyuncuydu ne de bir antrenör, karım Virginie'ydi. Bana sürekli, "Senin milli formayı giyeceğin gün ben de üstüme düşeni yapmış olacağım. Bir gün bunun gerçekleşeceğinden eminim..." 1992'de bu gerçekleşecekti, Olympique Marseille'den önce, Milan'dan önce, başka bir hayatta. Ve sonra Fransa Milli Takımı ile her şeyi yaşayacaktım. En kötüsünden başlayalım...

24. Kargaşa

Öncelikle şunu belirteyim ki bu Fransa Milli Takımı'nı sonrakiler kadar sevip sevmediğimi bilmiyorum. Tabii ki formayı, temsil ettiği her şeyi seviyordum: Bir nevi kendini adama, vatanseverlik duygusu ve tabii ki Fransız-Ganalı kaderimle ilişkili olarak daha özel, daha içsel bir tatmin hissi. Her şeye rağmen bu 1993 sonbaharındaki kadroda bir şeyler beni rahatsız ediyor. Beni rahatsız eden şey oyuncular arasındaki ilişkiler ve bazı oyuncuların milli takım antrenörü Gérard Houllier'ye karşı olan tavırları.

Kendi adıma Gérard Houllier takdir ettiğim bir kişidir bunun tek sebebi de bana ilk kez güvenip beni ilk kez milli takımda oynatan (22 Ağustos 1993, 1994 Dünya Kupası elemeleri, İsveç deplasmanı, 1-1) antrenör olması değildir. Gérard kendinden ve yeteneklerinden emin kaliteli bir teknik adamdır. Antrenmanlarının içeriği zengindir, çeşitlidir, zekicedir. Oyuncularla konuşmayı, onları geliştirmeyi, onlara cesaret aşılamayı bilir. Kısacası eğer takımdaki oyunculardan bazıları sırtını döner dönmez onu eleştirmeselerdi her şey çok daha iyi olabilirdi. Bazıları onun antrenör olmadan önce yeteri kadar iyi bir oyuncu olmadığını öne sürerek onun meşruiyetini tartışma konusu haline getiriyorlardı. Onlar için bu bir saplantı haline gelmişti: "Hayatında

topa vurmamış ama bize ders vermeye kalkışıyor.” Çok saçma bir yorum bu: Bir antrenörün kalitesi oyunculuk kariyeri ile ölçülemez, Michel Platini zamanında Euro 92’de yaşanan başarısızlıktan sonra Fransa bunu daha iyi anlamalıydı.

Gérard Houllier’nin pek de farkına varmadığı bu eleştiriler takımı daha derinden etkileyecek bir durumu öndeliyordu. Takım iyi bir performans göstermekteydi, Dünya Kupası’na katılmaya çok yaklaşıştık ama takım içi çekişmeler bu durumu berbat edecekti.

Bir de Bruno Martini ve Bernard Lama arasındaki kaleci sorunu vardı: Bu tartışma, yalnızca iki akli başında oyuncu arasındaki bir rekabetle sınırlı kalsaydı bu tartışma futbolun içinde olan bir tartışma olarak kalacaktı. Genellikle bir önceki kuşak tarafından yapılan dıştan gelen eleştirileri de bir kenara bırakalım, olay yalnızca bunlarla sınırlı kalsaydı tüm bunları görmezden gelebilirdik. Ama başta Olympique Marseille-PSG rekabeti olmakla beraber tahammül edilmesi daha zor sürtüşmeler takımın altını oyuyordu.

Her ne kadar her iki takımın taraftarları birbirinden nefret etse de bu durumun milli takıma kadar sıçrayabileceğini düşünmüyordum. Milli takımın bir araya geldiği Clairefontaine Ulusal Spor Merkezi’ndeki kamplar esnasında iki grup birbiriyle zıtlasmaktaydı: Olympique Marseille’liler ya da eski Olympique Marseille’liler ve PSG’liler. Bir tarafta Sauzée, Boli, Papin; diğer tarafta Ginola, Roche, Le Guen... Gérard Houllier iki grup arasında özellikle de VA-OM olayı ortaya çıktıktan sonra ateşkes sağlamak için çok büyük bir çaba sarfediyordu ama... Ben de Olympique Marseille’liydim -1993 Eylül’ündeyiz ve daha ortada Milan AC’nin teklifi yok- ama ben bu olayda rolü olmayan bir çaylaştım, arkadaşı Deschamps’ın kuyruğunda baskı altındaki

bir ekipte olmanın ne demek olduğunu yeni yeni keşfeden ihtiyatlı ve neredeyse tarafsız bir oyuncuydum.

Bu gruplaşmanın ötesinde herkes kendi derdinde gibiydi: Kim daha fazla göz önünde olacaktı, kim kulübünden daha fazla para alıyordu, medyanın en çok pohpohladığı oyuncu kimdi? Ama tüm bunlar kapalı kapılar ardında sinsice yapıldığı için dışarıdan gözlemleyenler bu durumun pek de farkında değillerdi. Bütün bu rekabetin farkına varabilmek için takımla beraber yaşamak gerekiyordu. Herkes birbirine alışlageldiğinden çok daha fazla "laf sokuyordu". Söylenen sözler gülmek için değil karşındakini yaralamak için edilen incitici sözlerdi. Oyuncular Clairefontaine'nin devasa yemek salonunda beraber yemek yemek zorunda olsalar da kahvelerini içtikten sonra hemen dağılıyorlardı. Sohbet etmek ya da bilardo oynamaktansa en iyisi bir an önce çıkıp yatmaktı.

Gerilimin asıl kaynağı yıldız forvetlerden kaynaklanıyordu: Jean-Pierre Papin, David Ginola, Éric Cantona. Medyanın bütün ilgisi yalnızca bu üçlü üzerinde yoğunlaşıyor, bütün zamanlarını bu üçlünden hangi ikisinin ideal ikili olduğuna tartışmaya harcıyorlardı: Papin-Cantona? Papin-Ginola? Ginola-Cantona? Ve neden üçü birden değil?

Benim Olympique Marseille'e transfer olduğum dönemde takımdan ayrılan Jean-Pierre Papin'i çok iyi tanıımıyordum. Bunun için, iyi ve kötü yönleriyle bu adamı tanıyabilmem için bu 1993 yılının Kasım ayını, Milan'a transfer olmamı beklemem gerekiyordu. Ondan önce, takım üzerinde kendi nüfuzunu kabul ettirmeye çalıştığını fark edecektim. İtalya'da kendini geliştirmesi ona 1986'da milli takımda oynamaya başladığı ilk yıllarda sahip olmadığı güveni verecekti.

Olympique Marseille’li arkadaşlarımla sürekli olarak laf soktuğu PSG’li Ginola’yı da tanımıyordum. Sinirli bir yapısı olduğu için söylenenlere hemen tepki gösteriyordu. Sonuçta, Ginola’nın takım içinde ayrı bir yeri vardı. Bu da yeteneğinden, görünüşünden ve tavırlarından kaynaklanıyordu. Kendine has biriydi, büyük bir futbolcuydu, yakışıklı bir çocuktı, o bir yıldızdı bu da bazılarını rahatsız ediyordu. Bu negatif imajı hak ediyor muydu? Zaman geçtikçe David’in imajının aksine çok iyi, çok kibar bir insan olduğunu keşfedecektim. Yıllar sonra, Londra’da, içten, açık fikirli ve alabildiğine cömert biri olduğunu anlayacaktım. Hakkında ne söylenirse söylensin David Ginola iyi bir çocuktı.

Geriye Cantona kalıyor. O farklıydı. Ve eğer medyanın yaptığı gibi “Ginola yanlıları” ve “Cantona yanlıları” arasından bir tanesini seçmem gerekirse hiç tereddütsüz birincisini tercih ederim.

Bu 1993 yılının son günlerinde Éric ile aramız pek iyi değildi. Bunun böyle olmasının birinci sebebi de bu adamın kişiliği. Marsilyalı şüpheli kişiliğinin esiri olan Cantona mümkün olduğunca az konuşuyordu, insanlarla pek şakalaşmıyordu, nadiren ciddi şeyler hakkında konuşuyordu. İngilizler ona tapıyordu, çoğu zaman verdiği beyanatların arkasında filozofik gerçeklikler arıyorlardı. Fransızlarsa ona daha şüpheli yaklaşıyorlardı. Her şeyi açıkça söylersek, takımdaki diğer oyuncular ondan korkuyorlardı.

Pek de uyuştuklarını söyleyemeyeceğimiz üç yıldız... Birbirine giren Olympique Marseille’liler ve PSG’liler... Takım içinde ve dışarıda (başta Platini olmak üzere) tartışılan bir teknik direktör... Benim bu ilk Fransa Milli Takımım hakkında söyleyeceğim olumlu tek şey vardı, o da önemli bir şey olan başarı. Her şeyi bir yana bırakırsak, eleme grubunda lider durumdaydık. Dünya Kupası’na katılma hakkını elde edebilmemiz için

13 Ekim'de İsrail karşısında alınacak bir beraberlik yeterli olacaktı. Bu da iç çekişmeleri unutturmak, hasıraltı etmek için yeterli olacaktı.

Ve meşhur 13 Ekim günü geldi çattı. İsrail o kadar zayıf bir takım olarak gösteriliyordu ki -FIFA'nın dünya klasmanında 71.ydiler!- maçı kazanacağımızdan kimsenin bir şüphesi yoktu. Houllier sürekli kasıtlı beyanatlar veriyordu. Mesela: "Şimdi-den Dünya Kupası'na nasıl hazırlanacağımızı düşünüyorum." Milli takım yetkilileri, takım içindeki bağları güçlendirmek ve de özellikle maçtan önceki geceleri doldurmak için bir kutlama programı hazırlamıştı: Canal Plus stüdyolarında akşam yemeği, "Guignols de l'info"da özel şov... Medya da zamanından önce bizi Amerika'ya yollamıştı. "Hamburger kokuyor." diye yazı-yordu *L'Équipe*. Resmi maç programı anons edilirken stadın ho-parlöründen, "Eğlence başlıyor!" anonsu yayılmış sonra da Joe Dassin'in "Amerika" şarkısı çalınmıştı. Gerisini herkes biliyor: Maçın bitmesine 3 dakika önce yediğimiz golle 3-2'lik bir yenilgi!

Kimin hatasıydı? Houllier'nin? Basının? Papin ve Cantona'ya ısıklayan Paris seyircisinin? Hayır, kolektif olarak biz oyuncuların hatasıydı! Aşırı bir gerilim ve fazlasıyla kendini beğenmişlik. Rakibimizi küçümsemiştik, ona saygı göstermemiştik. En önemlisi de biz bir takım değildik, bireyler mangasıydık. En önemli uyum unsuru olan dayanışma, arkadaşlık yoktu. Yenilgiden sonra gece kulübüne gitmemizden başlayarak her şey pamuk ipliğine bağlıydı, yapaydı. Dünya Kupası'na giden yolda "joker" hakkımızı kullandığımızı düşünerek katılma hakkını kazanmamızı kutlamak için rezerve edilen o yere gidecektik. Bu talihsiz maçı unutalım, bir kenara bırakalım! Her şey bir yana bir şansımız daha vardı: Kasım'da Bulgaristan maçında alacağımız bir beraberlik, Dünya Kupası'na katılmayı garantilememiz

için yeterli olacaktı. Cantona, "Onları parçalayacağız!" diye söz vermişti. Eh, o söz verdiğiğine göre!

17 Kasım 1993. Aynı stat. Aynı konu. Aynı oyuncular. Bu kez yemin etmiştik, söz vermiştik Amerika'ya gerçekten gidecektik! Tek sorun, hazırlık dönemindeki Ginola olayıydı. Kendisini her zamankinden daha yalnız hisseden David, basına Cantona-Papin ikilisinin lehine geri plana atıldığından şikâyet edecekti. Bunu kendi tarzında, biraz acemice ama içtenlikle yapmıştı, aslında "ona herkese olduğu gibi davranılmadığını" söylemişti. Houl-lier ona bir sürü tatsız tutsuz söylev çekti ve her şey en azından resmiyette yoluna girdi çünkü kulislerde olay dallanıp budaklanmıştı. Bu takıma gerektiği kadar moral desteği verilmiyordu. Seyirciler de bunun farkındaydı: Etrafımızda kimse bize destek olmuyordu. Büyük bir çoğunluğu davetlilerden oluşan yaklaşık 30.000 seyirci İsrail maçında tribünleri dolduramamıştı. Neyse ki Fransa-Bulgaristan maçında stat dolacaktı.

Maçı anlatmanın lüzumu var mı bilmiyorum. Televizyonlarda defalarca tekrar tekrar gösterilen görüntüler Fransa ulusal futbolunun en büyük aptallıklarından birini gözlerimiz önüne seriyor...

Maçın bitmesine 20 dakika kala David Ginola, Papin'in yerine oyuna giriyor. Sürpriz: Jean-Pierre Papin onu öpüyor! Sonunda barış sağlandı mı? Şimdi ya da hiçbir zaman: Maç 1-1 devam ediyor, yani Dünya Kupası'na katılma hakkını kazanmak üzereyiz!

Maçın son anları. Uzakta, rakip korner direğinin orada David'i görüyorum. Sahanın bu bölgesinde en iyi yaptığı şeyi yapıp topu sürebilir, saklayıp zaman kazanabilir. Hayır, David Ginola orta yapmayı tercih ediyor, uzağa, çok uzağa, kimsenin

olmadığı bir yere... Bulgarlar topu kazanıyorlar, sahamıza yaklaşıyorlar... Önemli değil canım, 20 saniye daha sabrederiz... Ama orada, solumda dağınık siyah saçlı bir adam, Bulgar Emil Kostadinov ilerliyor. Laurent Blanc onu durdurmaya çalışıyor, nafile! Futbol hayatında yüz kere denese kaleyi tutturamayacağı gelişigüzel bir şut çıkartıyor. Top üst direğin içine çarpıyor ve kaleye giriyor. Lama golü yiyor, Fransa yeniliyor. Bir kez daha şampanya şişelerini yerine kaldırabiliriz...

Açıkça söylemek gerekirse ben tam anlamıyla yıkılmamıştım. Bu olağanüstü Bulgar soğuk düşünü açıklayabilecek teknik bir açıklama bulamadım, üzüldüm, çok üzüldüm ama tahmin edebileceği gibi yıkılmadım. İçimi o felaket akşamı itiraf edemeyeceğim garip bir his aldı: Bu yenilginin ne benim ne de benim jenerasyonumun (Lizarazu, Petit, Deschamps) yenilgisi olmadığını düşünüyordum. Bu başarısızlık her şeyden önce o jenerasyonun önde gelen oyuncularının yenilgisiydi, bir Dünya Kupası'na katılmak için ellerinden kaçırdıkları yegâne şanstı. Aynı zamanda soyunma odasında sürekli, "Bu imkânsız, bu bir suç" diyerek dönüp duran Gérard Houllier'nin başarısızlığıydı. Bunu aktarırken kendi kendime bu ruhsuz ve yüreksiz takım için belki de en ufak bir sevgi kırıntısı bile duymadığımı anlıyorum. Ben başka türlü bir şey bekliyordum, ortak bir amaç uğruna daha fazla kenetlenmiş bir takım.

Parc de Princes kulislerinde polemik büyüyordu. Bir adam kamuoyunun kovuşturmasına maruz kalacaktı: Hem takımın ahengini bozmakla hem de maçın sonunda topu ayağından gerektiğinden daha erken çıkartan Ginola Houllier, "suç" kelimesini bir kez daha yineleyerek başta Franck Sauzée olmak üzere birçok oyuncunun öfkesini körükleyecekti. Gérard, elenmemize bir bahane arıyordu ama David ile ilgili olarak böyle konuşmaya

hakkı yoktu. Houllier ve Ginola da dahil olmak üzere takımın tamamı bu kargaşadan sorumluydu. Topu ayağında tutmak yerine orta yapmak oyun içinde yapılabilecek bir hataydı, sporun sınırlarında yer alan bir kararsızlıktan kaynaklanıyordu, bunun ceza hukuku ile bir alakası yoktu!

Bir hafta sonra Houllier istifa etti. Ve sonu gelmez tartışmalar başladı, hep aynı isimler gündeme geliyordu: Fernandez, Wenger, Giresse, Tigana... Bunları bu 17 Kasım 1993 felaketini bana unutturacak şeyler yaşadığım İtalya'da öğreniyordum. Ayrıca kariyerimin en çılgın dönemini yaşadığım ayda olduğumuzu da hatırlatayım: Olympique Marseille'den ayrılışım, Lombardiya'ya gelişim, Parc de Princes felaketi... Bütün bunları sindirebilmek için zamana ihtiyacım vardı! Ve de Fransa Milli Takımı'nın kendisine yeni bir sayfa açma zamanının geldiğini anlamak için! Çünkü hata, yalnızca iyi bir antrenör olmasına karşın sürekli eleştirilen Gérard Houllier ve hataları ne olursa olsun David ile sınırlı değildi. Özellikle Fransa futbolunun artık Platini'li yıllarıyla köprülerini atıp, geçmişle yaşamayı bırakması gerekiyordu, 1982 ve 1986 Dünya Kupaları çok gerilerde kalmıştı. Nostaljiyi bırakıp yeni bir döneme geçmeliydik. Gelecek açık fikirli insanların, yabancı liglerde kendini göstermeye cesaret edecek oyuncuların ve antrenörlerini. Bu elenme ne kadar sarsıcı olursa olsun bir kopuş, yeni bir başlangıç olmalıydı.

Bir ay kadar süren dedikodular ve kapalı kapılar ardında yürütülen pazarlıklardan, yapılan gizli görüşmelerden sonra 19 Aralık'ta yeni bir antrenör göreve getirilecekti: Gérard Houllier'nin yardımcısı Aimé Jacquet. Basının onu uhreviden kalma bir teknik adam olarak görmesinin hiçbir önemi yoktu. Kurtarıcı olacak adam gelene kadar "emanetçi" olarak değerlendirilmesinin de hiçbir önemi yoktu. Fransa Milli Takımı

nekâhet dönemindeydi, onun bir bilgeye ihtiyacı vardı. Aimé bunun için en uygun isimdi. Oyuncular onun dürüstlüğünü, mesleğiyle yatıp kalkan “eski tarz” antrenörlüğünü takdir ediyorlardı. Houllier’nin yardımcılığını yaparken, onunla sık sık sohbet ederdik. Onun oyun vizyonunu, insan kurdu tarafını seviyordum. Üzerimizde hem “otorite”yi hem de pek şans verilmemesine rağmen “bizim” Fransa Milli Takımı’mızı inşa edecek kişiyi simgelemesiyle olumlu bir nüfuzu vardı.

Aimé Jacquet, bir devrimci değildi. Kendi fikirlerini kabul ettirmeden önce zamanı kendi lehine ustaca kullanmayı biliyordu. Takım Bulgaristan yenilgisinden öylesine kötü bir şekilde etkilenmişti ki hedefini yani İngiltere’de düzenlenecek 1996 Avrupa Şampiyonası’na katılmamızı gerçekleştirmesi için kademe kademe istediklerini uygulamak zorundaydı.

İlk olarak, takımda güveni yeniden tesis etmeliydi. 1994’ün ilk 6 ayında oynayacağımız 4 hazırlık maçını da (İtalya, Şili, Avusturalya, Japonya) kazanarak kendimize güvenimiz yerine gelecekti.

İkinci etapta genç oyuncularını takıma entegre etmeliydi. Her maçta yeni isimler sahneye çıkıyordu. Alışmamız gereken yeni isimler: Karembeu, Barthez, Dugarry ve de özellikle 3 maçta 3 gol kaydeden Djorkaeff... Buna paralel olarak takımın iskeleti uzun vadede oluşacaktı. Didier Deschamps ve Laurent Blanc gibi ben de takımın iskeletinde yer alacaktım. Milan’a transfer olduktan, özellikle de 1994 Şampiyonlar Ligi finalinde Barcelona’yı 4-0 yendikten sonra benim konumum değişmiş, Fransa’da bana değişik bir gözle bakılmaya başlanmıştı. Hatta ben de kendimi geliştirmiştim, takımla ilgili konulara daha önce olmadığı kadar bulaşır olmuşum.

Üçüncü etap: Amerika'da düzenlenen Dünya Kupası yazını kazasız belasız atlatmak. Bütün dünya kupayı konuşuyordu, Fransa'da kupaya katılamadığımız için tepkiler sürüyordu ve biz burada her şeyi unutmaya çalışan zorunlu tatilimizdeydik! Bunun için Virginie'yi 2 haftalığına Meksika'da bir tatil köyüne götürmeyi teklif ettim. Orada çoğunlukla basketbol fanı olan futbolla pek de ilgilenmeyen Amerikalı turistler olacaktı. Böylece, biraz olsun Fransa'dan uzaklaşacaktık... Ufak bir hata yapmıştım: 300-400 kadar Peugeot çalışanının da tatil için aynı yeri seçebileceğini düşünememiştim. Durmadan futbol konuşuyorlardı. Son derece kibar ve sempatiklerdi ama yine de söz konusu olan futboldu! Maçlar büyük ekranda gösterilirken animatörler benim neden orada olmadığımı anlıyamıyorlardı. Yalnızca bir maç seyredecektim, İtalya-Nijerya maçını, onun da son 20 dakikasını. Bulgaristan'ı ise kesinlikle seyretmeyecektim!

1994-95... Aimé Jacquet yorumlara, eleştirilere kulak asmadan takımını oluşturunuyordu. Bir önceki jenerasyonla köprüleri hemen radikal bir şekilde atmaktansa, daha esnek bir yöntem uygulayacaktı: Gelmekte olan kuşağı yavaş yavaş monte etmek. Ama önüne engeller çıkacaktı. Aldığımız başarılı neticelere rağmen takım geçmişteki yenilgilerini tekrar edip bizi fazlasıyla sıkkan bitmek tükenmek bilmez Papin-Cantona-Ginola tartışmalarına devam ediyordu.

Jean-Pierre Papin, Milan'da olsun Bayern'de olsun pek de formda değildi. Diğer ikisinin yıldızları İngiltere'de parlıyordu ama takım içinde izole olmuşlardı. Çok iyi bir oyuncu ve çok iyi biri olmasına rağmen Bulgaristan sendromunun kurbanı olan David Ginola'nın takımda yer alması için mutabakat sağlanmamıştı. Aimé'nin Japonya'daki turnede kaptanlık görevine getirdiği Cantona problem yaratmaya devam ediyordu. İngilizler onun

muhteşem bir oyuncu olduğunu düşünebilirlerdi ama Britanya dışında kendini ispatlamaktan uzaktı, Fransa'da hiçbir zaman başarılı olamamıştı. Cantona çok yetenekli bir oyuncuydu ama yeteneğini kolektif oyuna yansıtmaya pek de istekli değildi. Gençlerle çok az konuşuyor, takımın sürekli ona oynamasını istiyor, oyunun savunma bölümünde üzerine düşeni yapmıyordu. Artık Milan'da da Fransa Milli Takımı'nda da ona *France-Football*'da atıfta bulunacak kadar ağırlığımı vardı: "İnançsız bir şekilde oynaması beni sinirlendiriyor. Ama Fransa Milli Takımı'nda Manchester United'daki kadar iyi olabilirse her şey çok daha iyi olacak ve Fransa zirvede olacak." Bunları söylerken amacım onu yaralamak değildi, onu sorumluluklarını yerine getirmesi için uyarmaktı. Aynı gün, kardeşi beni telefonla aradı. İşte bu telefon görüşmesinden bazı kesitler:

- Marcel?

- Evet.

- Ben Joël Cantona.

- Merhaba.

- Sen ibnenin tekisin! Bunu nasıl söylersin? Kendini ne zannediyorsun? Senin ağzına sığarım!

- Tamam, kes! Sen kardeşin adına konuşuyor onun tetikçiliğini yapıyorsun ve söylediklerin benim için hiçbir şey ifade etmiyor...

Joël'in sakinleşmesi için birkaç dakika geçmesi gerekecekti. Sonunda Éric ve Fransa Milli Takımı hakkında daha sakin bir şekilde konuşacaktık. Ama bu bir şeyi değiştirmeyecekti. Bir daha asla onunla karşılaştığımızda bana selam vermeyecekti. Éric ise Fransa Milli Takımı tarihinde bir muamma olarak kalacaktı.

Aim  Jacquet de durumu farkındaydı. 1995 sonunda takım zor da olsa Euro 96'ya katılma vizesini aldıĒında, önümüzdeki aylarda öncelik vermesi gereken Şeyin takım olmak konusu olduĒunu iyi biliyordu. Zaten takımdaki atmosfer eskiye göre çok daha iyiyidi. Oyuncular yakın arkadaş olmasalar da Clairefontaine tesislerindeki Rambouillet ormanında bir arada bulunmaktan zevk alıyorlardı. Jacquet bunu bize açıkça söylemese de hepimiz Cantona ve Ginola'nın İngiltere macerasında yeri olmadıĒını tahmin edebiliyorduk. Antren r m z, ada basınındaki nahoŐ tepkilere kulak asmıyordu. Kafasında kendi doĒruları vardı ve 1993 Kasım'ındaki faciayı unutmamıştı. Bu kez besbelli ki yeni bir Fransa Milli Takımı doĒmak üzereydi.

25. Çıraklık

Futbolcular arasındaki uyum çok az şeye bağlıdır. Tabiiiki öncelikle takım iyi sonuçlar aldığında bu uyum kendiliğinden olur ama aynı zamanda da tarif edilmesi güç bir simyaya, oyuncular arasında bir nevi olumlu ya da olumsuz bir elektrik oluşmasına, diğerlerinin önüne geçme isteğine... Tüm bu durumlarda takım içi denge pamuk ipliğine bağlıdır. Haklı bir tarafı da olsa en ufak bir uyarı ya da ima binanın çökmesi için yeterlidir. Sürekli olarak göz önünde olan ve el üstünde tutulan profesyonel futbolcular özlerinde benmerkezci ve alıngan insanlardır, hele eğer söz konusu olan henüz kariyerinin bağında olan deneyimsiz bir oyuncuysa. Bu “osuruktan nem kapma” lsndeki alınganlık kötü seçilmiş bir kelime ya da en ufak olumsuz eleştiride basın mensupları ile karşı karşıya gelinilmesine neden olur. Bu durum, antrenman esnasında yapılan en ufak bir imada, bir tavırda ya da bir bakıtan kaynaklanabilecek lde takım arkadaşları için de geçerlidir. Kulüp takımında olduğu gibi milli takımda da ıkarınıza olduğu için diğerlerine katlanmak zorundasınızdır ya da açıkça veya kapalı bir şekilde birbirinizden nefret edersiniz. Ben bunu yağamıtım: Jacquet göreve gelmeden önce, 1993’te; şimdi sanki üzerinden bir yüzyıl geçmiş gibiydi...

Jacquet göreve geldiğinden beri her şey fazlasıyla değişmişti. İşin doğrusunu söylemek gerekirse insanlar da biraz değişmişlerdi. Ve İngiltere’de düzenlenecek olan Euro 96’ya katılacak takımdaki atmosfer de gayet arkadaşçaydı. Kendimi bu Fransa Milli Takımı’nda gayet iyi hissediyordum. Bu takımda kendimden bir şeyler buluyordum. Bir ay kadar sürecektir olan böyle bir turnuvada kendimi tamamen keşfetme fırsatını bulacaktım. Ben, Didier Deschamps gibi 1992’de İsveç’te düzenlenen bir önceki Avrupa Şampiyonası’na katılan kadroda yer almamıştım. Gayet iyi bildiğiniz nedenlerden ötürü 1994 Dünya Kupası’nda da oynamamıştım...

Diğer takım arkadaşlarım da benim gibi ilk kez böylesine heyecanlı bir hazırlanma döneminin içinde olmanın, beraberce böylesine bir maceraya atılmanın zevkini yaşıyorlardı. Youri Djorkaeff, Lilian Thuram, Christian Karembeu, Christophe Dugarry, Frank Leboeuf, Bixente Lizarazu ve tabii ki Zinedine Zidane... Zidane’la daha önce o Cannes’da bense Olympique Marseille’de oynarken karşılaşmıştım. O zamanlar neredeyse birbirimize giriyorduk. Kulağımın arkasına vurmuş, bu da hastaneye sevk edilmeme ve kulağıma birkaç dikiş atılmasına sebep olmuştu. Cannes yöneticilerinin eyyamlarına kulak asan Zidane beni ona “pis Arap” muamelesi yapmakla suçlamıştı. Tabii ki tüm bunlar asılsız, yalan yanlış laflardı, bunları çoktan unuttuk hatırladıkça yalnızca gülüyoruz. Açıkça söylemek gerekirse benim gibi Akra’da doğmuş, Nantes’ta büyümüş yarı siyah yarı beyaz Fransa Galalisinin “pis Arap” muamelesi yaptığı iddiasının ne kadarında gerçek payı olabilir ki?

Takım arkadaşlarımı çok seviyordum. Zidane’ı ve diğerlerini: Çok iyi bir sörfçü olan Lizarazu, eşi görülmemiş bir şekilde satış temsilciliğinden uluslararası futbola geçiş yapan Leboeuf, daha

Nantes'ta takım arkadaşıyken "deli at" lakabını taktığım rasta saçlı Kanak³⁵ Karembeu'yü... Daha önce milli takımda bu kadar iyi anlaşılan insanları bir arada görmemiştim. Houllier'den görevi devralan Aimé Jacquet bir yandan takıma yeni jenerasyondan oyuncularını monte ederken eleme grubunda başarılı olmayı da sağlamıştı. Bunu da olumlu bir ruh hali yaratarak başarmıştı.

7 Haziran'da İngiltere'ye geldiğimizden beri aldığımız sonuçlar gayet iyiydi. Romanya'yı yenmiş, İspanya ile beraber kalmış ve Bulgaristan'ı alaşağı ederek onlarla olan hesabımızı kapatmıştık. Bu sonuçlardan sonra çeyrek finalde Liverpool'da Hollanda ile karşılaşacaktık. Takımdaki armoniyi hiçbir şey bozamazdı. Hatta kadroda Cantona'nın olmayışı üzerine bıkmadan usanmadan sorular soran basın bile! Çok iyi oynamasak da kazanıyorduk. Daha ne isterdik ki? Blanchard, kaldığımız otelin balık ağına alabalık avlamaya gidebilirdi. Cömertler cömerdi Lizaru, 360 şişe Bordeaux şarabı ve kasalar dolusu şampanya açtırabilirdi. Tam anlamıyla şen bir Marsilyalı olan arkadaşım Éric Di Meco milleti gülmekten kırıp geçirerek kafamızı dağıtmaya devam edebilirdi... Yüzler gülüyordu, talih bize gülüyordu; penaltı atışlarında bile: 22 Haziran'da normal süresi golsüz biten nefesleri kesen bir mücadeleden sonra Bernard Lama, Clarence Seedorf'un kullandığı penaltı atışını kurtarınca Hollanda'yı penaltı atışlarıyla eleyecektik.

Eğer galibiyetimizden sonra Milliyetçi Cephe'nin ateşlediği çirkin polemik Fransa ve yurtdışındaki basında yer almasaydı her şey mükemmel olacaktı. Milliyetçi Cephe lideri Jean-Marie Le Pen bizi Fransa milli marşı *La Marseillaise*'i söylememekle, sözlerini bilmemekle itham ediyordu. Bunun da ötesinde harika takımımızın çok ırklı yapısından şikâyetçiydi. Aşırı sağın

35 Güney Pasifik halklarına verilen genel isim.

lideri şöyle bir açıklama yapmıştı: “Fransa Milli takımı diye vaftiz etmek için dışarıdan oyuncular getirmemiz sahte, ikiyüzlü bir davranış.”

Bay Le Pen, şüphesiz hepimizin sarışın ve beyaz olmasını tercih ederdi ama durum böyle değildi. Aramızda siyahlar vardı; Fransa siyahları ve böyle olmaktan gurur duyan Fransa siyahları. Ayrıca, Marsilya’da doğmuş bir Berberi olan Zidane, Bordeaux’lu Dugarry ve Paris’in varoşlarından gelme bir Yahudi olan Mickaël Madar... Daha yakından incelersek, Fransa’nın dışında doğmuş olan tek oyuncu bendim; diğerlerinin hepsi ya Fransa’da ya da sömürgelerinde dünyaya gelmişlerdi. 90’lı yılların Fransa’sındaydık. Belki kameraların karşısında milli marşı söylemekten çekinen ama milli marşa fazlasıyla saygı duyan bir Fransa Milli Takımı! Hollanda’ya temdit penaltılarını kullanan oyunculara şöyle bir göz atarsak: Berberi Zidane, Ermeni Djorkaeff, Bask Lizarazu, Parisli Guérin, Cévennes’li Blanc. Ünlü bir ırkçılık karşıtı olan Guyanalı Bernard Lama, Seedorf’un penaltısını kurtararak galibiyetteki en önemli rolü oynamıştı.

Öyleyse, Jean-Marie Le Pen’in açıklamalarına nasıl bir tepki göstermeliydik? Kayıtsız kalsak yenilgiyi kabul etmiş, öfkeli bir çıkış yapsak Milliyetçi Cephe’nin ekmeğine yağ sürmüş olurduk. Fransa Milli Takımı’nın teknik ekibi takımın soğukkanlılığını korumasını düşünerek ve karşılık vermemize engel olabilmek için ihtiyatlı olmamızı önerecekti. Böyle bir durumda kelimeler tehlike arz ederler ve onları kötü bir şekilde kullananlara geri dönebilirler. Bu futbolla ilgili bir mesele değil, politika ile ilgili bir meseleydi. Seviyesiz bir politika meselesi olsa da yine de bir politika meselesiydi. Dikkatli olmazsak Le Pen’in ekmeğine yağ sürebilirdik. Saldırıları bize fazla hareket alanı bırakmamıştı. Bazı oyuncular ustaca bazıları ise acemice cevap vermeye

çalıştılar. Yalnızca takımın “bilge”lerinden biri olan Lama başının karşısında gözünü kırpmadan kendini ateşe atabilecek yapıda biriydi. Tuzaklarından nasıl sakıncalıcağı, yorumları nasıl geliştireceğini gayet iyi biliyordu. İtiraf etmek gerekirse ben onun gibi değildim. Kendimi La Marseillaise, entegrasyon, hoşgörü hakkında kamuoyuna açık bir şekilde yapılacak olan gerçek bir tartışmaya katılabilecek çapta biri olarak görmüyordum. Benim maceraya atılmayacağım tehlikeli bir alandı bu; en azından hemen sıcaklığı sıcaklığına değil! Bu sizi şaşırtabilir ama böyle işte: Bu 1996 Haziranı’ndan önce asla kimliğimi sorgulamamıştım. Ben, bizler Fransızdık, bu üzerinde durulması abes kaçan ayan beyan, apaçık bir şeydi!

Ama engelleyemedik, Jean-Marie Le Pen amacına ulaşmıştı: Diğer politikacılar tarafından kınanan beyanatları kamuoyunda yankı uyandırmıştı. Geçen akşam kaldığımız otelin salonunda hep beraber izlediğimiz televizyonda yayınlanan bir röportaj. Sürüp giden polemik hakkında görüşleri sorulan birçok kişi bu takımda çok fazla “Arap” ve “Zenci”nin olmasından yakınıyordu! Eğer Avrupa ya da Dünya Şampiyonu olsaydık aynı şeyi söylerler miydi? Hiç sanmıyorum!

Tüm bunlar üzerine düşününce, onlara karşıt bir cevabım olabilirdi ama fazlasıyla bana ait olan bir dünyanın kapılarını açmam gerekirdi ve buna henüz hazır değildim: Onlara hayat hikâyemi anlatmam, özel hayatımı kamuoyuna açmam, doğduğum Gana’dan ve beni Fransa ve La Marseillaise’e âşık bir Fransız yapan eski savaşçıdan, Bay Desailly’den, o hoşgörülü cumhuriyetçi adamdan bahsetmem gerekiyordu. Belki bir gün, belki bir kitapta!..

İşte, İngiltere’de beraber yaşamaya başladığımızdan beri bir aydan fazla bir zaman geçmişti. Ailelerimizden uzaklarda, o otel

senin bu otel benim! Antrenmanlar bittikten sonra ailelerimizi birkaç dakika da olsa görme hakkımız vardı. Eşlerimiz maçları seyrediyorlardı ama sonrasında görüşemiyorduk.

Bir insan grubunun bu kadar uzun zaman bir arada kalabilmesi için o grubun sağlam temellere dayalı olması gerekir. Her zaman öyle bir an gelir ki yorgunluk, bezginlik ve bıkkınlık kendini hissettirir. Fransa Milli Takımı da daha önce kaybettiği uyumu yeniden kurmasına rağmen bu olgudan kurtulamadı ve bu turnuvayı uzun, fazlasıyla uzun bir çıracılık dönemi olarak yaşadı. Manchester'da Çek Cumhuriyeti'ne karşı oynayacağımız yarı final maçına en iyi şartlarda hazırlandığımızı söyleyemem. Tabii ki otoriteler tarafından vasat bir ekip olarak addedilen rakibimizle oynamadan önce hepimizin aklında Wembley'de Almanya ya da İngiltere ile oynanacak final maçı vardı. Ama takımda tehlike çanları çalıyordu. Avrupa Şampiyonası'ndan önce araba kazası yapan ve Bordeaux formasıyla geçirdiği zorlu bir sezondan yorgun olan Zidane fizik olarak iyi durumda değildi. Az oynayan ya da hiç oynamamış olan oyuncular (Madar, Martins...) sabırsızlanmaya başlıyorlardı. Onun yerine Aimé Jacquet'nin Bixente Lizarazu'yu tercih ettiği Éric Di Meco'nun takımın dışında kalması takımdaki havayı bozmuştu. Kimse'nin Bixente'nin oynamasına itirazı yoktu ama bu tercihten fazlasıyla etkilenen Éric Di Meco takımın neşe kaynağı değildi artık. Bunlara bir de otelden otele taşınmalarımızı ve kara yolculuklarımızı eklersek... Wembley'e gitmek için duyduğumuz arzuya rağmen her şey üzerimize üzerimize geliyordu.

Wembley'e biz değil Çekler gidecekti.

26 Haziran'da Manchester'da "Kral" Éric Cantona'nın mekânında kariyerimin en afallatıcı maçlarından birine çıktım. Daha doğrusu bu bir maç değildi, sahadaki anti-futboldu. Yarısı

boş olan bu statta top oynamak için hiçbir istek, hiçbir tutku duymuyorduk. Birkaç yüz kadar olan Fransa taraftarı bunu hak etmiyordu ama onlar da bizi uyandırmaktan, kendimize getirmekten çok uzaktaydı. Hava sıcaktı, öyle sıcaktı ki sanki yazın ortasında kimseye faydası olmayan bir dostluk maçında gibiydik! Ben de diğerleri gibi mücadele etmek, kendimi Avrupa Şampiyonası yarı finalinde olduğumuza inandırmak istiyordum ama üst üste iki pas yapıp rakip kalede pozisyonlar yaratmaktan çok uzaktaydık. Aramızdaki en başarılı oyuncu olan Zidane bile "pişmişti", bu gün gibi ortadaydı. O da bunun farkındaydı. Maç esnasında bana, "Öldüm, bittim!" diye yakınacaktı. Jaquet onu oyundan alıp yerine oyunumuza canlılık getirebilecek olan Co-rentin Martins'i almalıydı ama Zidane'ı oyunda tutmayı tercih etti. Zinedine durumdan şikâyetçi değildi. O asla şikâyet etmez. Bu harika insan, yapısı gereği insanları hayal kırıklığına uğratmaktan korkarak her zaman yapabileceğinin en iyisini yapmak için uğraşır. Tabii biz de mücadele ediyorduk. Ama beyhude bir çabaydı bizimkisi, çünkü bacaklarımız gitmiyordu. Normal sürede de uzatmalarda da hiçbir şey istediğimiz gibi gitmedi. Reynald Pedros inançsız bir vuruş sonucu topu dışarı atıp penaltıyı kaçırıp Çeklere finalin kapısını açtığında bu durum kimse için gerçekten sürpriz olmadı.

Böylece İngiltere maceramız kimsenin beklemediği bir yenilgiyle üzücü bir şekilde sona erdi. Yine de Fransa Milli Takımı 17 Kasım 1993'teki efsanevi Bulgaristan maçından beri namağluptu.

Başka zaman olsa oyuncular böyle bir başarısızlıktan sonra bocalarlar. Herkes teknik direktörü eleştirir. Ama bu sefer böyle olmayacaktı. Kaybettiğimiz yarı final maçı, ne daha önceki maçlarda aldığımız başarılı sonuçları ne de beraber geçirdiğimiz

mutlu anları unutturacaktı. Aimé'nin tercihleri özellikle de Zidane'ı sahada tutması polemik malzemesi yapılmadan eleştirilecekti. Bu seyahatin olumlu bir muhasebesini yapacaktık, bir nevi çıraklık dönemi gibi. 98 Dünya Kupası'ndan önce kendimizi geliştirmemiz, medikal yapıyı ve hazırlık dönemimizi gözden geçirmemiz ve taktik formasyonu özenle hazırlamak için hazırlık maçlarından faydalanmamız gerekiyordu. Buna karşın, Aimé Jacquet doğru yolda olduğumuzdan emindi. Sürekli "Nereye gittiğimizi biliyorum..." diye tekrar ediyordu. Gerçekten de biliyor muydu? Fransa bundan şüpheliydi. Bizse emindik!

26. Dünya şampiyonları

Dünya Kupası anlatılmaz, yaşanır. Başlangıçta hafızanıza fazlasıyla güvenir, efsaneyi en ufak detayına hatırlanıza tutacağınızı zannedersiniz. Ama Dünya Kupası öylesine insanüstü, dünya çapında ve boğucu bir şeydir ki her şeyi kendisiyle beraber alıp götürür. Maçlar birbirini amansızca kovalar, her şey günden güne öylesine hızlı bir şekilde gelişir ki onu doya doya yaşama, onun zevkini çıkarma fırsatını bulamazsınız. Sonunda geriye yalnızca uluslararası futbol tarihine geçecek maçlardan enstantaneler, televizyonlarda binlerce kez tekrarlanan goller, mutluluk ve hüznün anları kalır. Örneğin Fransa'da 1982 Dünya Kupası adına neleri hatırlıyoruz? Sevilla'da Fransa-Batı Almanya maçının oynandığı gece Patrick Battiston'un sahayı sedyeyle terk etmesini. Ya Meksika'da düzenlenen 1986 Dünya Kupası'ndan? Guadalajara'da oynanan Fransa-Brezilya maçındaki penaltıları. Kısacası kolektif hafıza oyununu oynar ve istediklerini hatırlar. Oyuncu ise "kendi" Dünya Kupası'nı anlatırken kendini fazlasıyla küçük hisseder. Diğerlerinin daha önce dile getirmediği, filme almadığı veya yazmadığı neyi söyleyebilirsiniz ki? Belki daha kişisel görüntüler, sahne sahne zihninizde yeniden canlanan "flashback"ler, eşsiz bir deneyimin günlüğü.

25 Aralık 1997 Yanık tenler

Fransa Milli Takımı ile Noel! Aimé Jacquet, eşlerimiz ve çocuklarımızla Alpler'deki Tignes'de bütün takım beraberce tatile gitmemizi istiyordu. Böylece oyuncular arasında bağları güçlendirmek istiyordu. İşin aslını açıkça söylemek gerekirse başta ben olmak üzere hiçbirimiz buraya bayıla bayıla gelmemiştik. Böyle bir tatilin pek de iyi bir fikir olduğunu düşünmüyordum, sezon boyunca elime geçen tek tatil imkânını da buraya feda ediyormuşum gibi geliyordu bana. Beraber futbol oynamaya tamam. Arkadaş olmaya da eyvallah. Ama basına aramızdaki uyumu ispat etmek için kayak yapmaya beraberce tatile gitmeyi biraz abartılı ve yapmacık buluyordum. Her şeye rağmen buradaki atmosfer, Aimé'yi haklı çıkartıyordu: Eşlerimiz birbirlerine ısınmışlardı, çocuklarımız hep beraber eğleniyorlardı ve takım içi uyum geliyordu. İşte bu, tabiatları uyarınca bireyci olan (ben mesela, kabul ediyorum) futbolcuların bazen futbolun kolektif bir oyun olduğunu tekrardan hatırlamaları, kolektif sporun abecesini yeniden öğrenmeleri gerekir, bunu burada gayet iyi anlayacaktık.

Bu zorunlu tatilde takımın zayıf tarafları üzerine de düşünme fırsatını bulacaktık. Sonbaharda, Lens ve Saint Etienne'de, Güney Afrika ve İskoçya karşısında üst üste pek de başarılı olmayan maçlar çıkartmıştık. Her iki maçta da kamuoyunun bize karşı pek de sıcak olduğunu söyleyemeyiz. Basının bizle, özellikle de Jacquet ile ilgili tereddütleri vardı. Durumu farkında olan Jacquet içlerinde Didier Deschamps ve benim de olduğumuz takımın önde gelenlerini kaldığımız oteldeki müdür odasında toplamıştı. Euro 96'dan beri söylemi değişmemişti: "Size güveniyorum, nereye gittiğimizi biliyorum, pozitif olmak lazım!"

30 Nisan 1998 Bebek

Dünya Kupası öncesi büyük bir mutluluk. Futboldan hatta her şeyden daha güzel bir şey: Virginie bana ikinci bir erkek çocuk vermişti, Marvin! Artık Virgil ve Victoria'nın küçük bir erkek kardeşleri vardı. Karım, çocuklarım, arkamdakiler: Geri dörtlü tamamlanmıştı, maç başlayabilirdi.

5 Mayıs 1998 "Yaşlı"

Banyodaki aynanın karşısında aile babası varoluşsal sorusunu sorar: Ben bu kadar da yaşlı mıyım? Basın böyle olduğumu düşünüyor. Ya da buna o kadar inanmışlar ki bu sürekli gündeme geliyor. 29 yaş! Gazetelerde yazanları okursak düşüş dönemindeyim ve Dünya Kupası'nda oynama şansım "%60". Neden %59,775 ya da %60,389 değil de %60?

Bunu söyleyenler kimlerdi? Tabii ki Aimé Jacquet değil: O bana güveniyordu bunu gayet iyi biliyordum. İtalyanlar da değil: Yaşadığımız kaosa rağmen bu sezon Milan'da gözden düşmemiştim. O zaman kimdi bunlar? Fransa'nın çatlak sesleri, benim "pilimin bittiğini söyleyen" "gençleştirme" yandaşları mı? Aslında iyi düşünürsek uzun süredir oynuyor olmamın bedelini ödüyordum. Nantes, Olympique Marseille, Milan derken profesyonel futboldan 12 senedir ekmek yiyordum. Uzun yıllardır oynuyordum, en kötü günleri yaşamıştım (VA-OM, Fransa-Bulgaristan), Fransa Milli Takımı'nın yeniden yapılanan kadrosundaydım. Eh, işte zamanla vadesi doldu hissini uyandırıyorum: "Desailly Baba'nın bırakma zamanı geldi artık!"

Yakın bir zamanda Chelsea'ye transfer olmak için AC Milan'dan ayrılmam bütün bunların üzerine tuz biber ekecekti. Londra kulübünü tercih ederek, Avrupa hiyerarşisinde bir basamak aşağıya

inecektim. Chelsea ne kadar zengin ve iddialı bir takım olursa olsun bir Milan değildi, bir sürü yabancı oyuncuyu transfer etmekle ünlüydü. İngiliz futboluna gelince, Manchester United'ın bütün o parasal gücüne rağmen İngiltere Ligi benim gözümde İtalya Ligi'nin yakınından geçmekten uzaktı. İtalya'da 5 sezon oynayıp Fransa Milli Takımı'nın 40 kez formasını giymiş bir oyuncu olarak o kadar da "kaşarlanmış" mıydım? Bu tercihim oynama arzumun azalmasından mı yoksa yurtdışında başka bir deneyim yaşamak için hayatımı değiştirme isteğimden mi kaynaklanıyordu? Bunu daha çok 1998 Dünya Kupası gibi yeni bir fırsat olarak görüyordum. Orada olacaktım. Ve de %100'lük performansıyla orada olacaktım.

22 Mayıs 1998 Kadro dışı kalanlar

Hazırlık kampı kadrosu 28 kişiden oluşuyordu, yani Dünya Kupası'na katılmak için 6 kişi fazlaydık. Böyle olmasını Aimé istemişti. Dünya Kupası'na katılacak 22 kişilik kadroyu resmen açıklamadan önce kendisine ek süre tanınmıştı. Clairefontaine'de birkaç antrenman daha yaptıktan sonra nihai karar açıklanacaktı: Biri kaleci olmak üzere altı oyuncu eşyalarını toplamak zorunda kalacaktı.

Bütün bunlarla alakam olmasa da bu süreç benim için de zordu. Kim olursa olsun, kadro dışı kalacaklar için üzülüyordum. Neden onlara böyle bir tecrübeyi yaşattırıyorlardı? Bence hemen 22 kişilik kadronun belirlenip böyle hazırlanılması daha iyi olurdu, sakatlık durumunda ise sakatlanan oyuncunun yerine başkası çağrılabilirdi. Bunun yerine, yeri garanti olmayan oyuncular arasındaki rekabetten kaynaklanacak muhtemel sakatlık tehlikesi mevcuttu. Aimé'nin kaygılarını -saha içi uyum,

saha dışında mükemmel bir birlik beraberlik- anlayabiliyordum ama sakatlığı nedeniyle kadro dışı kalacak oyuncu için bu sakatlık zor geçen cinsten önemli bir durum olabilirdi.

Yeri garanti olmayan oyuncularından biri de Christophe Dugarry idi. Basın onu pek sevmiyordu ve kadroda olmasına şaşırıyordu. Bu karşıt tavrın yanı sıra takımda olmasını arkadaşı Zidane'a borçlu olduğu konusunda yazılanlar onu yiyip bitiriyordu. Açıkça şunu belirtiyim ki Duga'nın burada olmasının sebebi sahanın birçok yerinde (sağ, sol, her yerinde) oynayabilmesiydi, bunun da Zidane ile hiçbir ilgisi yoktu.

Şunu kabul etmeliyim ki en başta uzun saçlı, taşlanmış pantolonlu Dugarry'nin "asi" tarafına alışmakta zorlanmıştım. 1996 sonbaharına kadar her şey bizi ayırıyordu: Dış görünüş, hayata bakış açısı, müzik zevki... İtalya Ligi'nde oynadığım için benim fazla ciddi, mesafeli olduğumu ona yüksekten baktığımı düşünüyor olabilirdi. Ama Milan'a transfer olduğunda hemen kaynaşmıştık. Duga, Ippodromo Sitesi'ne bizim dairenin hemen yakınlarına taşınmış ve bana poker sanatının tüm ince-liklerini öğretmişti. Karşılığında ben de ona bankacı arkadaşım Jean-Yves Bruna'nın yardımıyla Duga'nın bazı yerlerini bilmediği *La Marseillaise*'in sözlerini öğretmiştim. Ondan sonra çok iyi arkadaş olduk.

Clairefontaine'de yaptığımız küçük maçlarda, takımdaki yerinin garanti olmamasını şaka malzemesi haline getirecektim. Birbirimize alay yollu takılacak kadar samimi olmuştuk. Topla artistik bir hareket yapınca ona gülerek "O, gayet iyi Dugaaaaaarry, puan topluyorsun!" diye, attığı her golde de dünya sıralamasında alt sırlarda olmasına rağmen her turnuvaya katılabilen tenisçilere gönderme yaparak "Olağanüstü, Dugaaaaaarry.... Wild card, arkadaşım, wild card" diye bağıırıyordum.

Gülüyorduk gülmesine ama bu bekleyişe katlanmak zordu doğrusu. O hayati wild card'ı çekerek sonunda kesinlikle kadroda yer almasını istiyordum! Hem onun için hem de diğerleri için!

Bir cumartesi akşamı kadronun dışında kalacaklar belli oldu: Anelka, Ba, Djetou, Laigle, Lamouchi, Letizi. Duga, Thierry Henry, David Trezeguet ve Bernard Diomède'le beraber kellesini kurtaracaktı... Karar açıklanmadan 20 dakika önce kadronun dışında kalacaklarla beraber yemek odasındaki masalarımızda oturuyorduk. Onların da bizim de hiçbir şeyden haberimiz yoktu. Yemekten sonra Aimé Jacquet onları odasına çağırdı. Onlara açıklanamaz olanı açıklamaya çalıştı. Ve onlar sırayla kalan oyuncuların odalarına vedalaşmak için uğradılar: "Pekâlâ çocuklar... Ben bu gece ayrılıyorum... Aimé yarın sabaha kadar kalmamı teklif etti ama... Anlarsınız ya ben pek de kalmak istemiyorum... İşte, ne yapalım... Size başarılar."

İbrahim Ba'nın dışında hiçbirini çok iyi tanıımıyordum. Onlarla karşılaşmaya, göz göze gelmeye çekiniyor, o wild card muhabbetlerini yapmamış olmayı tercih ederdim. Onlar için Dünya Kupası bitmişti, bizim içinse daha yeni başlıyordu. Futbol fazlasıyla ayrıcalıklar oyunudur.

25 Mayıs 1998 Yaralı adam

Aimé acı çekiyordu. Bundan ne bana ne ne de -belki hiyerarşik olarak takım içinde kendisinden sonra gelen kaptanımız Deschamps haricinde- diğer oyunculara bahsetmişti ama sarsılmış, etkilenmişti. Bu gözlerinden, hareketlerinden hissediliyor, anlaşılıyordu; bizim yanımızda "iğrenç bir gazete" ya da "bir gazete" den yani *L'Équipe*'ten bahsederek ne kadar yaralandığını

gösteriyordu. Bu gazetenin kendisine yönelttiği eleştirilerin teknik adamlığından çok kişiliğini hedef aldığını düşünüyordu.

Yine de Aimé “Nereye gittiğimizi biliyorum...” diye tekrarlayarak kendi yolunu izlemeye devam edecekti. Doğrusunu söylemek gerekirse benim kafamda da soru işaretleri oluşmaya başlamıştı. Her şey bir yana belki de basın haklıydı: Hazırlık maçlarında pek de iyi bir performans sergilememiştik; hatta 1-0 kazandığımız İskoçya maçında kötü oynamıştık. Sorun oyuncuların bireysel yeteneklerinde değil, daha çok kolektif oyunumuzdaydı. Tam anlamıyla saha içi uyumu henüz sağlayamamıştık, takımda uyum ve heyecan eksikliği göze çarpıyordu. Kulüp takımlarında yorucu geçen bir sezondan sonra hazırlık maçlarına istenildiği gibi konsantre olamamış, işi sıkı tutmamıştık, bu maçların yapılma sebebi olan asıl meseleyi -Dünya Kupası’nı- algılayamamıştık.

Böyle bir durumda ayakta kalabilmek için çok sağlam karakterli olmanız gerekir. Jacquet tahmin ettiğimizden çok daha sağlamdı. Yalnızca, medyanın gündemini sürekli işgal eden sürekli bağırان çağırان ya da çok iyi konuşan antrenörlerden değildi. Onun en önemli tarafı sade konuşması ve medyanın sürekli olarak alaya aldığı insani ilişkilerdeki o “eski” taşralı ve babacan tavrıydı. Zaman zaman oyuncu tercihleri ve taktiklerinde hatalar yapsa da her zaman kendisi olarak kaldığını ve özellikle bizi koruduğunun altını çizip onun hakkını vermeliyiz. Takımın önde gelenlerini (Deschamps, Blanc, Djorkaeff ve ben) topladığında sürekli olarak, “Bırakın ne söylerlerse söyleyinler ne yaparlarsa yapsınlar, bütün bunlarla ilgilenmeyin...” diye üstüne basa basa tekrar ediyordu. Aimé, eleştirilere göğüs geriyor, saldırıları sineye çekiyordu ama hiçbirini unutmuyordu. Bir gün rüzgârın dönmesini bekleyene kadar hepsi hatırında

kalacaktı. Bunun nasıl büyük bir fedakârlık olduğunu anlayabilmek için onu biz takımın eskileri kadar tanımanız gerekirdi.

28 Mayıs 1998 Kral Hasan Kupası

İyi bir haber? Fas'ta düzenlenen Hasan-II Turnuvası'nı kazanıyorduk. Önemli olan nasıl kazandığımız (Belçika ve Fas'ı yenerek) değil, zihniyetimizdi. Sportif açıdan çok önemli ve yankı uyandıran bir başarı değildi bu ama takımın temellerini güçlendiren, hazırlık maçlarındaki pek de iyi olmayan gidişatımızı değiştiren ve bizi gelecek için umutlandıran bir gelişmeydi. Nihayet beraberce bir şey kazanmış olduğumuz için çocuklar gibi sevinçliydik. Kazablanka Stadi'nin soyunma odasında şarkılarımız çınılıyordu; özellikle de Glotia-Gloria: "Hasan Kupası karşımızda duruyor, Hasan Kupası karşımızda duruyor..."

3 Haziran 1998 Cumhurbaşkanı

Jacques Chirac, Clairefontaine'deki tesislere gelmişti. Laurent Blanc ile Didier Deschamps arasına masamıza oturmuş gayet rahat ve bir taraftar gibi mutlu görünüyordu. Bu mutluluğun ardındakinin basit bir politik hesap, bir manevra olduğunu düşünmüyordum. Cumhurbaşkanı Chirac bu kafasını dağıtma, gevşeme anlarından gerçekten de zevk alıyor, görevinden kaynaklanan yükümlülüklerden bir an olsun kurtuluyordu. Hatta bizle bir bira bile içmişti; yakın çevresine bakarsak bu iyi bir işaretti. Yemekte futboldan, doğadan konuştuk... Açık gözüküyordu, tahmin ettiğimizden çok daha fazla içinden gelen bir şekilde gülümsüyordu. 3-4 kişi onunla uzun uzun sohbet edecektik. Takımın eskileri: Didier, Laurent, Bixente ve ben. Son derece ciddi bir şekilde bize şunları anlattı: "Bu Dünya Kupası'nı

kazanmak gerek! Neden olduğunu size söyleyeceğim... Her gece kupayı kaldırıp eşime verme antrenmanları yapıyorum. Önümüzdeki günlerde de hazırlıklarına devam edeceğim. İnanın bana hazır olacağım! Bütün bu çalışmalar kupayı kazanamazsak boşa gidecek!”

Bay Chirac şaka yapmıyordu: Gerçekten çalıştığına inanmıştım. Kupa esnasında her geçtiğimiz turdan sonra bunu bize hatırlatacaktı. Biz de Élysée'deki sahneyi hayal edecektik: Pijamalarını giymiş ya da hâlâ kıyafetlerini çıkarmamış cumhurbaşkanı kupayı -ya da bir salata tabağını- alıyor ve eşine doğru yaklaşıyor. Eşi gülümsüyor, kupa kazandığımızda Deschamps gibi çenesi yukarıda, dimdik, mağrur... Yalnızca mavi forması ve kaptanlık pazı bandı eksik! Heyecan içinde kendinden geçmiş cumhurbaşkanı ona kupayı veriyor... Madam Chirac kupayı kaldırıp görünmeyen kalabalığa takdim ediyor... Cumhurbaşkanı alkışlıyor... Onlar, biz dünya şampiyonuyuz!

5 Haziran 1998 Hırsızlar

Clairefontaine, sabahın üçü. Bir türlü uyku tutmuyordu. Özel sorunlarım uyumamı engelliyordu. Futbol ve Dünya Kupası'ndan öyle uzaktım ki acaba eşyaları toplayıp eve dönsem mi diye düşünüyordum. Her zaman aynı odada kaldığım Didier mışıl mışıl uyuyordu ve ne olursa olsun konuşmak için onu gecenin bir yarısında uyandırmak istemiyordum.

Susamıştım. Su şişem çoktan boşalmıştı. Yeni bir şişe almak için masaj salonuna aşağıya indim. Işıkları yakmama gerek yoktu çünkü burada her yeri kendi evim gibi biliyordum, gözlerim kapalı gidebilirdim.

Koridor, merdivenler, aşağı kat... Kulağıma bir gürültü geldi. Ayak sesiydi bu ama karanlıkta kimseyi görmüyordum. Işığı açtım. Karşımda kolları videolarla dolu üç adam! Hiçbir şey söylemeden bakiştık. Ellerindekileri yere koydular ve birer birer önümden geçerek kapıya kadar yürüdüler, sonra da parkın oradan kaçtılar.

Hemen haber vermek için yukarıya çıktım. Hâlâ titriyordum. Hırsızlar telaşlanıp silaha ya da bıçağa davranabilirlerdi... Yukarıda odalarında uyuyan takım arkadaşlarım hiçbir şey duymamış olmalıydılar. Bizim odada Didier hayatından memnun bir şekilde horul horul uyuyordu!

Yapılan soruşturma sonucunda üç hırsız ve burada çalışan bir suç ortağı yakalanacak ama basın bu olay hakkında hiçbir şey bilmeyecekti.

12 Haziran 1998 Afrikalı

İlk maç Marsilya'da Güney Afrika ile. Soyunma odamızın hemen yanındaki rakibimizin soyunma odasından daha önce hiç duymadığımız bir şarkı kulaklarımıza geliyordu. Hem siyah hem beyaz, bir Afrika şarkısı. Sonsuzluk ve heyecanın şarkısı. Sustuk ve yalnızca dinledik. Birden titreme geldi, futbolu unuttum ve Mandela'yı düşündüm.

12 Haziran 1998 Eksiklik

İlk *Marseillaise*. Ben de söylüyordum. Belki arkadaşım Lilian Thuram gibi yüksek sesle değil ama onun kadar heyecanlı, duygulu bir şekilde. Evet, Le Pen efendi: Heyecanlı ve DUYGULU!

"Haydi vatanın evlatları..." Bu Güney Afrika maçında kelimeler sanki içimin en derininden geliyormuşçasına hesapsızca

geliyordu. Geçmişten bir kare canlandı birden: Seth, burada olmayan Seth, 1984'te aramızdan ayrılan, kaybolan kardeşim. Marş bitti, gözlerim yaşlar içindeydi, elim tam kalbimin üzerinde. Nantes'la Paris arasında bir yerdeydim, Seth'i düşünüyordum, onu aramızda tasavvur ediyordum. Kariyerimin ilk yıllarından itibaren her zaman futbolcu kardeşlere (Laudrup'lar, De Boer'ler...) imrenmiştim ama hiçbir zaman bugünkü kadar değil. Gelecekte söyleyeceğim tüm *Marseillaise*'ler aynı zamanda Seth'inkiler de olacaktı.

14 Haziran 1998 Üç silahşörler

Okul otobüslerinde en arkayı her zaman şamatacılar kaparlardı. Bu Fransa Milli Takımı'nda da böyleydi: Zidane, Dugarry ve Candela. Herkes gibi bu şamatacılarının da yeri belliydi; onların yerine oturanların vay haline! Başka bir çağda yaşasaydık onlar şüphesiz üçünün biri birinin üçü için yaşadığı şövalyeler ya da silahşörler olurlardı. Ama şimdi Fransa Milli Takımı'nın üç silahşörleriydiler. Birbirlerinden hiç ayrılmazlardı, kendi kanunları, kendi jargonları vardı ve onlar bir "dernek"tiler. Bir "kabile" değil. Arada nüans farkı var!

Bu küçük derneğin kapılarının size ardına dek açılabilmesi için içlerinden biriyle ahbaplığınız olması gerekiyordu. Laurent Blanc ve Fabien Barthez'e bu kapılar açıktı. Duga sayesinde bana da açılacaktı: Beni aralarına kabul ediyorlar ve ben birden yanlarına geldiğimde konuşmalarını değiştirmiyorlardı.

Üçü arasında en içine kapanık olanı Zizou'ydu. Yabancıların karşısında içine kapanır, kabuğuna çekilirdi. Büyük bir yıldızdı Zizou, çok popüler bir oyuncuydu, bu yüzden de kendini korumak zorundaydı. Yakınlarıylayken -mesela bizimle- kabuğundan

çıkart ve eğlenceye katılırdı. Kısacası görüntü aldatıcıydı: Zizou zannedildiği gibi sessiz, içine kapalı biri değildi. Yakın arkadaş Candela komik şeyler anlatmaya başladığında ya da çingene aksanını taklit ettiğinde kendiliğinden şamataya katılırdı.

Vincent Candela yedek oyuncu olabilirdi ama yalnızca otobüsün arka tarafına değil takımın tamamına pozitif enerji saçıyordu. Marsilya'da Güney Afrika'yı 3-0 yendiğimiz maçtan sonra Gloria Gaynor'ın "I Will Survive" şarkısını hep beraber söyleme fikri ondan çıkmıştı. Geçen sabah da antrenmanda bir hareketi çalışırken zorlanan Duga hakkında ardı ardına yaptığı esprilerle bizi yerlere yatırmıştı, biz de "I Will Survive"ın "la, la, la..." kısmına orada devam etmiştik.

20 Haziran 1998 Beyaz gece

Artık kararımı vermiştim: Arkadaşlarımı bırakıp gidecektim. Daha yeni başlayan Dünya Kupası benim için bitmişti artık. Birkaç gündür beni içten içe yiyip bitiren sorunlarımı halledememişim, hatta sahaya yansıtmamak için kendimi ne kadar zorlasam da daha fazla acı çekmeye başlamıştım.

Eve dönmek... Yarın... Hemen... İlk kez futbol ikinci plana atılacaktı.

Aimé durumun farkında değildi. Neyse ki basın da. Yalnızca Nantes'lı Blanchard'ım Didier ve menejerim Pape Diouf'un haberi vardı. Bir gece odamızda Blanchard şöyle demişti: "Seni anlayabiliyorum, belki de gitmen senin için en iyisidir." Takım ikinci tura kalmayı garantilemeden bunu başka kimseye açıklamazdım. Şimdi Güney Afrika'yı yendikten sonra kırmızı kart gören Zidane ve sakatlanan Duga'yı kaybettiğimiz maçta Suudi Arabistan'ı da 4-0'la geçmiştik, idari menajer Henri Émile'i

görme zamanı gelmişti. Riton milli takımda herkesin sırdaşı, kötü gün dostudur. 15 senedir Fransa Milli Takımı'nın idari işlerinden -oteller, seyahatler- sorumlu olan bu adam her şeyini takıma adamıştır. Platini, Papin, Ginola'lı günleri yaşamıştır ve ben futbolu bırakacağım zaman da burada olacaktır. Doğrudan Aimé'ye gidecek gücü kendimde bulamamıştım. Belki de bakışından, duyacağı acıdan, ona ihanet etmiş gibi hissetmekten korkuyordum.

- Riton, seninle konuşmam gerek.

- Evet, Marcel.

- İşte, euh... Ben gideceğim. Hiç iyi değilim, eve dönmem lazım. Artık Dünya Kupası'na konsantre olamıyorum, kafamda başka şeyler var...

Riton ani bir tepki göstermedi. Haberi daha çok sakın bir şekilde karşıladı, sanki sonra beni daha iyi ikna edebilmek için durumu dramatikleştirmede:

“Dinle Marcel, eğer sorunlarını halletmek için takımdan biraz uzaklaşman gerekiyorsa bunun çaresine bakarız ama yine de şu anda her şeyi berbat etmek çok aptalca olur. Kendi ülkende düzenlenen bir Dünya Kupası olağanüstü bir şeydir, böyle bir şans bir daha karşına çıkmaz. Eğer gidersen, sonra geriye dö-nemezsin. Düşün taşın, bu senin kararın olacak.”

Odama çıktım. Riton haklıydı: Belki bir çaresi vardı. Biraz daha düşünmek, Blanchard'la konuşmak, evi ve Pape'ı aramak gerekiyordu.

Bir beyaz gece daha, bir kararsızlık gecesi daha. Kalmak? Gitmek? Tabii ki kalmak! Arkadaşlarım yardım edeceklerdi, Virginie de!

24 Haziran 1998 Takıma geri dönüş

İki Fransa Milli Takımı vardı: Biz oyuncularınki ve eşlerimizinki. Aimé, Fransa Milli Takımı'ndaki huzurun aile huzuruna bağlı olduğunu savunuyordu. Maç programı olanak tanıdığından zaman zaman bizi bir araya getiriyordu. Bizim ve teknik ekibin eşleriyle bir araya gelmesi için ölçülü bir programlama yapılmıştı. Bazılarımızın eşleri Güney Afrika maçı nedeniyle Marsilya'ya bizi görmeye gelmişlerdi. Bu akşam Lyon'da Danimarka'yı 2-1'le geçtiğimiz maçtan sonra da bir araya gelecektik.

Virginie, bu açıdan pek de iyi geçmemiş olan Euro 96'nın kötü hatıralarını taşıyordu. Ama bu sefer her şey tam tersi bir biçimde gelişip mükemmel olacaktı. Daha önce hiçbir zaman takım arkadaşlarımla eşleriyle (Sophie Djorkaeff, Claude Descamps, Béatrice Lebœuf...) bu kadar samimi olmamıştı. Kocalarının takımdaki yeri ne olursa olsun hepsi de maceranın bir parçası olduklarını hissediyorlardı.

29 Haziran 1998 Komşu

Kahraman! İkinci tur maçında altın gole imza atarak Paraguay'ı 1-0'la elememizi sağlayan Laurent Blanc... Tüm Fransa'yı kurtaran adamın savunmadaki komşunuz olması çok enteresan bir durum! Pazar günü, öğleden sonra, Lens'te, Félix-Bollaert Stadi'nda oynanan bu maçta Blanc savunmayı bana emanet etmişti. Onun ileriye çıkmaması, yerinden ayrılmaması için çok uğraşmıştım. Düşünsenize, rakip ceza alanında oynamaya başlamıştı! Paraguay kalesine yaklaştı, yaklaştı ve bize çeyrek finalin kapılarını açan golünü attı. Her şey gayet basitti, futboldaki her şey gibi. Maçtan önce Fabien Barthez'in kafasına kondurduğu öpücük gibi.

30 Haziran 1998 “Z”

Zidane, Zidane, Zidane... Fransa'yı “Zizoumania” sarmıştı. Olayın bu boyutlara ulaşabileceğini tahmin etmemiştim. Bazen kendime bir insanın böylesi bir tutkuya ve onun üzerinde yarattığı baskıya nasıl tahammül edebildiğini soruyordum. Acaba gerçekten dayanabiliyor muydu? Turnuvanın başında heyecanlı, gergin ve en azından sahada normalde olduğundan çok daha güçlü görünüyordu. Bu heyecanı Suudi Arabistan maçında kırmızı kart görmesiyle doruğa ulaşmıştı. Bir anlık sarsıntıdan sonra gerçek bir şampiyon gibi davranarak çeyrek final maçında yine kendini göstermişti.

Zidane'ın gücü yalnızca olağanüstü teknik becerisiyle sınırlı değildi; ruhsal bir boyutu da vardı. Takım içinde her zaman ulaşılabilir ve güler yüzlüydü; şamata silahşörleri Duga ve Candela'ya her zaman sadıktı. Bu kendisi olarak kalabilme özelliği teknik becerileri kadar önemli bir şeydi, bu onun yaşam biçimiydi. Aramızdan hiç kimse onun bütün ilgiyi üzerine çekmesinden şikâyetçi değildi. O da bunu engelleyemiyordu çünkü olay onu aşmıştı. Eski oyuncular jenerasyonunda olduğu gibi başka zaman olsa bu şartlarda Fransa Milli Takımı kendi içinden çökerdi. Arka planda kalanlar durumun adaletsizliğinden şikâyet eder, eşit muamele yapılmadığını söylerlerdi. Ama bu sefer böyle bir şey söz konusu bile değildi. Kimse Zizou'nun popülaritesini tartışma konusu haline getirmeyi düşünmüyordu. Hatta onun gölgesinde kendimizi korunmada hissediyorduk.

1 Temmuz 1998 Bisikletçiler

Clairefontaine Fransa sınırlarında yer alan bir “özerk cumhuriyet”ti. Burada kapalı bir kutunun içinde yaşıyorduk.

Halkın coşkusu Rambouillet ormanının ortasındaki sığınağımızın kapılarında bitiyordu. Böyle olmasını Aimé istemişti. Aldığımız sonuçlar da onun haklı olduğunu gösteriyordu. Ama bu Dünya Kupası ilerledikçe, hem tarihin içinde hem de dışında olduğumu hissediyordum. Maçlar bizi tadını çıkaramadığımız, doya doya yaşayamadığımız bir ulusal maceranın önde gelen aktörlerine dönüştürmüştü.

Stade de France'taki maçlar haricinde "mühürlü kapı"dan yalnızca bisikletle dolaşmak için çıkma fırsatını bulabiliyorduk. Sabah, Deschamps ile beraber iki arkadaşımızı da (Fred Mankowski ve Albert Gal) yanımıza alıp VTT'lerimize atlayıp dolaşmaya çıkmıştık. Bu nadiren tattığımız bir zevk, gerçek bir mutluluktuk. Tatilde gibiydik! Hava güzeldi, bitkiler tazeydi, kasabaların Fransa'sı daha şimdiden bizi şampiyon olarak görüyordu. Hodri meydan!

2 Temmuz 1998 Arkadaşlar

Bu takım tam anlamıyla bir yapbozdu. Sağlam temeller üzerine oluşturulmuştu ama ne olursa olsun yapbozdu. Oyuncular arasındaki samimiyetlere göre birçok grup mevcuttu. Örneğin, aralarına bazen Barthez ve Blanc'ın da katıldığı Duga-Zizou-Candela üçlüsü bu gruplardan birisiydi. "Abilik" yapmaya bayılan Bernard Lama'nın çevresinde çoğunlukla "siyah grubu" Diomède, Karembou ve Thuram vardı. Bense daha çok Deschamps (15 seneden fazladır devam eden ortak yaşam!), Bixente Lizarazu ve Frank Leboeuf'leydim.

Lizarazu'yu Ümit Milli Takım'dan beri tanıyordum. Saha içindeki işbirliğimiz öyle bir seviyeye ulaşmıştı ki ünlü bir tıraş bıçağı reklamına atıfta bulunarak ona "birinci bıçak" diye hitap ediyordum. O ünlü sloganı bilirsiniz: "Birinci bıçak tüyü

kaldırır, tekrar büzüşmeden ikinci bıçak onu keser.” Savunmanın kanadında rakip forvet oyuncusu ile olan pozisyonumuz da bunu andırıyordu: Lizarazu müdahalesini yapıyor ve ben gerektiğinde davetsiz misafiri durdurmak için devreye giriyordum! Maç esnasında sürekli olarak, “Birinci bıçak sağa! Birinci bıçak sola!” diye bağıriyordum.

Lizarazu hakkında çizilen imaja harfi harfine uyan biriydi. Temiz, ağırbaşlı, içten biriydi, sörf ve doğup büyüdüğü Bask ülkesine âşıktı. Az sayıda arkadaş bir araya gelip futbol hariç her konuda -çocuklar, aile, gelecek...- sohbet etmekten çok hoşlanıyordu. Geri kalanlar, özellikle de para konusu ona son derece yapayşeyler olarak geliyordu. Dikkat edin, kendini çok fazla ciddiye almıyordu! Aksine sonu gelmez esprilerle bizi kırıp geçiriyordu. Özellikle de Frank Leboeuf hakkındaki esprileriyle...

Frank altın bir kalbe sahiptir. Aramızda alışlagelmişden farklı bir biçimde futbola başladığı için ona sürekli olarak takılırdık. Daha profesyonel bir takımda oynamadan önce Paris çevresinde elinde takımlara vermek için taşıdığı kendi oynadığı maçların kasetleriyle dolaşırken satış temsilciliği yapıyordu. Bunda asla zalimce bir davranış algılamamak gerek, biz yalnızca fazlasıyla içli dışlı olduğumuz bir arkadaşımıza takılıyorduk. Hatta bizzat kendisi biz ona takılırken kendi kendisiyle dalga geçerdi. Bize yüzüncü kez video kasetleri hikâyesini anlatarak takımı kahkaha boğardı. Eğer bu küçük takılmalar bizden değil de başka oyunculardan gelseydi Frank alınabilirdi. Ama bu şakalar bir yana onu ne kadar çok sevdiğimizi biliyordu.

3 Temmuz 1998 İtalyanlar

İtalya! Çeyrek finalde İtalya ile oynayacağız! Arkadaşlarım Maldini ve Costacurta'nın İtalya'sı ile. Rüyalarımıza giren bu

maç bize Dünya Kupası'nın yolunu açacaktı. Takımın daha önce bu kadar sabırsızlandığına şahit olmamıştım. İtalya Ligi'nde top koşturan 7 oyuncumuz da inanılmaz derecede heyecanlıydılar. Final maçından daha fazla heyecanlı olduğumuzu söylesem abartmış olmam. Belki de kendini biraz soyutlamış ve hücum hattındaki etkisizliğinden dolayı sarsılmış olan Stéphane Guivarch haricinde İtalyanlar ile oynayacağımız anın ortak hissiyatını paylaşıyorlardı.

Çıkış tünelinin koridorlarında hakemin arkasında sıralanmıştık, Lilian Thuram tahta panolara omuz atıyor, "Tek top geçmeyecek!" diye bağıırıyordu. Lilian bana maç öncesi soyunma odasının duvarlarına kafa atan deli bakışlı rugby'cileri hatırlatıyordu. O sakın, kendi halinde Zidane, cezası yeni biten Zidane bile normal zamandan farklı görünüyordu. Daha fazla motive olmuş, "kudurmuştuk", İtalyanlara iyi bir ders vermek için savaşmaya hazırдық.

İtalya'ya tapıyorduk, rakip takımda oynayan bir sürü arkadaşımız vardı ve sonuç ne olursa olsun arkadaşımız olarak kalacaklardı ama bu maç bizim için tam da Alpler'deki komşumuzdan rövanşı almak için yegâne fırsattı. Bütün bir yıl boyunca antrenman sahalarında, stadyumlarda, gazetelerde İtalyanlar-seyirciler, basın, kapı komşularımız- bize durmaksızın onların en güzel futbolu oynadığını, dünyanın en iyisi olduklarını, dünyada onların futbolunun bir eşi olmadığını ve biz Fransızların her alanda -spor, otomobil, moda...- olduğu gibi futbolda da onların bir gömlek aşağısında olduğumuzu tekrarlamışlardı. Şimdi cevap verme zamanı gelmişti.

Motivasyonumuzun yanı sıra kabul etmek gerekir ki itiraf edemediğimiz bir korkumuz vardı: Bizi bir kez daha geçip aradaki farkı açmaları! Özellikle kulüp takımları düzeyinde olmak

üzere İtalya-Fransa kapışmaları tarihi, İtalyanların şans eseri ya da bizim bir anlık dikkatsizliğimizden kaynaklanan gol-lerle doludur. Şansa golle, oynamadan kazanmakta İtalyanların dünyada eşi yoktur. Hak etmeseler de bir gol onlara yeter. Ama hayır, durun bakalım! Bugün, burada yağma yok! Bizim mekânımızdayız!

3 Temmuz 1998 Küçük çocuklar

Fransa-İtalya... Yanıldım. Hepimiz yanıldık. Birbirimizi fazlasıyla tanıyorduk. Saint-Denis'in çimlerinde İtalya ve Fransa aynı şekilde her Pazar İtalya sahalarında öğrendikleri gibi rakibi durdurarak oynuyordu. Bu şartlarda her iki takım da normal sürede gol atamayacaktı. Bu maç saatlerce oynansa da skor değişmez, 0-0 devam ederdi. Yalnızca futbolun büyük talih oyunu, piyangosu penaltı atışları eşitliği bozabilirdi.

Dünya Kupası başladığından beri ilk kez korkuyordum. Ateşim çıkacak, karnıma ağırlar girecek kadar korkuyor, geriliyordum. Didier'nin durumu benden daha iyi değildi. İtiraf edemiyordu ama Blanchard'ın korkudan ölüp bittiğini biliyordum! Jacquet'nin yaşlıları üç buçuk atıyordu!

Dünya Kupası çeyrek final maçı bile olsa bir futbol maçında bu kadar heyecanlanabileceğime ihtimal vermiyordum. Yaşınız ilerleyip deneyim kazandıkça genç ve çaylak bir oyuncunun korkularından kurtulduğunuzu zannedersiniz. Ama bu doğru değildir: Buradaki gibi bir heyecan, emektar oyuncuların kalbine zararlıdır. Özellikle de Beyefendiler'in İtalya'sına karşı oynuyorsanız!

Didier benimle beraber orta yuvarlağın içinde duruyordu. Aimé 5 cesur adamı belirlemişti: Zizou, Lizarazu, Blanc, Trezeguet,

Henry. Ama sıranın bize gelebileceği korkusuyla onlara bakıyorduk. Eğer ilk beş penaltı atışı sonucu iki takımdan biri diğerine üstünlük sağlayamazsa diğer oyuncuların penaltı atması gerekiyordu: Yani bizim! Neyse, önce Blanchard! Üzgünüm ama ben değil, söz konusu bile değil! Bütün bir Fransa'nın nefesini sırtımda hissedip topu üstten dışarı atmak istemiyordum.

Neyse ki kameralar bizi çekmiyordu. Hepsi de penaltı atışlarının kullanılacağı kaleye çevrilmişti. Konuşmalarımızı alacak bir mikrofon da yoktu. Yalnızca takım arkadaşlarımız bizi duyabilirdi. Özellikle de iki çocuk: Thierry Henry ve David Trezeguet. Blanchard ile ben profesyonel futbolculuk kariyerimize başladığımızda ikisi de daha ilkokuldaydı. Hatta Henry'nin anlattığına göre Ulusal Futbol Enstitüsü'nde futbolculuk stajı yaparken benden imzalı bir resmimi istemiş! David ise, çocukluğunun bir kısmını Fransa futbolundan uzakta Arjantin'de geçirmiş ve buraya 17 yaşındayken gelmişti. Ondan 9 yaş büyüktüm ve o geldiğinde ben milli takımda oynuyordum. Ve işte o ikisi burada Saint-Denis Stadyumu'nda bize soğukkanlılık dersi veriyorlardı!

Aimé onları seçtiğinde sorumluluktan kaçmadılar. Clairefontaine'de onları fazla görmemiştik, bizim kuşağa karşı biraz utanç olduklarından genellikle kendi aralarında takılıyorlardı ama burada onlara şapka çıkartmak lazım: Çoktan büyümüşlerdi! Aimé onları kadroya alarak yanılmamıştı. Zeki, yetenekli oyuncular ve biz "yaşlı"lar gibi bacakları heyecandan titremiyordu!

Dudaklarında gülümsemesi, Thierry Henry, Blanchard ile benim ödleliğimizi farkında bile değildi. Bu sahne tiyatro skeci kadar gülünç bir sahneydi. Sanki iki emekli televizyonda neyi seyredecekleri üzerine tartışıyordu:

- Blanchard, penaltıyı senin atman gerek! Ne de olsa takım kaptanıydın!

- Yok, Marcel, senin atman lazım...

- Ben mi? Olmaz Blanchard! Ben senden sonra atacağım.

Sonuçta...

- Aaaaah!

- Ne ah?

- Bacağıma kramp girdi Marcel, kramp girdi! Aaaaah! Bacağım acıyor! Aaaaah!

- Ne krampı? Sen kaptansın Blanchard! Kaptan! Bunu Aimé'ye söyleyeceğim!

- Aimé'ye mi? Ne söyleyeceksin Aimé'ye? Ben atamam. Aaaaah! İmkânsız... İmkânsız diyorum! Kahrolası kramp canımı çok acıtıyor!

Hakikaten atmadı. Ben de atmadım. Penaltıcılarımız ve olağanüstü bir performans sergileyen kaleci Barthez, Fransa'nın turu geçmesi için yeterli olacaktı. Teşekkürler çocuklar!

8 Temmuz 1998 Düşünür

Lilian ne düşünüyordu? 2-1 kazandığımız yarı final maçında Hırvatistan'a attığı iki golü mü? Doğup büyüdüğü Antiller'i mi? Bizden her zaman daha yüksek sesle -ama daha az doğru- söylediği *Marseillaise*'i mi? Bütün Fransa'nın sevinçten etekleri zil çalıyordu ve o çimlerin üzerinde parmağını ağzına götürmüş "mavili düşünür" pozisyonunda dizlerinin üzerine çökmüş düşünüyordu.

Lilian kendi kendisini sorguluyordu. Yalnızca kazandığımız yarı final maçından ibaret değildi düşündükleri... Haftalardır

bir futbol maçından çok daha ciddi konular üzerine sorular soruyordu. Irkçılık, tarih ve kölelik üzerine sorular.

Kariyeri üzerine bana danıştığı acemilik günlerinden beri çok değişmişti Lilian. Kökenlerini daha fazla sorgulayarak yavaş yavaş zenci olduğunun bilincine varmıştı. Bu çabası benim çok hoşuma gidiyor biraz da benim Fransa'dan Gana'ya kendi kökenlerime dönüşümü anımsatıyordu.

Dünya Kupası başladığından beri Lilian kendini geliştirmeye devam etmişti. Onun göreceli bir kayıtsızlıktan aklı başında bir militanlığa doğru evrimine şahit olmuştum. Bu bir dönüşümden çok bir vahiydi! Bütün bu konulara tutkuyla bağlanan Lilian Thuram, Malcolm X ve Martin Luther King hakkındaki her şeyi bilmek istiyordu şimdi! Kesinlikle kendisinden ve Fransa'dan şüphe duymuyordu; Hırvatistan maçında gösterdiği performans ve milli marşı söyleme şekli bunun tam tersini gösteriyordu. Yalnızca köklerini soruşturarak yeni bir boyut kazanmış, gelişmişti.

Takımdaki herkes gibi ben de Lilian'a çok değer veririm. Dünya Kupası öncesinde bazı gazeteciler Lilian'ın savunmanın ortasında benim yerimi alması gerektiğini öne sürerek bizi karşı karşıya getirmeye çalışmışlardı ama Lilian böyle hiç kimseye faydası olmayan bir polemige girmemişti. Lilian açık yürekli, içten biriydi, her şeyi merak ederdi, son derece sakın bir insandı (Stade de France'ın reklam panolarına omuz attığı zamanlar hariç). Takım dinlenirken onu Clairefontaine'de sohbet ederken görmemiz gerekir. Onu Gana'da eskiler ağacının altında durmaksızın nasıldan neden'ini aramak için konuşurken hayal edebiliyorum.

Milli takımda tartışma partnerleri genellikle aynı isimlerdir: Takımda pek yer bulamayan Bernard Diomède ve özellikle de Karembeu-Lama ikilisi. Yeni Kaledonya'dan Nantes'a geldiği zamandan beri tanıdığım Christian Karembeu takım nezrinde son derece kendine has bir kişiliktir. Kanak kökenli olan Karembeu da kendine sürekli sorular sorar ve Nouméa ve Paris'in arasında bir yerlerde düşüncelerinin içinde kaybolur. Bernard Lama daha sert, daha az uzlaşmacıdır. Guyanalı büyük abi, guru rolünü oynamaktan hoşlanır diyelim; bu yüzden aramızda önemsiz tartışmalar olmuştur. Güçlü kişiliği ve zekâsı ile kendini dinletmeyi bilir.

9 Temmuz 1998 Kravatlılar

İkilem: Stade de France'a gerçeği söylemeli miyiz? Tutkudan, sıcaklıktan yoksun olduğunu söyleyip kabuğunu kırmaya teşvik etmeli miyiz? Böyle ulusal konsensüs zamanlarında sorulması pek de doğru olmayan bu soru takım içinde bir tartışma konusu haline gelmişti. Daha içten, zincirlerinden boşalmış, şarkı söyleyip bizi destekleyebilen bir seyirciye ihtiyacımız vardı. Ama maceranın başından beri saha dışındaki taraftarların heyecanı ile büyük bir kısmının takım elbise ve kravatları ile Saint-Denis'i dolduran 80.000 seyircinin ilgisizliği arasındaki uçurum öylesine büyüktü ki!

Tamam, Meksika dalgası yapıyorlardı. Ama bu futboldan çok kameraların hoşuna giden -futbolcuları pek de etkilemeyen- görsel bir şeydi. Kuytu yerlerde oturan bir avuç insanın "Haydi maviler" diye bağırması da bir şeyi değiştirmiyordu. Bizim bayraklara, kaşkollere, benim Olympique Marseille'de ve Milan'da duyduğum hep biz ağızdan söylenen gerçek şarkılara

ihtiyacımız vardı. Ama maalesef Dünya Kupası buna olanak vermiyordu. Dünya Kupası statlara abone olanlar için değil de sponsorlar ve davetlileri için düzenleniyordu. Gerçek taraftarların birçoğu ya stat dışındaydı ya da arka sıralarda. İşte bizde hayal kırıklığı yaratan söz konusu olan maçla atmosfer arasındaki bu uçurum motivasyonumuzu kötü yönde etkiliyordu. Bunu önce İtalya sonra da Hırvatistan karşılaşmalarında fazlasıyla hissetmiştik. Stadı dolduran seyircilerin ortak bir kültürü yoktu, sık sık maça gelen insanlardan oluşmuyordu; hatta bazılarının futbol hakkında herhangi bir bilgiye sahip olduğundan bile kuşkuluyduk.

Her şey bir yana, onlara yol göstermek bizim görevimizdi. Seyircilerin bütünleşip var olduklarını göstermeleri için iyi sonuçlar, galibiyetler gerekiyordu. Bazı seyircileri takım elbiselerini Fransa forması ya da mavi renkte bir tişörtle değiştirmeye teşvik ederek “zincirlerini kırmalarını” ve bu tribünde oldukları için ne kadar şanslı olduklarının bilincine varmalarını istiyorduk. Ya şimdi ya da hiçbir zaman: Üç gün sonra Dünya Kupası’nı kazanacaktık!

10 Temmuz 1998 Tencereler

Gana’daki annemi telefonla aradım. Son günlerde bir çok kez telefonla görüşmüştük. Konuşmalarımız 4-5 dakikayı geçmiyordu ama böylece ülkenin nabzını yokluyordum. Sonra da Clairefontaine’deki odamda Akra’nın Dünya Kupası’nı nasıl yaşadığını hayal ediyordum. Mahalle kahvelerinde müşteriler ellerinde biraları tahta banklara oturmuşlar, kazık duvarların yukarısından ceplerinde beş kuruş olmayan çocuklar üst üste alt alta ekranı görmeye çalışıyorlar. Taksi şoförleri siyahlı sarılı külüstür

Renault'larıyla şehrin içinde vızır vızır dolaşıyorlar; radyonun sesini sonuna kadar açmışlar, her golde kornalarına basıyorlar. Şafaktan itibaren üstü çıplak çocuklar dalgaların karıştığı sahalarında futbol oynuyorlar. Hepsi bir gün Zidane, Thuram ya da Marcel Odenkey Desailly olmanın hayalini kuruyorlar... Maç akşamları aralarından bazıları bizim aile evinin oraya geliyor; bağıyorlar, şarkı söylüyor, dans ediyorlar hatta annemim tencerelerini alıp ritim tutarak başarımızı kutluyorlar! Onlar için ben pek yakında Dünya Kupası'nı kaldıran ilk Afrika kökenli oyuncu olacağım. Annem şöyle demişti: "Eğer kupayı kazanırsanız, bu sene sakın tatile buraya gelme, burası senin için yaşanmaz hatta tehlikeli bir yer olur!"

Evet, "eğer" kazanırsak, ah bir kazansak!

12 Temmuz 1998 Oyundan atılmış

Kırmızı kart. Oyundan atıldım! Dünya Kupası final maçında Saint-Denis'den Akra'ya kadar bütün dünyanın gözü önünde oyundan atıldım! İşte, bakışlarım yitik, başım öne eğilmiş soyunma odasının yolunu tutuyordum. Halbuki son günlerimde bu Brezilya maçını Clairefontaine'de kafamda yüzlerce kez oynamıştım. Hatta bir çocuk gibi kendimi son dakikada gol atarken görmüştüm, Basile Boli'yi ve Milan'a attığı golü hatırlamıştım. Ama hiçbir zaman böyle bir şeyi aklımın ucundan bile geçirmemiştim: Hakeme itiraz ettiğim için hak etmediğim bir sarı kart sonra da tehlikeli hareketten haklı bir ikinci sarı kart ve işte maçın bitmesine 23 dakika kala oyundan atılmıştım kalmıştım.

23 dakika çok uzundu. Brezilyalıların maça ortak olması için yeterli bir süreydi. İlk yarıda Zizou'nun attığı 2 gol bize büyük bir avantaj ve skor üstünlüğü sağlamış olsa bile oyundan

atılmam dengeyi bozabilirdi. Şimdiden “bir” gazetenin başlığını görebiliyordum: “Desailly yüzünden Fransa Dünya Kupası’ndan oldu!”, “Desailly’nin hatası”...

Kurallara göre yedek kulübesinde oturamayacağım için, tek başıma soyunma odasının yolunu tutuyordum. Kendimi toparlayıp üstümü başımı değiştirmem için birkaç dakika; sonra da çıkış tünelinin girişinden son dakikaları seyredecektim.

Bir adam beni takip etti. Bir futbol dünyasının hükümeti FIFA’nın bir delegeşi:

- Bay Desailly, doping kontrolü için seçildiniz. Bürolarımıza kadar gelmeniz gerekiyor.

- Nasıl yani?

- Evet, beni izleyin.

- Bir dakika... Ben şimdi Dünya Kupası finalinden çıktım ve siz bütün bu saçmalıklarınızla canımı sıkıyorsunuz. Tamam, kontrole geleceğim ama daha sonra... Şimdi maçı izlemeye gidiyorum.

- Olmaz, benimle gelmeniz gerek. Yönetmelik böyle.

- Benim sorunum değil! Canımı sıkmayın!

Beni durdurmaya, gitmeme engel olmaya çalıştı. O kadar sinirlenmiştim ki en ufak bir hareketi ya da bakışı, yumruğu patlatmam için yeterli olacaktı. Bir Fransa Milli Takımı yöneticisinin araya girmesi de durumu değiştirmeyecekti: Sade bir seyirci olarak da olsa maçın sonunu kaçırmam söz konusu bile değildi! Arkadaşlarım avantajı korumaya çalışıyorlardı ve ben onları ikinci kez yalnız bırakamazdım!

Çıkış tünelinin oradan sahanın yalnızca bir kısmını görebiliyordum. Aşağıda, solda Fabien Barthez’in kalesine hücum eden

Brezilyalıları görebilmem için bayağı eğilmem gerekiyordu. Biraz sonra Petit'nin üçüncü golümüzü atmasını görebilmem için bu kez aynı şekilde sağ tarafa doğru!

Oyundan atılmam tadımı kaçırmıştı. Son düdüğün çalınacağı an sahada olmanın o eşsiz hissinden beni yoksun bırakıyordu. Olayı sanki bir yedek oyuncu hatta bir seyirci gibi yaşıyormuşum hissine kapılmıştım. Sevincim kursağımda kalmış, tadım kaçmıştı. Nihayet yeteri kadar gürültülü olabilen bir stadın karmaşasında sahadaki arkadaşlarımla yanına dönme zamanı geldiğinde neredeyse bir saat boyunca onlarla beraber oynadığımı unutmuştum bile! Maçın skoru şaşırtıcıydı: Bu maç beklediğimiz kadar zorlu geçmemişti, maç boyunca Brezilyalılar üstünlüğümüzü engelleyememişlerdi. Aimé Jacquet rakibin en tehlikeli silahları olan Roberto Carlos ve Rivaldo'yu durdurmak için harika bir taktik geliştirmiş ve oyunu Brezilyalıların en zayıf noktası olan ilerlemiş yaşı yüzünden ağırlaşmış Dunga'nın olduğu orta sahanın ortasına doğru yönlendirmişti.

İlk olarak kiminle kucaklaşacağımı bilmeden öyle sahaya daldım. Güney Afrika maçında bize rahat bir soluk aldırان golü atan Christophe Dugarry gözüme çarptı. Ağlıyordu ve bu görüntü beni üzdü. Daha önce şampiyonluk kazanan bir oyuncunun bu kadar ağladığına şahit olmamıştım. Bu gözyaşları onun kişiliğiyle uyuşmuyordu. Duga kendine has biriydi. Hem "sert adam" havalarındaydı hem de takım arkadaşlarını eğlendirmekte bir numaraydı. İşte onu böyle ağlarken düşünemiyordum. Ama şimdi, burada gözyaşlarına boğulmuştu. Sinirleri boşalmıştı, gözyaşları geçen haftalarda çektiği acıları açığa vuruyordu: Wild card'ı bekleyiş, haksız eleştiriler, dizinden geçirdiği sakatlık ve tüm bunlara karşı aldığı karşılık, Aimé'nin güvenini boşa çıkarmamış olması, aramızda olmanın mutluluğu.

Ve işte eski dostum Didier. O da ağlıyordu ama onunki Duga'dan farklıydı. Heyecandan elleri titriyordu. Budalaca gözükebilir ama Seth'in öldüğü gün olduğu gibi başımıza geleni anlamak için Blanchard'ı bulup elini sıkmalıydım:

- Dünya Kupası'nı kazandık Didier! Dünya Kupası!

- Evet, Marcel, Dünya Kupası!

Oyuncular eşi benzeri görülmemiş bir itiş kakışın içindeydi. Herkes kupayı almak için şeref tribününe çıkmak istiyordu. Tabii ki kaptan olarak önce Dider çıkacaktı. Ama onun arkasından kim çıkacaktı? Bunun için rekabet had safhadaydı! Birbirimizi gülümseyerek itiyor, çekiştiriyor, sıranın önüne geçmek için mücadele ediyorduk, biraz dirseklerimizi kullanıyorduk:

- Önce ben!

- Hayır ben!

- Hayır, hayır, bekleyin çocuklar, böyle olmaz ama... Didier'den sonra ben!

Hemen teknik heyet basamakların orada toplandı ve Jacques Chirac'ın huzuruna çıkma sırasını belirledi: Deschamps, Blanc, Desailly, Zidane...

Kupa elden ele geçti. Zar zor ayakta durduğumuz zeminin diğer yanında kupanın konulduğu masanın diğer yanında Chirac ve Başbakan Lionel Jospin alkışlıyorlardı. Seyirciler şarkılar söylüyordu. Stadın hoparlörlerinden *Yıldız Savaşları*'nın müziği yayılıyordu. Evet, biz artık futbol gezegeninin krallarıydık!

12 Temmuz 1998 Otobüs

Final maçı biteli neredeyse iki saat geçmişti ve bu bir hayat kadar uzun olan maç artık o kadar uzaklarda kalmıştı ki! Biz

oynamıştık, bütün dünya seyretmişti, tekrar maçtan bahsetmenin bir anlamı yoktu, bu artık televizyonların ve tarihin işiydi. Artık oyundan atılmış olmamın da hiçbir önemi yoktu ne de olsa takımı gerisini gayet iyi getirmişti...

Bir, iki ve üç... Şimdi eğlence zamanıydı! Bir aydır kendimizi tutuyorduk! Bir aydır mühürlü kapının ardında bütün Fransa'ya imreniyorduk. Artık sıra bizdeydi. Ama nereye? Statta kalmayacaktık: Soyunma odasındaki çılgınlıklar, maç sonrası kokteyl ve tabii ki negatif çıkan doping kontrolünden sonra gitme zamanı gelmişti. Paris'e de gidemezdik: Başkent tıklım tıklımdı, güvenlik garantisi yoktu. Kutlama eşlerimiz ve sadık dostlarımızın da katılacağı kendi aramızda Clairefontaine'de düzenlenecekti.

İşte nasıl oldu bilmiyorum ama bütün ülke bizim lüks bir restoranda ya da Paris'in gece kulüplerinin birinin dans pistinde olacağımızı zannederken biz yol tıkalı olduğundan yavaş yavaş ilerleyen otobüsümüzdeydik. Her şey bir yana bundan iyisi olamazdı: Dünya şampiyonlarının otobüsü. Bütün gözde mekânlar bile bunun yerini tutamazdı. Rap ile funk ile dans edebilir, kahkahalar atabilir, kendinden geçen, kornalarına basan, bayraklarını sallayan Fransa'yı selamlayabilirdik. İçeride biz de kendimizden geçmiştik. Hoparlörlerden Antiller müziği yankılanıyordu. Ve bir kez daha "I Will Survive"... Güneş gözlüklerimi takmıştım. Gloria bizimleydi! Candela mikrofondaydı! Bağırış çağırıştan birbirimizi duyamıyorduk. Hoparlör çınılıyordu... İçmek gerekiyordu, içmek!.. Bir, iki, üç... Lala la la... Sessizlik! Bir dakika çocuklar Gana'yı arıyorum!.. Alo, anne? Dünya şampiyonu olduk!

Bu biz 22 oyuncu için olduğu kadar bütün ekip –"Riton" Émile, Philippe Bergeroo, Bruno Martini, masörler, doktorlar ve de her şeyi yapan "Manu"- için de bir eğlenceden çok bir

rahatlama, boşalma, deşarj olmaydı. Mesleğimiz itibarıyla duygularımıza hakim olmak, davranmak zorunda olduğumuz gibi davranmak ya da “öyle görünmek” zorundaydık; böylesine bir rahatlama, deşarj anı sıkça yaşadığımız bir şey değildi. Artık sınırlarımız yoktu. Kazandığımız zafer bütün çılgınlıkları, aşırılıkları yapmamıza izin veriyordu. Resmi eğlenceler bitene kadar saatlerce beraber kalmak istiyorduk.

Kazanılan bir zafer sonrasındaki bu büyümlü duyguyu anlayabilmeniz için hangi seviyede olursa olsun bir takım sporunu yapmış olmanız gerek. İster dünya şampiyonu olun ister bir pazar turnuvasını kazanın; her türlü prestijli gecenin bile yerini tutamayacağı böyle otobüste yaptığınız basit seyahatler çok güzel anlardır ama asla hatıranızda kalmazlar. Bu geceğini ise asla unutmuyacaktım. Vincent Candela’nın 50. kez “I Will Survive”ı söylemesini... Aimé Jacquet ve yardımcılarının eşi benzeri görülmemiş mutluluklarını... Dugarry’nin parlak gözlerini, Zizou’nun kahkahalarını... Birinci bıçak Bixente Lizarazu ve video kasetli adam Frank Lebœuf’ün sevinçlerini... Nedense birden kramp- ları biten kaptanımız Blanchard’ın gururunu... Ve otobüsün aşağısında, bizleri selamlamak, bizlere çiçekler atmak, sevgilerini belirtmek, şerefimize şampanya patlatmak için gelen o tanımadığım binlerce insanı...

Clairefontaine’e geldiğimizde saat neredeyse sabahın üçüydü. Başka bir otobüsle stattan ayrılan eşlerimizle yemek yiyecektik. Bu andan itibaren takım içinde daha samimi ama daha kontrollü bir hava hakim olacaktı; yavaş yavaş “çocuklar çetesi” atmosferini kaybediyorduk. Hepimiz üzerimizdeki baskıdan bir ölçüde kurtulmuş gibiydik, ayaklarımız yere basmaya başlamıştı. Dünya Kupası esnasındaki bir aylık zorunlu ayrılıktan sonra eşlerimizle daha fazla ilgilenip kazandığımız başarının ne kadar

olağanüstü olursa olsun onlardan uzaklaşmamıza neden olma-
yacağını gösterme zamanıydı.

Virginie'yle birbirimize kavuşmuştuk. Boynunda final geceleri taktığı altın yunus kolyesi vardı. Olympique Marseille ile Münih'te olduğu gibi burada da bize şans getirmişti. Daha Nantes'tayken Virginie'nin bana söyledikleri aklıma geldi yine: "Sen Fransa Milli Takımı'nda yer aldığında ben de üzerime düşeni yapmış olacağım..." Yıllar boyu bana destek vererek bunu fazlasıyla yapmıştı: Ben ve o her ikimiz de dünya şampiyonuyduk.

13 Temmuz 1998 Kıskaçlar

Gece kısa sürdü. Clairefontaine'deki eğlence sabah saat altı ya da yediye kadar devam etti. Aimé dans etti, Youri Djorka-eff Kafkas danslarından örnekler sergiledi, biz de içip gülmeye devam ettik. Hiçbir aşırılık yapılmadı.

Aramızdan kimin kupayı sakladığını bilmiyordum. Herhalde Aimé'dedir diye düşünüyordum. Her neyse ellerimin arasında tuttuğumu hatırlıyordum. Saat dört ya da beş olmalıydı, fazlasıyla içmiştim ve şimdi de bir başkan purosunu yakmıştım. Birden spordaki idolüm olan Michael Jordan'dan esinlenerek bu gülünç şeyi yapmaya karar vermiştim: Havana puromu parmaklarımın arasında tutarken kupayı bir bebeği kucaklarmış gibi kucaklamak ve usulca öpmek (Blanc'ın Barthez'in keline kondurduğu öpücük gibi)! Jordan bunu NBA şampiyonluğunu kazandıklarından sonra yapmıştı; bu anın fotoğrafı evde bir yerlerde asılıydı! O zaman şimdi de elinde kupası ve purosuyla tarihi futbolcu klişesi zamanıydı! Yalnız bir sorun vardı: Alkol-puro karışımı beni -hem de herkesin önünde- öylesine hasta etmişti ki diğerlerinin gözünde çok komik duruma düşmüştüm!

Ertesi gün Paris'teki Futbol Federasyonu binasına öğlen yemeğine davetliydik. Eşlerimiz de bizimle geleceklerdi. Artık televizyon kameralarının karşısında bile yanımızdan hiç ayrılmıyorlardı. Daha sonra da iki katlı bir otobüsün üstünde Champs-Élysées'ye çıkacaktık.

Saat dörde gelmeden biraz önce otobüsün üst katında yerlerimizi almıştık. Şoför, VIII. Bölge sokaklarında dolaşiyor sonra sola dönüyor, Champs-Élysées'nin tarihi kavşağına geliyorduk; sonra da Zafer Takı'nın önüne gelmek için yine sola döndük. Orada karşımızdaki görüntü kolay kolay hafızalardan silinmeyecek cinstendi. Neredeyse bütün Paris oradaydı; bunaltıcı derecede kalabalıktı. Üç yüz, dört yüz hatta beş yüz bin kişi, tam olarak kaç kişi hiç bilmiyorum; tek bildiğim bütün bir meydanı doldurmuş olduklarıydı...

Böylesine bir duyguyu yaşayacağımı düşünmüyordum. Final maçı sonrasında Clairefontaine tesislerine gitmek için stat-tan ayrılırken halkın bu büyük sevincini biraz da olsa yaşamıştım ve o sırada öylesine heyecan içindeydim ki olayın boyutunu pek iyi kavrayamamıştım. Bugünse dünyanın en güzel meydanlarından birinde her şeyi kavrayabiliyordum.

Otobüsün üzerinde herkes susmuştu. 20 saniye kadar bir sonsuzluk anıydı bu, herkesin gözü fal taşı gibi açılmıştı. Bu kalabalığın ortasında öylesine küçüktük ki! Olay artık bizim olayımız olmaktan çıkmış, bizi aşmıştı; artık bu kalabalığın, bütün bir Fransa'nındı. "Mühürlü kapımız" Clairefontaine ile Fransa'nın kalanı arasındaki bu büyük uçurumu hiçbir an hissetmemiştik. Açıkça söylemek gerekirse açıklaması zor olan bir garip his almıştı içimizi. Belki de bir nevi kıskançlık. Evet, bu kıskançlıktı... Bütün bu taraftarlar bizim yerimizde olmak istiyorlardı ama bizim ne kadar onların yerinde olup bir an için

bile olsa tüm bu mutluluğun tadını çıkarmak istediğimizi hayal bile edemezlerdi! Bizim mutluluğumuz sportif, profesyonel bir mutluluktu; üzerimize düşeni yerine getirmiş olmanın memnuniyetiydi, biraz da bencilce bir gururdu bizimkisi. Ben onlarınkinin çok daha fazla bir şey olduğuna inanıyordum. Biz oyuncular dış dünyadan yalıtılmışken, ülkenin kalanı ile bağlantımız kesilmişken onlar aileleriyle, arkadaşlarıyla, tanımadıkları insanlarla olağanüstü yoğun anlar yaşamışlardı. Bu 13 Temmuz 1998 günü olduğu gibi hem oyuncu hem de taraftar olmak istediğiniz böyle günler vardır.

1 Eylül 1998 Yine cumhurbaşkanı

Jacques Chirac bu dünya şampiyonlarını seviyordu. 6 hafta içinde ikinci kez Élysée' deydik. Birincisi finalden iki gün sonra geleneksel olarak 14 Temmuz'da bahçede düzenlenen davet esnasındaydı. Çoğunluğu gençlerden oluşan binlerce davetlinin doldurduğu Cumhurbaşkanlığı Sarayı'nda mutlu bir kargaşa vardı. Kalabalığın huzurunda ellerimiz havaya kaldırıp Chirac ve Jospin'le beraber "We are the Champions"ı söylemiştik. Sonra da Cumhurbaşkanlığı Bاندosu "I Will Survive"ı çalmıştı.

Bu gelişimde ortam daha gösterişliydi, kimse birbirini duyamıyordu. Cumhurbaşkanı bize Légion d'honneur nişanı verecekti. Arkadaşlarım Gilbert Zozor ve Dominique Gaudet, Virginie ve çocuklardan ikisi (Virgil ve Victoria) ile buraya gelirken Dünya Kupası başlamadan önce Chirac'ın söylediklerini hatırlayınca gülmekten kendimi alamadım. Clairefontaine'de bize, "Her akşam eşime kupayı verme çalışmaları yapıyorum." demişti. Sonra onu birkaç kez Stade de France'da görmüştük. Hatta Hırvatistan maçından sonra "Chirac! Chirac!" diye tezahürat

yaparak onu soyunma odasına davet etmiştik. Bu davetin politikayla en ufak bir ilgisi yoktu yalnızca bize güvendiği için ona teşekkür etmek istemiştik. Başbakan Lionel Jospin de birkaç kez bizi tebrik etmeye gelmişti ama onun gelişi aynı etkiyi uyandırmamıştı. Siyasal tercihleri bir kenara bırakalım, Jospin yalnızca bize daha mesafeli ve daha az sıcak gelmişti. Şöyle söyleyelim: Her iki kişi birbirinden farklıydı, her ikisi farklı karakterlere sahipti ve olayları kendilerine göre farklı yaşıyorlardı.

Bu 1 Eylül günü, Cumhurbaşkanı Chirac, en az Clairefontaine’de olduğu kadar rahat tavırlar içindeydi. Tekrar bir araya gelmiş olmamızdan gerçekten de memnuniyet duyuyordu. Sırayla Aimé’den Zizou’ya hepimizle konuşuyor, Youri ile Ermenistan hakkında sohbet ediyordu; hayatı boyunca Chirac taraftarı olan arkadaşım Gilbert ile seçim anılarını yad ediyordu. Devlet başkanı olarak görevinin gerektirdiği ölçüler sınırında olsa da aramızda gerçek bir bağ oluşmuştu.

Oyunculardan birçoğu Élysée’yi terk etmiş olsalar da Chirac hâlâ neredeyse bomboş olan salonlardaydı. Cumhurbaşkanlığı personeli bu duruma şaşırılmıştı. Bekçilerden birisi bana, “Biliyor musunuz, asla bu kadar uzun zaman kaldığı olmamıştır, genellikle çalışmak için çoktan ayrılırdı.” demişti.

Chirac’ı, evde “Yaya” diye çağırdığımız kızım Victoria ile sohbet ederken görmüştüm. Daha 7 yaşında olan kızımın nerede olduğumuz ve yanında oturanın kim olduğu hakkında en ufak bir fikri bile yoktu. Bu sahneyi izlerken bizi Élysée’de görmekten büyük gurur duyacak bir adamı düşünüyordum: Yeni hayat arkadaşı ve geleceğin dünya futbol şampiyonu ile Gana’dan gelen bir Fransız diplomatı...

27. Diğer boyut

Eğlence devam ediyordu. Tabii ki Fransa'da! Dünya Kupası'ndan hemen sonra yurtdışına tatile gitmem söz konusu bile olamazdı: Kapalı kapılar ardında yaşamayı bırakacak, sporcu olmamdan kaynaklanan kısıtlamalarını bir kenara bırakıp ülkenin tadını çıkaracaktım. Bunun için de, göz açıp kapayıncaya kadar yalnızlığımı yerini sonsuz ışığa, Clairefontaine'in sakinliği yerini Côte D'Azur'ün çılgınlığına bırakacaktı. İşte Virginie ve ben, Deschamps'lar, Candelalar ve Boghossian'larla birlikte Saint-Tropez'deydik. Etrafa aldırmadan her şey gülmeye hazır çocuklar gibiydik. Hatta bazı geceler Chantal Goya'nın şarkıları ve çocukluğumuzun televizyon dizilerinin -"Arı Maya", "Goldorak" ve "Capitaine flamme"- müzikleriyle pistte dans ediyorduk. Diğer tatilcilerin bize bakması umurumuzda bile değildi. Futbolun bizi takınmak zorunda bıraktığı pozların, rollerin canı cehennem! Başarı özgürleştirir!

Sabahları bakkala fırına alışverişe çıktığımda heyecanla 12 Temmuz 1998'in hayatlarındaki en güzel gün olarak kalacağını söyleyen onlarca insan etrafımı sarıyor, benden imza ya da beraber fotoğraf çektirmek istiyorlardı. Böyle ilgi odağı olmaktan bir sürü duygusal mektup almaktan şikâyetçi değildim yoksa Saint-Tropez'e hiç gelmemek gerekirdi! Aksine bu sevgi

yumağı beni fazlasıyla duygulandırıyordu. Ama bize karşı olan tutku bugüne kadar yaşadığım hiçbir şeyle karşılaştırılmayacak ölçüdeydi. Bazı insanlar beraber bir hatıra fotoğrafı çektirmek ya da bir imza almak için her şeyi yapmaya hazırdı. Birçoğu fakir olan bu insanlara, birkaç yıl önce İtalya'da olduğu gibi bizim yarı-tanrı olmadığımızı sadece futbolcu olduğumuzu söylemek istiyordum. Her ne kadar para ve ün hayatımızı alt üst etmiş olsa da bu durum bir koca, bir evlat ya da bir baba olarak yükümlülüklerimizi ihmal etmemizi gerektirmiyordu. Gerçek yıldızlar ulaşılmazdırlar ve bizden farklı bir dünyada yaşarlar. Michael Jackson, Madonna ya da Sylvester Stallone özel uçaklarında seyahat ederler ve benim gibi bakkaldan kiraz almazlar.

Tatilin bir gününde, başımızdan popülaritemizin boyutlarını çok iyi bir şekilde ortaya koyacak bir olay geçmişti. Nagui televizyonunun animatörünün davetlisi olarak Saint-Tropez açıklarında sürat yapmak için çok kaliteli bir yata binmiştik. Bilmediğim bir sebepten küçük bir balıkçı teknesi yolumuza çıktı ve kaptanımızın tüm çabalarına rağmen çarpışmıştık. O kadar kötü bir kazaydı ki tekne devrilmişti. Daha önce bu kadar korkmamıştım. Kazada yaralanan birisi olup olmadığını bilmiyorduk, eğer varsa eşlerimizin bu muhtemel dehşet verici görüntüyü görmemeleri için onları içeri soktuk. Neyse ki balıkçıya bir şey olmamıştı. "Teknem, teknem! Hayatımı mahvettiniz!" diye inliyordu. Onu kıyıya çıkarttığımızda en az bizim kadar şoktaydı. Ama bizi tanır tanımaz futboldan konuşmaya başladı: "Bravo çocuklar, bu Dünya Kupası için her şey size feda olsun!"

Bu kadar popüler olduğunuzda herkese karşılık vermek zordur. Hayır demeyi bilmeniz ve bazen eleştiriye maruz kalmak uğruna etrafa karşı mesafeli olmanız gerekir. Bazen insanlar bana gülümsüyordu. Ama ben ya o anda başka bir şeyler düşünüyor

olduğumdan ya da hakkım olduğu üzere yalnızca gülümsemek içimden gelmediği için zorlama bir gülümsemeyle karşılık vermiyordum. Bir seferinde bir adam beni eleştirmişti. Selamına karşılık vermediğim için bana, “Soğuk davranıyorsunuz Marcel!” demişti. Ben de ona, “Ama ben sizi tanımıyorum ki beyefendi!” demiştim. O ise konuşmayı şöyle bitirmişti: “Ama ben sizi tanıyorum!” İşte sorun buydu: Biz herkese aittik!

Kariyerim boyunca her şeyi kabullenmeye hazır tek bir oyuncu tanıdım: İtalyan Roberto Baggio. Baggio inanılmaz derecede nazik biriydi, insanlara ve hayata yaklaşımında fazlasıyla “zen”di. Milan’da beraber oynadığımız zaman, –Paolo Maldini ve Franco Baresi dâhil- başka hiçbir oyuncu onun kadar popüler değildi. Eski bir Fiorentina’lı ve Juventus’lu olduğu kadar İtalya Milli Takımı’ndaki konumuyla İtalyan futbolunun sembolüydü; aynı anda hem tapılan hem de nefret edilen parlak çocuğuydu. Bir önceki takımı Juventus’la ya da başta Napoli olmak üzere güney takımlarıyla yapılacak maçlardan önce hayranlarını ve düşmanlarını aşabilmek bilmek için yöneticilerin eskort sağlamaları gerekiyordu. O ise bu popüleritenin uzun sürmeyeceğini, kötü taraflarına katlanması gerektiğini söylüyordu. Buna karşın yılda yalnız bir kez tatil yapıyordu; onu da Pampa’nın ortasındaki Arjantin sığınağında!

12 Temmuz’dan beri Fransa Milli Takımı yeni bir boyut kazanmıştı. Kupanın rüzgârı spor dünyasını aşmış toplumsal, cinsel fark gözetmeksizin yediden yetmiş yediye herkesi sarmıştı. Yalnızca milli takım bizi halka bu kadar yakınlaştıracabilirdi. Bir kulüp takımında bütün kupaları kazansanız da yalnızca o kulübün sınırlı sayıda taraftarı kitlesi vardır. Fransa Milli Takımı ise tüm ülkenin, herkesin takımıydı. Fransız halkı Dünya Kupası esnasında öyle anlar yaşamıştı ki sanki bizi yıllardır

tanıyorlarmışçasına, kendilerine çok yakın hissediyorlardı. Bu halka ait olma hissi garip bir duyguydu, baş döndürücü olduğu kadar üzerimizde baskı da oluşturunuyordu.

Ne olursa olsun bazılarımız için hiçbir şey daha önceki gibi olmayacaktı. Bir ulusal kahramana dönüşen Zizou'yu bir kenara bırakalım bazı oyuncular beraber (Thuram, Petit, Lizarazu...) daha önce bilmediğimiz kuşku sulara yelken açıyorduk. Bu 1998 yazında İngiltere'ye taşınan ben bile reklam sözleşmeleri, televizyon ve radyo programları, dergilerin "people"³⁶ sayfaları, işadamlarıyla, milletvekilleriyle, şov dünyasının yıldızlarıyla bir araya gelmelerden başımı kaşıyacak vakit bulamıyordum. Benden hayır derneklerine yardımda bulunmam, "haklı" davaları desteklemem isteniyordu. 1990'lı yılların ortasında sürekli medyada yer aldığı ve reklamlara çıktığı için başta ben olmak üzere herkesin eleştirdiği David Ginola'yı düşünüyordum. David haklıymış! Tek hatası zamanının ilerisinde olmakmış! Şimdi ben de onun gibi futbolculuk kariyerinin kısa olduğunu ve fırsatları değerlendirmek gerektiğini savunuyordum.

Bir gün Londra'da bir gün Paris'te bir bakan gibi her dakikam doluydu: Chelsea ile antrenman, telefonda geçen saatler (bunu sevdiğimi kabul etmeliyim), televizyon programları, röportajlar, Paris'te oturan arkadaşım Arnaud'ya beni Roissy'den alması için ricalarım, geç kalmamaya dikkat etmeler (sürekli saate çatıyordum), ciddi ve daha az ciddi teklifler arasında tercihler, olanakları en iyi şekilde değerlendirme ve en önemlisi de özel hayatımı koruma...

Diğer oyuncuların eşleri gibi Virginie de Dünya Kupası sonrası bizi bekleyen tehlikeleri tahmin etmişti. Daha kupa

³⁶ Haftalık dergilerdeli "bir insan, bir portre" tarzı sayfalar.

başlamadan önce kupayı kazanmanın iki ağızlı bir kılıç gibi olduğu konusunda beni uyarmıştı: Heyecan dozajı yüksekti ama aile dengemizi bozabilirdi. Onu ihmal etmemden, başka birisi olmamdan korkuyordu. İşin kolayına kaçıp futbolu savsaklayabilir, yaşamımı değiştirebilirdim. Ama diğer takım arkadaşlarım gibi ben de bu tehlike karşısında tetikte olmak istiyordum. Bizim başarımız bir çırpıda gerçekleşmemişti; uzun bir çalışma sürecinin meyvesiydi. Zengin ve ünlü olmak için Dünya Kupası'nı beklememiştik. Önce Nantes'tan Olympique Marseille'e sonra da Olympique Marseille'den Milan'a yükselişim kademe kademe gerçekleşmişti. Frank Leboeuf hariç benim kuşağımın tüm oyuncularını -Didier, Youri...- benzer yollardan geçmişlerdi.

Eğer 12 Temmuz'dan sonra futbolu ikinci plana atmaya karar verseydim belki de son derece riskli bir şekilde para-şöhret tuzağına düşecektim. Ama tüm gündelik sorumlulukları ile spor her şeyi bırakmanıza engel olur. Maçlar birbirini kovalar ve eğer oyuncu zirvede kalmak istiyorsa geçmişiyile yaşayamaz. Gözden düşmemek için önemli olan bir şey de etrafınızda güvenebileceğiniz, danışabileceğiniz insanlar olmasıdır. Ben, özellikle dört kişiye güvenirim: Pape Diouf transfer ve sözleşme yenileme işleriyle, Marsilyalı avukat Serge Pautot hukuki işlerle, on yıldan beri beraber çalıştığım yatırım danışmanım Patrick Guenon paramı en iyi şekilde değerlendirmemle ve de Serge Kotchounian halkla ilişkiler ve reklam konularıyla ilgilenirler.

Bu sıralarda onlara daha önce hiç olmadığı kadar çok danışmıştım. Ve yine daha önce bu kadar çok para kazanmamıştım... 1993-1996 yılları arasında üst üste üç sözleşme yenilediğim Milan'da en başta alacağım paranın miktarı üç katına çıkmıştı, buna bir de galibiyet primlerini ekleyin (lig şampiyonluğu primi 2 milyon Frank'a yakın bir rakamdı)! 30 yaşındaki

bir oyuncuya yatırım yapmakta tereddüt etmeyen Chelsea'de ise bu yükseliş devam ediyordu ve ben bir savunma oyuncusu olarak ülkenin en yüksek maaşa sahip oyuncularından biriydim. Ayrıca, Fransa Milli Takımı'nın başarısı sayesinde reklam gelirlerim de hiç şimdiki kadar yüksek olmamıştı. Bu rakamlar yalnızca Fransa Ligi'nde oynayıp en yüksek paraları kazanan oyuncuların kazandıkları kadardı.

Fransa'da futboldan kazanılan paralar her zaman bir tabu konusu olarak kalmıştır. Brezilya'yı devirdiğimiz günden beri para konusu sürekli gündeme geliyordu. Katıldığım her televizyon programında, yapılan her röportajda muhakkak bu konu hakkında soru soruluyordu. Oyuncuların aldıkları rakamlar da kulüplerin harcadıkları da insanları şoke edebilirdi ama bu futbola özgü genel ekonomik durumu yansıtıyordu. Televizyonlar maçların yayın haklarını alabilmek için büyük rakamlar harcıyorlar; aboneleri sayesinde en az harcadıkları kadar kazanıyorlardı. Kulüpler yüzlerce milyon harcasalar da bazen daha büyük kârlar elde ediyorlardı. Oyuncuların, futbolun ekonomik nimetlerinden faydalanması da bana son derece adil geliyordu. Para konusunda müzik veya sinema yıldızlarına da bu kadar soru soruluyor muydu? Bir aktör televizyon stüdyolarında son filminin tanıtımını yaparken ona ne kadar kazandığı soruluyor muydu?

Futboldaki sorun neredeyse herkesin bizimle özdeşleşmiyordu. Daha önce az çok topa vurmuş olan herhangi bir kimse kendisini sahada hayal ederek kendi kendine şöyle diyordu: "Her şey bir yana, ben de oynayabilirdim, o kadar da zor bir şey değil." Ama hiç kimse kendisini ringde Tyson'a karşı, pota altında NBA'in devlerine karşı ya da Schumacher'in Ferrari'si ile yarışırken hayal etmiyordu! Bütün bunlar ulaşılmaz, fiziksel açıdan olanaksız gözüküyordu. Dünyanın en popüler sporu futbolda ise

bu fark azalıyordu. İnsanlar futbolun başlı başına bir meslek olduğunu unutuyorlardı. Son derece yüksek gelirinin karşılığında insanı durmaksızın çalışmaya, aile içinde fedakârlıklar yapmaya zorlayan bir meslek olduğunu. Futbolun gerçek yüzünü anlamak isteyenlerin bu gerçeği göz ardı etmemeleri gerek. Futbol doğası gereği -belli bir yaşa kadar oynanması ve sürekli ağır sakatlık riski- sizi kısa vadeli düşünmeye zorlar: “Ne koparırsam kârdır. Aldınız, aldınız...” Ben bu bağlamda yakamı hiç bırakmayan gelecek korkumu da göz önüne alarak ağustosböceği olmaktansa karınca olmayı yeğledim. Her zaman futbol sonrası için kaygılandım, her zaman geleceği düşündüm, daha sonra kazandığım parayı daha iyi değerlendirebilmek için belli bir miktar biriktirdim. Nantes’taki acemilik dönemlerinden beri vergi meseleleri, yatırımlar üzerine bayağı kafa yordum. Sonunda kendi işlerimi yürütmeyi öğrendim. Daha sonra aralarında milli oyuncular da olmak üzere birçok futbolcunun ekonomik darboğaza düştüklerine şahit oldum ve işi daha sıkı tutmaya başladım.

Para futbolda ister istemez her şeyden önce gelir. Bunu bilmeniz ve her şeyi göze almanız gerekir. Çok para kazandım daha da kazanacağım; hiçbir zaman hak etmediğim, çaldığım hissine kapılmadım. Hem sonra bu durum ne yalnızca futbol oynamanın mutluluğunu ne de yeni bir mavi formayı -Chelsea’ninkini- giymenin zevkini gölgeleyemez!

28. Hüzünlü “blues”³⁷ darbesi

İngiliz futbolunu tanıımıyordum. Ne kulüpleri, ne statları ne de oyuncularını tanııyordum. Fransa'yı, İtalya'yı tanııyordum; biraz da İspanya'yı ama İngiltere'yi hiç tanıımıyordum. Britanya ile ilgili en güzel anım, Manchester'da Fransa Milli Takımı ile Euro 96'da yarı finale yükseldiğimiz gündü. Daha da geriye gidersek 80'lerin başında Brighton yakınlarındaki dil kursuna gidişimi anımsıyorum. Yazın annem İngilizce öğrenmem için beni misafir öğrenci olarak İngiliz ailelerin yanına gönderirdi. İnsanlar gayet sempatikti ama yemekler için aynı şeyi söylemem, orijinal bir tarafları yoktu.

Dünya Kupası başlamadan birkaç hafta önce Chelsea FC'nin benimle ilgilendiğini öğrendiğimde bu kulüp hakkında hiçbir şey bilmiyordum. Tek bildiğim birkaç gün önce Kupa Galipleri Kupası'nı kazanmış oldukları ve teknik direktörlerinin Milan'dan eski takım arkadaşım Ruud Gullit olduğuydu. Geri kalanlar -kulübün tarihi, nasıl bilindiği, neyi hedeflediği- hakkında en ufak bir fikrim yoktu. Ben de iki yıldır Chelsea'de oynayan Frank Leboeuf ile konuşarak bir şeyler öğrenmeye başladım. Hatta bir defasında Clairefontaine'in masaj salonunda

³⁷ Fransızcası “le coup de blues”. Burada yazar Chelsea ve Fransa Milli Takımı'nın mavi renklerine ve hüznü simgeleyen mavi renge atıfta bulunarak kelime oyunu yapmış.

kalbin üzerinde aslan arması olan Chelsea formasını giyip arkadaşlara, “Doğru söyleyin, yakıştı mı?” diye sordum. Cevap korktuğum gibiydi: Hiç kimse beni Milan’ın kırmızı-siyahından başka renklerle düşünemiyordu.

Ne olursa olsun İtalya’dan ayrılma vakti gelmişti. Capello’nun dönüşü ve Beyefendilerin çabalarına rağmen geçen sezon kâbus gibiydi. İki yıllık sözleşmem olsa da köprüleri atıp başka bir şey yaşamam gerekiyordu. Yöneticiler benim Milan’a ne kadar bağlı olduğumu biliyorlardı ama sahayı ağlayarak terk ettiğim o meşhur Bologna maçından sonra yaşadığım duygusal yıkımın da farkındaydılar.

Kendimi İtalya’da başka bir takımda oynarken düşünemiyordum; Milan fanatikleri bunu ihanet olarak algılayabilirdi. Fransa’da oynamam parasal açıdan imkânsızdı. İspanya’dan hiçbir teklif almamıştım. Geriye yalnızca İngiltere kalıyordu. Liverpool da peşimdeydi ama Chelsea işi çoktan bitirmişti.

Champs-Élysées yakınlarındaki V. George Oteli’nde Londra kulübünün temsilcileri ile ilk kez bir araya gelişimizde aramızda iyi bir elektrik oluşmuştu. Spor direktörü Colin Hutchinson ve bana Chelsea FC ile ilgili söyledikleri Chelsea’nin teklifini kabul etmemde önemli bir rol oynamıştı. Hutchinson benimle konuşmasını bilmiş, beni anlamış ve düşünmem için zaman tanımıştı. Transferin parasal kısmı önemli olsa da belirleyici etken olmamıştı. Chelsea, Milan’a 45 milyon Frank bonservis ücreti ödeyecekti (O zamanki rakamlarla karşılaştırırsak pek de astronomik bir para değildi), bana ödemeyi vaat ettikleri para ise Milan’da bana ödenen paradan %30-40 arası bir oranda fazlaydı ama Liverpool’un teklifi 4 milyonun üzerindeydi. Chelsea Londra’da oturup antrenmanlara helikopterle gelmemi teklif ediyordu! Sportif sebeplerden çok daha kişisel, ailevi nedenlerle

Chelsea'nin teklifi benim için uygundu. Virginie ile çocukların İngilizce de öğrenebilecekleri bir Fransız okuluna gitmelerini istiyorduk. Bir yandan da kafamda Gana'da gerçekleştirmek istediğim bir sürü proje ve Fransa Milli Takımı ile diğer özel işlerim için sık sık Paris'e gitmem gerektiği fikri vardı. Londra, tüm bunları göz önüne alırsak ideal mekândı.

Transferim öylesine hızlı bir şekilde gerçekleşmişti ki politik işlerle fazlasıyla yoğun olan Silvio Berlusconi tüm olanları bütün işlemler tamamlandıktan sonra öğrenebilmiş. Başkan çalışma arkadaşlarına beni neden sattıklarını sormuş. Bunu bizzat kendisi ile telefonda konuşurken öğrenecektim: "Marcel, size bu transferden haberim olmadığını söylemek istiyorum. Ben kalmanızı isterdim."

Chelsea'nin sportif direktörü yaptığından gurur duyuyor olmalıydı. Benim düşüşe geçtiğimin, İtalya Ligi için fazla yaşlı olduğumun söylendiği bir dönemde, Mayıs ayında beni İtalyanların elinden kapmıştı. Bu transfer gerçekleştiğinde insanlar tükürüklerini yalamaya başlamışlardı: Dünya şampiyonluğunu kazanmış bacaklarım artık İtalyanları endişelendirmiyordu. Son havadislere göre Lazio beni İngilizlerden almak istiyormuş! Artık iş işten geçmişti: Chelsea doğru zamanda bana inanmış, güvenmişti ve ben Hutchinson'a Chelsea'nin başarısı için top koşturacağıma çoktan söz vermiştim.

Birkaç hafta sonra Güney Londra'ya taşınma zamanı geldiğinde hayatım hızlanmıştı. Önce transfer gerçekleşti, Fransa'da neredeyse kimse fark etmemişti. Sonra Dünya Kupası, 12 Temmuz, tatil, deniz, Arı Maya, Goldorak... Ve nihayet İngiltere'ye, bindik bir alamete!

En başta her şey gayet iyiydi. Hatta ayağım tozuyla yeni bir kupa kazanmıştım: Her sene Avrupa Kulüpler Kupası şampiyonu (Chelsea) ile Şampiyonlar Ligi şampiyonunun (Real Madrid) karşılaştığı Monaco'daki Avrupa Süper Kupası. Galibiyetimizden sonra kupayı aşırı bir sevinç gösterisi ve heyecanla kaldırmıştım. İtalya'da böyle bir kupa sonrası bu tip sevinç gösterileri alışıldık görüntüler değildi. Didier beni Torino'dan aramıştı³⁸: "Dün gece için tebrik ederim ama burada herkes seni konuşuyor. Bana, 'İkinci bir Dünya Kupası kazanmış gibi davranmamasını söyle!' diyorlar." Sadece, Chelsea'deki kariyerime kupa ile başlamaktan mutlu olmuştum.

Eğer İngiliz futbolu benim için büyük bir muamma olmasaydı, her şey daha iyi olabilirdi. Sözleşme imzalarken Pape Diouf'a, "Diğer Fransızlar Londra'da başarılı oldular, ben de kolayca başarılı olurum." demiştim. O ise on yıllık iş ilişkimiz boyunca bana ilk kez yavaş olmamı söyleyecekti: "Yavaş ol Marcel, bekle ve gör!" Senegalli dostum haklıydı: Beni bekleyenler hakkında en ufak bir fikrim bile yoktu! Burada hiçbir şey Fransa ya da İtalya'daki gibi değildi. Dünya şampiyonuydum; Nantes, Olympique Marseille, Milan gibi kulüplerde 12 yıldır profesyonel futbol oynamışlığım vardı ama bir türlü adapte olamıyordum. Kulüpler, oyuncular, maçlar, her şey farklıydı.

İngiltere Ligi'ndeki karşılaşmalar son derece kendine hastır. Başka hiçbir yerdekilere benzemez. Oyun daha hızlı, daha havadan ve daha sert oynanır. Nefes almaya, soluklanmaya vakit yoktur, rakip takım karşı atağa geçmiştir bile! Yakınmaya zamanınız yoktur, maç aslanın ağzındadır! Savaşmanız, karşı koymanız, üstünlük kurmanız gerekir. Savunmanın ortasında kaybolmuştum, topu bile göremiyordum. Bu Fransız çok yavaş!

38 Didier Deschamps o zamanlar Juventus'ta oynuyordu.

Pek çıtkırıldım canım! Çok kibar! Çok İtalyan! Hızlı çekim oynatılan bir film gibi sahneler birbirini kovalıyordu. Sağa! Sola! Havaya! Bir kafa topu, ikinci bir kafa topu, bir kafa topu daha! Toplar geçiyor, uçuşuyor, yine geçiyorlardı. Ama bana gelmiyorlar hep onlara gidiyorlardı! Forvetler pek kurnazdı burada, topu ayaklarında tutmadan gelişine ve tek pas oynuyorlardı. Ve ben geç kalıyordum, zamanlama mevhumum yoktu. Ben olup biteni anlayana kadar onlar çoktan kalemize gelmiş oluyorlardı! Kornerlerde sanki merdivene çıkıp yaylanıyorlardı: Ben onlardan bir kafa uzundum ama onlar hep benden daha fazla sıçramış oluyorlardı. Ben de zıplayıp onlara hava üstünlüğü kurmak istiyordum ama onlar dirseklerini, omuzlarını, dizlerini kullanıyorlardı ve ben kramponlarım çimlere gömülmüş, yerde sürünürken içimden onlara, "Beyler, biraz yavaş olun, bu futbol değil! Suratıma basacak haliniz yok ya! Allah kahretsin, ben Milan'dan geliyorum!" demek istiyordum. Ama Milan onların umurunda bile değildi. Akra ya da Croisic'ten gelmiş olsaydım da durum değişmeyecekti. Bu itiş kakışın ortasında tek avantajım bir boksörünkine benzer zenci burnum olmasıydı. Eğer bir beyaz burnum -Gana'da kemikli burun denir- olsaydı çoktan sedyeyle sahayı terk etmek zorunda kalırdım.

İngiliz basını beni eleştirmeye başlamıştı; yorum yapmakta zorluk çekmiyorlardı. Diğer takımların taraftarları Chelsea'li-ler ile dalga geçiyorlardı; bu açıkça savaş ilanıydı! Bir cumartesi günü Coventry deplasmanında yenildiğimizde rakip taraftarlardan biri benle ilgili şunları söylemişti: "Sizin Desailly dünya şampiyonu olabilir ama Coventry'de şampiyonluğu sökmedi!"

En azından kulüp bana sabır gösteriyordu. Başta Frank Leboeuf bütün oyuncular klasik "adaptasyon süreci"ni atlatmam için yardımcı oluyorlardı. Teknik direktörümüz İtalyan Gianluca

Vialli bana güvendiğini söylüyordu; oyunculüğunda Sampdoria ve Juventus formalarını giymişti, benim nereden geldiğimi iyi biliyordu. Daha da hoşgörülü olan taraftarlarımız, beni bağışlamaya çoktan hazırlardı. Kendime gelmek onların güvenine layık olmak istiyordum ama aksine berbat bir güçsüzlük hissiyle yıpranmış bir şekilde bocalamaya devam ediyordum. Chelsea'nin çabaları bir işe yaramıyordu. Durumum cidden kötüydü. Bu "blues" etkisiydi: 30 yaş bunalımı!

Futbol insanları yaşlandırır. Futbolcular daha 15 yaşındayken olgun insanlar olurlar. 30'larına geldiklerinde neredeyse emeklilere dönerler. Bu gerçek üzerime kâbus gibi çöküyordu; bunu düşünmemeye, aklıma getirmemeye çalışıyordum. Arkama değil önüme bakmak istiyordum ama hiç de iyi değildim. Sahada hiçbir şey yolunda gitmiyordu. Saha dışarısında durum daha da kötüydü... 12 Temmuz'un heyecanı geride kalmıştı. Her şey bana anlamsız geliyordu. Hiç isteğim, heyecanım yoktu. Dünya Kupası benim en büyük başarımdı, zirvemdi. 7 Eylül 1998'de otuzuncu yaşıma bastığımdan beri yaşımdan önce nostaljiye kapılmış, zirveden aşağıya doğru inişe geçmiştim.

Tüm bunlar, kamuoyunda itiraf edilebilecek cinsten şeyler değildi. Özellikle bütün Fransa sizin güçlü, yenilmez olduğunuz ve Dünya Kupası'nın etkileri ile yeni bir transferin çalkantılarının üstesinden gelebilecek kadar kuvvetli olduğunuzu düşünüürken! Yine de bu bunalımın üstesinden gelebilmenin çok uzağındaydım...

En başta bu durumu fazla önemsemezsiniz. "Hadi canım, önemli değil" diyerek bu ruhsal durumunuzun yorgunluktan, zor bir adaptasyon döneminden ve yaklaşmakta olan sonbahardan kaynaklandığını düşünürsünüz. Sonra belirtiler kaygı verici boyutlara ulaşır: Fazlasıyla gergin sinirler, sessizlikler,

donuk bakışlar; durmaksızın geriye dönmeler, aynı hatıralara takılıp kalmalar: İtalya, Milan, sürekli geçmiş, geçmiş ve yine geçmiş; gelecek?

Bir akşam buraya taşınırken Virginie'nin bir yerlere kaldırmaya vakit bulamadığı video kasetleri seyretme hatasına düşecektim. Milan'da oynadığım yılların Marcel Desailly'sinin görüntüleri. Elimde televizyon kumandası eski bir fotoğraf albümüne bakan insanlar gibi geçmişe gidiyordum. San Siro... Baresi... Ve Costacurta! Ve Maldini! Beyefendiler! Zamanından önce yaşamış, hayatının sonbaharını yaşayan bir dede gibiydim. Gençliğim ekrandaydı. Buğulu gözlerle seyrediyordum.

Bunun sebebi Chelsea değildi. Liverpool, Roma her nerede olsaydım aynı şeyi hissederdim. Bu ruhsal bunalım yüzünden yeni takımına haksızlık etmemeliydim; bu açıklanması zor bir ruh haliydi.

Londra'ya taşındığımızdan beri Milan'dan bahsetmediğim tek bir gün bile geçmemişti. Gazeteciler bana Chelsea'nin Avrupa futbolundaki yerini sorduklarında hiçbir şeyi gizlemiyor, açık oynuyordum: “Dünyanın en büyük takımından ayrılmak bir düşüştür.” Bana İngiltere Ligi ile ilgili fikrimi sorduklarında onlara yalan söylemek içimden gelmiyordu: “İtalya Ligi benim için her zaman referans olacaktır.” Benim İngiliz futbolunu yeterince tanımadığımı söylediklerinde açıkça şöyle söylüyordum: “Eğer büyük bir İtalya Ligi maçı ile bir İngiltere Ligi maçı arasında tercih yapmam gerekirse fazla düşünmeme gerek kalmaz!”

Normalde bu gerçekler saklanmalıdır. Yeni bir takıma gelen oyuncuların büyük bir çoğunluğu benim tersime yeni takımlarına duydukları aşkı dile getirmek için çaba gösterirler: “Bu formayı giymek hayatımın en büyük rüyasıydı!” Chelsea'li

taraftharlar, yöneticiler, kulüp çalışanları bana bir prens mua-melesi yapsalar da onlara yalan söylemek istemiyordum: Hayır, bu formayı giymek asla hayatımın en büyük rüyası olmamıştı! Zaten Clairefontaine’de Frank’ın formasını giymeden önce bu forma hakkında hiçbir şey bilmiyordum! Bunu açıkça kabul ediyor ve kamuoyunun önünde taraftharlara şunu söylüyordum: “Benden hemen aşkımı ilan etmemi beklemeyin, bu kazanaca‐ımız başarılarla gelecek.”

En azından birisi bunu anlayabiliyordu: Gianluca Vialli. Teknik direktörümüz her iki ülkede de oynamış ve benden önce bu kültür şokunu yaşamıştı. Zaten her gün bu durumla karşılaşmaya devam ediyordu: Birleşmiş Milletler misyon gruplarını andıran Britanyalıların, Fransızların, İtalyanların, Güney Amerikalıların, bir Rumen, bir de Norve linin bir arada oldu‐u bir takımın başındaydı. Güney Londra’nın Chelsea FC takımı aynı ismi taşıyan ilçesi Chelsea’nin imajına fazlasıyla uygundu: O kadar kozmopolitti ki İngilizler azınlıktaydı! Böyle olmasını yöneticiler istemişti: Futbol uluslararası bir business’tı, takım da bir nevi vitrindi. Birkaç yıl önce Chelsea yeni bir stada ve antrenman sahasına sahip olmuştu. Manchester United, Arsenal, Liverpool ile başa baş rekabet edebilmek ve en son 1955’te kazandı‐ı lig şampiyonlu‐unu kazanabilmek için yüzlerce milyon Frank’lık bir yatırım yapmıştı.

Bu son derece kendine has zihniyeti sindirmem ve Chelsea’nin renklerine gönülden ba‐lanabilmem için zamana ihtiya ım vardı. Kısa vadede, Chelsea bana göre uluslararası yönelimi ve Britanyalı kökenleri arasında bölünmüş görünüyordu. Yabancı oyuncular özellikle benim gibi İtalya Ligi kökenli olanlar (Petrescu, Zola, Di Matteo...) gruplaşma e‐ilimindeydiler. Daha az sayıda olan İngiliz oyuncular (Wise, Terry, Le Saux...) ise di‐er

bir grubu oluşturunlardı. Genelde iki grup arasındaki ilişkiler iyi de olsa biz genellikle kendi aramızda kalıp İtalyanca şakalaşıyorduk. Soyunma odasında popüler Britanya gazetelerinden -o meşhur tabloidler- *La Gazzetta dello Sport*'un pembe sayfaları okunuyordu. Gianfranco Zola'nın evine yemeğe gittiğimizde İtalyan pastaları yiyerek Juventus-Milan maçını seyrediyorduk... Tam bir ziyafet!

Zola gibi yıllardır Londra'da olan diğer yabancı oyuncular da burada olan hiçbir şeye şaşırıyorlardı. Benim durumum ise zordu: Milan'dan daha yeni gelmiş bir oyuncu olarak antrenman sahamız Harlington ile Milanello'yu sürekli mukayese ediyordum. Burası Heathrow Havalimanı uçuş pistlerinin iki adım ötesindeydi; sahalar eskiydi, uçakların iniş kalkış sesleri depar çalışmalarımızın ritmini ayarlıyordu! Kulüp, bu devasa spor kompleksinin sahibi değildi, burayı bir eğitim kurumu olan Imperial College ile birlikte ortaklaşa kiralamakla yetiniyordu. Çarşamba öğleden sonraları heyecanlı öğrenciler çabucak geliverdiğinde burayı mümkün olduğu kadar hızlı bir şekilde boşaltmamız gerekiyordu! İngiliz takım arkadaşlarım bu "çalışma şartları"ndan şikâyetçi değillerdi. Onlara göre burası mükemmel bir yerdi çünkü başka bir yerde çalışmamışlardı! Belki de biz "Latinler"e göre daha azıyla yetinmeyi biliyorlardı, bizim kadar talepkâr değillerdi. Onların enerjisi konfordan, rahat çalışma şartlarından değil mücadelecî, savaşçı zihniyetlerinden kaynaklanıyordu. Milanello'dan, restoranından, her birinde televizyonu, uydusu ve içi şık elbiselerle dolu gömme dolabı olan odalarından övgüyle bahsettiğimi duyduklarında benim karpisli bir diva olduğumu düşünebilirlerdi!

Onlar ne derlerse desinler Chelsea, Milan modelini kendine örnek almaya başladığı zaman kazançlı çıkacaktı: Arsenal'in

Fransız teknik direktörü Arsène Wenger'in inisiyatifi ile yakın bir zamanda gerçekleştireceği dönüşümde olduğu gibi oyuncuların beslenmelerine dikkat edilmesi, sağlık ekibini sağlamlaştırmak, kulübe ait antrenman tesislerinin inşası... Gianluca Vialli, Chelsea'nin eksikliklerini farkındaydı ama alışkanlıkları kökünden değiştirmenin yol açabileceği büyük zorluklardan çekiniyordu. İngilizler onun taleplerini anlamaktan uzaktı; bunu çoğu zaman alınan kötü sonuçlara bulduğu yersiz gerekçeler olarak görüyorlardı. Onlara göre kulüp bir sürü oyuncu alarak yeterince yatırım yapıyordu; geri kalanlarsa gereksizdi. Gianluca ise aksine uzun vadeli düşünüyordu. Ben de onun gibi eğer altyapı düzeltilirse Chelsea'nin fazlasıyla gelişme gösterebileceğine inanıyordum. Eğer kulüp genel olarak altyapısına önem vermezse yıldızların alınması pek de işe yaramayacaktı. Sonuçta, Vialli elindeki kaliteli malzemeden iyi bir şeyler ortaya çıkarabilmek için her şeyi yapıyordu: Sağlıklı şartlar, deplasmanlara otobüsle değil uçakla gitme... Neredeyse her sabah Harlington'ın bahçivani ile kriket sahasıyla daha az uğraşıp bizim çalışma sahalarımızı daha fazla sulaması için kapışıyordu.

Öğleden sonra tesislerden ayrılıp eve gitme zamanı geldiğinde Marsilya'daki Pape'ı aramak istedim. Bir süre önce Liverpool'un bana sunduğu teklifle karşılaştırılabilecek Lazio'nun teklifi hâlâ geçerliydi. Aklımda İtalya Ligi'ne geri dönmek fikri vardı ama Chelsea sportif direktörü Colin Hutchinson'ın güvenini boşa çıkarmaya hakkım yoktu. İtalya ve Fransa bana kuşkuyla yaklaşıırken Chelsea "mavileri" ayağıma kadar gelmişlerdi. Bunalım dönemlerime, Milan nostaljime katlanmışlardı... Bu formanın hakkını vermeliydim!

29. *The Rock* (Kaya)

1993'te Milano'ya yerleşmemde Jean-Pierre Papin yardım etmişti. Londra'daki rehberim ise yine bir Fransız olan Frank Lebœuf olacaktı. "The Beef" harika bir insandı! O olmasaydı büyük ihtimalle Lombardiya hatıralarıma gömülüp bocalamaya devam edecektim. Birkaç ay sonra onun sayesinde İngiliz başkentini daha iyi tanıma fırsatını bulup Chelsea deneyimine olumlu bir gözle bakmaya başlamıştım. Frank Lebœuf, 1996 yazında İngiltere için Fransa'yı terk ettiğinden beri tam bir Londralı olup çıkmıştı. Frank da hanımı da Londra'yı avuçlarının içi gibi biliyorlardı. Restoranlarda, televizyon stüdyolarında hatta Başbakan Blair'in evinde krallar gibi karşılanıyorlardı. Hatta Frank, Fransa'daki *Le Monde* gazetesinin İngiltere versiyonu olan *Times*'ta köşe yazarlığı yapıyordu! Sanki İngiltere ikinci vatanı olmuştu! Onun izinde ben ve ailem yeniden işlerimiz yoluna koymuş, ritmimizi bulmuştuk.

Virginie ve çocuklar benim adaptasyon sürecimi İtalya ile karşılaştırdığımızda köklü bir değişim süreci olarak yaşamışlardı. Londra'da İtalya'dakinin aksine zamanımın çoğunu tesislerde değil evde onların yanında geçiriyordum. Haftasonları teknik direktörümüz bize pazar oynanacak maçtan önce kafamızı toplamamız için "inzivaya çekilme" izni veriyordu. Takımı

cumartesi sabahı toplanıyor ve ben eve ertesi akşam döndüğümde çocukları öpmek için çok geç oluyordu. Tabii ki haftanın ortasındaki Avrupa Kupası maçına hazırlanmamız için her şey yeniden başlıyor, aile yaşantımız da zarar görüyordu. Akşam dışarı çıkmak, gezmek, sinemaya gitmek, her şey sorun oluyordu. Milan'ın etrafındaki tutkulu atmosfer durmadan futbolcu sorumluluklarımı aklıma getiriyordu.

Londra'da ise futbola olan yaklaşım daha az stresli, daha rahattı. Chelsea'ye imza atmak üzereyken, 1996'dan beri Arsenal formasını giyen Patrick Vieira 1998'de bana bundan bahsetmişti ama bu kadar da sakin bir ortam bulacağımı düşünmemiştim. Kendi sahamız Stamford Bridge'deki maçlardan önce sabah pek de erken olmayan bir saatte evden ayrılıyordum. Maçtan sonra duş, Lebœuf'le bir iki tek ve 17.30'da evdeydim! Böylece cumartesi akşamı ve pazar gününün tamamını Virginie ve çocuklarla geçirebiliyordum. O andan itibaren işim bitmiş oluyordu. Bu şehir öylesine büyük, çeşitli aktiviteler açısından öylesine zengindi ki burada saatlerce dolaşabilir, alışveriş yapabilir ve kimse tarafından sürekli rahatsız edilmeden hatta tanınmadan her türlü restorana (İtalyan, Fransız, Afrika...) gidebilirsiniz. Bir cumartesi günü maçtan sonra Piccadilly Circus'un yakınlarındaki Royal Academy of Arts'taki sergi sarayına gitmiştim, Picasso'nun yapıtları sergileniyordu. Arabamı park ettim, bir bilet aldım ve kimse beni süzmedi, izlemedi; ben tabloları hayranlıkla seyrettim. Bir saatten daha az bir süre önce, buranın 2 kilometre yakınında televizyon kameraları ve 40 000 seyircinin önünde şortlaydım!

İtalya Ligi ve 1998 Temmuz'u Fransa'sı ile karşılaştırdığımızda afallatıcı olan bu özgürlük hissi hayatımda ilk kez derimin rengi ile ilgiliydi. Milano'nun aksine burada kendimi yalnızca

topa vurduğu için saygı gören bir uzaylı gibi hissetmiyordum. Restoranlarda, pub'larda, gece kulüplerinde büyük çoğunluğu futbolcu ya da basketbolcu olmayan bir sürü zenci görüyordum. İngiltere'nin başkentinde kimse bir zenciyle karşılaştığında karşısındakine pahalı arabaları çalan bir hırsız muamelesi yapmıyordu. Hiç kimse haberleri bir zencinin sunduğunu ya da bir spor reklamında bir zencinin oynadığını görünce de dumura uğramıyordu... Fransa'da bir "kabile reisi"nin büyük bir televizyondaki yemek programına katılmasını kabullenir miydik? Bundan şüpheliyim. Burada böyle birisi var ve o büyük bir televizyon yıldızı!

İngiltere'nin ırkçılık ve her türlü ayrımcılıktan uzak bir yer olmadığını biliyorum. Kuzeydeki bazı yerlerde, değişik cemaatler (siyahlar, beyazlar, Asyalılar...) ayrı ayrı gerçek dinsel, ırksal ve toplumsal gettolarda yaşıyorlar. Her grup kendi içine kapanıp diğerlerini yadsımaya ya da onlardan nefret etmeye eğilimli. Ama çok uluslu bir şehir olan Londra'nın merkezinde Paris ve Milano'dan çok daha fazla güvenlikte olduğum kesindi.

Ama bu durumdaki çelişki, benim diğer bir Londra takımı olan Millwall ile beraber uzun bir süre İngiltere'nin en vahşi ve en ırkçı taraftarlarının çekim merkezi olan Chelsea'de oynuyor olmamdı. 80'li yıllarda, İngiltere'de yabancı modası başlamadan çok önceleri Stamford Bridge'in tribünlerinde birçok aşırı sağ sempatizanı varmış. Hatta bizzat kulüp böyle bir açılmaya karşı bir tutum takınıyormuş. Ama bu dönem çok önce aşılmış. Chelsea FC, saha içinde çok etnili bir takıma dönüşmüş. Tribünlerde ise siyahi oyuncular fazlasıyla seviliyorlardı. Bir örnek vermek gerekirse bana fazlasıyla gururumu okşayan bir isim takmışlardı: The Rock (Kaya)!

Acaba onların söyledikleri kadar sağlam mıydım? Bu İngilizler de ne kadar hoşgörölü canım! İlk sezonumda (1998-99) fena değildim ama öyle çok iyi de değildim. Özellikle kış geldiğinde Harlington'daki sahalarımız çamur deryasına dönmüştü! Kaybolmuştum!

İkinci sezonumda ise yükselişe geçmiştim. İş ve özel hayatımdaki adaptasyon sürecini atlatmışım ve takım Şampiyonlar Ligi'ne katılma hakkını kazanmıştı. Ayrıca takıma yeni gelen oyuncular özellikle de Juventus'tan gelen bir tanesi ile takım güçlenmişti: Tabii ki Didier Deschamps! Hemen şunun altını çiziyim: Bu transferde benim en ufak bir rolüm olmadı. Chelsea onu transfer etmişti çünkü teknik direktör Gianluca Vialli ne pahasına olursa olsun onu takımında görmek istiyordu. Blanchard teklifi cevaplama dan önce yalnızca Chelsea ve Londra'daki gündelik yaşam üzerine fikrimi sormuştu. Ve işte bizim aramızdaydı... Bu Nantes ve Olympique Marseille'den sonraki üçüncü ortak deneyimimizdi!

İngiltere'yi keşfetme sırası, yalnızca Fransa ve İtalya'yı tanımış olan Didier'ye gelmişti. Tek başınıza adapte olamazsınız; belli bir süreye ve sürekli her şeyi sorgulamaya ihtiyacınız vardır. Ben bile Chelsea'de geçirmiş olduğum bir sezondan sonra oyun tarzımın daha öncesine göre ne kadar acımasız ve agresif olduğuna şaşıyordum. İngiltere'de oynanan futbolun sertlik dozu beni şaşırtmaya devam ediyordu ama ben de artık bunun bir parçası olup çıkmıştım. Önemli olan buna kendinizi hazırlamak ve işin püf noktalarını bilmektir: "Kurnazca" oynamak, müdahalelerden ustaca sıyrılmak, hava toplarına hepsini almak için değil de bazılarını rakibi rahatsız etmek için çıkmak. Eğer oyuncu sahada kalpten oynayıp ölümüne mücadele ederse, seyirci her türlü hatayı bağışlıyordu. Aynı şekilde seyirciler rakibin

üstünlüğünü kabul etmeyi biliyorlardı; mağlubiyet sonrası hep, “Bir dahaki sefer daha iyi olacak.” diyorlardı.

İtalya Ligi ile karşılaştıramayacağımız bu ligde oynayan takımlardan yalnızca Manchester United, Arsenal ve Chelsea Avrupa’da etkili olabilecek bir futbol oynuyorlardı. Teknik açıdan sınırlı olan diğer takımlar Britanya ekolüne sadık kalıyorlardı. Burada oynanan futbolun ne Fransa’daki gibi stile dayalı ne de İtalya’daki gibi hatalara dayalı bir oyun tarzı olduğunu anlayabilmeniz için kasımda puslu bir cumartesi günü Leicester ya da Blackburn deplasmanına gitmeniz gerekiyordu. Bu bir çarpışma, hatta yağmur ve çamurun birbirine karıştığı bir hended savaşıydı.

Hafta ortasında Şampiyonlar Ligi maçı olduğunda her şeye rağmen daha akıllıca oynanan, daha az “dağınık” tabiri caizse “gerçek” bir futbol maçında oynadığımı hissediyordum. Takımın çoğunluğunu oluşturan tüm yabancı oyuncular da aynı şeyi hissediyorlardı. İngiltere’de istikrarsız sonuçlar alan takımımızın yıldızı Barcelona (3-1) ve Galatasaray (5-0) karşısında aldığı etkileyici sonuçlarla Avrupa’da parlıyordu. Peki, sürekli bir istikrar sağlamak ve nihayet taraftarlarımızın beklentilerine karşılık verebilmek için ne gibi eksiklerimiz vardı? Teknik direktörümüz Gianluca Vialli, “Daha profesyonel bir yapı ve yöntem.” diye tekrar ediyordu. Benim de kendi adıma onun söylediklerine eklemek istediklerim vardı: “Ortak bir amaç ve zihniyet”. Takımımız değişik futbol stilleri ve kültürlerin karışımıydı. Yalnızca bir kupa bu çimentoyu sağlamlaştırabilirdi. Mesela FA Cup finalinde Aston Villa’ya karşı kazanacağımız bir zafer...

Buraya geldiğimden beri ilk kez böylesine bir ilgiye şahit oluyordum. Söz konusu olan Milan formasıyla ezeli rakibi Inter’e karşı oynayacağım bir maç ya da Olympique Marseille forması

ile PSG ile oynamak değildi ama genelde oyunculara yaklaşım-
larında son derece kibar ve saygılı olan taraftarlar sokakta yo-
lumu çevirmekten çekinmiyorlardı. Yumruklarını sıkıp bana,
“Bu kupayı mutlaka kazanmalıyız!” diyorlardı. Bu maçlar onlar
için önemliydi. Kesinlikle Avrupa maçlarından daha önemliydi.

İngiliz futbolseverlerin gözünde FA Cup, futbol ve geleneğin
bir araya geldiği dünyada eş benzeri olmayan bir şeydi. Biraz es-
kimiş olan bu ritüel Wembley Stadi'nda gerçekleşiyordu. Wemb-
ley tarih ve duyguyla yüklü bir mekândı, İngiltere 1966 Dünya
Kupası'nı burada kazanmıştı. 2000 yılında düzenlenen FA Cup
en uzun zamandır beklenendi çünkü yıllar önce Wembley'de
oynanacak son final maçı olacağına karar verilmişti. Günü-
müzde stadın ana girişindeki meşhur ikiz kulelerin olduğu tri-
bünler yıkılarak ultramodern bir stat inşa edilecekti.

Londra'nın güneyinden gelen taraftarlarımız yaklaşık 35.000
kişiydi ve stadın yarısını dolduruyorlardı. Onları gördüğümde
Mayıs 1993'te Münih tribünlerindeki Marsilyalı taraftarları anım-
sadm. Chelsea'nin mavisi Olympique Marseille'inkinden daha
koyu ama daha az güneşliydi, yine de takım ve taraftarlar ara-
sındaki duygudaşlık aynı yoğunluktaydı. Bunun bilincine var-
mam ve gerçekten Chelsea'yi kalpten benimsemem için böylesi
büyük bir olaya ihtiyacım vardı.

Bu final maçını 1-0'lık sonuçla kazanacaktık. Bunu taraf-
tarlarımız için yapmalıydık, onlara borcumuzu ödemeliydik.
Soyunma odasında az sayıdaki İngiliz takım arkadaşlarımız
sevinçten deliye dönmüşlerdi. Dünya Kupası'nı kazanmış ka-
dar mutlulardı; bağırıyor, şarkılar söylüyor, bira ve şampanya
ile üstlerini ıslatıyorlar, üstlerindeki çıkarmadan kendilerini
duşların altına bırakıyorlardı! Benim mutluluğumsa daha mü-
tevazıydı. Görevimi yapmış olmamın, takıma başarıyla entegre

olmamın mutluluğuydu. İki yıl önce taraftarlardan sabır istemiştim. Londra'nın kozmopolit ihtişamı ve FA Cup'ın sihri yeterli olmuştu...

İşte şimdi Chelsea'de kendimi mutlu hissediyordum. Öyle bir mutluluk ki Manchester United ve Lazio'nun tekliflerine rağmen sözleşmemi 2004'e kadar uzatacaktım. Neden gidecektim ki? 12 yıllık kariyerimde 3 transfer iyi bir ortalama değil miydi? Belki de ben sadık ve evcimenlerin eski ekolündendim, eski kafalıydım ama bugün birçok genç oyuncunun yaptığı gibi durmadan forma değiştirmek hoşuma gitmezdi. Bir şehir, bir kulüp, bir taraftar kitlesine alışmak zaman ister; yalnızca yalan söyler ve kendinizi zorlarsanız gelir gelmez ona bağlanabilirsiniz! Bir yere değer biçmeden, orayı sevip sevmeyeceğime karar vermeden önce mesleğimde ve ailemde belli bir istikrarın gereksinimini duyarım. Londra'da bir sezon burayı keşfetmem, bir sezon da sevmem için gerekecekti.

32 yaşına basmama günler kala yeniden doğmuş gibiydim. İlk zamanlardaki korkularım, Dünya Kupası sonrası bunalımım, Milan saplantım, hepsi geride kalmıştı... Ufkum açılmıştı. Ufukta yine mavi görünüyordu. Fransa'nın mavisi.

30. Dünyada rakipsiz

Şimdiden iki yıl geçmişti! Futbolculuk kariyerinde neredeyse bir yüzyıl! Futbolcu yaşamımız öylesine zengindir ki bir turnuva diğerini kovalar. Kulüp takımında olsun milli takımda olsun bizim her zaman bir adım önde olmamız gerekir. 1998 Dünya Kupası'ndan sonra sıra 2000 Avrupa Şampiyonası'na gelmişti; bu işin kuralı böyledir: Gözden ırak olan gönülden de ırak olur! Taraftarların ise beklentileri, zamanlamaları farklıydı. Onlar 1998'in o yoğun anlarını unutmamışlardı. Unutulmaz 12 Temmuz'un ardından, Fransızlar iki yıl boyunca durmadan Dünya Kupası'ndan bahsetmişlerdi. İtalya, Hırvatlar, Brezilya ve şampiyonluktan... İtiraf etmeliyim ki öyle bir an gelmişti ki bunalmaya başlamıştım. O dönemin görüntüleri ekranda belirince hemen kanalı değiştirmeye başlıyordum. Artık bin defa çalan Gloria Gaynor ve "I Will Survive"dan nefret etmiştim. Ben Chelsea'de hayatımı karartan nostaljik otuz yaş bunalımından kurtulmaya çalışırken taraftarlar, medya ve neredeyse bütün Fransa farkında olmadan beni daha fazla bunalıma itiyordu! Fransa'ya her geldiğimde sırtıma şu sandviç satan adamların sırtlarına astığı tahta panolara benzer üzerinde büyük kırmızı harflerle, "Artık bana Dünya Kupası'ndan bahsetmeyin!" yazan bir pano asmak istiyordum.

Futbol çevreleri de uzun zaman boyunca 1998 Dünya Kupası'nı ağzından düşürmemişti ama bunun sebebi farklıydı ve de bence buna hakları olduğu tartışılırdı. 12 Temmuz ve alışlageldik kutlamalar son bulduğunda bizim Dünya Kupası'nı çok ucuza kazandığımız dillendirilemeye başlamıştı. Bu çatlak seslere kulak asarsak Fransa Milli Takımı, İtalya hariç ikinci sınıf takımlarla karşılaşp şanslı bir şekilde finale yükselmiş ve büyük yıldızları Ronaldo'daki düşüş yüzünden zayıflayan Brezilya'yı geçerek şampiyon olmuştu. İkinci turda Arjantin tarafından saf dışı bırakılan İngilizler bu çatlak seslerin başını çekiyorlardı. Bu tavır beni gerçekten de hayrete düşürmemişti. İngilizler yalnızca kendi futbollarının en iyisi olduğunu düşünürler; onlar için dünyanın geri kalanı yoktur. Halbuki şapkalarını önlerine koyup 1966'dan beri neden hiçbir kupa kazanamadıkları üzerine kendilerini sorgulamaları gerekiyor! Yine de bu saçmasapan tartışmanın olumlu bir sonucu oldu: 1999 Şubatı'nın başında Wembley'de onlara iyi bir ders verdik (0-2).

Her şeye rağmen Dünya Kupası sonrası dönemin vasat geçtiğini kabullenmek gerek. Dünya Kupası şampiyonu olmak altından kolayca kalkılabilecek bir yük değildir. Öyle duygusal izler bırakır ki sonrası size yavan gelir. Fransa Milli Takımı'nda da olan buydu. Her ne kadar durumu kabullenmeyip üstüne gitsek ve kendimize, şansımıza fazlasıyla güvensek de kazanımlarımızla yetinip kulüplerimize öncelik vermiştik. Dünya Şampiyonu olduğumuz ve böylece pratikte milli takımdaki yerlerimizin garanti olduğunu düşünüyorduk! Ama Belçika ve Hollanda'da düzenlenecek olan Euro 2000'de yerlerimizi almamız için fazla bir çaba göstermemiştik de. Yalnızca Andorra'yı zar zor 1-0'lık bir sonuçla yenmiştik.

Şimdi bütün bunlar geride kalmış, unutulmuştu. Avrupa Şampiyonası için yerlerimizi almıştık. Kadro neredeyse 1998'dekininki aynısıydı. En önemli değişiklik Aimé Jacquet'nin yerine Roger Lemerre'in göreve getirilmiş olmasıydı. Bu Dünya Kupası ertesinde gerçekleşen görev değişimi, dışarıda birçok eleştiri yapılmasına yol açmıştı. Aimé sonrası için adı geçen adaylar ve onları destekleyenler hayal kırıklıklarını gizlememişlerdi. Biz oyuncular içinse Lemerre'in göreve getirilmesi hiç de şaşırtıcı olmamıştı. Daha önce Aimé Jacquet'nin yardımcılığını yapan Roger Lemerre'i takımın tüm eski oyuncuları gayet iyi tanıyordu. Hatta göreve ilk geldiği zamanlar onun yeni teknik patronumuz olmasına hemen alışmamıştık. Bu alışmamamızın onun meşruiyeti ya da yetkileriyle hiçbir ilgisi yoktu, bunun sebebi onunla olan ilişkimizdeki dönüşümdü.

Aimé Jacquet zamanında zaten Lemerre takımı fiziksel olarak maçlara hazırlayan kişiydi. Benim kuşağımın oyuncularına çok yakın olan, hem arkadaşımız hem de güvenilir bir abi gibi olan Lemerre, her zaman otobüsün arkasında şamataya katılmaya hazır biriydi. Milli takım patronluğuna getirilmesi yani aramızda belli bir mesafe oluşacak olması onun kendisi olarak kalmasını engellememiş, onu değiştirmemişti: Olduğu gibi davranan, samimi, içten. Onun gülüşünü, erbaş edasıyla bağırıp çağırmasını, açık saçık hikâyelerini seviyorduk. Ve Allah biliyor ki o da bunun farkındaydı. Hatta bir gün o hikâyelerinin en kötülerinden, en açık saçıklarından birini dayanamayıp cumhurbaşkanının huzurundayken de anlatmıştı. Dünya Kupası bizim kadar onun da mutluluğu olmuştu. Roger Lemerre o gün o kadar mutluydu ki bunu görmeniz gerekirdi. Onun sanki kupayı getiren golü atmışçasına Stade de France'ın çimlerinde dans ettiğini dün gibi hatırlıyorum!

Şimdi teknik direktörümüz olduğunda da senli benli samimiyetimiz devam ediyordu ama biz onun çalışabilmesi için kendiliğimizden araya mesafe koyuyorduk. O ise hâlâ gönüllü olarak şakalarına ve şamatalara katılmaya devam etse de bir önceki dönemle bağlantısını koparmadan kendi stilini kabul ettirmeyi başarmıştı, bunu yaparken bambaşka biri de olmamış, kendisi olarak kalmıştı.

Kendi doğrularını kamuoyu önünde açmaya Aimé kadar sıcağın bakmasa da onlardan vazgeçmezdi. Eski oyunculara güveniyor ve kadroya yeni isimleri monte etmesi için yapılan eleştirilere kulak asmıyordu. Maç öncesi konuşmaları tutkulu, heyecan doluydu, bizi futboldan uzaklaştıran lirik kanatlanmalardı. Roger işini neredeyse bir sanatçı edasıyla yoğun bir şekilde yapar, onu yaşırdı. Neden değişecekti ki? Göreve getirilme aşamasındaki kaotik ortama rağmen bu Avrupa Şampiyonası için Belçika'daydık. 1998'deki "Jacquet olayı"ndan ağzı yanan medya Jacquet'de olduğu gibi attıkları taşın bumerang gibi dönüp dolaşıp kendilerine çarpmasından korkarak onu eleştirmekten kaçınıyordu, Lemerre tercihlerini doğrulamak zorunda olmadan kafasında kileri uyguluyordu. Basın ısrar edince açıklayıcı olduğu kadar ardında yatan asıl anlamı yalnızca kendisinin bildiği gizemli olan laflarından birini ortaya atıyordu: "Eğer şapkam kimi seçeceğimi biliyor olsaydı onu hemen yakardım."

Avrupa Şampiyonası'nın arifesinde önceliği şapkasını yakmaya değil -zaten şapkası var mıydı ki?- 1998 zihniyetini muhafaza etmeye veriyordu. Her zaman aramızdan biri gibi olduğundan takımın en önemli kozunun oyuncular arasındaki uyum olduğunu biliyordu. Yoksa bazen kelimeleri özenle seçilmemiş bir açıklama ya da hayal kırıklığı yaratabilecek ölçüde ağır bir uyarı bütün kolektif uyumu bir anda yok edebilirdi. Ortaklaşa

bir şekilde takım içinde nasıl davranmamız gerektiğini belirleyen, ortak yaşantımızın kurallarını benimsemiştik. Her kampta Lemerre aramıza yeni katılan oyunculara sorunların aile içinde çözülmesi gerektiğini anlatıyordu. Başka bir şekilde söylersek kamuoyunun önünde ruh halinizi dışa vurmanın ya da isim vermeden de olsa takım arkadaşlarınızı eleştirmenin kimseye bir faydası yoktu. Lemerre kendine has tumturaklı sözlerinden biriyle bunun altını çizmişti: "Takımda muhbir istemiyorum. Savaşlar ve devrimler işte böyle kışkırtılır. İşte bunun için XVI. Louis'nin kellesini uçurduk!"

Şampiyonun başlarında, bu şartlar altında medya ile ilişkilerimiz gergindi. Danimarka karşısında aldığımız 3-0'lık farklı galibiyet de bu durumu değiştirmeyecekti. Aksine, aralarında benim bulunmadığım on kadar oyuncu çeşitli sebeplerle maç sonrasında gerçekleştirilen geleneksel basın toplantılarına katılmama kararı aldılar. Roger Lemerre kendisini "boykot" etmekle suçladığı basına karşı kendi adına soğuk bir tavır sergiliyordu. Yalnızca UEFA onun gönülsüzce de olsa basın toplantılarına katılmasını sağlayacaktı.

Başka zaman olsa bu tip çatışmalar takım içinde huzursuzluk kaynağı olabilirdi. Bu seferse bu olayları neredeyse harsarsız atlattık, hiçbir etkileri olmadı. Soğukkanlılığını koruyan takımımız yoluna devam etti ve Çekleri 2-1'le geçerek üçüncü ve son maçı (Hollanda karşısında alınan 3-2'lik onurlu mağlubiyet) beklemeden çeyrek finale kalmayı garantiledik. Bir kez daha kendimizi bulup Dünya Kupası sonrasının izlerini silebilmek için rekabete -amaç, gerilim, galibiyeti kovalama- ihtiyacımız olduğunu anlamıştık.

Takımdaki kolektif uyumun eksiksizliğini kendini beğenmiş damgası yemeden anlatabilmek çok zor. Her gün aynı şekilde

gölmek, gecenin geç saatlerinde sohbet etmek, çocuklar gibi birbirine takılmak, otobüste herkesin hep aynı yerlere oturması (Zizou, Duga ve Candela en arkaya)... Bir gün federasyon başkanı Claude Simonet bizi ziyarete gelmişti, aramızdan biri ona şu espriyi yaptı: "Başkan, bizim hepimizi transfer edip ideal bir takım kurun! Böylece asla birbirimizden ayrılmayız!"

Belçika'daki ortam takımdaki atmosferin olumlu şekilde gelişmesine uygundu. Amsterdam'da oynadığımız Hollanda maçının haricinde tüm maçlarımızı Fransız taraftarların huzurunda oynama şansını bulduğumuz Brugge'de, küçük bir stadyumda oynanmıştı. Karargâhımız Brüksel'in 30 km. kadar güneyindeki Genval'deydi. Château du Lac Oteli, bu kadar uzun bir maratona kazasız belasız atlatmamız için ideal bir yerdi. Küçük bir sinema salonu ve okuma odasının olduğu iki kat bize ayrılmıştı; personel son derece titiz, yemekler harikaydı; otelin çevresindeki gölün kıyısında bisikletle dolaşabiliyorduk, bölge sakinleri son derece ölçülü bir yaklaşımla bizi olabilecek en iyi şekilde ağırlıyorlardı... Clairefontaine hariç başka hiçbir yerde bu kadar uygun şartlarda çalışmamıştık. Ayrıca 1998'de olduğu gibi federasyon eşlerimizi unutmamıştı. Zaman zaman bizi ziyarete gelebiliyor, dilerlerse de maçlarımızı seyretmeye gelebiliyorlardı. Virginie, Londra'ya gitmek zorunda olduğu günkü maç hariç hepsine gelmişti. Onun olmadığı maçta arkadaşları Sophie Djorkaeff ve Béatrice Lebœuf tribünlere "Geri dön Virginie!" yazan bir pankart asmışlardı, kameralar bunu kaçırmamıştı.

Bütün bunlar size anlamsız, futbolla son derece ilgisiz gelebilir ama işte bu tip detaylar takım içindeki uyumun ve diğerleriyle arasındaki farkın korunmasını sağlar. 1996 yılında İngiltere'de düzenlenen bir önceki Avrupa Şampiyonası'nın sonlarına doğru çok uzun zamandır çalışmaktan belli bir yılgınlık

ve bıkkınlık hissine kapılmıştık. Oynamayan ya da çok az oynamaya fırsatı bulan oyuncular sonunda bıkkınlığa kapılıp konsantrasyonlarını kaybetmişlerdi. Bu kez geçen sefer olduğu gibi 22 oyuncudan fazlasının katıldığı esas kadronun belirleneceği ve geri kalanların evine döneceği bir ön kamp yapılmamıştı. Tatil için hiçbir planım yoktu. Final maçından sonra 3 Temmuz'da o anda bir şeylere karar verecektik.

Dünya Kupası'na göre daha iyiydik ve hiçbir tereddüdümüz yoktu. Takım karakterini ortaya koyarak rahat bir şekilde kazanıyordu. Pires ve Vieira gibi oyuncular bütün yeteneklerini sahaya yansıtıyorlardı. Zizou artık bir fenomen olmuştu ve 1998'e göre daha rahattı, daha az gergin gözüküyordu. 1998'de zayıf tarafımız olan hücum hattımız Sylvain Wiltord'un takıma girmesi ve Christophe Dugarry'nin yeniden ön plana çıkmasıyla güçlenmişti. Santrforlarımız Thierry Henry ve David Trezeguet oyunlarını olgunlaştırmışlar, -özellikle Henry- takım oyununa daha fazla katkı sağlamaya başlamışlardı. Bay birinci bıçak Bixente Lizarazu kanattaki olağanüstü performansını sürdürüyordu, "Yılan" lakabıyla anılan Youri Djorkaeff kritik goller atmaya devam ediyordu. Çeyrek finalde 2-1 yendiğimiz İspanya karşısında da maçı bize getiren gole imzasını atmıştı.

1994 başlarında Youri aramıza katıldığında uzun süre onu asla sevmeyeceğimi düşünmüştüm. Tabii ki sahada beraber oynamaktan bahsetmiyorum ama saha dışında en ufak bir alakamız olamayacağını düşünüyordum. Bana fazlasıyla içine kapalı, yalnız biri gibi gelmişti, sanki kendi kariyerinden başka bir şey düşünmüyordu, çevresi Fransa Milli Takımı'nın dışından bir sürü arkadaşıyla çevriliydi. Başta oynadığımız takımlar olmak üzere her şey bizi ayırıyordu: O önce PSG sonra da Inter'de oynamıştı bense önce Olympique Marseille'de sonra

Milan'da; bunun daha ötesinde bir zıtlık olamazdı! Sonraları, önce İngiltere'deki Euro 96 sırasında o kadar da kapalı biri olmadığını anlamıştım. Ama asıl Dünya Kupası esnasında 6 haftalık ortak yaşamımız sırasında gerçek anlamda dost olacaktık. En sonunda da Didier'den sonra takımdaki en iyi anlaştığım kişi oldu. Youri, daha önceki yıllarda görüldüğünün aksine daha açık fikirli birisi olmuştu, futbol haricinde birçok şeyle ilgileniyordu. Neredeyse aynı yaşlarda olduğumuz ve ilgi alanlarımız da aynı olduğundan sık sık çocuklar, aktüel konular, projelerimiz, iyi şaraplar, gemiler ve yolculuklar hakkında konuşuyorduk. Atalarının ülkesi Ermenistan'a yaptığı yardımları çok takdir ediyordum. Jacques Chirac bizi ziyarete geldiğinde bu konu üzerinde onunla konuşuyordu. Eylül 1999'da Fransa Milli Takımı ile Erivan'a gittiğimizde uçakta yerel bir dernek için yardım toplamıştı. Yılan, bizi evine götürmekten gerçekten de gurur duyuyordu. O gün ben de Akra'da oynanacak bir Gana-Fransa maçının hayalini kurmadan edemedim... Kulağa fena gelmiyor değil mi?

Yalnızca Dünya Kupası ya da Avrupa Şampiyonası gibi uzun süren turnuvalarda bu kadar sağlam ilişkiler kurabilirsiniz. Genellikle çarşamba ya da cumartesi günü oynanan maçlardan önceki iki-üç günlük kamplarda başta fazla tanımadığımız gençler olmak üzere diğerlerini yeterince tanıyabilecek zamanı bulamazsınız.

Belçika'daki Clairefontaine'imiz olan Château du Lac'ta "Titi" Henry, Sylvain Wiltord, "Nico" Anelka, "Pat" Vieira ve Robert Pires ile hepsini tanıyabilecek kadar uzun zaman geçirdim. Bu beşli diğerlerinden birinin odasında saatlerce kalabilecek kadar birbirlerine bağlıydılar, takım içinde ayrı bir gruptular.

En başta, her şey onların kuşağını bizimkinden ayırıyordu. Onların dünyası ve bizim dünyamız son derece farklıydı. Onlar rap müzik, soul müzik, NBA ve video oyunlarını seviyorlar; biz otuzluktan farklı bir şekilde konuşuyor, giyiniyorlardı belki de futbola bakış açıları da farklıydı. Biz hepimiz aile babasıydık, ailevi sorumluluklarımız öncelikliydi onlarınsa karşılarında keşfedilmeyi bekleyen bir hayat vardı. Yine de çetenin en küçüğü olan Nico Anelka ile bizim “emekli” Bernard Lama arasında tam 16 yaş fark olduğunu hatırlatalım. Kızım Victoria’yı evlendireceğim gün “Titi” Henry hâlâ futbol oynuyor olabilir!

Château de Lac’ta sohbet etmek ya da müzik dinlemek için odalarına çekildiklerinde ben de sık sık onlara katılmaya başlamıştım. Rahatlıkları beni eğlendiriyordu, hayata bakışları mutluluk üzerine kuruluydu. Onları saçmasapan şeylerden bahsederken sonu gelmez kahkahalarla gülerken görmelisiniz... Onların varlığı takımda canlandırıcı bir tazelik yaratıyor, bizleri “uyarıyordu”. Sonuç olarak “tarihi” arkadaşlarım Deschamps-Lebœuf-Lizarazu’dansa onlarla daha fazla zaman geçirmeme şaşıırıyordum. Bizimkiler bir akşam benim için endişelenerek beni görmeye gelmişlerdi: “Marcel sana ne oldu? Sürekli gençlerle takılıyorsun, hatta ısınırken bile yanımıza gelmiyorsun! Küstün mü ne oldu?” Hayır, “küsmemiştim”, yalnızca ufkumu genişletiyordum, hepsi bu!

Didier kendisi için zorlu geçen bir sezondan sonra Chelsea’den kopma noktasına gelmişti, Avrupa Şampiyonası’nın başları onun için fazlasıyla zor geçiyordu. Yakınları da Didier de zor bir baidreden geçiyorlardı, basın onun “düşüş”te olduğunu iddia ediyordu. Gazeteciler onun artık “kaşarlandığını” ve takımda yeri olmadığını söylüyorlardı. Onu sürekli olarak Pat Vieira ile karşılaştırıyor hatta “karşı karşıya getiriyorlardı”, Vieira’nın Didier’nin

yerine önliberoda ilk tercih olması gerektiğini iddia ediyorlardı. En son olarak da Michel Platini'nin attığı taş hiçbir şeyi düzeltmeyecekti: "Deschamps, futbol tarihine büyük bir oyuncu olarak geçmeyecek."

Bu bir sürü eleştiriye tepki olarak Didier basın toplantılarını boykot etmeye başlamıştı, bazı genç oyuncular da çeşitli sebeplerle onu izlemişlerdi. Ama bu da sorunu gerçekten çözmemişti. Hollanda'ya yenildiğimiz akşam odada bir araya geldiğimizde bu kadar eleştiriye maruz kalmaktan yaralanmıştı:

"Marcel... Ben Avrupa Şampiyonası'ndan sonra bırakıyorum. Uzun zamandır bunu düşünüyordum. Hem sonra artık bıktım, hiçbir şeyi bilmiyorlar, hayatımı didik didik ediyorlar."

20 yıllık arkadaşlığımız boyunca ilk kez bu kadar olumsuz olduğunu, her şeyden vazgeçmeye hazır olduğunu görüyordum. Ona, "Hayır, bütün bunlar saçmasapan şeyler! Böyle şeyler söylemeye hakkın yok. Sana ihtiyacımız var!" dedim. "Çok üstüme geliyorlar Marcel, kötülüğümü istiyorlar. Ailem acı çekiyor." dedi. Ben de, "Onlara kulak asma! Senin savaşman lazım! Sen bir savaşçısın!" dedim. "Sana bırakacağım dedim, buna kupadan önce karar verdim. Şampiyon olsak bile benim için bitti!" dedi ve konuşmamızı noktaladı.

Bu konuşmalar 21 Haziran'da, Amsterdam'da oldu. Sonrasında savaştık ve önce İspanya'yı sonra da Portekiz'i 2-1'lik aynı sonuçla eledik...

Çeyrek finaldeki İspanya maçı fazlasıyla sert geçti. Özellikle de 84 dakika boyunca kırık burunla oynayan Duga için! O gün Didier harika oynamıştı. Hatta basın bile bunu kabul etmek zorunda kalmıştı. Son düdükten hemen önce İspanyollar penaltı kaçırmıştı, Didier 20 saniye kadar kollarını kavuşturmuş yerde

kalmıştı. Acaba ne düşünüyordu? Önemli değil: Yalnızca bu kupayı kazanabilmemiz için onun mutlaka oynaması gerektiği. Onun rolü yalnızca sahada sürekli koşmaktan ibaret değildi. Onun varlığı, saha içindeki liderliği oyuncular arasında belli bir güven kaynağıydı. Bu yüzden de o andaki formu nasıl olursa olsun Blanchard'dan iyisi yoktur. Maçtan önce söyleceklerini söyler ve ordusunu harekete geçirirdi. Maç esnasında rakip takım ve hakemler üzerinde belli bir otorite kurardı.

Brüksel'de Portekiz'e karşı oynadığımız yarı final karşılaşmasında 100. kez milli olmuştu, Blanchard'ın deneyimi sayesinde bu maçın tansiyonu son derece yüksek son dakikalarında soğukkanlılığımızı koruyabilmiştik. Maçın Avusturyalı hakemi bizim lehimize penaltı kararı verdiğinde, Portekizli oyuncular deliye dönmüşlerdi. Zizou penaltıyı gole çevirmişti. Daha önce kendilerini böylesine kaybeden oyunculara rastlamamıştım. Paulo Bento yan hakeme tükürmüştü. Diğer oyuncular onu tartaklamışlar neredeyse sahanın orta yerinde dövmüşlerdi; ona küfürler sallamışlardı. Luis Figo ve Nuno Gomes formalarını çıkarıp yere atmışlardı. Portekizliler kendilerini kandırmaya çalışıyorlardı: Defans oyuncularını Abel Xavier'nin topa eliyle müdahale etmiş olduğunu bal gibi biliyorlardı!

Ve Didier bu dört dakika süren yüksek gerilim anlarında yine kaptanlığını konuşturmuştu. Asıl amacına ulaşmak için takımın bütünlüğünü korumayı bilmişti.

"İtalya!"... "İtalya!"... "İtalya!" Château du Lac'ın koridorları sevinç çığlıklarıyla çınliyordu. Djorkaeff, Lebcœuf, Zizou, Duga, birinci bıçak Lizarazu, bütün oyuncular "İtalya çocuklar, İtalya!" diye tekrarlayarak bir odadan diğerine koşturuyorlardı. Hollanda-İtalya yarı final maçı bitmişti ve hepimiz kendi odalarımızda

kapılar açık, televizyonların sesi ardına kadar açık bir şekilde bu maçı izlemiştik -tıpkı 1998'deki Brezilya-Hollanda maçı gibi.

O zaman Brezilya'yı istiyorduk ve Brezilya ile karşılaşmış-tık. Bu sefer İtalyanları istiyorduk ve İtalyanlarla karşılaşacak-tık. Hollanda'nın yenilmesine pek de üzüldüğümüzü söyleye-mem. Çünkü birinci turda Amsterdam'da onlarla oynadığımız maқта ev sahiplikleri hakkında pek de iyi hatıralarımız yoktu. Tavırlarının Belçikalı konuksever arkadaşlarımızın kibarlığı ile uzaktan yakından alakası yoktu. Kendi adıma takım arkada-şım olarak olsun, rakiplerim olarak olsun Hollandalı futbolcu-lardan çok hazzetmediğimi eklemeliyim. Milan'da oynarken birçok Hollandalı oyuncu tanımıştım, aralarından birçoğunun ne kadar kasıntı ve antipatik insanlar olduklarını gayet iyi bili-yordum. Rotterdam'daki finalde onlarla karşılaşmak hiç mi hiç içimden gelmiyordu.

İtalya ile oynamaksa kesinlikle hoş bir şeydi. Birçok arka-daşımız vardı ve 1998'de Stade de France'da onlara karşı kur-duğumuz üstünlüğümüzü perçinlemek istiyorduk. İtalyanlar özellikle defansta 1998'den daha iyidiler ama kendimize gü-venimiz tamdı. Bu maça 1998'deki kadar dış bileyerek hazır-lanmıyorduk. Dünya şampiyonluğumuz her şeyi değiştirmişti: Rotterdam'a maçın favorisi olarak gidiyorduk.

Sonrası, yani final maçı tam anlamıyla eşi benzeri olma-yan bir maçı. Bir ömür kadar uzun; belki de hayatımızın ma-çıydı. Gelecekte ilk akla gelen hatıralardan biri. Bildiğiniz gibi film sondan başlıyor.

Maçın bitmesine bir dakika kalmıştı. İtalyanlar 1-0 öndeydi. Kendilerini şampiyonluğu kazanmış gibi görüyorlardı ve hak-lıydılar da: İtalya Ligi'nde oynayan bir oyuncu için kalan bir

dakikayı geçirmek çocuk işiydi, mesleklerinin abecesiydi. Topu saklamak, paslaşmak, tekrar paslaşmak, düşmek, sakatlanmış gibi yüzünü buruşturmak, acı çekmek ya da acı çekiyormuş gibi yapmak, tartışmak, saniyeleri saymak; beş, on, on beş... Bunları bilirdim, bunları yapmıştım! Maldini gibi! Albertini gibi! Ve bu akşam karşımdaydılar. O zaman... Orada, taç çizgisinin diğer tarafında oturan yedekler şimdiden ayağa kalkıp kol kola girebilirlerdi. Fabien'in kalesinin arkasındaki İtalyan taraftarlar milli marşlarını söyleyebilirlerdi: "Fratelli..." Bağırışları, gülüşmeleri duyabiliyordum: "Desailly, Desailly! İtalya, İtalya..." Şüphesiz Inter'li taraftarlardı... Yarınki La Gazzetta'yı tahmin edebiliyordum, pembe fon üzerine siyah harflerle "Azzuri"³⁹lerin rövanşı" Elim belimde Blanchard'a "Bittik" diyordum.

Son 45 saniye...

Fabien'in degajı. Top havalanıyor. Pek de dikkat etmiyorum...

David Trezeguet'nin kafası, top Sylvain Wiltord'a doğru geliyor. Bakalım ne olacak?

İlk vuruş, top dönüyor; ikinci vuruş, Sylvain'in volesi... Gol!

Aptalca biliyorum ama önce tereddüt etmişim. Ne olduğunu anlayamamıştım. Benim için maç bitmişti, yenilmiştik, bozguna uğramıştık, boğulmuştuk, maç sonrasındaydım ama Sylvain beni hayata döndürdü. Ufaklık kelimizi kurtarıyordu! Benim yaşlı kalbimle oynuyordu ama kurtarıyordu! Uzatmalar. Altın gol. Yani gol atan kazanır! Bunu 1998'de Paraguay karşısında Laurent Blanc'la yaşamıştık. Bir ömür kadar uzun iki yıl öncesinin, o günün kahramanı Lolo'ydu. Bu kez iki kahramanımız olacaktı: Biri al da at diyecek olan Robert Pires diğeri de son noktayı koyacak olan David Trezeguet.

39 Azzuri: Gök mavililer; İtalya Milli Takımı'nın klasikleşmiş forması gök mavisidir.

Robert sevilesi bir insandı, o bizim “harika çocuğumuz”du. Dünya Kupası’nda saha içinde yeteri kadar agresif, saha dışında da yeteri kadar güçlü değildi. Çok nazik, çok yumuşaktı. Aimé ona sürekli, “Oyununu sertleştir!” diyordu. Ondan sonra kişiliğini hiç değiştirmeden inanılmaz bir şekilde kendine güvenmeye başlamıştı. Gündelik hayatta onun sahadaki gibi açık ve dikkatli olduğunu gördüğümde kendi kendime nasıl hiç değişmeden kendisi kalabildiğini ve tüm söylenenlere nasıl olur da güler yüzle cevap verdiğini düşünüyordum. Bana, “Ailemin bana verdiği terbiyeden kaynaklanıyor.” diyordu. Anne babası harika insanlar olmalıydılar!

Robert Pires, ikinci yarıda oyuna girdiği zaman yine de beni sinirlendirmişti. Yenik durumdaydık ve benim hiçbir umudum yoktu; yanıma geldi ve bana, “Marcel hangi mevkide oynamam gerek? Sağda mı solda mı?” diye sordu. Benim umurumda bile değildi onun nerede oynayacağı! Yeniliyorduk, moralim sıfırdı ve bacaklarıma ağırlık çökmüştü. Ona, “Başının çaresine bak! En iyisi sola geç ve bize büyük bir oyuncu olup olmadığını kanıtla!” diye bağırdım.

Onu incitmiş olmalıydım: O andan itibaren hiçbir şey onu durduramadı! Uzatmalarda soldan ilerlediğini gördüm. Hızlandı, topu sürdü, sürdü ve ortaladı. David ortaladığı yerdeydi, topu aldı, vurdu ve bize Avrupa Şampiyonluğunu getirdi!

Ve altın adamımız koşmaya başladı... Gülüyor, ağlıyor, kollarını kaldırıyor ve formasını çıkarıyordu. Bu Buenos Aires’li çocuğu hiç böylesine kendinden geçmiş bir şekilde görmemiştim! Büyük golcülerin büyük çoğunluğu gibi David Trezeguet de esrarengiz biridir. Arjantinli arkadaşlarıyla konuşmadığı zamanlarda daha çok tek başına ve sessiz takılırdı. Kamplarda saatlerce kimseyle konuşmadığı olurdu. Sürekli somurtan, kibirli

kendini beğenmişin teki falan değildi. Ama takımdaki diğer gençlerden farklı, kendine has bir iç dünyası vardı. Kabuğundan daha çok gol atmak için çıkardı...

Böyle anların bitmemesini istersiniz. Tadını çıkarmak, hiçbir anı unutmamak, bütün gülümseyen mutlu yüzler aklınızda kalsın istersiniz ama her şey göz açıp kapayıncaya kadar biter...

Roger Lemerre, taç çizgisinin üzerinden David'e doğru koşuyordu. Gözleri fal taşı gibi açılmış, yüzü kıpkırmızı olmuş önüne bakmadan koşuyordu... Beni korkutuyordu! Bu gol çok ani bir şoktu, bunlar çok yoğun duygulardı. Bu stattaki kimse onun kadar yoğun duygular içinde olamazdı, bunu gayet iyi biliyordum. Avrupa Şampiyonası'nın ortasında babasını kaybetmesi onu derinden etkilemişti ama o yine de bunu takıma yansıtmamayı başarmıştı. Ve bu akşam yoğun duygular zincirlerinden boşanmıştı. Bizi sevdiğini biliyorduk. Günümüz futbolunda bir antrenörün oyuncularını bu kadar sevmesi sıkça rastlanan bir şey değildir. Bize olan sevgisi başarıya bağlı günlük bir sevgi değildi. Bizi arabasıyla bahar kupalarına götürceği çocuklar gibi seviyordu.

Çok mu duygusalım? Baksanıza ben de ağlıyordum! 1998'de ağlamamıştım. Zaten final maçındaki senaryoya göre ağlamam mümkün değildi. Bu sefer senaryo gereği ağlayabilirdim. Maskem düşmüş, sinirlerim boşalmıştı, benim için sürekli söylenen katı duruşum ve o donuk gülüşüm geride kalmıştı. Garip ama Olympique Marseille'de oynarken 1991 Şampiyon Kulüpler Kupası finalinde Kızılyıldız'a yenildiğimiz akşam, Basile Boli aklıma geldi birden. O zaman kameralar Boli'nin üzüntüden kahroluşunu kaydetmişlerdi. Benim gözyaşlarım galibiyet gözyaşlarıydı ama ellerim yüzümde onları kendime saklayacaktım.

Şimdi kupayı kaldırma zamanıydı. Takım fotoğrafı için kupayla elden ele dolaşacaktı podyumda. Robert Pires'i gördüm, her zamanki gibi gülümsüyordu. Oyuna girdiği zaman ona söylediklerim için bana darılmamış olduğunu biliyordum. Verdiğim tepki aksine kabuğunu yırtmasını sağlamıştı. Belki de takımımızın gücünün asıl sırrı burada yatıyordu: Bu, takım arkadaşına pozitif bir şekilde yaklaşp onun uyarılarını dikkate almakta!

Şeref turu için Didier'nin yanına geldim. Seyircilere bakarak omuz omuza yürüyorduk. Bana "Marcel, şimdi her şeyi yaptık işte! Dünya Kupası, Avrupa Şampiyonluğu, daha ne istersin ki?" dedi. Mümkün olduğunca uzun bir süre bu Hollanda standında kalıp, soyunma odasına gitmeden önce bu anın tadını çıkarmak, onu hiç unutmamaktan başka hiçbir şey!

Neden hiç bilmiyorum ama aramızdan biri yere oturmaya karar verdi. Sonra birisi daha oturdu. Ve devamı geldi... 8 kişi yan yana oturmuştuk, çayırın ortasındaki piknikçiler gibiydik: Pires, Lizarazu, Wiltord, Thuram, Henry, Deschamps, Vieira ve ben. Bu sahne kameraların gözünden kaçmıştı. Bu eşsiz bir tabloydu, birkaç dakika önce konfeti yağmuru altında kupayı kaldırmamızdan bile daha güzeldi.

Bizim için artık sahada İtalyanlar da yoktu. Bu dünyada yalnız başımıza kupamızla baş başaydık. Bir sonsuzluk anında 8 arkadaş!

Konuşmaya başladık; densiz mikrofonlardan yeterince uzakta birbiriyle ilgisiz ama içimizden geldiği gibi dökülen cümleler. Basının burada konuşulanlardan pek de haberi olmayacaktı. Aklımda kaldığı kadarıyla aşağıdakine benzer bir şeyler, bir de kahkahalarımız:

- Eh, artık bu sefer haybeye şampiyon olduğumuzu iddia etmeyecekler herhalde?

- Artık buna bir son vermeleri lazım! Bitti!

- Dünya şampiyonluğu, Avrupa şampiyonluğu... Daha ne olsun?

- Bu arada tatil için bir şeyler planladınız mı?

- Her zaman olduğu gibi La Côte!

- Ah, La Côte! Saint-Tropez...

- Deliler gibi eğleneceğim!

- Çocuklar burada iyiyiz şimdi!

- Evet, ama salamları, kızarmış sosisleri getirmeyi unutmuşuz!

- Artık bir dahaki sefere!

Ama futbolun hayalperestlere merhameti yoktu: UEFA görevlileri, hemen sahayı boşaltmamızı istiyorlardı. Tribünler boşalmıştı, soyunma odasına diğer oyuncular ve teknik heyetin yanlarına gitme zamanı gelmişti. Fransa Milli Takımı ailesi tam takım bir araya!

İçerisi bir sauna kadar sıcaktı. Bizimkiler sıraların üzerine çıkıyorlar, şarkılar söylüyorlar, dans ediyor, birbirlerini öpüyorlardı. Bizi kutlamaya gelen Lionel Jospin ve Jacques Chirac'ı zor fark edebilmiştik. Başbakan biraz uzakta duruyor hepimizi tek tek selamlıyordu. Cumhurbaşkanı ise Sylvain Wiltord'un yanındaydı. Chirac artık abone olmuştu: 1998'de bizimle beraber fotoğraf çektirmişti. Ama bu sefer maalesef yanlış zamanda gelmişti: Şimdi şampanya ile düş zamanıydı.

Sylvain'in elinde bir şişe vardı. "Kutlama zamanı! Kutlama zamanı!" diye bağırarak tıpayı açtı. Birinci golümüzü atan Wiltord mutluluktan havalara uçuyordu. O kadar mutluydu ki Cumhurbaşkanı Chirac'ın burada olduğunu unutmuş herkesi şampanya

ile ıslatıyordu. Sanki Michael Schumacher'in etrafını şampanya ile suladığı bir Formula 1 podyumundaydık. Wiltord, "Kutlama zamanı! Kutlama zamanı!" diye bağıyor, kendinden geçiyordu. Chirac'ın gömleği ve ceketi sıırıslıklam olmuştu. Alnından damlalar akıyor, gözlüklerini silmeye çalışıyordu. Soyunma odasındaki sıcaklık, boğucu bir hal almaya başlamıştı. Wiltord'un yaptığına hoşgörü gösterip, "Anlıyorum, anlıyorum." diye tekrarlıyordu. Ve Sylvain sallamaya devam ediyordu: "Kutlama zamanı! Kutlama zamanı!" Cumhurbaşkanı gözlerini ovuşturuyor, kravatını düzeltiyor ama gülümsemeye devam ediyordu, "Anlıyorum, anlıyorum..." Sylvain de sallamaya devam ediyordu.

Bu anın fotoğrafını çekmek gerekiyordu: Bir sürü adam Chirac'ı şampanya yağmurundan koruyabilmek için büyük havlular tutuyorlardı! Sonunda bu tuzaktan sıırıslıklam olmuş bir şekilde ama yine de gülümseyerek kurtulmayı başaracaktı.

Dışarıda basın sabırsızlanıyordu. Didier'nin milli takımı bırakıp bırakmayacağını merak ediyorlardı. Bütün Fransa, maçın hemen ardından Didier ile Roger Lemerre'in hararetli hararetli konuştuklarını görmüştü ve herkes bu konu hakkında konuştuklarını düşünüyordu. İnsanlar Didier'nin ne kadar iyi bir maç çıkardığını farkında bile değillerdi: Tam bir kaptana, bir lidere yakışan bir maç. Yalnızca oyuncular bunu görebilmişti: Bir an bile maçı kazanacağımıza olan inancını yitirmemiş, bizi bütün maç yüreklendirmişti. Bütün bir Avrupa Şampiyonası boyunca medya ile köprüleri atmıştı ama takımla bir an bile asla!

Bu akşam flaş haber peşinde koşan basın onu takımı bıraktığını ilan etmesi için sıkıştırıyordu ama Didier onlara hiçbir şey söylemedi. Ama ben de Lemerre gibi uzun zaman önce bırakma kararını aldığını biliyordum: Fransa Milli Takımı'nın kendisine yeni bir kaptan bulması gerekecekti.

31. Kaptan

1998 yılında, Dünya Kupası'ndan önce bir gün Aimé Jacquet, Didier sakatlanırsa kaptanlık pazı bandını takmaya hazır olup olmadığını sormuştu. O zaman bu olay beni pek cezbetmiyordu, pek de istekli değil gibiydim. Şunu da eklemem gerekir ki o zamanlar daha çok bağımsız -hatta bireyci- olma eğilimindeydim. Saha dışında aramıza mesafe koyuyor, arkadaşlarımla işleriyle pek de ilgilenmiyordum. Sonra 1998 Temmuz'u ve Didier'nin Dünya Kupası'nı kazanan takımın kaptanı olması... Daha sonra 2000 yılı ve bu sefer de Avrupa şampiyonu takımın kaptanı olan Didier... Didier Deschamps kaptanlık için biçilmiş kaftandı. Ben de onun gölgesinde yaşarken her şeyin farkına varıyordum! Odamıza dönerken antrenörümüz ya da oyunculardan biriyle konuştuktan sonra bana o günkü sorunları anlatıyordu; sonra benim fikrimi kaale alıp alması ona kalıyordu.

Şimdi Ağustos 2000'deydik yani Güney Kore ve Japonya'da düzenlenecek bir dahaki Dünya Kupası'na iki yıl kalmıştı. Didier milli takım kariyerini noktalamaya karar vermişti, yerine kimin kaptan olacağı konusu da yeniden gündeme gelmişti. Lizarazu, Barthez, Zidane gibi birçok eski oyuncu bu göreve getirilebilirdi ama İngiltere ile yapacağımız bir dostluk maçının

arifesinde bana Şu soruyu y neltecekti: “Marcel, kendini hazır hissediyor musun?”

Bu soruya hazırlıksız yakalandıĒımı söylersem yalan s ylemiŐ  olurum. Didier’den sonra görevi devralabilecek kiŐ iler arasında benim adım Euro 2000’den itibaren sürekli olarak basının gündeminde yer alıyordu. Bu konu hakkında uzun uzun d Ő  nm Ő t m. Bu görevin getireceĒi sorumlulukların altından kalkıp kalkamayacaĒımı çok d Ő  nd m. Milli takıma daha fazla zaman ayırabilecek, daha fazla emek harcayabilecek miydim? Sponsorların, basının, takım arkadaŐ larımın tüm taleplerine karŐ ılık verebilecek kadar sabırlı olup, hepsine yeteri kadar zaman ayırabilecek miydim? DavranıŐ larım çekidüzen vermem, aĒzımdan çıkanlara daha fazla dikkat etmem ve diplomasi konusunda mesafe kat etmem gerekiyordu. Ayrıca eskisi gibi Şamata yapmam söz konusu bile olamazdı: Kaptan  rnek bir kiŐ i olmalıydı, ne çok ciddi ne de fazla Şamatacı olmalıydı. Bu çok yönlü bir görevdi, baŐ lama d d Ē nden önce hakemi selamlamak ve takım arkadaŐ larını y reklendirmekten ibaret deĒildi: Teknik direkt rle taktik üzerine konuŐ mak, gazetecilerin sorularını yanıtlamak, ma  primleri ve reklam gelirleri kontratları için pazarlık yapmak, yönetimsel sorunları çözmek için aracılık yapmak, takım içi dengeyi gözetmek...

Dünya Kupası ve 2000-2001 sezonunun baŐ langıcı arasındaki iki yıllık süre zarfında kaptanlık meselesine bakışı a ım deĒiŐ ti. En baŐ taki tereddütüm yerini yavaŐ  yavaŐ  heyecana bırakmaya baŐ lıyordu, artık bunun futbolculuk mesleĒinin heyecan verici yüzlerinden birini keŐ fetmem için eŐ siz bir fırsat olduĒunun bilincine varıyordum. Daha önce hiç kaptan olmamıŐ tım; ne küçüklerde ne de miniklerde ve Şimdi Dünya Kupası’na iki yıl kala teknik direktör bana milli takım kaptanlığını “sunuyordu”!

Başta Olympique Marseille ve Milan'da olmak üzere kariyerim boyunca uyuşukluğum ve gevşekliğimin üstesinden gelebilip kendimi zorlamam için kendime yüksek hedefler belirlemem gerekmişti. İşte o zaman kaptan olacaktım. Bu kişisel bir eksiklikti, kendimi zorlayabilmemin bir yoluydu, belki de göreceli bir kendine güvenmeme durumunun üstesinden gelebilecek bir durumdu.

1 Eylül 2001, Cumartesi, Stade de France. İngiltere maçının bitmesine yaklaşık 30 dakika kalmıştı. Fransa Milli Takımı formasını son kez giyen Didier sahayı terk etmeye hazırlanıyordu. Yanıma geldi, kaptanlık pazı bandını çıkardı ve sol koluma taktı. Kaptanlık bandı öyle çok abartılı bir şey değildi: Kalbin hizasına takılan 3 renkli bir kumaş parçası. Ama bu 20 senelik arkadaşlar arasında yaşanan çok güzel ve bir o kadar da sembolik bir sahneydi: İki kaptan!

Türkiye, Japonya, İspanya, Portekiz... Asya'da düzenlenecek ilk Dünya Kupası öncesinde birçok dostluk maçı oynuyorduk. Bu maçlar esnasında kaptanlığı öğrenirken bir yandan da yalnızlığa alışmaya çalışıyordum. Didier'nin milli takımı bırakmasından sonra artık yalnızca kendime ait bir odam vardı. Yalnızca o benimle beraber kalabilirdi. Onun varlığı sonu gelmez telefon görüşmeleri yapmama, kişisel sorunlarımı dile getirmeme engel değildi; onunla kardeş gibiydik. Frank ya da Youri dahil başka hiçbir oyuncu ile aynısının olması imkânsızdı: Bana katlanamazlardı! En iyisi yalnız kalmaktı; gemilerde olduğu gibi kaptan, kaptan köşkünde kalmalıydı!

İktidar değişikliği sessiz, sakın bir şekilde gerçekleşmişti. Didier'nin izinden gitmek, kendimden de bir şeyler katarak onu örnek almak yeterli olacaktı. 80'den fazla milli olmuş bir oyuncu olarak evi ve görev yapan insanları fazlasıyla tanıyor olmanın

avantajına sahiptim. Oyuncular, antrenörler, yöneticiler, sağlık ekibi herkes işimi kolaylaştırıyordu.

Taraftarlarımız, ekibimizin personeli, lojistiği, organizasyonu ile ne ölçüde bir fabrika gibi işlediğinin farkında değiller. 1993 Ağustos’unda ilk kez Fransa Milli Takımı’na çağrıldığımdan beri yönetsel yapımız git gide mükemmelleşmişti; bu da başarımızın ardındaki en önemli nedenlerden biriydi. Takım kaptanı bu mekanizmanın sağlıklı bir şekilde yürütülmesinden sorumluydu. Diğer oyuncuların sözcüsüydü, Fransa Futbol Federasyonu nezdindeki temsilcisiydi. Kaptanın yokluğunda ikinci kaptana görev düşüyordu. Bir şekilde benden sonra kaptanlığı devralacak olan Zidane benim “vekilim” olarak tayin edilerek ikinci kaptanlık görevine getirilmişti.

Teknik heyet nezdinde direkt muhatabım Roger Lemerre’di. Onun isteğiyle kaptanlığa getirilmemiş olmama rağmen, tercihleri üzerinde hiçbir etkim yoktu. Zaten Lemerre kafasına koyduğunu yapan, kararlı bir adamdır, başkalarının fikirlerine fazla kulak asmadan bildiğini okur. Mesela antrenman esnasında oyuncuların topa iki kez dokunma hakkının olduğu “çift vuruş” çalışmaları üzerine tartışıyorduk, bu çalışmada oyuncu topu kontrol edip dripling yapmadan ayağından mümkün olduğunca hızlı bir şekilde çıkarır. Oyunda akışkanlığı sağlamaya yönelik olan bu çalışmayı dünyanın bütün futbolcuları iyi bilirler. Ama bu çalışmayı yaptıran Lemerre ise, sorun bu çalışmanın aylarca sürmesidir! Ben de hem bir savunma oyuncusu olarak dripling yapan forvetleri karşılama çalışmaları yapmam gerektiği ve de takım kaptanı olarak diğer oyuncuların antrenmanlardan daha fazla zevk almak istedikleri konusunda onu uyaracaktım. Beni dinlemişti ama hiçbir şey değişmemişti!

Bazen antrenmanların sonunda konuşurduk. Ama bu konuşmalar bir diyalogdan çok bir monologu andırıyordu. Benimle konuşarak, “Kızım sana söylüyorum gelinim sen anla” edasıyla diğer oyunculara da sesleniyordu. Söylediklerini arkadaşlarıma iletmeye hazır bir şekilde onu dinliyordum ama benim yetkilerim de bundan ibaretti zaten! Tek patron Lemerre’di. Böylesi de daha iyiydi: Eğer oyuncular hakkında bana sık sık fikrimi sorup benim söylediklerim onun tercihlerini etkileseydi bu durum beni aşardı ve hiç hoşuma gitmezdi. Bir kaptanın tercihlerini açıklamaya yani kafa koparmaya yetkisi yoktur. Roger Lemerre bu kararları kendisi verir. Euro 2000’i kazandığımızdan beri bizi günden güne mükemmele götüren detaylar, önemsiz gözüken şeyler üzerine Lemerre’in inşa ettiği başarısını kimse tartışmıyordu bile. İşte yine böyle bir gün -yine- çift vuruş çalışmasında bana şöyle diyecekti: “Marcel, takımlardan birine bir kişi eksik koyduğumu bile fark etmedin. Meslektaşın Didier bunun olmasına azla izin vermezdi! Daha dikkatli ol!”

Lemerre’in ekibinde en fazla konuştuğum kişi 80’li yılların başında Fransa Milli Takımı’nda oynamış olan yardımcısı René Girard’dı. René diğer eski milli oyuncuların çok farklı biriydi, doğal ve açıktı: Geçmiş “geçmişte” bırakmıştı! Bu herkes için geçerli değildi; bunu 1998’de fazlasıyla anlamıştık. Bazılarından öyle çatlak sesler çıkmıştı ki hani neredeyse başarımızı kıskanmışlardı diyeceğim. Dünya Kupası’nı kazanınca Fransa futbolunun altın jenerasyonu olmuştuk ve Fransa çok uzaklarda kalan 80’li yılların hatıralarıyla yaşamayı bırakmıştı. Birden eski milli yıldızlardan bazıları kendilerini ikinci plana itilmiş, tahtları sarsılmış gibi hissetmişlerdi. Bu tarz bir tepki bizi çok kötü bir hayal kırıklığına uğratmıştı. Bu oyuncular Fransız futboluna damgalarını vurmuş oyuncular, bizim idollerimizlerdi ve hiç

kimse 1982'deki Fransa-Federal Almanya ve 1986'daki Fransa-Brezilya maçlarını asla unutmuyacaktı. Yalnızca biz daha büyük bir başarı kazanmıştık. Bundan utanmamız mı gerekirdi? Bütün bunların ardında, eski yıldızların sahneye biraz erken çıktıkları için hayıflanmaları ve günümüz futbolunu yeterince bilmemeleri yatıyor diye düşünüyorum. Futbol artık daha hızlı oynanıyor bunun yanı sıra şimdiki oyuncular rahatça yurt dışında top koşturuyorlar ve o zamankilerle mukayese bile edilemeyecek kadar büyük paralar kazanıyorlar.

Roger Lemerre ve René Girard'ın dışında başlıca çalışma arkadaşlarım idari menajer Herni Émile ve halkla ilişkiler müdürü Philippe Tournon'du. Benim için kaptanlık görevinin en tehlikeli kısmı buydu işte. Gazeteciler ile aram iyi olmadığından falan değil ama başta teknik konular olmak üzere yazılı basına ayrılan basın toplantılarından pek de hazzetmediğimden. Ben, Didier'nin aksine maçların teknik yorumuyla pek ilgilenmem. 3'lü, 4'lü, 5'li savunma tartışmaları beni sıkar. Bunun yanı sıra Fransa, İtalya ya da Almanya'daki futbol gündeminden bihaber olduğum gibi takımın hangi dizilişte oynadığına ve güncel sistem tartışmalarına dair temel bilgi eksiklerim vardı. İşte bu yüzden Roger Lemerre'in ya da rakip takımın taktik tercihlerine "odaklanmış" sorular canımı fazlasıyla sıkıyordu. İlk zamanlarda vermem gereken cevaplar konusunda kendimden emin değildim, söylediklerimin yeteri kadar anlamlı olmayacağından çekiniyordum. Didier'yi, itina ile seçtiği kelimelerle bizi gülmekten kırıp geçiren "Guignols de l'info" kuklalarını düşünüyordum. Maçlar biter bitmez gazeteleri kelime kelime okuyup çalışarak basın toplantılarına çalışmayı âdet haline getirdim. Bakın nasıl pratik yaparak meslek sahibi olunur, görün!

Fransa Milli Takımı eskiye nazaran her açıdan çok daha fazla zamanımı alıyor ve çok daha fazla enerji sarf etmeme neden oluyordu. Eylül 2000'e kadar kamplar esnasında telefon konuşmaları yapma, sözleşmelerimi inceleme ve yatırımlarımı gözden geçirme fırsatını buluyordum. Şimdiyse tüm bunlar söz konusu bile olamazdı. Başımı kaşıyacak vaktim yoktu, sürekli olarak yapmam gereken şeyler vardı: Federasyon temsilcilerini karşılamak, sponsorların tekliflerini incelemek, kuruluşa yanıt vermek, eğer tekliflerden bazılarını geri çevireceksek kimseyi kırmamaya, soğutmamaya özen göstermek... Bu noktada söz konusu olan yalnızca benim imajım değil takımın imajıydı.

Oyuncular da sürekli olarak bana geliyorlardı: Maddi sebepler, malzeme sorunları, seyahat sorunları... Hatta bir seferinde Güney Afrika ile oynayacağımız bir maçtan önce bazı oyuncular benden oteldeki sıcak su sorununu çözmemi istemişlerdi! Önümüzdeki aylarda olacakların yanında bu talep devde kulaktı: Bu tarihlerden 2002 Dünya Kupası'na kadar bir sürü uzak deplasmana gidecektik. İlk olarak da bir yıl sonra Dünya Kupası'nı düzenleyecek olan iki ülkeye, Japonya ve Güney Kore'ye gidecektik...

2001 yılının Haziran ayında her kıtanın en iyi milli takımını bir araya getiren Konfederasyonlar Kupası'na katılmamız gerekiyordu: Brezilya, Meksika, Japonya, Avustralya ve Fransa. Açıkçası bu seyahat beni pek de cezbetmiyordu. Zaten fazlasıyla yüklü bir fikstürü olan bu yeterince ağır sezonda hem de takımın birçok eski oyuncusunun da -Zidane, Henry, Barthez, Thuram, Petit- kadroda yer almayacağı bu Asya seyahatinde benim gibi milli takımdaki yerigaranti olan bir oyuncu neden olmaydı ki? Yerimizi gençlere bırakmalıydık! Didier kaptanlık pazı bandını bana devrettiğinden beri şimdiden 20 ay olmuştu. 20 aydır

kaptanlık yapıyordum artık mesleğimde ustalaşmıştım. O zaman ta dünyanın öbür ucuna neden gidecektim ki?

Tabii ki haklı değildim! Kim olursa olsun bir milli oyuncunun ne şikâyet etmeye, bıkmaya ne de böyle bir deneyimden hiçbir şey beklememeye hakkı vardır! Bu 15 günlük ortaklaşa deneyimden Dünya Kupası'nın düzenleneceği mekânları ve özellikle de takımı mümkün olduğunca fazla tanımak için faydalanmalıydım. Takım, Avrupa Şampiyonası'ndan sonra biraz değişmişti. Belki de Dünya Kupası zamanında daha da değişmiş olacaktı. Yeni oyuncular aramıza katılıyor, başka oyuncular aramızdan ayrılıyor, jenerasyonlar birbirini izliyordu ve takımın istikrarı muhafaza edilmeliydi. Bu devamlılığı sağlamak da teknik direktör ve kaptanın görevidi. Benden önce Didier bunu başarmıştı. Şimdi sıra bendeydi.

Bu Konfederasyonlar Kupası için birçok yeni oyuncu takıma katılmıştı. Bunların arasında iki Nantes'lı (Landreau, Carrière), bir Olympique Marseille'li (Camara) ve iki de Lyon'lu (Coupet, Bréchet) vardı. Dünya Kupası için forma aslanın ağzındaydı ve bu oyuncular kadroda yer alabilmek için umutlanmak, kendilerini göstermek, kanıtlamak istiyorlardı. Bunu beklerken özellikle kendilerini iyi hissetmelerini istiyordum. Bizi Uzakdoğu'ya götüren uçakta onların böylesine utangaç ve çekingen davranışlarını gördüğümde Baresi'nin masasına oturmaya çekindiğim, Milan'a ilk geldiğim zamanları hatırlamıştım. Şimdiyse biz Beyefendiler'dik. Üzerinde Dünya Kupası şampiyonluğunu simgeleyen yıldızın olduğu mavi formalarımız onları bizim tahmin edemeyeceğimiz kadar derinden etkiliyordu. O zaman onların entegre olmalarını sağlamamız gerekiyordu. Bunu gerçekleştirirken önemli olan bizim alışkanlıklarımızı değiştirmememizdi. Genç bir oyuncu için takımda yerleri garanti olan oyuncuların

farklı tavırlar, pozlar takınmalarından daha kötü bir şey yoktur. Aksine, bu oyuncular kendileri gibi olmalılar, büyüklük taslamadan tavsiyelerde bulunmalı, emir vermeden yol göstermelilerdir.

Bir akşam Zoumana Camara beni sabahın birinde uyardırmıştı. Zavalıcık bir gazeteci ile konuşması gerektiğinden çok daha fazla konuştuğu fikrine kapılıp korkmuştu: “Roger bize takımın dizilişi hakkında bilgi vermememizi tembihlemişti. Ben telefonda bunu yaptım galiba... Gazeteci herif beni faka bastırdı, tuzak sorular sordu ben de cevaplamam gerektiği hissine kapıldım. Seni görmem gerekiyordu Marcel... Sence yarın Roger’e bundan bahsetmeli miyim?” Ona bir milli takım oyuncusunun özellikle de Philippe Tournon’un organize ettikleri basın toplantılarının dışında röportaj tekliflerini geri çevirme hakkı olduğunu açıkladım, biraz rahatladı. İşte belki de kaptanlık budur: Tereddüt anlarında tavsiyelerde bulunmak, dinlemeyi ve konuşmayı bilmek. Bir diğer akşam da Roger Lemerre’in Avustralya karşısında sahaya sürdüğü gençler (Camara ve diğer bazı genç oyuncular) yenildiklerinde (0-1) olduğu gibi... Maçtan sonra, ender gelen bir şansı çok kötü kullandıklarının bilinciyle ne yapacaklarını, söyleyeceklerini bilemez durumdaydılar. Başta bu yenilgiden en kötü etkilenen oyunculardan biri olan Lyon’lu Jérémie Bréchet olmak üzere onların güvenlerinin yerine gelmesi için uğraştım. Jérémie Bréchet’nin üzüntüsü beni derinden etkilemişti. Erkek erkeğe konuşmuştuk ve dilerim ki kendini toparlayıp gerçek kapasitesini göstermesi için söylediklerim onun yararına olmuştur.

Bu tip konuşmalar çok uzun sürmemeli, bir ahlak dersine dönüşmemelidir. Genç oyunculara ihtiyatla yaklaşmak gerekir. Onlara “babalık”, “abilik” taslamak hiçbir işe yaramaz. Para,

şöhret, transferler onları çok daha “başına buyruk”, kendi kendisine yeten kişiliklere dönüştürdüğü gibi bizim de o yaşlarda olduğumuz gibi istikrarsızlığa sürükler. Şimdi, kulüp başkanları bir zamanlar Tapie’nin bizle konuştuğu gibi konuşmaya cesaret edemezler. Yoksa gayet sert bir cevap alırlar: “İşinize gelmiyorsa ben ayrılıyorum, birçok teklif aldım!” Aynı şekilde bir takım kaptanının tavsiyeleri ve yaklaşımı kısa, öz ve işin teknik boyutuna dair olmalıdır; asla şimdikilerin bizden çok daha başarılı oldukları “business” konusunda değil! Aksi takdirde hemen “aptal bir bunak” olarak algılanırsınız. Özellikle bunu herkesin ortasında yaparsanız! En doğrusu kafa kafaya verip birebir konuşmaktır. Gerisi de yalnızca kelimeleri iyi tartmaktan, seçip kullanmaktan ibarettir.

Brezilya’yı 2-1 yendiğimiz maçta tüm Fransa benim Nicolas Anelka’yı azarlamamı seyretmişti. Çok sinirlenmiştim ve çok ileri gitmiştim; öyle ki sonra soyunma odasında ondan özür dilemiştim. Aslında niyetim ona yardım etmektir, ona potansiyelinin altında bir performans sergilemeye hakkı olmadığını hatırlatmaktır. Bence büyük bir forvet olmak için gereken bütün özelliklere fazlasıyla sahip. Yalnızca çok çalışması gerek. Başarı ancak çalışarak gelir.

Hakkında ne söylenirse söylensin ben Nicolas Anelka’yı çok severim. Neredeyse her gece, yemekten sonra odasına girdim. Genellikle Patrick Vieira, Olivier Dacourt ve Sylvain Wiltord da çene çalmak ya da Amerikan basketbolu videolarını seyretmek için orada olurlardı; bizi yeniyetmeler gibi kendinden geçiren sokak basketbolu ya da NBA şovları ve bağırış çağırışlarımız. Aramıza katılan tek beyaz, Robert Pires olurdu. “Siyah” bir kabile oluşturduğumuzdan değil -Fransa Milli Takımı’nda bu tip şeyler asla olmaz- yalnızca Robert

Pires de bizim gibi Amerikan müziğini, NBA'i çok sevdiğinden ve arkadaşlar arasında şamatanın müdavimi olduğundan.

Bir gece neden olduğunu hatırlamıyorum, birden Nico'yu taklit edip saçlarımı sifıra kazımak istedim. Israrım üzerine tıraş makinesini çıkardı. Eve döndüğümde Virginie'nin vereceği tepki ve bağırışları dahil her şeyi göze almıştım; ufak bir estetik detay hariç: Yıllardır Afrika'da sıkça yapıldığı gibi saçlarımı düzleştirmek için kullandıkları yüzünden kafa derim beyazlaşmıştı! Saçlarım olmadığında tek kelime ile iğrenç görünüyordum! Bizim gençlerin bana beyaz muamelesi yapmalarını engelleyemedim. Ertesi sabah ve onu izleyen iki gün boyunca herkesten önce mümkün olduğunca sessizce sabahın köründe uyanıp havuzun yolunu tutacak, elimde *L'Équipe* kafa derimin asıl rengini alması için güneşin altında oturacaktım!

2000 yılında Belçika'da olduğu gibi bu rap ve ABD delisi gençlerin yanında kendimi büyükbaba gibi hissediyordum ama onlarla arkadaşlık etmekten zevk alıyordum. Konuşma tarzlarıyla, her şeye gülmeleriyle beni çok eğlendiriyorlardı. Akşamları saatlerce sohbet ediyorduk. Saat umurumuzda bile değildi. Yorgunluk, ertesi gün basın karşısına kırış kırış yüzler, mosmor gözlerle çıkmak da pek umurumuzda değildi: Lemerre ışıkların söndürülmesi zamanını hatırlatmak için oda oda dolaşacak cinsten bir teknik direktör değildi. Bir takımın saha içinde olduğu kadar saha dışında sonu gelmez muhabbetler sayesinde de inşa edildiğini gayet iyi biliyordu.

Önceliğimiz, Euro 2000'den beri bu işi zevk alarak yapmaya devam etmektir. Bugün, hâlâ hepimizin Fransa Milli Takımı'nda bir araya gelmekten duyduğumuz mutluluğu hiçbir kulüp takımında yaşadıklarımızla mukayese bile edemeyiz. Bu benim başka hiçbir takımda hissetmediğim cinsten bir

bütünlük hissi. Aslında şöyle bir düşünürsek ilişkilerimizde dışarıdan bakan bir kişiye anlatamayacağımız cinsten şaşırtıcı bir taraf vardı.

Kamuoyu bizim sahada olduğu gibi saha dışında da birbirinden hiç ayrılmayan, birbiriyle sürekli telefonla konuşan, sürekli birbiriyle irtibat halinde olup diğerlerinden havadisler alan insanlar olduğumuzu zannediordu. Ama durum hiç de sanıldığı gibi değildi. Aksine bütün oyuncular futbol dışındaki özel hayatını korumaya çalışan, yalnızlığı tercih eden kimse-lerdi. Paris'teki maç akşamlarından sonra pek az hep beraber yemek yediğimiz olurdu. İngiltere'deki "Londralılar" grubu (Henry, Wiltord, Pires...) ile olduğundan daha az. Herkes kariyerine, sorumluluklarına öncelik verirdi. Fransa Milli Takımı bağlamı dışında bir dahaki randevumuza kadar köprüleri atmayı bilmeliydik. Parisliler Avrupa Şampiyonluğu'nu kazanmamızdan sonra bunu fark etmişlerdi: Champs'a çıkmak ve şampiyonluğu kutlamak için göz açıp kapayıncaya kadar başkentten geçmiştik. Ama Dünya Kupası sonrasında olanların aksine hepimizin aklında tek bir şey vardı, o da kendi tercihlerimize göre tatile gitmek ve futbolu unutmak!

Bu sizi hayal kırıklığına uğratabilir ama şunu söylemeliyim: Bizler dostlardık, yoldaştık, iş ortaklarıydık ama benim anladığım anlamda "arkadaşlar" (güvenilir arkadaş, kardeş gibi arkadaş) değildik. Fransa Milli Takımı'ndaki biricik iki arkadaşım Didier ve Youri'ydi. Diğer yakın arkadaşlarım da işletme müdürü Gilbert Zozor, satış müdürü Dominique Gaudet, film yapımcısı Hervé Bouyer, yatırım danışmanı Éric Marquet'ydi; tabii Nantes zamanlarından kalma "tarihi" arkadaşlarımı da unutmamak lazım: Stéphane Richard ve Philippe

Clément. Onlarla futbol hariç her şeyden -işler, çocuklar, aktüalite- konuşmayı severim.

Bu durum milli takıma ve onu oluşturanlara bakış açımda hiçbir şeyi değiştirmiyor. Takım bir araya gelir gelmez büyü tekrardan bizi sarıyor. Şöyle diyelim: Bizler hayatın birbirinden uzaklaştırdığı ama yılda bir kez de olsa bir araya gelmekten büyük zevk alan o binlerce sayısız aile gibiyiz. Bu yarı ailevi bağı güçlendiren şeylerden birisi de yurt dışındaki durumlarımız. Milli takım forması ile oynadığımız her maç bir nevi eve dönüş, “mülteci” hayatlarımızda biraz da olsa soluk alma hissi. İşte böyle Chelsea’de zor günler -yorgunluk, formsuzluk, kötü neticeler- geçirdiğimde işleri tekrar yoluna koyabilmem için bazen Fransa Milli Takımı’nın toplanması yeterli oluyordu. Milli takımdaki -daha açık, daha az zoraki- olan ilişkilerimiz bir kulüptekinden farklıydı. Takım içindeki hava parasal kıskançlıklar ve iç sorunlarla bozulmuyordu. Aksine takımın tüm eski oyuncuları yedek kalsalar bile takımda olmaktan büyük bir mutluluk duyuyorlardı. Bu takım bizi öylesine yükselere taşımış, üç senede bize o kadar çok şey kazandırmıştı ki ondan vazgeçmek imkânsızdı. Ne olursa olsun bu benim için “son”un başlangıcı olacaktı.

Bu takım içindeki mükemmel uyum gerektiği zaman benim sesimi yükseltmeme engel değildi. Yalnızca bir takım kaptanının sınırlarını bilmesi, işin ölçüsünü kaçırmaması gerektiğini düşünüyorum. Çok fazla konuşmanın, her şeye karışmanın hiçbir anlamı yoktur; lafı uzatırsanız konuşmalarınız etkisini kaybeder. Dostluk maçlarında sesimi pek de yükseltme gereği duymam; zaten bunun da pek etkisi olmaz çünkü oyuncular dostluk maçlarına diğer maçlar kadar konsantre olamazlar. Buna karşın 2002 Dünya Kupası’nda bu kadar

yumuşak olmayacağım, gerektiğinde onlara yardım elimi uzatacağım. Başta 1998 olmak üzere her şeyi unutmamız gerekiyor. Seyirciler, şartlar, rakiplerimizin bize yaklaşımı... Hiçbir şey aynı olmayacak. Her şeyi bir yana bırakırsak, biz orada “yenilecek takım” pozisyonunda olacağız. İşte Paris’ten ayrılırken bize son derece gereksiz bir şeymiş gibi görünen final maçında Japonya’yı 1-0 yenerek kazandığımız Konfederasyonlar Kupası’na katılmış olmamızın faydası bunları farkına varmamız olmuştu.

Bu yolculuk bize Dünya Kupası’na ev sahipliği yapacak iki ülkeyi de keşfetmemizi sağladı. İlk etapta Kore’de, Daegu’da kalmıştık; otel tek kelime ile felaketti, şehirde görececek hiçbir şey yoktu: O zaman yanımızda VCD’ler, müzik CD’leri, video oyunları ve yiyebileceğimiz cinsten yemekler yapan ah-çılar götürmemiz gerekecek! İkinci etapta, Seul’de yolculukla ilgili sorunlar çıkmıştı ve saatlerimizi takım otobüsünde geçirip Henri Émile’e, “Bu imkânsız Riton! Bize hemen helikopter ayarla! Biz dünya şampiyonuyuz, bize yakışanı yapalım!” diye takılmıştık. Haziran 2002’de buraya yeniden geleceğiz. Buraya gelene kadar Fransa Milli Takımı birçok maç oynayacak. İyi maçlar, daha az iyi maçlar ve de kaçınılmaz olarak birkaç kötü maç! Eski oyuncular, Roger Lemerre’in tercihleri ve tabii ki “kaptanın yaşı” tartışılacak! Ama ben asla gerçek değerimizden kuşku duymayacağım. Bizim takımımız bir turnuva ekibidir, kazanma arzusu ile varını yoğunu sahaya yansıtır. %100 kapasitemizle oynayabilmemiz için 1998’de olduğu gibi bir şey söz konusu olmalı ve de 2000’de olduğu gibi bir yaptırım.

Bizzat ben biraz da bu şekilde motive olurum: Yalnızca turnuva, benim tam anlamıyla konsantre olmamı sağlar. Bazen

Kaptan

sorgulanma, eleştirilme ihtiyacı duyarım; fiziksel ve psikolojik olarak zorluklar çekmem gerekir ki tüm bunlara daha iyi bir tepki veriyim ve daha iyi savaşıyım. Bu Dünya Kupası yaklaştıkça kaptanlık pazı bandının önemini daha iyi anlayabileceğim. Didier'nin yokluğunda, daha önce hiç olmadığım kadar göz önünde olacağım. Beni hem saha içinde hem de dışında yargılayacaklar. Daha iyi; her şey bir yana kaptanlık güzel bir şey.

32. Captain

Fransa Milli Takımı kaptanı, Chelsea *captain*'i...

Fransa Milli Takımı'ndan bir yıl sonra 2001 Ağustos'unda Chelsea kulübü bana kaptanlık teklifinde bulundu. Memleketlisi Vialli'nin yerine göreve getirilen İtalyan teknik adam Claudio Ranieri beni takımın yeni lideri yapmak istiyordu. Londra'daki dördüncü sezonuma başlamadan önce, bu tercih beni öylesine etkilemişti ki burada kendimi daha da iyi hissetmeye başlamıştım. Kapasitesi sınırlı olan (42.000 kişilik) Stamford Bridge Stadı anlayış olarak fazla "british"ti. Artık antrenman sahamız Harlington'dan da şikâyetçi değildim. Ve kulübün internet sayfasındaki seyircilerin büyük bir çoğunluğu -%70'i- kulübün temel taşlarından biri olan İngiliz Dennis Wise'ın ayrılmasından sonra kaptanlık görevine benim getirilmemi istemişlerdi.

Fransa Milli Takımı'ndaki kaptanlık statümden ileri gelen sorumluluklarımın yanında Chelsea'deki kaptanlığım devede kulak kalıyordu. Yeni görevlerim Fransa Milli Takımı'ndakilere göre daha az zamanımı alıyordu; görevim saha içindeki pozisyonuma ilaveten sponsorlar ve medya ile ilgili birtakım müdahalelerimden ibaretti. Primler ve başka pazarlıklar söz konusu olduğunda Gianfranco Zola ve takımdaki ender İngiliz oyuncularından olan Graeme Le Saux'nın yardımlarına başvuruyordum.

Graeme, İngiltere’de son derece etkili olan Futbolcular Sendikası ile olan ilişkilerden de sorumluydu. O zaman benim önceliğim saha içindeki oyun ve Leicester’a giden Wise’in yerini doldurmak olacaktı.

Wise, ben daha 1998’de Chelsea’ye gelmeden önce takımdaydı. O zamanlar taraftarların sevgilisiydi. Yarım düzine farklı milletten oyuncunun kadroda yer aldığı Chelsea’de Londralı zihniyetinin somut örneği idi. Maratoncuları andıran fiziği her cumartesi kilometrelerce koşmasını sağlıyordu. Taraftarlar kazanmak için sahaya yansıttığı aşırı arzulu ve hırçın oyununu takdir ediyorlardı. Takım içindeyse durum farklıydı: Yıllar geçtikçe Wise rüzgârı etkisini kaybetmeye başlamıştı. Bunun fakına varmak için biz oyuncular gibi sahada olmak gerekirdi. Tecrübeli oyuncular mesleğin püf noktalarını iyi bilirler; onlardan birinin tam kapasiteyle oynamadığını hemen fark ederler. Antrenör tarafından yavaş yavaş kızağa çekilen Wise’in durumu da böyleydi. Maçlarda takım için değil, yalnızca “savaşçı” imajını muhafaza etmek için kendine oynuyordu. Sahadaki varlığı takıma hiçbir katkı sağlamıyordu; çok fazla faul yapıp sürekli sarı kart görüyordu. Bu tavrı ona fazlasıyla zarar vermişti.

Yine de onun takımdan ayrılıp Leicester’a transfer olması bir dönemin sonuydu. Birkaç hafta sonra takımda başka değişiklikler de olacaktı. Benim için en önemlisi Londra’daki “rehberim” ve dostum Frank Lebcœuf’ün Olympique Marseille’e geri dönmek için Chelsea’den ayrılmasıydı. Olympique Marseille’e geri dönen Bernard Tapie, onu ülkesine dönmesi için ikna etmişti. Bütün bu harala gürelenin ortasında patronun benim de geri dönmem gerektiğini söylediği kulağıma gelmişti! Bunun doğru olmadığını, bunun tam da Tapie’ye özgü bir şey olduğunu söylemenin lüzumu yok: Olympique Marseille bana hiçbir teklifte

bulunmamıştı! Bulunsaydı da reddederdim: Londra'da halimden fazlasıyla memnundum.

Yine de Chelsea'deki kaptanlık görevim o kadar da kolay değildi. Takım temposunu bulmakta zorlanıyordu. Yapılan önemli yatırımlara rağmen Chelsea, İngiliz futbolunun "troykası" Manchester United, Liverpool ve Arsenal ile sürekli olarak rekabet edebilecek güçte değildi. İstikrarı yakalamamız için iyi sonuçlar almamız, başarılar kazanmamız, galiba bir de yönetimin üzerinde çalıştığı şu tesislerin inşası gerekiyordu. Hiçbir sorunu çözme de birçok olay kulübün imdadına yetişip gündemde kalmasını sağlıyordu. Tabloid basının, popüler günlük gazetelerin sevdiği cinsten olaylar...

En sonucusu, New York ve Washington'a düzenlenen saldırıların hemen ertesi günü 12 Eylül Çarşamba tarihinde olanlardı. Dört Chelsea'li futbolcu, Amerikalı turistlerin olduğu bir otelin barında uzun bir süre takılmışlardı. Gazeteler fazla gürültü yapıp otelin müşterilerine gerekli saygıyı göstermediklerini ileri sürerek bunu fırsat bilmişlerdi. Yöneticiler, bu oyunculara iki haftalık maaşlarını keserek ağır para cezası verdiler, bu parayı da 11 Eylül kurbanlarının ailelerine bağışladılar. Antrenörümüz Claudio Ranieri takımı topladı ve hepimizin saha dışında kulübü layığınca temsil etmemiz gerektiği konusunda hepimizi uyardı. İşin aslı bu olay ilk değildi ve kesinlikle son olay da olmayacaktı. Sezon öncesi hazırlık kamplarımızdan birinde, Kanarya Adaları'nda, birçok genç oyuncumuz kendilerini Tenerife'deki bir otelin barındaki tezgâhın üzerinde donlarıyla bulmuşlardı! Şimdi Ranieri beni kaptanlık görevine getirdiğine göre onlara tatsız tutsuz söylevler çekmeyi deneyebilirdim ama benim etkim sınırlı olacaktı. Oyuncular Harlington'dan ayrıldıktan sonra onların davranışları ve yaptıklarından sorumlu değildim!

Aslında sorun görüldüğünden daha ciddi. Bu ülkede aşırı alkol tüketimi başlı başına büyük bir sorun. Bu beni burada en fazla şoke eden şeylerden birisi: Cuma ve cumartesi akşamları, pub'lar İtalyanların ya da Fransızların asla katlanamayacağı kadar çok içki içen kızlı erkekli genç insanlarla dolup taşıyor! İngiliz toplumunun dış görünüşü (saygı, incelik, disiplin) ve tüm toplumsal sınıflar nezdinde bir ritüel gibi algılanan bu haftalık içki âlemleri arasındaki kontrast fazlasıyla çarpıcı. Futbol dünyası da bu olgudan nasibini alıyor. Bu, Chelsea'de de diğer kulüplerde de böyle. Arsenal menajeri Arsène Wenger, oyuncularından birisi olan Tony Adams'ın alkol bağımlısı olduğunu kabul etme cesaretini gösterdiği zaman çeşitli vesilelerle bu durumdan duyduğu endişeleri dile getirmişti.

Yanlış anlaşılmasın, Fransızların ölçülülük konusunda örnek bir toplum olduğunu iddia etmiyorum! Bizzat ben birkaç kez galibiyetler sonrasında fazlasıyla demlendiğimi kabul ediyorum; inşallah Londra ya da başka bir yerde yine bunu yaşama fırsatını bulurum! Ama bazı İngilizlerin sorunu bunun aşırıya kaçmasında, sistematik olarak sarhoş olmak istemelerinde. Burada söz konusu olan İtalyanlar gibi yemeğin yanında güzel bir şişenin tadına bakmak değil, bu alışkanlıklardan, geleneklerden bazen de zayıflıktan ileri gelen içmek için içmek! Chelsea'de en ciddi taşkınlıklar Dennis Wise ve başka oyuncuların da bizimle olduğu 1999 yılında gerçekleşmişti. O zaman menajerimiz eski bir Cenovalı olan, kulübe belli bir profesyonellik zihniyeti kazandırmak için çok çalışan ama fazlasıyla zorlanan Gianluca Vialli'ydi. Türkiye'de Galatasaray karşısında 5-0'lık harika bir galibiyet almıştık... Dönüşte, uçakta şişeler elden ele dolaşıyordu. Bu sefer kadeh kaldıranlar yalnızca Britanyalılar değildi. Fransızlar, İtalyanlar, Güney Amerikalılar...

Hepimiz inanılmaz derecede kendimizden geçmiş bir vaziyet-
teydik. Diğerleri gibi ben de halimden fazlasıyla memnundum.
Hatta çakırkeyiftim! Ama başta Chris Sutton olmak üzere 2-3
İngiliz oyuncu fazla ileri gitmişlerdi. Artık sınırları yoktu. Sut-
ton, şarkı söyleyip kırıcı sözler sarf ederek Vialli ile alay etmeye
başladı. Vialli oralı olmamıştı. Ama ertesi gün otobüslerde ve
uçaklarda alkolü yasakladı!

Bu tip olaylar ve birtakım başka yerel gelenekler açısından
bir İngiliz kulübündeki yaşam başka hiçbir kulüptekine benze-
mez. Bunlara alışmadan önce zamana ve fazlasıyla hoşgörülü
olmaya ihtiyacınız vardır. Takım kaptanı olarak yani takım içi
dengeler ile daha fazla ilgilenen birisi olarak özellikle Britanya-
lıların krizleri, söylenenleri ya da yapılanları ertesi gün unut-
malarına çok şaşırdığımı söylemeliyim!

Burada, skandallar ulusal bir spordur, başlı başına bir
business'tır. Günlük gazeteler için futbolun teknik taktik boyut-
larının pek bir önemi yoktur; onlar için önemli olan maç değil,
onun etrafındakilerdir: Olaylar, polemikler, kulisler. Sürekli ola-
rak ünlü bir oyuncunun bir gece kulübü çıkışında ettiği kavgayı
fotoğraflarla destekleyerek haber yapmaya çalışırlar. Bu gazete-
lerin okuyucuları, oyuncuların aşk hayatlarından, yeni saç mo-
dellerinden zehirden arınma kürlerine kadar her şeyini bilirler.
Birçok oyuncunun bizzat kendisi bu sistemin bir parçasıdır
çünkü bu tabloidlerle gizli anlaşmalar yaparlar! Ben kişisel ola-
rak İngiliz medyasıyla mesafeli olup onlarla çok az sayıda söy-
leşiyi tercih ediyorum.

Özel hayatın çok daha iyi korunduğu Fransa'da bu tip aşırı-
lıkları hayal bile edemezsiniz. Ve bu tip olaylar asla kolay kolay
unutulmaz... Britanya'da ise bir skandal diğerini kovalar, basın
buna bayılır ve hayat böyle devam eder! Her sabah, Harlington'da

gazeteler elden ele dolaşır ve biz günün bomba haberini öğreniriz; bu haber o sırada takımda olan İngiliz oyuncuların hiçbirini gerçekten şoke etmez. Takımda, antrenmanlarda oyuncular birbirlerine ağzına geleni söylerler ve sonra beraberce bira içmeye giderler. Vialli zamanında, takımdaki Britanyalılar bu durumu gerektiğinde sert bir şekilde de olsa “konuşma”, “bir şeyler söyleme” ihtiyacı olarak açıklıyorlardı. Oyuncuların %75’inin yabancısı –ve de daha ölçülü insanlar- olduğu bir takımda bu şekilde mesajı iletmek bazen zor oluyordu.

Bugün, Londra’da geçirdiğim yaklaşık dört yıldan sonra bu son derece kendine has masntaliteyi daha iyi anlayabiliyorum. İşin pozitif tarafını görmeye çalışıyorum diyelim. Her şey bir yana bu biraz da Fransa ve İtalya’dakine göre her açıdan farklı, şaşırtıcı bir toplumun yansıması. Şunu da eklemeliyim ki bazı boyutları son derece tartışmalı da olsa bu futbol yaklaşımı İngilizleri güçlü kılıyor; bu onların hazinesi, onların futbola vurdukları damga. Onların için önemli olan tek şey oyunun gerçeği, forma aşkı ve tuttukları takımın aldıkları neticeler. Futbol maçı her şeyi siliyor. Hatta sarhoşluğu bile!

33. İhanet

La Marseillaise'i ıslıkladılar. Bizim *La Marseillaise*'imizi. Bu ilk kez olmuyordu, şüphesiz son kez de değildi. Daha önce bu 6 Ekim 2001 Çarşamba günkü gibi bir düşmanlık hissetmemiştim. Stade de France'ı dolduran seyircilerin büyük bir kısmı milli marşı yuhalamaya başladığında, Cezayir ile oynamaya hazır Fransa Milli Takımı'nın mavi formasını giymiş 11 oyuncu şeref tribününün karşısında sıralanmıştık. Birden gürültü öylesine sağır edici bir hal aldı ki müziği duyamaz olduk. Paris'in varoşlarının büyük çoğunluğunu oluşturan Fransa Cezayirlilerinin bu tarihi maçta tribünlerin büyük bir çoğunluğunu dolduracağını biliyorduk ama kimse aralarından binlercesinin böyle bir davranışta bulunacağını tahmin etmiyordu. Onlara, "Bunu yapmaya hakkınız yok! Bizim takımımız biraz da sizin takımınız! Bize baksanıza, Zizou'ya baksanıza! 1998'de onun arkasındaydınız, bizimleydiniz!" diye bağırmak istedim.

La Marseillaise'i ıslıkladılar. Bizim *Marseillaise*'imizi. Ve işte şimdi de maçın ortasında sahaya iniyor, bütün sahayı dolduruyorlardı. Yüzden fazlaydılar, büyük çoğunluğu erkekli kızlı gençlerdi. Bazıları, yeşil-beyaz bayrakları sallayarak koşuyorlardı. Bazıları da bağırmakla, gülmekle, zafer işareti yaparak kollarını kaldırmakla yetiniyorlardı...

4-1 öndeydik. Maçın bitmesine yaklaşık 15 dakika kalmıştı... Ama sorun burada değildi. Futbol asıl mesele değildi, ikinci plandaydı. İki ülke de bu çifte hakaretten yaralanmış, kalbinden vurulmuştu. Rakip takım oyuncularını da sahayı bizim gibi mümkün olduğunca hızlı bir şekilde terk ediyorlardı. Ne yapacaklarını, özür dilemek için ne diyeceklerini bilmiyorlardı. Güvenlik görevlileri tribünlerin aşağısında yerlerini almışlardı. Binlerce taraftar, neyse ki gerçekleşmeyecek bir isyandan korkarak tribünleri terk ediyordu.

Soyunma odasına döndüğümüzde takımın en eskilerinden en gençlerine kadar hepimiz olanların altında ezilmişti. Zizou bitkin bir haldeydi; çıkışta gazetecilerin bu hiçbirini tanımadığı yolunu şaşırmış, yitik gençlik üzerine onu soru yağmuruna tutacaklarını biliyordu. *La Marseillaise*'i çok güzel söyleyen dostum Lilian Thuram sinirden deliye dönmüştü; hatta neredeyse bir taraftarla kavga edecekti! Bir yıldır yabancı düşmanlığına karşı mücadele eden Thuram bu olanlar karşısında çok kötü şoka uğramıştı. Bütün bu görüntülerden sonra ırkçılığın, önyargıların nasıl önüne geçilebilir ki? Bu taraftarlar böyle davranarak Jean-Marie Le Pen ve Milliyetçi Cephe'nin ekmeğine yağ sürmüşlerdi! ABD'deki 11 Eylül saldırılarından üç hafta sonra aşırı sağcılar Cezayir-varoşlar-İslamcılık-şiddet karışımını sömürmekte gecikmeyeceklerdi.

Duştan önce hepimiz bu kargaşa, bu ihanet, bu saygısız, haysiyetsizlik üzerine fikirlerimizi belirttik. Çantamı toplarken, fazlasıyla üzgün olan Cezayirli oyuncularını düşündüm; böyle bir kayıtsızlık karşısında elinden bir şey gelmeyen eğitimcileri; köklerini reddetmeden kendilerini Fransız olarak hisseden diğer gençleri... 1998'de Dünya Kupası'nı kazandığımız Saint-Denis'de olduğumuza inanamıyordum! Bu Dünya Kupası çok uzaklarda

kalmıştı! O zaman, gazeteler zaferimizi “siyah-beyaz-melez” zaferi olarak manşetlere taşımıştı. Milletvekilleri, sosyologlar ve gazeteciler bizi çok etnili, hoşgörülü, yüksek nitelikli bir ulusun kahramanları konumuna yükseltmişti. Öyle gözüküyordu ki varoşların gurur kaynağı olmuş, yaralarına merhem olmuştuk.

Şimdi geriye bakınca kendi kendime bütün bunların yapay ve fazlasıyla ütöpik şeyler olduğunu söylüyorum. Göç, gettolar; iki kıta, iki kültür arasında bölünmüş bir gençliğin sıkıntıları... Bütün bu sorunların yalnızca Fransa Milli Takımı mavisine bürünmüş bir yazın büyüğü ile çözülebileceğine inanmak için fazlasıyla saf olmak lazım. Stade de France'taki taşkınlıklar da bunu kanıtlıyordu. Sahaya inen gençlerden bazıları 12 Temmuz 1998'de Paris'te olmalıydılar. Hatta belki de o gün üç renkli Fransa bayraklarını da sallıyorlardı! Ama bu akşam her iki ülkelere de ihanet etmelerini ve hepimizi aşan bir sıkıntıyı dile getirmelerini engellemedi.

Aslında bu maç hiç oynanmayabilirdi. En azından o gün oynanmayabilirdi. ABD'ye düzenlenen saldırılar ile tarihsel ve politik bağlam yüzünden hazırlıklar bizim hiç de alışagelmeyeğimiz bir atmosferde gerçekleşmişti. Cezayir ve eski kolonyal güç arasındaki dostça bir “uzlaşma” maçı kimsenin önceden tahmin edemediği bir boyut almıştı. Zizou da dahil olmak üzere bütün oyuncular gibi ben de bu olayın sembolik tarafıyla dolup taşmıştım. Basın sürekli olarak tarihe (Cezayir Savaşı) ve aktüaliteye (İslamcılık tehlikesi) atıfta bulunuyordu. Bizse böyle duyarlı sorularla yüzleşmeye hazır değildik. Zaten bu ne istediğimiz bir şeydi ne de altından kalkabileceğimiz bir şey. Aynı şekilde olayın basındaki yankısı da ihtiyatlı olmamızı gerektiriyordu. Olumsuz yargılardan sakınmak ve kamuoyunda tartışmadan önce konuyu tüm boyutlarıyla en iyi şekilde değerlendirmek

sonra da tartmak gerekiyordu. İşte kendi adıma bu sebeplerden dolayı arka planda kalmayı tercih ettim.

Şimdi maç bittiğine göre, Lilian Thuram'ın cesurca yaptığı gibi hayal kırıklığımı, bıkkınlığımı dile getirebilirdim. Her şey bir yana takım kaptanı takım adına konuşur. İnsanları hayal kırıklığına uğratsa da ben bu konu bağlamında minimum ölçülerde kaptan olarak üzerime düşeni yapmayı tercih edecek ve bu konuyla ilgili yalnızca şunları söyleyecektim: "Kutlama kargaşaya dönüştü, hepimiz hayal kırıklığına uğradık. Her şeyi bir yana bırakmaktansa, kendi kendimize sorular soracağımızı ve bu maçın tartışma konusu haline geleceğini hissediyoruz. Maçtan önce laflarımızı yuvarlayarak olayları olurla bıraktık ama takım gergindi. Evet, korktuk."

Daha fazlasını söylemeyecektim. Zamanlama çok önemliydi, polemikleri, telafisi olmayan açıklamaları, muhtemel gafları engellemek istiyordum. Benim de kendi fikirlerim, kendi duyarlılığım vardı ama yanlış anlaşılmaktan ve bundan ileri gelebilecek beni aşan bir tartışmaya sebep olarak işleri içinden çıkılmaz bir hale getirmekten korkuyordum. Her şey bir yana, futbolcular dünyadaki acıları sistematik bir şekilde analiz etmeye yetkin kişiler değillerdir. En azından konu doğrudan onları ilgilendirmiyor ve onların bu konuda söyleyebilecekleri ciddi şeyler yoksa değillerdir.

Dünya Kupası'ndan beri, bütün Fransa herhangi bir konu hakkında fikrimizi sormayı âdet haline getirmişti. Medya, milletvekilleri, kuruluşlar bizi durmadan ülkenin özellikle de gençlerin başköşesine çağırıyorlardı! Evet, üzerimize düşen bir şeyler vardı ve de sürekli kamuoyunun gözleri önünde insanlar olarak üstlenmemiz gereken sorumluluklarımız vardı. Ama acaba biz futbolcular, toplumu sorgulamak için doğru kişiler miydik?

Toplumdaki yerimiz buna uygun muydu? Bazen banal şeyler söylemek ya da aptal durumuna düşmek yerine susmayı, uzak durmayı, sınırlarımı itiraf etmeyi tercih ediyorum. Büyük söylevler vermektense, bu bana daha içten, daha tehlikesiz ve sağlıklı bir davranış olarak geliyor.

Kamuoyu, birinci sınıf futbolcuların -özellikle de bu mesleğe çok erken yaşlarda başlayıp zamanından önce eğitimlerini yarıda bırakanların- toplumdan ne kadar kopuk olduklarını tasavvur edemez. İyi bir çevrede büyümüş olsalar da, el üstünde tutuldukları, refah içinde yaşadıkları ve kendilerinden başkasını pek de düşünmedikleri bireyci bir dünyanın içinde dış dünyaya kapılarını kapatırlar. Bunun aksini iddia etmek aptalca olur: Ülkemizin sosyal gerçekleri üzerine pek de fikir sahibi değiliz. Dışarıda top koşturuyor olmamız da bu kopukluğu katmerleyen bir etken. Kendi adıma şunu itiraf etmeliyim ki 8 yıldır Fransa dışında yaşayan biri olarak eksiklerimin farkındayım. Mesela politika konusunda: Takım arkadaşlarımdan büyük çoğunluğu gibi ben de bu konuda pek fikir sahibi değilim. Jacques Chirac, Lionel Jospin, 2002 cumhurbaşkanlığı seçimleri... Adayları biraz tanıyorum ama programları hakkında pek de bir şey bilmiyorum.

İtiraf etmeliyiz ki futbolculuk mesleği bizi pek de meraklı insanlar olmaya teşvik etmiyor. Altyapıdan itibaren yaşça daha büyük olan oyuncular yeni gelenlere bir "topçu"nın ne sağcı, ne solcu yalnızca futbolcu olmasını, futbolla yatıp kalkmasını, sadece futbol oynamasını ve para kazanmasını salık verirler. Ben de bizzat bir öğrencinin, bir işsizin ya da büroda çalışan bir insanın tasalarından uzak, ne ekmeğin ne de süper benzinin fiyatını bilmeden futbolun içinde, futbolla büyüdüm. Milan'da oynadığım yıllarda (1993-1998) Fransa'da olan bitenle çok az

ilgilendim. Öyle ki bir kez bile oy vermedim! Bundan kesinlikle gurur duymuyorum; daha çok pişmanlık duyuyorum ve de artık “bulutların” üzerinden inip ülkemi daha iyi tanımak istiyorum.

Bu açıdan Cezayir-Fransa maçının gözlerimi açtığını itiraf etmeliyim. 1998’de bize giydirilen “siyah-beyaz-melez” forma birden dünya şampiyonu omuzlarımıza fazlasıyla geniş geldi. Yalnızca kadromuzda birçok farklı kökenden gelen oyuncular olduğuna dayanarak bazıları bizi toplumsal tartışmalarda ön plana çıkarmakta acele ettiler. Entegrasyon ve başarı modelleri konumuna yükseltilerek fakir çevreler nezdinde elçiler olmamız gerektiği kanısı oluşturuldu. Bu her ne kadar gurur verici bir şey olsa da bunun sınırları vardı: Hayatın gerçekleri. Seine-Saint-Denis’de büyümüş bir genç ve Fransa Milli Takımı oyuncularını ya da başka ünlü profesyonel oyuncular için aynı olmayan gerçekler...

İşte, doğru bir tabirle “getto gençleri” olarak adlandırılanlarla benim aramda ortak hiçbir şey yok. Bu kuşak, eğitim, hayatta seçilen yolla ilgili bir şey. Asla Fransa’ya karşı hiçbir düşmanlık hissetmedim. Ve yine bir an bile Nantes’ta ya da Akra’da bulunduğum yere ait olmadığım hissine kapılmadım. Yine de “kütükten” Fransız değilim -bu “kütük” lafı ne kadar çirkin, sanki çocuklar kütüklerin üstünde dünyaya geliyor!- ama kazara Fransız olmuşum. Beni, hayat tarafından şımartılmış, beyaz bir diplomat tarafından evlat edinilmiş, bir taşra kentinin şık mahallerinde büyümüş olduğumu söyleyerek hayat boyu ayrıcalıklı olmakla suçlayabilirsiniz. Peki, o zaman? Bundan yakınmalı mıyım, kendime “varoş”lardan gelmiş imajı mı vermemeliyim? Bu gençler bunu iyi anlamışlar: Çok azı beni kendisiyle özdeşleştiriyor. Onlar için fazla sakınım, “normalim”; yeteneği dolayısıyla Zizou’yu ve asi tarafı için Anelka’yı tercih ediyorlar.

Beni “duyarlı” olarak addedilen herhangi yerdeki bir gösteriye davet ettiklerinde kendimi rahatsız hissediyorum. Orada kendime neredeyse -en azından sözle de olsa- saldırıya uğramış gibi kötü hissediyor, savunmaya çekiliyorum. Bazı gençlere normal gelen şeyler -kelimeler, tavırlar, bakışlar- bana pek de normal gelmiyor. O saygısız ve hiç de kibar olmayan konuşma şekillerinde hiç de kendimi bulduğumu söyleyemem. Virginie’yi kast ederek bana, “Bu senin yavru mu?” dediklerinde kendimi tutmaya, canımı sıkmamaya çalışıyorum ama çok sinirleniyorum. Cevap vermenin, onlara izah etmeye çalışmanın hiçbir faydası yok çünkü karşımdakiler kırıncı bir şekilde konuştuklarının ve uygunsuz davranışlarda bulunduklarının farkında olmadıkları için duvarla konuşuyormuş gibi oluyorum. Bu şartlarda, kabuğunu yırtmaya çalışanları ve de umutlarını kaybetmeden çalışmaya devam eden eğitimcileri, öğretmenleri çok takdir ediyorum. Ben bunu yapamazdım. Ben daha çok inisiyatifimi nasıl olurlarsa olsunlar -gettolarda ya da başka bir yerde- çocuklar için kullanmayı tercih ederim. En azından onlarlayken bir işe yaradığımı, onlara bir şeyler kazandırdığımı hissediyorum. Belki size aptalca gelecek ama onların gülümsemeleri beni ne acının ne de nefretin olmadığı siyah ve beyaz çocukluğa götürüyor.

34. Miras

Mart 2002. Bir aksilik olmazsa birkaç hafta sonra kolumda kaptanlık pazı bandı, Zizou, Pat Vieira ve diğerleriyle Kore’de, kameraların önünde *La Marseillaise*’i mırıldanıyor olacağım. Dünya Kupası serüvenimiz bir kez daha Afrikalı bir takımla oynayacağımız karşılaşma ile başlayacak. 1998’de ilk maçımızı Güney Afrika ile oynamıştık, şimdiyse Senegal ile karşılaşacağız...

Futbolcuların çoğu gibi ben de kaderin göz kırpmalarına duyarlıyım. Bu maç da onlardan birisi olacak: Hiçbir zaman unutmadığım anıları içimde uyandıracak, Afrika anılarını... Bunlardan birincisi 1999’da finalde Brezilya’yı yenişimizden bir yıl sonraydı.

Dünya Kupası ile Gana’ya gitmiştim. Fransa Futbol Federasyonu kupayı iyi bir eskort eşliğinde Gana’ya götürmeme ve bir gala maçından önce Akra halkına takdim etmeme izin vermişti. Seyircilerin tepkisini çok merak ediyordum. Beni, Fransız olmuş vatan evladını nasıl karşılayacaklardı? Organizatörler bana kupayla şeref turu atmamı önermişlerdi. Ve işte ben, elimde kupa, kısa ve sık adımlarla yürüyordum. İnsanlar şarkılar söylüyor, kendilerinden geçiyorlardı! En derinlerden gelen çok az rastlanan bir duyguyu yaşıyordum. Onlara bu mutluluğu vermekten, beni biraz da onlardan biriymişçesine gördükleri

için gurur duyuyor, onların bu atmosferi doya doya yaşamalarını istiyordum; onlar için, Gana için, Afrika için önden gitmek!

Birkaç gün sonra, dostum Abedi Pelé kupayı başka bir maçın oynanacağı Burkina Faso'ya giderken ona eşlik etmemi istedi. Gana'nın komşusu Burkina, Fransızca konuşulan bir ülke olabilirdi ama buradan oraya geçmek için bir neden bulamıyordum. Yine de Abedi'nin ısrarıyla Burkina'nın başkenti Ouagadougou'ya gitmeyi kabul ettim. En başta bu teklifi geri çevirmem ne büyük bir aptallıkmış, eğer gelmeseydim hayat boyu pişmanlık duyarmışım! Bu tıklım tıklım statta, Dünya Kupası'nı görme sıralarının geldiği fikriyle kendilerinden geçen binlerce insanın önünde çok özel anlardan birini yaşayacak ve Fransa Milli Takımı'nın başarısının aynı zamanda Afrika'nın da başarısı olduğunu anlayacaktım. Fransa, futbol milli takımlarının kara kıtada bu kadar popüler olduğunun farkında bile değildi. Bunun tam anlamıyla bilincine varmak için Akra ve Ouaga'daki kalabalığı görmek gerekiyordu.

Üçüncü Afrika anım ise daha yakın bir tarihe ait: 7 Ekim 2000 ve bunun futbolla hiçbir ilgisi yok. Bu yıl, Fransa Milli Takımı eskiden ırk ayrımcılığının mahvettiği Güney Afrika'ya gitmişti. Nelson Mandela bizi huzurunda kabul edecekti. Yaşlı cumhurbaşkanı her zaman olduğu gibi sıcak ve insanlık doluydu. Elimi sıktı. Geçmişin görüntüleri aklımdan geçti. Nefret ve şiddet görüntüleri... Siyahlar, beyazlar, hapis... Getto, cenaze marşları... Bu adam tarihin canlı timsaliydi. Benim içimdeki siyahı, Afrikalı'yı uyandırıyor. Safça, ondan bir mesaj, Martin Luther King'in ünlü, "Ben bir rüyayı gerçekleştirdim"i gibi güçlü bir cümle bekledim ama o tüm sadeliğiyle beni selamlamak, gülümsemekle yetindi; bu da yeterince mutluluk vericiydi.

Ona ve halkına hayranım. Güney Afrika forması evde normal bir kıyafet gibi giydiğim tek forma.

Akra'dan Johannesburg'a tüm bu deneyimler gözlerimi açtı: Bir sürgün edilmişin hayatında ne olursa olsun, başına ne gelirse gelsin, Afrika duyguların efendisi olarak kalır. Uzlaşma anına ve yerine o karar verir. Benden öncekilerin çoğu gibi ben de uzun zaman beni bu kıtaya bağlayabilecek bir şey aradım, onu sevebilmek için ne yapmak gerektiğini kendi kendime sordum. Her şeyin yalnızca benim irademe bağlı olduğunu düşünerek yanılmışım. Bu topraklar kendi kendini sevdirebilir, hak ettirir; sabır, olgunluk ve benim buraya ilk geldiğim zamanlar ben de olmayan bir hoşgörü ister. Nihayetinde, bir Fransız mutluluğu olan Dünya Kupası bizi yeniden birbirimize kavuşturacak, ilişkimizi pekiştirecekti.

Fransa Milli Takımı'nda, köklerini bu kadar fazla sorgulayan tek kişi ben değilim. Bizim takımımız yazgıların yapbozudur. Herkesin kendi tarihi, kendi referansları bazen de kendine ait kaygıları vardır. Konfederasyonlar Kupası zamanı, Haziran 2001 akşamlarından birinde Pat Vieira, Robert Pires, Laurent Robert, Nicolas Anelka ve Sylvain Wiltord ile saatler geçirdiğimizi hatırlıyorum. Robert Pires, her zamanki doğallığı ve içtenliği ile uzun uzadıya Portekiz kökenleri ve ailesinin ona aşıladığı değerlerden konuşmuştu. Bize ailesinin onun başarısından her ne kadar gurur duysalar da hayat tarzlarını değiştirmeden kendileri olarak kalmak istedikleri sırrını açıklamıştı. Sylvain Wiltord Antiller'e olan bağlılığını dile getirmişti. Pat Vieira bize doğduğu yer olan Senegal'i anlattığında benimle Milan'da top koşturduğu döneme göre ne kadar büyük bir mesafe kat ettiğini düşündüm. Birkaç yıl içinde yalnızca mevkisinin dünyadaki en iyi oyuncusu olmakla kalmamış yeni bir insani boyuta

geçmişti. Onun daha olgun ve her şeye karşı daha fazla ilgili olduğunu keşfettim. İlk kez olarak Afrika'dan ve onun yükümlülüklerinden konuştuk: Orada burada dağıtmak gereken paralardan "bilinmeyen" kuzenlere bir sürü bu gibi şeyden... Hiç de hoş olmayan artık kendini ait hissetmeme duygusundan... Yanlış bir şey yapma, yanlış anlaşılma korkusundan... Her şeye rağmen bu kıtaya yardım etme ve onu sevmeye arzusundan... Onu dinlerken kendimi durmaksızın sorguladığım gençlik günlerime geri gittim. Odenkey'i, Ganalı "ötekimi" düşündüm. Belki de 2002 Dünya Kupası'nın arifesinde yine onu düşünüyor olacağım. Futbol beni bir kez daha hikâyenin başına geri götürecekti: Gana, Fransa, siyah bir baba, beyaz bir baba. O zaman da 2001 baharında Gana'ya son gidişimi hatırlayacağım.

İşte bu 2001 Haziran'ı, bir pazartesi akşamı annem beni Akra Havalimanı'nda bekliyordu. Onu kahverengi tünici, gri saçlarını örten şık fularıyla gümrükte görüyordum. Onu tanıdığım kadarıyla, kolunda el çantası, akşamın ilk dakikalarının sıcaklığında sabırsızlanarak iki saatten biraz daha az bir süredir orada bekliyor olmalıydı. Her şeyi hayal edebiliyordum: Oradan birkaç kilometre uzaklıktaki 1997'den beri yaşadığı Lashibi mahallesindeki evinde iyice hazırlanmış odadaki sıcak yemeği masada hazırды. 70'li yaşlarına merdiven dayayan annem sabahın köründe kalkıyor, alışverişini yapıyor, her sebzeyi, et ya da balığı özenle seçiyor, tüccarlarla şakalaşıyor, bütün o koşuşturmaca esnasında komşularına evladının geleceğini söylüyor, mümkün olduğu kadar hızlı adımlarla evinin yolunu tutuyordu. Hizmetçisine son talimatlarını veriyor, Teacher lakaplı eski bir eğitimci şoförüne ocağın yanına gelmesini, tabaklarını, iki saplı kapaklı tencerelerini çıkarmasını söylüyor ve yalnızca ama yalnızca benim için hazırladığı yemek için -pirinç,

et, domates, baharat karışımı yemeğin nasıl yapıldığının sırrı onda saklı- saatlerini harcıyor. Guinness⁴⁰e göre sindirimi daha kolay olan geniş karınlı kahve güğümleri kötülüklerden arıtıcı faziletleri öven fazlasıyla soğuk ve hafif bir “blonde”u, yerel biralardan birini tadarken yiyeceğim yemeğimi...

Annem beni öpüyor, kollarına alıyordu. Bu havalimanının holünde kafasından neler geçtiğini tahmin edebiliyordum. Burada, 1972’de garip bir Fransız diplomatın teklif ettiği yolu izlediğimizde hayatımız alt üst olmuştu...

Kızlık soyadı Addy olan Elizabeth Desailly o tarihten 19 yıl sonra işleri yoluna koymuştu. Ablalarından biri, yıllarca havaalanının güvenlik hizmetinde çalışmış olan Mary Teyze ile beni almaya gelmişti. Akralı teyze, çok ama çok iyi biriydi! Minare yerli yerindeydi: Onu kalabalığı yarararak geçip, bir eliyle valizleri kavrayıp onları yük arabasına koyarken görmek gerekir. Ben mümkün olduğunca sessiz bir şekilde gelmek istiyordum ama işte yakalanmıştım: Mary Teyze arkasında “Desailly” yazan bir Chelsea forması giymişti!

En son kapı, gümrük görevlileri ile selamlaşma, kapı kapanıyor ve işte temiz hava ve özgürlük. Önce, koku. Akşam rüzgârının sürüklediği Afrika kokusu. Çiçeklerin, meyvelerin, kumun parfümü. Denizin, doğanın, sokağın ve uçsuz bucaksız çalıların tatlı-tuzlu karşımı tadı. Buna karşı duyarlı olabilmem için uzun yıllar geçmesi ve birçok gece gelişi olması gerekiyordu. Şimdi, bunu es geçmem imkânsız; bu fiziksel bir ihtiyaç haline geldi. Bir yıl boyunca Londra’nın tekdüzeliği ve boğuculuğunda kalınca, yalnızca açık havada okaliptüslerin altında yürüyerek

40 Guinness, dünyaca ünlü İrlanda birası. Marcel Desailly’nin Londra’nın Chelsea takımında oynadığı yıllarda şehrin neredeyse her pub’ında en çok tercih edilen bira Guinness’ti.

bir parka gitmenin sarhoş ediciliği. Ve sonra gürültü: Korna sesleri, arabaların radyolarından yayılan müzik, ağzına kadar dolu yük arabalarını çeken hamalların bağırışları, birbirine kavuşan ailelerin gülümsemeleri, geriye dönen “atalarını” karşılamayan gelen çocukların şarkısı... Kendimi evimde hissediyordum. Ben EVİMDEYİM – Fransa’da olduğu gibi.

Şoför Teacher, bizi arabada bekliyordu. Büyük abim Francis de oradaydı. Nantes’tan ayrılıp Akra’ya yerleştiğinden beri 6 yıl olmuştu. O biraz da benim Gana’da en çok güvendiğim kişiydi. Onu projelerimle ilgilenmekle görevlendirmiştım: Şehrin kenar mahallelerindeki arsalar, bir iş hanı, East-Legon yakınlarında inşa etmek istediğimiz okul, Virginie ve çocuklarla yılda birkaç kez gelebileceğimiz bir villa... Francis şimdiden gelecekteki evimiz için bir arsa bulmuştu bile. Kader en yakın komşumuzun Abedi Pelé olmasını istemişti!

Abedi dünyanın en nazik insanlarından birisidir ve buradaki popülerliği kimseyle kıyaslanamaz. Ben asla Ganalıların gözünde onun konumuna erişemeyeceğim. O burada yaşayan bir ilahtı ve de her zaman öyle kalacaktı çünkü o Gana Milli Takımı’nın formasını giymiş onu onore etmişti. Bense giymemiştım. Her ne kadar 1999 yılında Dünya Kupası ile geldiğimde beni alkışlarla, sevinç çılgınlıklarıyla karşılamış olsalar da ben bu vatanın %100 evladı değildim. Yine de buradaki gençler adını “Marcel-Desailly FC” koydukları bir mahalle takımı kurmuşlardı, halk beni takdir ediyor, neticeleri izliyor, iyi olduklarında sahip çıkıp kendilerine mal ediyorlardı ama ben halkın nezrinde Afrikalı bir Fransız olarak kalıyordum. Bazen bundan pişmanlık duyduğum oluyor. Fransa’yı elimle bir kenara itmeksizin, ikinci kez hayata gelip Gana için oynamak, kıtanın idollerininin kaderlerine ortak olmak isterdim: Pelé, Weah, Milla.

Annemin evi tek katlı bir binaydı. Misafirler, bahçenin sol tarafında, maymunların tırmandığı ağaçların yanındaki çardığın altında bir şeyler içebilirlerdi. Gana'daki büyük evlerin çoğunda olduğu gibi burada da giriş kapısı insanların saatlerce sohbet edebileceği koltukların olduğu möbleli bir odaya açılıyordu. Bu salon bir mini müzeydi; hayatımızın özetiydi. Vitrinde İsa ve Meryem Ana'nın resimlerinin orta yerinde FC Nantes'la ilgili ıvır zıvırlar ve *Le Gendarme et les Extraterrestres*⁴¹ filminin video kasedi gözüme çarpmıştı. Annem de benim gibiydi, kalbi iki yere birden aitti: Hem Fransa'yı hem de Gana'yı seviyordu.

Beyaz babam Beyefendi'nin fotoğrafları da gözümünden kaçmadı. Zamana karşı koyan siyah-beyaz harika tıpkıbasımlar: Gana'dan Fransa'ya gittiğimiz gün, Beyefendi'nin son derece şık kıyafeti; Beyefendi ve annem gece kıyafetleriyle... Rasta saçları ve biraz da üzgün bakışı ile Seth'in portresi de vardı. Biraz daha uzakta başka bir duvarda Grillaud Sokağı'ndaki evi alan, tıp asistanı kız kardeşim Misper'in resmi. Misper candan, sadık ve son derece inançlı biridir. Küçük oğlu James burada Akra'da yaşıyor. Diğer oğlu Solomon ise Nantes'ta eğitimine devam ediyor ve Seth'in futbola başladığı Mellinet'de futbol oynuyor. Gayet iyi anlaştığımız ciddi bir genç.

Annemi fazla yormamak için bir gece annemde geri kalan zamanda ise otelde kalacaktım. Ertesi gün için Fransis bakanlık programı hazırlamıştı. Projelerimizle ilintili sorunları halletmemiz gerekiyordu. Kardeşim şehirde birçok kişiyi tanıyordu ve yönetime karşı benim hiç olmadığım kadar sabırlıydı. Ben sistemden çıkar sağlayan Afrikalı "küçük şefler"den uzak duruyordum. Fransa Milli Takımı'nın kaptanı olmam işlerinin seyrini

41 Türkçesi "Jandarma ve Uzak'dan Gelenler" olan ünlü Bask asıllı Fransız komedyen Louis de Funes'in en popüler filmlerinden birisi.

kolaylaştırıyordu ama seneler önce Olympique Marseille'de oynarken -yani şimdiki kadar ünlü değilken- öz annemin skandal bir adaletsizliğin kurbanı olmuş olduğunu unutmuş değildim.

1984'te Seth'in cenazesinden sonra anneme sosyal sigorta maaşı bağlanmıştı. Bundan birkaç yıl sonra bu para sayesinde arsalara bölünmüş bir arazide bir ev inşa ettirmişti. Bir gün, Gana'ya döndükten birkaç gün sonra askerler gelmiş ve süngülü tüfekleri ile onu araziden çıkartmışlardı. Spor Bakanı Enoch Tewe Mensah bu işin başındaydı, oraya bir hipodrom inşa ettirmek istiyordu! Halen inşaat halinde olan bütün evler yıktırılmıştı. İçlerinde annemin evinin de olduğu diğerleri ise şantiyenin sorumluları ya da güvenlikten sorumlu kişilere tesis edilmişti. Beklendiği gibi hipodrom asla inşa edilmedi ama mağdurlar ne evlerini geri alabildi ne de tazminatlarını. Bu durum spor bakanının yıllarca görevde kalmasına engel olmamıştı. Çeşitli vesilelerle, şerefime düzenlenen törenlerde bu adama bir gün yaptıklarını ödeteceğimi söylemiştim. Futbolu bıraktığımda, Gana'ya daha fazla zaman ayırabileceğim zaman bu işe el atacağım. O günü beklerken bu olay benim için Afrika'nın çirkin yüzünü tasvir etmeye devam ediyor: Küçük şeflerin yolsuzlukları, oportünizm ve gücü elinde bulunduranların kayıtsızlığı.

Siyah babam da ülkenin en ünlü mimarlarından biri olduğu zamanlar bu tip şeylere maruz kalmıştı. Mesleği dolayısıyla Gana'nın tuzu kuruları ve karar alıcıları ile sık sık aynı ortamlarda bulunmuş. Sonra da kader ağını onun aleyhine örmeye başlamış: Mr. Abbey bir zamanlar olduğu gibi şehrin önde gelenlerinden değildi artık. Her şeye rağmen dürüstlüğü sayesinde herkesin saygısını korumayı başarmış.

Bu sabah annemin evine beni ziyarete gelecekti. 65 yaşında yaşlı bir adamdı ama her zaman incelikli bir tarafı vardı, demir

çerçevesi gözükleriyle bile bir "klas"ı vardı. Bakışı garip bir şekilde Mandela'nın bakışını anımsatıyordu.

Bir arkadaşı ona eşlik ediyordu. Bu arkadaş bana kenar mahalledeki arazilerden birini satmak istiyordu. Yani Mr. Abbey asla değişmeyecekti! Bir yıldır birbirimizi görmüyorduk, benden ve ailemden en ufak bir haber -ne bir mektup ne de bir telefon mesajı- bile almamıştı ve birden iş konuşmak için yanında tanımadığım bir adamla çıkageliyordu!

Ayağa kalktı, beni öptü ve kayıtsızca elini sıkıttığım arkadaşını takdim etti. Abbey, özellikle de annemin evindeyken benden böyle ricalarda bulunmasından nefret ettiğimi biliyordu. Ama o beni böyle yaşıyordu! Gana ve Almanya arasında dağılmış on beş kadar çocuğu olsa da beni her yıl görmekten, yanımda gözükmekten ve şüphesiz hayatını değiştirmem için ona para yardımı yapmamı beklemekten zevk alıyordu. Bu ülkede bir babanın evladına bu şekilde davranması son derece olağan bir şeydir. Kimse bundan gücenmez çünkü burada paraya yaklaşım Fransa'daki gibi değildir. Ebeveynler yaşlandığında çocukların onları kanatları altına alması gerekir. Buraya gelişimde Afrika bana bunu iyice anlamama ve Mr. Abbey'i daha az katı ve daha hoşgörülü bir şekilde yargılamam gerektiğini öğrenmeme yardımcı olmuştu. Artık, buraya ilk kez geldiğim 1986'da yaptığım gibi onu geri çevirmiyordum. Artık ona karşı sevgi besliyor, hayatta olduklarından dolayı onunla iftihar ediyordum. Onunla olmaktan ve baba-oğul gibi baş başa olmaktan hoşlanıyordum.

Annemse farklıydı. İlişkilerimiz çok daha derindi. O olmasaydı yolumu şaşırırdı, yiter giderdim. Eğer beni terk etmek zorunda kalsaydı Gana ile olan bağım gücünü kaybederdi, benliğimin bir kısmından vazgeçmek zorunda olduğum, içimden

bir şeylerin öldüğü hissine kapılırdım. Efkârlı olduğumda futbolu bırakma ve zamanımı onunla yaşayarak geçirme hissi aklımdan geçiyor. Bütün bunlar bu insanda mecal bırakmayan futbolculuk mesleğinin suçu: Futbol sayesinde çok büyük mutluluklar yaşadım ama futbol benim ailemden koparıp normal bir çocukluk yaşamama engel oldu. Daha 13 yaşındayken FC Nantes'ın şampiyonlar makinesi tarafına yakamı kaptırmış onlardan uzak düşmüştüm. 20 sene sonra bir eksiklik hissediyorum, özgürlüğün her anının tadını çıkarmak, çocuklarıma aşılayabilmek için annemin bütün bilgeliğinden faydalanmak, onlara uzun zamandır aradığım bu Afrikalı değerlerini kazandırmak isterdim. Çocuklarımdan yaşça büyük olan ikisi Victoria ve Virgil yakında Fransız beyaz diplomatla evlenen Ganalı genç kadının olağanüstü hikâyesini anlayabilecek yaşa gelecekler. Kendisi de 70 yaşına merdiven dayamış biri olarak geçmişine gülümseyerek bakıyor, GNTC mağazasındaki tezgâhtarlık yapmaya başladığı günleri, Bay Desailly ile tanışmasını hatırlıyor. Onun için "Dünyada bir eşi daha yoktur." diyor. Önümüzdeki yıllarda, futbolu bıraktıktan sonra Virginie ve çocuklarla Aix-en-Provence'a taşınacağımız zaman annemi de oraya getireceğiz; onun bir odası olacak ve her yıl 3-4 aylığına Gana'ya dönecek.

Bu arada ne olursa olsun beni doğduğu kasaba olan Have'a götürmek istiyordu. Annemim Beyefendi ile geldiği zamanlardan beri 30 yıldır buraya ayak basmamıştım. Oraya gitmek için uçsuz bucaksız bir manzaranın arasından geçip bir buçuk saatlik yol gitmemiz gerekiyordu.

Tepelerin arasından Volta'nın kara sularını biriktiren Akosombo hidroelektrik barajı geçiyordu. Arabayı sürdükçe köyler gözden kayboluyorlardı. Muz, okalıptüs, maun ağaçlarının altında yalnızca kulübeler ve okullarından çıkan kahverengi

elbiseli kız öğrenciler ve mavi elbiseli erkek öğrenciler gözümüze çarpıyordu. Kpeve Pazarı'nda, seyyar satıcılar arabamızın etrafına toplanıyorlardı. Onlardan bal ve yağ tadında şirin yuvarlak böreklerden alıyorduk. Her şey bir yana bir şey çok hoşuma gitmişti: İnsanlar beni tanımıyordu! Bana, başka herhangi bir ziyaretçiye olduğu gibi art niyetli düşünceler olmaksızın yaklaşıyorlardı. Böylece daha şöhretin aramıza kara kedi olarak girmediği, buraya ilk geldiğim yılların sıcak ve içten Gana'sını yeniden buluyordum.

Annemin kasabası Have ülkenin en güzel yeri idi. Çok daha çorak ve kurak olan kuzeyle hiçbir ilgisi yoktu. Tongo sınırındaki bu doğu bölgesi bize kartpostalların Afrika'sını sunuyordu. Ağaçlardan Hintkirazları ve muzlar toplanıyor ve her zaman elindeki bıçakla Hindistancevizini yaran sonra da âdet olduğu gibi sunan açık göz bir oğlan bulunurdu: Önce fazlasıyla serinletici suyu sonra da sütlü, ılık "et"i.

Annem orada yaşayan avcılarının Tanrı tarafından kutsandığına ve yenilmez olduklarına inanılan Domeshe'de doğmuştu. Domeshe "Aslan diyarı" anlamına geliyordu. 50'li yılların başında kasabanın hemen yakınındaki dağda toprak kayması olduğunda taşlar ve çamur mucizevi bir şekilde kasaba sakinlerinin iki adım ötelerinde durmuş. Sonrasında da maymunların ve karacaların sığınağı olan Ewe Dağı halka göz kulak olmuş!

Bana haber vermeden -bu bir sürprizdi- annem bir zamanlar portakal sattığı dörtyol ağzında küçük bir ev almış. Bu ev, her ne kadar her zaman kalınacak bir yer olmasa da yılın birkaç gününü burada Have'da geçirecek bir yere sahip olma düşüncesi, onun için tarifsiz bir mutluluk kaynağıydı. Bu da onun hikâyesinin başına geri dönüş biçimiydi. Beni bu topraklarda görmekten, insani yardım projelerimi biliyor olmaktan mutluluk

duyuyordu. Annem her zaman Afrika'yı unutmamdan, başlı başına bir "beyaz" olmamdan korkuyordu. Ama hayır... Futbol Milan ve Olympique Marseille'de oynarken beni ondan ve Gana'dan uzaklaştırsa da sonunda ona geri dönecektim.

Akasyaların gölgesinde pikniğe gitmeden önce buradaki herkesin hayranlığını kazanmış eski bir asker olan Nathaniel Amca ile sohbet ediyorduk. Bu madalyalarını herkese gösterek gururla taşıyan üniformalı adamı gördüğümde Beyefendi'yi ve onun katıldığı savaşları -Birinci Dünya Savaşı, İkinci Dünya Savaşı, Çinhindi Savaşı- düşündüm ve acı bir anektodu anımsadım... Londra'daki Fransa konsolosunu beni bir törene davet etmişti. Bu vesileyle babamın kariyeri üzerine bir çalışmaya girişmişti. Bu asker madalyalarını anımsayınca acı bir ürküntü duydum: Birden 70'li yıllara gittim, arkadaşlarıma satmak için Nantes'taki dairemizdeyken aşırđığım üç madalyayı hatırladım. Çizik içindeki bir 45'liğı ya da eski püskü bir bibloyu bit pazarında elden çıkartıyormuş gibi Beyefendi'nin geçmişini yok pahasına satmıştım!

Her ne kadar futbola soğuk baksa da başarılarımdan gurur duyardı. Bir de bu sporun devlet başkanları (Mitterrand, Chirac, Mandela, Ganalı Rawlings...), prensler, bakanlar, diplomatlar vb. ile tanışmama vesile olmasını görmekten... O da hatıralarını yazmak, sürgün hayatını anlatmak istemişti. Hatta bunu Grillaud Sokağı'ndaki evimizde, odasının yalnızlığında yapmaya başlamıştı bile. O zaman onu bürosunda eğilmiş çalışırken gördüğümde bu yaşlı adamın hevesine yeteri kadar dikkat etmemiştim. Bugünse, 20 yıl sonra, bu sayfaların elimde olduğunu hayal ediyorum. Onları okumak, gözden geçirmek ve yayınlamak isterdim. Ama maalesef taşınmalarımızdan birinde kayboldular ve onları bir daha bulamadık. Başlı başına

bir roman kahramanı olan Beyefendi'nin yazgısı bir kitap olmayı hak ediyordu...

1962'de annemle tanışmadan önce başka kadınlar hayatına yön vermiş. Fransa'daki yasal eşi Ravhel ona bir kız çocuğu vermiş. Ama daha da geriye gidersek iki dünya savaşı arasında uzun bir zaman Lübnan'da yaşadığını görüyoruz. Uzun bir süre Osmanlı İmparatorluğu boyunduruğunda kalan ülkenin bağımsızlığına kavuşması için oraya gönderilen Fransız birliklerine katılmış. Ortadoğu'daki bu uzun yolculuğu sırasında genç ve güzel bir kadınla yaşamış; ona göre bir "kraliçe"ymiş. 15 Ocak 1922'de gerçekleştirilen bu evlilikten biri kız diğeri erkek iki çocuk dünyaya gelmiş. Daha sonra "kraliçe" onun Fransız hariciyesine girmesini kolaylaştırarak, Dışişleri Bakanlığı'ndaki kariyerine başlamasını sağlamış.

Lübnan'da, Fransa'da, Gana'da bu adamın birçok hayatı ve bir o kadar da sırrı olmuş. Yakın gelecekte, çocuklarım bunu anlayabilecek yaşa geldiklerinde onlara bu sırların -bu kez doğumuna değgin- en güzelini açıklayacağım: Beyefendi, babasını tanımamış. Annesi Marguerite onu 8 Aralık 1899'da dünyaya getirdiğinde, bir başına kalakalmış. Başka bir adam, Henri Desailly onunla evlenmiş; böylece yeni doğan çocuk onun soyadını almış.

Bu hikâye biraz da benim hikâyem, 1968 Eylül'ünde Marcel Desailly olan Odenkey'in hikâyesi. Beyaz babam ve onun maceracı yazgısı olmasa ben bir başkası olacaktım. Belki Mr. Abbe gibi bir mimar... Belki Akra'nın varoşlarında bir kenar mahalle kralı... Kim bilir, belki de bir futbolcu...

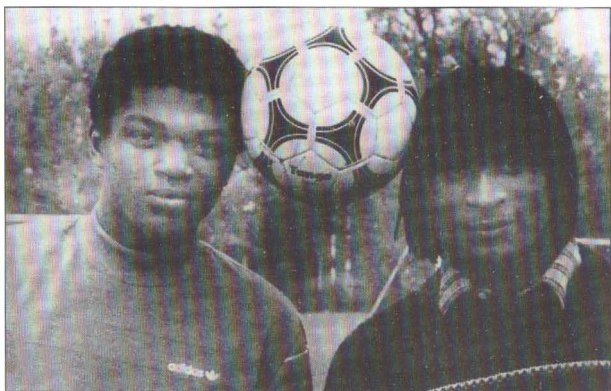
*Paris, Londra, Akra
Şubat 2001-Şubat 2002*

Annem ve Bay Desailly, o zamanlar Gana'da yaşıyorlar.
© Özel koleksiyon, D. R.

Aile fotoğrafı: Ben annemin kucagındayım, Beyefendi her zamanki gibi son derece şık. Aşağıda soldan sağa: Seth, Misper ve Francis.
© Özel koleksiyon, D. R.

Kardeşim, rnek aldığım Seth.   özel koleksiyon, D. R.

Nantes'taki ilk yıllarımda antrenörüm "Coco" Suaudeau.   Presse sports

Arkadaşım “Blanchard” Didier Deschamps ile onsekizinci yaşımı kutluyorum.
© Özel koleksiyon, D. R.

1987-88 sezonu FC Nantes takımı. Kalecinin sağındaki İskoç arkadaşım
Mo Johnston. © A. Gadoffre, Onze Mondial

Milan'a karşı Münih'te oynayacağımız maçıtan (1-0)  nce Bernard Tapie'nin tavsiyeleri.   A. Gadoffre, Onze Mondial

1993 Şampiyonlar Ligi Kupası, ilk büyük başarım.
  A. Gadoffre, Onze Mondial

Olympique Marseille'in Lens'i 1-0 yenerek başladığı 1993-94 sezonu, 24.07.1993. Dört ay sonra Milan'lı olacağım. © A. Gadoffre, Onze Mondial

Milan AC'nin soyunma odasına "Sua Emittenza"nın ziyareti. © G. ve M. Buzzi

1994 yılının efsanevi Milan AC takımı Şampiyonlar Ligi Finali'nde FC Barcelona'yı 4-0 yenmeden önce. © A. Lecoq, Presse sports

Beni tam anlamıyla bir Milan'lı yapan antrenörüm Fabio Capello.
© Özel koleksiyon. D. R.

Bulgar Stoichkov, Euro '96 sırasında ırkçı ithamlarıyla beni kışkırtıyor.
© A. de Martignac ve N. Luttiau, Presse sports

Didier ile maç sonrası yorumları. Frank dinlemiyor!
© J. Bibard, FEP/Panoramic

12 Temmuz 1998: Ve bir, ve iki, ve üç... ©J. Bibard, FEP/Panoramic

Bir kupa, bir puro... Saat geç olmuş ve ben yorulmaya başlıyorum!
© J. Bihard, FEP/Panoramic

2000 “kupası”, Chelsea ile kazandığım ilk kupa.
© N. Simpson, *The Sport Archive*

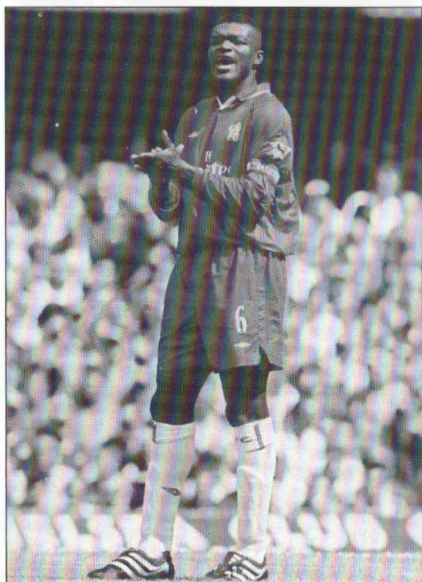
Aile fotoğrafı: Fransa Milli Takımı'nın "Siyahlar"ı. © A. Jocksan

2000 Avrupa Şampiyonası finali: Arkadaşlarla bir sonsuzluk anı.
● B. Papon, Presse sports

Rotterdam'daki soyunma odasında Chirac ve Jospin ile
(2000 Avrupa Şampiyonası). © J. Bibard, FEP/Panoramic

Ağustos 2001. Artık
Chelsea kaptanıyım.
© C. Lewig
FEP/Panoramic

Unutulmaz bir an: Güney Afrika'da Nelson Mandela ile tanışma.
© B. Papon, Presse sports

Ailem: Virginie, Virgil (solda), Marvin ve Victoria. © Özel koleksiyon. D. R

Biyolojik baham Bay Abhey ile
kardeşim Francis, annem ve küçük
yeğenim James. © B. Wis

Doğduğum Gana'da annemle.
© B. Wis

Gana'nın dogusunda, annemin köyünde gezinti. © B. Wis

Kaptanların el değiştirmesi, 1. Eylul 2000, İngiltere maçı. Didier kaptanlık pazubancısını bana ıakıyor. Laurenti Blanc ve Didier Deschamps milli takımı bırakıyorlar. © M: Deschamps, Presse sports